Informacijski horizonti stručnjaka različitih profesija

Turk, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:994777

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek

zir.nsk.hr

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Diplomski studij informatologije

Ivana Turk

Informacijski horizonti stručnjaka različitih profesija

Diplomski rad

Mentorica prof. dr. sc. Kornelija Petr Balog

Osijek, 2015.

Sažetak

Teorijska osnova modela informacijskih horizonata razvija okvir istraživanja, traženja, filtriranja, korištenja i diseminacije informacija. Različiti izvori mogu biti uključeni u informacijske horizonte pojedinaca, primjerice kolege, predmetni stručnjaci, knjižničari, dokumenti, mediji, mrežne stranice, knjige, alati za pretraživanje, eksperimenti te promatranje okoline. Istraživanje je provedeno u svibnju 2015. godine u Osijeku, a obuhvatilo je 10 ispitanika, pet nastavnika hrvatskoga jezika te pet liječnika. Istraživanjem se željelo saznati koji su izvori uključeni u percipirane informacijske horizonte liječnika i nastavnika hrvatskoga jezika u određenim situacijama, razlikuju li se izvori u informacijskim horizontima ispitanika od situacije do situacije te koja je učestalost korištenja izvora u njihovim informacijskim horizontima. Osim toga, istraženo je kako se informacijski horizonti i izvori u njima razlikuju između dviju dobnih skupina u koje su ispitanici podijeljeni. Za istraživanje su korišteni anketa, polustrukturirani intervju uz korištenje metode kritičnog događaja te mape informacijskih horizonata. Istraživanje je pokazalo kako postoje značajne razlike informacijskih horizonata i izvora u njima između ispitanika različitih profesija, ali su također zamijećene i razlike između informacijskih horizonata ispitanika istih profesija. Rezultati istraživanja pokazuju kako liječnici u većoj mjeri koriste mrežne izvore, a nastavnici tiskane, iako ove izvore u velikoj mjeri koriste i jedni i drugi. Liječnici zbog prirode svoga posla u neznatno većoj mjeri koriste pomoć kolega kao informacijskoga izvora. Mlađi ispitanici uključuju više informacijskih izvora u svoje informacijske horizonte od starijih, ali stariji ispitanici u većoj mjeri koriste mrežne izvore. Doprinos je ovoga rada provođenje jednoga od prvih istraživanja ovoga teorijskog okvira u situacijama vezanima uz posao.

Ključne riječi: informacijski horizonti, informacijski izvori, informacijsko ponašanje korisnika, traženje informacija

Sadržaj

1. Uvod 1
2. Pretraživanje informacija (Information Retrieval) 2
3. Informacijsko ponašanje korisnika (Human Information Behaviour) 4
4. Informacijski horizonti: teorijski okvir 8
5. Dosadašnja istraživanja informacijskih horizonata 12
5.1. Istraživanja o pretraživanju informacija i informacijskom ponašanju u Hrvatskoj 14
6. Istraživanje informacijskih horizonata stručnjaka različitih profesija: nastavnici hrvatskog jezika i književnosti i liječnici 17
6.1. Cilj i svrha istraživanja 17
6.2. Metodologija, instrument i uzorak 18
7. Rezultati 20
7.1. Anketa 20
7.2. Intervju 25
7.3. Mape informacijskih horizonata 29
8. Rasprava 43
9. Zaključak 48
Literatura 52
Prilozi 56

1. Uvod

Cilj ovoga rada bio je ispitati na koji način liječnici i nastavnici hrvatskoga jezika i književnosti traže informacije, točnije, koji su izvori uključeni u njihove percipirane informacijske horizonte u određenim situacijama, razlikuju li se izvori u informacijskim horizontima ispitanika od situacije do situacije, kolika je učestalost njihova korištenja te zadovoljstvo ispitanika pronađenim informacijama. Osim toga, željelo se saznati do kakvih je informacija ispitanicima najteže i najjednostavnije doći te koje izvore konzultiraju u takvim situacijama, kao i primjere situacija u kojima su bili izuzetno frustrirani prilikom potrage za informacijama te situacije u kojima su bili izuzetno zadovoljni nakon njihova pronalaska.

Na samome početku rada dan je pregled povijesti *Information Retrieval*-a od njegova intenzivna razvoja u 2. polovici 20. stoljeća do danas, njegova važnost i temeljni koncepti, kao i razvoj istraživanja na tom području te testiranje uspješnosti IR sustava. Informacijsko ponašanje korisnika grana je informacijskih znanosti koja istražuje odnos korisnika i informacija te procese u kojima se ovi odnosi događaju. Rad također pruža povijesni pregled razvoja, istraživanja te formiranja značajnih teorija i modela informacijskoga ponašanja korisnika, a jedan od njih je i model informacijskih horizonata. Nadalje, rad pruža teorijski okvir informacijskih horizonata, odnosno modele informacijskoga ponašanja na kojima on počiva te važne pretpostavke i koncepte koje obuhvaća. Osim toga, iznesena su istraživanja provedena u Hrvatskoj i svijetu od razvoja koncepta informacijskih horizonata koja se bave sličnom tematikom ili koriste sličnu ili jednaku metodologiju.

Ovaj rad daje pregled razlika u samoprocijenjenim vještinama pronalaska informacija liječnika, kao i nastavnika hrvatskoga jezika i književnosti, razlike u korištenosti između samih izvora te učestalosti korištenja izvora u informacijskim horizontima unutar istraženih profesija kategorizacijom ispitanika prema dobi, kao i između dvije promatrane profesije. Postavili smo nekoliko istraživačkih pitanja: prvo, postoje li razlike u informacijskim horizontima između promatranih profesija? Drugo, koriste li ove dvije profesije sličan broj različitih izvora? Treće, koju vrstu izvora preferiraju nastavnici, a koju liječnici? Četvrto, jesu li liječnici, zbog prirode svoga posla, skloniji konzultirati kolege u većoj mjeri nego nastavnici hrvatskoga jezika? Peto, koriste li mlađi ispitanici više mrežnih izvora od starijih? Te šesto, koriste li mlađi ispitanici općenito više izvora od starijih ispitanika?

Metodologija uključena u ovo istraživanje obuhvaća kratku anketu, polustrukturirani intervju te metodu skiciranja mapa informacijskih horizonata, o čemu će biti riječ u kasnijim poglavljima. Istraživanje je provedeno u svibnju 2015. godine u Osijeku, a obuhvatilo je 10 ispitanika, pet nastavnika hrvatskoga jezika i književnosti te pet liječnika različitih specijalizacija. Rezultati opisani u radu predstavljaju prikaz odgovora na anketna pitanja, uključujući demografske podatke, učestalost traženja informacija te vještine ispitanika za njihov pronalazak. Nadalje, u rezultatima smo sadržajno analizirali odgovore ispitanika na pitanja postavljena u intervjuima te prikazali sličnosti i razlike njihovih procesa traženja informacija. Analiza rezultata za mape informacijskih horizonata uključivala je vrednovanje navedenih izvora zasebno, vrednovanje prema profesiji ispitanika te prema njihovoj dobi. Osim toga, izvori su grupirani u kategorije te su na ovaj način vrednovane i one.

2. Pretraživanje informacija (Information Retrieval)

Information Retrieval jedan je od središnjih djelokruga informacijskih znanosti, a ono je dinamično i neprestano rastuće područje istraživanja, razvoja i primjene sa snažnom komercijalnom koristi i globalnom uporabom. Temeljni je koncept IR-a relevantnost, a relevantne su one informacije koje se odnose na problem koji se u danom trenutku pokušava riješiti.

Netom poslije 2. svjetskoga rata raznovrsnim projektima uz korištenje različitih tehnologija znanstvenici su pokušali razriješiti problem informacijske eksplozije, posebice na području znanosti i tehnologije. Korištena je različita terminologija, no 1950-ih godina prevladao je termin korišten i danas – *Information Retrieval* (IR), koji je skovao matematičar i fizičar Calvin N. Mooers, a predstavlja proces pronalaska ili otkrića pohranjenih informacija korisnih korisniku. Ono obuhvaća intelektualne aspekte opisa informacija i njihove specifikacije za potragu te bilo koje sustave, tehnike ili uređaje koji su korišteni za izvršenje te operacije[1].

Početkom 1950-ih godina Mortimer Taube osnovao je tvrtku *Documentation Inc*. posvećenu razvoju i radu sustava za organizaciju i dohvaćanje znanstvenih i tehničkih informacija, a njegov odmak od tadašnjih standardnih metoda predmetnoga označivanja i klasifikacije očituje se razvojem *Uniterm*-a i koordiniranoga indeksiranja[2]. *Uniterm*-i su ključne

[1] Usp. Saracevic, T. Information science. // Marcia J. Bates and Mary Niles Maack (Eds.) Encyclopedia of Library and Information Science. New York: Taylor & Francis, 2009. Str. 2574.
[2] Usp. Isto. Str. 2575.

riječi izvučene iz dokumenata, a kartica za dani *Uniterm* daje pregled svih dokumenata koji su njima indeksirani. Koordinirano indeksiranje metoda je traženja i dohvaćanja za usporedbu, odnosno koordiniranje brojeva dokumenata koji su se pojavljivali na različitim *Uniterm* karticama koristeći Booleove operatore (iako tada ovaj algoritam nije bio poznat kao Booleova algebra, ova je operacija prva primjena Booleovih operatora za *Information Retrieval*). Dugo vremena *input* (posebice indeksi i saželi) stvarani su ručno – profesionalci su indeksirali, stvarali sažetke, klasificirali te dodjeljivali identifikatore informacijskim objektima, dok je *output,* odnosno pretraživanje, bio automatiziran, a veliki *online* sustavi i baze podataka, poput *Medline*-a i *Dialog*-a još uvijek funkcioniraju na temelju ove paradigme.

Hans Peter Luhn 1950-ih je godina uveo brojne temeljne metode koje su danas uobičajene za IR, a jedna je od važnijih automatizirana izrada indeksa izvedenih iz naslova i teksta – *Key Words in Context* (KWIC) indeksiranje koje je dovelo do automatiziranoga indeksiranja cjelovitih tekstova te automatizirane izrade sažetaka[3]. Luhnova osnovna ideja korištenja svojstva tekstova bila je ključna za uvođenje računalnoga stvaranja *input*-a, te su i *input* i *output* na ovaj način postali automatizirani, a Eugene Garfield bio je jedan od prvih znanstvenika koji ih je združio u operacijski sustav indeksiranja i pretraživanja referenci.

Gerard Salton i njegovi suradnici, pretežno studenti, od 1960-ih sve do 1995. godine provodili su IR testove pod nazivom *SMART Project* kojima su razvijali i testirali najčešće nove IR algoritme, a Salton je također osnovao *Special Interest Group on Information Retrieval* (SIGIR), koja je postala istaknuta međunarodna organizacija IR-a s konferencijama na godišnjoj razini na kojima se izmjenjuju nova saznanja i postignuća na području istraživanja *Information Retrieval*-a.

Kako bi se uspješnost IR sustava mogla mjeriti, 1950-ih su stvorene dvije mjere uspješnosti – točnost i odziv. Točnost mjeri koliko je dohvaćenih izvora relevantno, a koliko nevažno, dok odziv mjeri koliko je potencijalno relevantnih izvora u danom dokumentu ili sustavu uistinu dohvaćeno. Cyril Cleverdon je od kasnih 1950-ih do sredine 1970-ih godina provodio niz IR eksperimenata pod nazivom *Cranfield* testovi, a najpoznatiji su oni nastali u periodu od 1961. do 1966. koji su oblikovali model IR sustava te metodologiju koja se koristi i danas. Jedan od važnih rezultata *Cranfield* testova je saznanje kako nekontrolirani vokabulari temeljeni na prirodnim jezicima, poput ključnih riječi odabranih algoritmom, postižu uspjeh dohvaćanja

[3] Usp. Isto.

usporediv s kontroliranim vokabularima poput tezaurusa[4]. Moderna se istraživanja od 1992. godine provode u sklopu konferencije *Text Retrieval Conference* (TREC), a svake godine od tada brojni IR timovi uspoređuju rezultate različitih IR pristupa u laboratorijskim uvjetima.

Kada govorimo o pretraživanju informacija, valja istaknuti da su stručnjaci od sredine 1950-ih godina pa sve do 1990-ih godina u središte svoje pozornosti smještali rad sustava. Tek s kraja 20. stoljeća stručnjaci počinju veću pozornost posvećivati pitanjima interakcije korisnika i sustava za pretraživanje te se tako javljaju nova područja interesa poput odnosa ljudi i računala (*Human-Computer Interaction*) ili informacijskog ponašanja korisnika (*Human Information Behaviour*). U nastavku rada ćemo se pobliže pozabaviti upravo potonjim područjem, informacijskim ponašanjem korisnika.

3. Informacijsko ponašanje korisnika (Human Information Behaviour)

Informacijsko ponašanje korisnika (eng. *Human Information Behaviour)* odnosi se na širok raspon procesa koje ljudi pokreću u odnosu s informacijama, a povezano je s kognitivnim i društvenim stanjima te efektima. Prema Thomasu D. Wilsonu, informacijsko ponašanje ukupno je ljudsko ponašanje u odnosu na informacijske izvore i kanale, a uključuje aktivno i pasivno traženje informacija, kao i njihovo korištenje[5]. Donald O. Case smatra kako informacijsko ponašanje obuhvaća traženje informacija te sva ostala nenamjerna ili pasivna ponašanja, kao što je slučajno nailaženje na informacije, ali i namjerna ponašanja koja ne uključuju traženje, kao što je aktivno izbjegavanje informacija[6]. Case i suradnici predlažu dva koncepta – aktivno izbjegavanje informacija, odnosno povremeno izbjegavanje ili odbacivanje konkretnih informacija koje funkcionira kao obrambeni mehanizam, na primjer, u slučajevima informacija o teškim bolestima, osobnim pitanjima ili financijama; te pasivno izbjegavanje informacija koje je dugoročno ponašanje iz navike koje se događa kada osoba izbjegava kognitivno obraditi određene apstraktne informacije, poput informacija vezanih uz politička ili vjerska uvjerenja, odnosno informacija koje se odnose na dugotrajna i duboka uvjerenja o nečemu[7].

[4] Usp. Isto. Str. 2576.
[5] Usp. Wilson, T. D. Human information behavior. // Informing science 3, 2 (2000), str. 49.
[6] Usp. Case, D. Looking for information: a survey of research on information seeking, needs and behavior. Bingley: Emerald Group Publishing Limited, 2012. Str. 5.
[7] Usp. Narayan, B.; Edwards, S. L.; Case, D. O. The role of information avoidance in everyday-life information behaviors. // Proceedings of the American Society for Information Science and Technology 48, 1 (2011), str. 5.

Informacijsko ponašanje korisnika dugo je vremena dovođeno u vezu s računalnom znanosti i informacijskim sustavima te izjednačavano s načinom ponašanja korisnika u odnosu na dostupne sustave, a čak i nakon što se ovo počelo mijenjati i dalje je naglasak bio na ljudskomu korištenju sustava, a ne na informacijskim potrebama i ponašanju korisnika tijekom traženja informacija.

Počeci istraživanja informacijskog ponašanja korisnika isprva su bili usmjereni na korisnike knjižnica, točnije njihovo korištenje knjižnica te se nisu bavila informacijskim potrebama korisnika te knjižnicama kao informacijskim izvorima, no povećanje znanstvenih radova na kraju prve polovine 20. stoljeća doveo je do prve konferencije posvećene informacijskom ponašanju pod nazivom *Royal Society Scientific Information Conference* održane 1948. u Londonu koja obilježava početak modernoga istraživačkoga rada usmjerenoga na informacijsko ponašanje korisnika. Ova je konferencija također početak zanimanja znanstvenika za ljudsko korištenje informacija vezanih uz njihov posao, a posebice kako ih koriste u znanstvene i tehnološke svrhe[8].

Tijekom 1960-ih godina u SAD-u su financirana brojna istraživanja na području društvenih znanosti, a velik dio njih odnosio se na socijalne aspekte znanstvene komunikacije i uporabu informacija[9]. Važna su istraživanja također provedena o korištenju informacija i narodnih knjižnica, a tijekom 1960-ih i 1970-ih istraživanja su bila usmjerena na određene socioekonomske grupe ljudi. Istraživanja koja su tada provođena većinom su se fokusirala na dobne kategorije ljudi te socioekonomski status ispitanika, posebice na kategorije ljudi slabijeg imovinskoga stanja. Peter Clarke istraživao je 1973. godine načine komuniciranja između tinejdžera o popularnoj glazbi[10], a njegov je rad važan i stoga što je Clarke jasno razlučio traženje informacija te dijeljenje informacija. Otkrio je kako mjerenje učestalosti slušanja glazbe nije kvalitetan način predviđanja traženja informacija o glazbi, za razliku od broja vršnjaka s kojima su ispitanici glazbu dijelili. Također, utjecaj masovnih medija u jednakoj je korelaciji s otkrivanjem o glazbi od drugih te informiranju drugih o glazbi.

Kako je napomenuto, većina se znanstvenika usmjeravala na ekonomski status ispitanika – Greenberg, Bowes i Dervin 1970. godine istražili su kako odrasli afroamerikanci slabijeg imovinskog stanja u Clevelandu koriste televiziju kao bijeg od stvarnosti te učenje (primjerice,

[8] Usp. Wilson, T. D. Nav. dj. Str. 50.
[9] Usp. Bates, M. Information behavior. // Encyclopedia of Library and Information Sciences. 3. izd. New York: CRC Press, 2010. Sv. 3. Str. 2382.
[10] Usp. Case, D. Nav dj. Str. 306.

o životu i rješavanju različitih problema na primjeru drugih)[11]. Osim toga, došli su do zaključka kako su ispitanicima stručnjaci, odvjetnici, rodbina, susjedi i liječnici uobičajen izvor pomoći i informacija. Dervin i Greenberg 1972. su godine utvrdili kako je do tada objavljeno 200 istraživanja relevantnih za komunikacijski okoliš ljudi slabijega imovinskoga stanja, a pregledom 30 najrelevantnijih (objavljenih pretežno u razdoblju od 1967. do 1972.) zaključili su kako siromašne osobe u SAD-u imaju omogućen pristup informacijskim kanalima te da iznimno ovise o televiziji kao izvoru informacija[12], a Childers i Post 1975. bili su među prvim znanstvenicima koji su povezali demografske čimbenike s kulturom informacijskoga siromaštva, povezujući ju prvenstveno sa skupinama slabijega imovinskoga stanja, poput građana na državnoj skrbi[13].

Sve do 1980-ih godina sva su istraživanja informacijskoga ponašanja bila usmjerena na izvore, odnosno dokumente, a ne na individualne korisnike, no istraživanjima brojnih utjecajnih znanstvenika na ovome polju fokus 1980-ih postaju korisnici, a pri istraživanjima kvalitativne metode zamjenjuju kvantitativne[14].

Od tada brojni znanstvenici iznose svoje teorija informacijskoga ponašanja. 1981. godine Thomas Wilson opisao je općenito traženje informacija u modelu[15] koji je kasnije bio vrlo široko korišten te je ponukao širok spektar modela informacijskoga ponašanja u razdoblju 1990-ih godina. Nicholas Belkin i suradnici predložili su koncept ASK modela (eng. *Anomalous state of knowledge*), Carol Kuhlthau predložila je model *Information search process,* Marcia Bates *Berrypicking* model koji opisuje prikupljanje djelića informacija na različitim mjestima, poput branja bobica. Na nekima od modela s početka 1990-ih godina počivaju temelji teorijskoga okvira informacijskih horizonata – naime, Diane Sonnenwald svoj je model temeljila na idejama iznesenima u modelima Carol Kuhlthau, Nicholasa Belkina, Patricka Wilsona te Petera Ingwersena. U nastavku ćemo malo detaljnije opisati modele spomenutih autora.

Kuhlthau je 1993. predložila je model traženja informacija (*Information search process*, odnosno ISP)[16], koji je podijeljen u sedam stadija – započinjanje zadatka, odabir teme, početno traženje, formulacija fokusa, prikupljanje informacija, završetak pretrage i početak pisanja.

[11] Usp. Isto. Str. 312.
[12] Usp. Isto.
[13] Usp. Isto.
[14] Usp. Wilson, T. D. Nav. dj. Str. 51.
[15] Wilson, T.D. On user studies and information needs. // Journal of Documentation 37 (1981), str. 3-15.
[16] Usp. Kuhlthau, C. Seeking meaning. Greenwich, CT: Ablex Publishing Co.: 1993. Str. 23.

Kuhlthau je identificirala osjećaje, razmišljanja, akcije, strategije i raspoloženja za svaki stadij, a također je predložila i princip nesigurnosti u informacijskom ponašanju, za koje tvrdi kako je ono kognitivno stanje koje dovodi do anksioznosti i stresa koje je očekivano u ranijim stadijima ISP-a. Stoga Kuhlthauičin ISP model i princip nesigurnosti ističu važnost promatranja informacijskoga ponašanja korisnika kao proces te razumijevanja da kognitivne i afektivne komponente utječu na informacijsko ponašanje ljudi.

Belkin se 1993. fokusirao na ponašanje pri pretraživanju informacija u kontekstu IR sustava[17]. Iako nije predložio generalni model informacijskoga pretraživanja, njegov rad daje informacije o generalnim modelima, točnije, u njemu predlaže skup strategija za informacijsko pretraživanje koje obuhvaćaju cilj interakcije, metodu interakcije, način preuzimanja i vrstu izvora. Nadalje predlaže kako bi korisnici trebali dijeliti kontrolu i obaveze sa sustavima te kako bi za vrijeme IR procesa korisnici trebali biti u interakciji s tekstovima te pojedincima koji pružaju informacije. Ovime se očituje Belkinov doprinos modelima ponašanja pri pretraživanju informacija jer predlaže ponašanje i aspekte procesa koji se događaju prilikom traženja informacija u IR sustavima.

Patrick Wilson je 1996. predložio interdisciplinarni, generalni model ljudskog informacijskog ponašanja[18]. Wilson u svomu modelu posebnu pozornost pridaje istraživanjima na područjima zdravstvenih informacija, ekonomiji, reklamiranju, komunikaciji i organizacijskom ponašanju. Njegov model uključuje prirodu ili kontekst informacijske potrebe; aktivacijski mehanizam koji uključuje teoriju stresa i podnošenja istoga, koja povezuje potrebe i radnje; intervenirajuće varijable (ili barijere pri traženju informacija), uključujući one psihološke, demografske, interpersonalne, okolne te karakteristike izvora; aktivacijski mehanizam (odnosno odluku za započinjanje procesa pretraživanja informacija), uključujući teoriju rizika i nagrade te teoriju socijalnog učenja. Wilson predlaže kombiniranje ovih elemenata u linearni niz u svrhu istraživanja ponašanja pri pretraživanju informacija, uključujući pasivno praćenje, pasivno traženje, aktivno traženje i daljnje ponašanje pri pretraživanju, a iz njegovog rada vidljiva je važnost istraživanja izvan područja informacijskih znanosti.

[17] Usp. Belkin, N. J. Interaction with texts: information retrieval as information seeking behavior. // Information Retrieval '93. Proceedings of the First Conference of the Gesellschaft fuer Informatik Fachgruppe Information Retrieval. Konstanz: Universitaetsverlag Konstanz, 1993. Str. 55.
[18] Usp. Wilson, P. Information behavior: an interdisciplinary perspective, 1996. URL: http://www.informationr.net/tdw/publ/infbehav/cont.html (2015-08-25).

Ingwersen se u radu iz 1996. godine također fokusirao na aspekte pronalaska informacija kod informacijskog ponašanja korisnika. Ingwersen predlaže pristup višestruke zastupljenosti, a stavlja naglasak na kognitivnu perspektivu, odnosno, u IR sustavima trebao bi biti zastupljen kognitivni prostor individualnog korisnika koji uključuje njegov radni zadatak ili interes, trenutno kognitivno stanje, problem ili cilj, nesigurnost, informacijsku potrebu i informacijsko ponašanje te društvenu ili organizacijsku okolinu uključujući domene, strategije ili ciljeve, te zadaće i preferencije[19]. Ovaj pristup stavlja naglasak na kognitivne i situacijske komponente u informacijskom ponašanju korisnika.

Ovi radovi prikazuju važnost istraživanja informacijskoga ponašanja korisnika kao procesa, važnost uzimanja u obzir kognitivnih, afektivnih i kontekstualnih čimbenika te korištenja istraživanja iz više različitih znanstvenih disciplina u svrhu poboljšanja razumijevanja informacijskoga ponašanja korisnika, a teorijski okvir informacijskih horizonata temelji se upravo na njima.

4. Informacijski horizonti: teorijski okvir

Teorijski okvir informacijskih horizonata iznijela je Diane Sonnenwald 1999. godine, a temeljio se na empirijskim istraživanjima informacijskoga ponašanja korisnika u različitim okruženjima[20]. Sonnenwald svoj teorijski okvir informacijskih horizonata temelji na ranije opisanim modelima: modelu traženja informacija Carol Kuhlthau, općenitom modelu informacijskoga ponašanja korisnika Patricka Wilsona, ASK modelu Nicholasa Belkina te istraživanjima Petera Ingwersena.

Ova teorijska osnova razvija okvir istraživanja i traženja informacija, njihova filtriranja, korištenja i diseminacije, a predlaže da se unutar konteksta ili situacije stvaraju informacijski horizonti unutar kojih ljudi reagiraju[21]. Različiti izvori mogu biti obuhvaćeni u informacijske horizonte pojedinaca – na primjer, društvene mreže osobe koje uključuju kolege, predmetne stručnjake i knjižničare, zatim dokumenti, mediji, mrežne stranice, knjige, alati za pretraživanje, eksperimenti te promatranje okoline. Informacijski horizonti te izvori koje oni

[19] Ingwersen, P. Cognitive perspectives of information retrieval interaction: elements of a cognitive IR theory. // Journal of Documentation 52, 1 (1996), str. 4.
[20] Usp. Sonnenwald, D. Evolving perspectives on human information behavior: contexts, situations, social networks and information horizons. // Exploring the contexts of information behaviour. / edited by T. Wilson, D. Allen. London: Taylor Graham, 1999. Str. 176.
[21] Usp. Sonnenwald, D.; Wildemuth, B. Investigating information seeking behavior using the concept of information horizons, 2001. URL: https://www.researchgate.net/publication/2326801_Investigating_Information_Seeking_Behavior_Using_the_Concept_of_Information_Horizons (2015-08-21)

obuhvaćaju određeni su na društvenoj te individualnoj razini, to jest, mišljenja drugih će utjecati na mišljenje pojedinca o određenom informacijskom izvoru, a interakcije s drugima će vjerojatno uzrokovati promjene u pojedinčevu informacijskom horizontu.

Ova teorija informacijskih horizonata stoga predlaže kako su određene vrste podataka, koje inače nisu bile uključivane u istraživanja informacijskoga ponašanja korisnika, važne za povećanje razumijevanja informacijskoga ponašanja, a ovi podatci uključuju donesene odluke i poduzete radnje tijekom procesa traženja informacija, kada i zašto osobe pristupaju informacijskim izvorima i kanalima (ili zašto im ne pristupaju), odnose i međusobnu povezanost informacijskih izvora, osobne preferencije i evaluaciju informacijskih izvora te utjecaj konteksta i situacija na proces traženja informacija[22].

Prema Sonnenwald, tri su temeljna koncepta u teorijskom okviru informacijskih horizonata koji omogućuju istražiti informacijsko ponašanje kao proces – kontekst, situacija te društvene mreže. U ovom okviru, konteksti su višedimenzionalni te se mogu opisati kao mjesto, vrijeme, ciljevi, zadatci, sustavi, procesi, organizacije te vrste sudionika; situacija se odnosi na skup povezanih aktivnosti ili skup povezanih događaja koji se odvijaju tijekom vremena; dok se društvene mreže odnose na komunikaciju između pojedinaca, točnije, uzorke veza i jačinu interakcije. Društvene mreže pomažu stvoriti situacije i kontekste, a situacije i konteksti stvaraju društvene mreže. Kao nadopuna Sonnenwald, Tsai smatra kako, unatoč tome što je Sonnenwald naglasila važnost društvenih mreža u teorijskom okviru informacijskih horizonata, nije uključila informacijske izvore u definiciju triju fundamentalnih koncepata. Ona navodi kako bi se treći koncept, koji se odnosi na društvene mreže, trebao modificirati u „mreže“ tako da može obuhvatiti i informacijske izvore[23].

Sonnenwald je također iznijela osnovne smjernice za istraživanje informacijskih horizonata[24]. Istaknula je kako je za razumijevanje načina na koji korisnici pozicioniraju svoje informacijske izvore pri istraživanju potrebno koristiti polustrukturirane intervjue s metodom kritičnoga događaja te metodu skiciranja mapa. Metodu kritičnoga događaja (eng. *Critical incident technique, CIT*) razvio je 1940-ih godina američki psiholog John Flanagan. Ona se sastoji od niza postupaka za prikupljanje izravnoga promatranja informacijskoga ponašanja[25],

[22] Usp. Sonnenwald, D. Information horizons. // Theories of information behavior. / edited by K. Fisher, S. Erdelez, L. McKechnie. Medford, NJ: Information Today, Inc.: 2005. Str. 191.
[23] Usp. Tsai, T. Information horizons of Taiwanese graduate students. // iConference Proceedings. / Reilly, M (Ed.), 2010. Str. 235.
[24] Usp. Sonnenwald, D. Information. Nav. dj.
[25] Usp. Flanagan, J. The critical incident technique. // Pscyhological Bulletin 51, 4 (1954), str. 1.

točnije, metoda kritičnoga događaja postupak je prikupljanja određenih važnih činjenica o ponašanju u danim situacijama, ali ne sastoji se od jednog strogog seta pravila prikupljanja podataka, nego ju treba promatrati kao fleksibilan skup načela koja se moraju prilagoditi i promijeniti ovisno o potrebama situacije[26].

Metoda kritičnoga događaja uključuje, kao što joj i samo ime kaže, proučavanje kritičnih događaja ili slučajeva specifičnih aktivnosti kako su ih sudionici u istraživanju proživjeli ili promatrali[27]. Ona je korisna za identifikaciju uzoraka korištenja informacijskih izvora istraživanjem kratkih, ali pamtljivih epizoda informacijskog pretraživanja, a često je korištena tijekom intervjua[28]. Tijekom intervjua, ispitanici najčešće daju primjere situacija u kojima su tražili informacije kako bi riješili određeni problem ili donijeli odluku[29]. Detaljna analiza kritičnih događaja omogućuje istraživačima utvrditi sličnosti, razlike i uzorke te pruža uvid u načine ljudskoga sudjelovanja u aktivnostima.

Mapa informacijskih horizonata prikazuje sve informacijske izvore ispitanika, uključujući i ljude te pruža grafičku artikulaciju informacijskoga horizonta u određenomu kontekstu. Ove metode, osim što pomažu opisati korištene informacijske izvore, opisuju njihovu važnost i ulogu u procesu traženja informacija. Unatoč tomu, većina empirijskih istraživanja temeljenih na ovom teorijskom okviru ne uključuje metodu skiciranja mapa, a jedan od mogućih razloga za to je poteškoća ispitanika pri iskazivanju svih izvora koje su koristili u određenom kontekstu ili situaciji[30]. Osim toga, kako Sonnenwald smatra kako informacijsko ponašanje valja promatrati kao proces te odabir informacija i izvora unutar ovih konteksta promatrati kao dinamičan proces, Tsai propituje teškoću pristupa ovako kompleksnomu problemu s jednom mapom informacijskih horizonata[31].

Reijo Savolainen i Jarkko Kari primijetili su kako Sonnenwald nije jasno razlučila fizički prostor informacijskih izvora i percipirani informacijski horizont[32]. Razradili su pristup iz

[26] Usp. Isto. Str. 9.
[27] Usp. Hughes, H. Critical incident technique. // Exploring methods in information literacy research. /edited by S. Lipu, K. Williamson, A. Lloyd. Wagga Wagga: Centre for Information Studies, 2007.Str. 49.
[28] Usp. Urquhart, C. Bridging information requirements and information needs assessment: do scenarios and vignettes provide a link? // Information Research 6, 2 (2001)
[29] Marcella, R.; Rowlands, H.; Baxter, G. The critical incident technique as a tool for gathering data as part of a qualitative study of information seeking behaviour. // Proceedings of the 12th European conference on research methodology for business and management studies. / edited by A. Mesquita, I. Ramos. Guimares: University of Minho, 2013. Str. 248.
[30] Usp. Tsai, T. Nav. dj.
[31] Usp. Isto.
[32] Savolainen, R.; Kari, J. Placing the internet in the information source horizons: a study of information seeking by internet users in the context of self-development. // Library & Information Science Research 26, 4 (2004).

perspektive traženja informacija u svakodnevnom životu te predložili novi koncept, horizont informacijskih izvora. Savolainen i Kari smatraju informacijske horizonte zamišljenim poljima, a prema tomu, oni se ne sastoje od fizičkih informacijskih izvora. Ovakva vrsta percipiranih informacijskih horizonata širi se od korisnika koji traže informacije do najdalje granice njihovoga percipiranoga informacijskoga okoliša, odnosno horizonta, a Savolainen i Kari dodatno su naglasili aspekte blizine i udaljenosti uvođenjem zona preferencija izvora kako bi objasnili razlike u relevantnosti informacijskih izvora iz perspektive ispitanika. Nadalje, razlučili su stabilne i dinamične informacijske horizonte – prema autorima, informacijski horizonti neovisni o situacijama relativno su stabilni, dok su informacijski horizonti pokrenuti problemom dinamični i skloni mijenjanju.

Isto Huvila predložio je alternativni način uporabe metode skiciranja mapa s novom metodologijom. On u svome radu *Analytical information horizon maps* navodi nedostatke prvobitne metodologije te predlaže korištenje analitičkih mapa informacijskih horizonata, za koje smatra da olakšavaju istraživački proces. Njegova je temeljna pretpostavka da je djelotvornije da istraživač iscrta mape iz transkripta intervjua nego da ispitanici samo skiciraju mape, bez intervjuiranja[33]. Nedostatak je ove metode što bi mape informacijskih horizonata u potpunosti interpretirali istraživači te na ovaj način ne bi istraživali početnu hipotezu kako korisnici smještaju informacijske izvore na svoje mape.

Diane Sonnenwald navodi kako su teorijski okvir i metodologija istraživanja informacijskih horizonata utjecale na znatan broj istraživanja o informacijskim potrebama srednjoškolaca, studenata preddiplomskoga i diplomskoga studija, starijih odraslih osoba te stručnjaka određenih profesija, poput novinara, inženjera i znanstvenika. Pa ipak, Tsai navodi kako je vrlo malen broj istraživanja zaista temeljen na teorijskom okviru informacijskih horizonata, a provedena istraživanja su većinom usmjerena na ponašanje pri pretraživanju informacija u neprofesionalne svrhe[34]. Istraživanje opisano u ovome radu nalazi se u kategoriji istraživanja usmjerenih na ponašanje pri pretraživanju informacija za potrebe posla te je jedno od rijetkih provedenih istraživanja u svijetu, a koliko je nama poznato, u Hrvatskoj uopće, usmjerenih na stručnjake neke profesije.

Citirano prema: Huvila, I. Analytical information horizon maps. // Library and Information Science Research 31, 1 (2009), str. 19.

[33] Usp. Huvila, I. Analytical information horizon maps. // Library and Information Science Research 31, 1 (2009), str. 18.

[34] Usp. Tsai, T. Nav. dj. Str. 233.

5. Dosadašnja istraživanja informacijskih horizonata

Kao što je već spomenuto, koncept informacijskih horizonata potaknuo je brojna istraživanja na polju informacijskoga ponašanja korisnika, posebice na polju istraživanja informacijskog ponašanja studenata. Neka od ovih istraživanja bave se svakodnevnim životom ispitanika, većina se bavi aspektima traženja informacija za studij, a najmanji se broj istraživanja provodi s ciljem istraživanja informacijskih horizonata stručnjaka određenih profesija.

Diane Sonnenwald, Barbara Wildemuth i Gary Harmon 2001. godine proveli su istraživanje o informacijskom ponašanju studenata slabijega socijalno-ekonomskog statusa na preddiplomskom studiju[35]. Njihovo je istraživanje uključivalo 11 ispitanika, a koristili su metode intervjua kao i grafičke prikaze mapa informacijskih horizonata. Istraživanje se fokusiralo na informacijske potrebe ispitanika u određenim situacijama, primjerice onima kada su im bile potrebne informacije za nastavu, projekte ili o karijeri, a ispitanici su trebali objasniti kako su došli do informacija koje su tražili, koliko im je bilo teško, odnosno jednostavno pronaći ih te njihovo zadovoljstvo krajnjim ishodom potrage. Istraživanje je potvrdilo vjerodostojnost mapa informacijskih horizonata kao instrumenta istraživanja jer su se rezultati dobiveni na taj način u velikom postotku preklapali s onima prikupljenima u intervjuu.

Savolainen i Kari 2004. su godine proveli istraživanje o pretraživanju informacija na internetu u kontekstu samorazvoja ispitanika, a zamolili su ih da izvore koje koriste u mapi informacijskih horizonata smjeste u zone[36]. Izvore koje najviše preferiraju ispitanici su smjestili u Zonu 1, dok su izvore koje preferiraju najmanje smjestili u Zonu 3. U njihovu istraživanju, manje je pozornosti posvećeno percipiranoj kvaliteti izvora u Zoni 1, dok su percipirana dostupnost i kvaliteta u Zoni 2 važne jednako. U Zoni 3, kriterij za odabir informacija uglavnom se odnosio na percipiranu kvalitetu informacija, a negativna su iskustva lako utjecala na procjenu.

Tien-I Tsai je informacijske horizonte studenata istraživala nekoliko puta. 2010. godine, u radu *Information horizons of Taiwanese graduate students* istraživala je informacijske horizonte 9 tajvanskih studenata u SAD-u, četiri na magisteriju, a 5 na doktorskom studiju na

[35] Usp. Sonnenwald, D.; Wildemuth, B.; Harmon, G. A research method using the concept of information horizons: An example from a study of lower socioeconomic students' information seeking behaviour. // The New Review of Information Behaviour, 2 (2001), str. 65-86.
[36] Savolainen, R.; Kari, J. Nav. dj. Citirano prema Tsai, T. Nav. dj. str. 234.

područjima humanističkih, društvenih i primijenjenih znanosti[37]. Ovim je istraživanjem željela saznati kakav utjecaj imaju percipirane dostupnost i kvaliteta na informacijske horizonte studenata te koliko se i informacijski horizonti studenata različitih znanstvenih grana međusobno razlikuju. Došla je do zaključaka kako studenti najviše izvora smještaju u centralnu zonu mapa te kako studenti humanističkih i društvenih znanosti koriste veći broj izvora.

Slično je istraživanje provela 2010. godine, no u ovomu su fokus bile društvene mreže 15 američkih studenata na preddiplomskome studiju, također iz različitih znanstvenih grana[38]. Ovo istraživanje razlikuje se od prethodnoga jer se sastojalo od *online* upitnika i polustrukturiranoga intervjua, a značajno je jer pridonosi validaciji korisnosti triangulacije intervjua i upitnika, donosi nova saznanja o društvenim mrežama i njihovim ulogama pri traženju informacija studenata preddiplomskoga studija te pomaže knjižničarima i nastavnicima razumjeti njihovo informacijsko ponašanje u svrhu poboljšanja informacijskih usluga vezanih uz zadatke za fakultet.

Tsai i Kyung-Sun Kim 2013. u radu *Information horizons of college students: source preferences and source referrals in academic contexts* opisuju rezultate provedenoga istraživanja vrlo slično prethodnima – s ciljem saznati kako studenti preddiplomskoga studija smještaju informacijske izvore koje koriste na mape informacijskih horizonata, kako se njihovo korištenje razlikuje u specifičnim situacijama te usmjeravaju li neki izvori studente na druge izvore[39]. Istraživanje je koristilo metode intervjua i mapa informacijskih horizonata, a obuhvatilo je 20 ispitanika. Tsai i Kim istraživanjem su pokazale kako su kolege najpoželjniji izvor informacija ispitanika, a izvori koji najčešće usmjeravaju na druge jesu nastavnici.

Savolainen u radu *Information source horizons and source preferences of environmental activists: a social phenomenological approach* objavljenomu 2007. godine daje prikaz istraživanja kojim je ispitao informacijske izvore i horizonte 25 ekoloških aktivista koji se zaštitom okoliša bave u slobodno vrijeme. Metodologija koju je koristio uključivala je polustruktrurirane intervjue te mape informacijskih horizonata, s razlikom u tome što su ispitanici na mapi prvo trebali pozicionirati sebe, kako bi vrednovanje percipirane udaljenosti

[37] Tsai, T. Nav. dj. Str. 236.
[38] Usp. Tsai, T. Social Networks in the Information Horizons of Undergraduate Students. // Journal of Library and Information Studies 10, 1 (2012), str. 19-45.
[39] Usp. Tsai, T.; Kim, K.-S. Information horizons of college students: Source preferences and source referrals in academic contexts. // Proceedings of the American Society for Information Science and Technology 50, 1 (2013), str. 1-5.

ispitanika i informacijskih izvora bilo moguće[40]. Istraživanje je pokazalo kako su najčešći kriteriji odabira informacijskih izvora dostupnost, sadržaj informacija, situacijski faktori, korisnost informacija te karakteristike korisnika (na primjer, njihove navike).

Jedino istraživanje profesionalnog informacijskog miljea proveo je Isto Huvila koji je proučavao informacijske horizonte zaposlenih osoba. Istraživanjem provedenim 2009. godine obuhvatio je 25 stručnjaka s područja arheologije, no njegovo se istraživanje prvenstveno odnosilo na ulogu njihova posla[41]. Osim toga, iako je proveo intervju, mape informacijskih horizonata izradio je sam prema transkriptima intervjua, a njihovu je validnost provjerio usporedbom individualnih mapa informacijskih horizonata sa zajedničkim mapama ispitanika. Svrha njegova istraživanja bila je dokazati ovu alternativnu metodu korištenja mapa informacijskih horizonata te se u načelu ne fokusira na istraživanje informacijskih izvora ispitanika, nego na njihove stavove o poslu.

5.1. Istraživanja o pretraživanju informacija i informacijskom ponašanju u Hrvatskoj

Tefko Saracevic iznio je 2007. godine kritički pregled literature, koji prati razvoj i daje sintezu istraživanja relevantnosti tijekom trideset godina do objave rada, a stavlja naglasak na podatke eksperimentalnih istraživanja i istraživanja metodama promatranja na ovome polju[42]. Ovaj je rad jedini koji se bavi bilo kojim aspektom pretraživanja informacija te jedan od rijetkih radova s polja IR-a i informacijskoga ponašanja korisnika u Hrvatskoj uopće.

Nekolicina se radova u Hrvatskoj odnosi na informacijsko ponašanje i potrebe korisnika, a većina se temelji na istraživanju posebnih skupina korisnika, odnosno nacionalnih manjina te osobama s oštećenjima vida i sluha. Iako proučavaju informacijsko ponašanje korisnika, u ovim je radovima naglasak na korištenju knjižničnih usluga i izvora.

Prvi je takav rad Kornelije Petr, koja je 2004. godine istraživala informacijske potrebe posebne skupine korisnika, točnije pripadnika romske manjine u Slavoniji i Baranji – istraživanje metodom anketnoga upitnika obuhvatilo je ukupno 43 ispitanika s ciljem definiranja načina pronalaska informacija ispitanika, prvenstveno u okviru knjižnica i njihovih

[40] Usp. Savolainen, R. Information source horizons and source preferences of environmental activists: a social phenomenological approach. // Journal of the American Society for Information Science & Technology 58, 12 (2007), str. 1713.
[41] Usp. Huvila, I. Analytical information horizon maps. // Library and Information Science Research 31, 1 (2009), str. 20.
[42] Saracevic, T. Relevantnost i kako se istraživala. // Vjesnik bibliotekara hrvatske 50, 1/2 (2007), str. 1-26.

izvora i usluga. Rezultati istraživanja pokazali su kako su ispitanicima najčešći izvori informacija televizija, radio te komunikacija s drugima, potom sastanci, supružnici i posao, dok je najmanje korišteni izvor internet[43], što autorica objašnjava nedostatnom društvenom uključenošću ove nacionalne manjine.

Još je jedan rad temeljen na istraživanju nacionalnih manjina – rad pod nazivom *Multikulturalne knjižnične usluge: istraživanje informacijskih potreba i ponašanja pripadnika jezičnih manjina u osječko-baranjskoj županiji* autora Sanjice Faletar Tanacković, Darka Lacovića i Snježane Stanarević, koji su analizirali informacijske potrebe i ponašanje pri pretraživanju informacija pripadnika triju najbrojnijih manjina u Osječko-baranjskoj županiji te mjerili stupanj njihova zadovoljstva knjižničnim uslugama[44]. Istraživanjem su obuhvaćene tri najbrojnije jezične manjine u Osječko-baranjskoj županiji: srpska, slovačka i mađarska. Za metodologiju su odabrali anketu, a ukupno je 633 upitnika poslano poštom, dostavljeno osobno na adrese manjinskih udruga te poslano knjižnicama nacionalnih manjina te je prikupljeno je ukupno 417 ispunjenih upitnika. Zanimljivi su rezultati istraživanja vezani uz pitanje informacijskih izvora ispitanika – najčešći su izvori novine i časopisi, potom TV, internet i osobni dodir, zatim njihove udruge, lokalne narodne knjižnice i školske i/ili visokoškolske knjižnice.

Treće je istraživanje posebnih skupina korisnika ono koje su Sanjica Faletar Tanacković, Andrea Plavšić i Snježana Stanarević Katavić provele 2013. godine – pilot istraživanje o informacijskim potrebama i obrascima pri traženju informacija gluhoslijepih osoba u istočnoj Hrvatskoj. Cilj je istraživanja bio identificirati informacijske potrebe gluhoslijepih osoba u njihovu svakodnevnom životu, a poseban je naglasak bio na njihovu korištenju knjižnica[45]. Metodom strukturiranog intervjua autorice su ispitale ukupno 9 ispitanika, od kojih su svi su istaknuli svoju potrebu za informacijama vezanima za bolesti, ali naglasili kako imaju i značajnu potrebu za brojnim drugim informacijama i izvorima.

Kornelija Petr Balog, Tihana Pavić i Marinela Šmider u radu *Difficulties in accessing information in libraries: pilot study of Osijek library customers* istražile su prepreke na koje ispitanici nailaze prilikom traženja informacija u knjižnicama koristeći metodu intervjua na

[43] Petr, Kornelija. Information needs of the Romany minority in Eastern Croatia: pilot-study. // New Library World, 105, 9/10 (2004),str. str. 362-363.
[44] Faletar Tanacković, S.; Lacović, D.; Stanarević, S. Multikulturalne knjižnične usluge: istraživanje informacijskih potreba i ponašanja pripadnika jezičnih manjina u osječko-baranjskoj županiji. // Vjesnik bibliotekara hrvatske 54, 4 (2011), str. 49-94.
[45] Faletar Tanacković, S.; Plavšić, A.; Stanarević Katavić, S. Informacijske potrebe i ponašanje gluhoslijepih osoba: pilot istraživanje. // Vjesnik bibliotekara hrvatske 56, 4 (2013), str. 179-202.

ukupno 37 ispitanika. S obzirom da su se autorice usmjerile na traženje informacija u knjižnicama, većina se zapreka vezuje uz knjižničare, poput njihovih kompetencija, empatije i diskriminacije, no dio se zapreka vezuje uz nedostatak potrebnih izvora. Izvori navedeni u istraživanju su ispitna literatura, literatura za seminarske i znanstvene radove, časopisi, građa za slijepe i slabovidne, lektirna građa te popularna literatura, a ispitanici smatraju kako je nedostatak ovih izvora jedna od dviju najvećih zapreka s kojima se susreću[46].

Kao i Saracevicev rad o relevantnosti, većina je radova objavljenih u hrvatskim časopisima o informacijskom ponašanju preglednoga karaktera, a čak su tri objavljena 2014. godine. Prvi rad slovenske znanstvenice Polone Vilar, *Information behaviour of scholars* bavi se ključnim informacijskim konceptima u znanstvenom kontekstu[47], primjerice konceptima informacije, informacijske potrebe, relevantnosti, korisnosti s obzirom na primjerenost stvarnoj informacijskoj potrebi, informacijskim preopterećenjem, izbjegavanjem informacija, općim karakteristikama informacijskog ponašanja u području znanstvenih informacija (npr. razlikama između znanstvenika i drugih korisnika informacija, razlikama među disciplinama, pojedincima itd.), te tipičnim primjerima informacijskog ponašanja – pregledavanjem, *berrypicking*-om, vraćanje inicijalnomu izvor informacija praćenjem referenci, letimičnim pregledavanjem i slično.

Drugi je rad Dore Rubnić u kojemu autorica daje pregled literature s područja informacijskog ponašanja studenata, točnije istraživanja na ovom području koja se provode od početka 1970-ih godina, kada su većinom bila usmjerena na kontekst korištenja knjižničnih usluga[48]. Pregled ovoga rada prvenstveno se odnosi na aspekte traženja i korištenja informacija u različitim predmetnim područjima, utjecaj obrazovnog konteksta i osobina ličnosti na informacijsko ponašanje te korištenja elektroničkih izvora u obrazovanju.

Rad Darka Lacovića *Students' information behaviour and the role of academic library* predstavlja rezultate prijašnjih istraživanja ponašanju studenata pri traženju informacija koje su provedene u različitim zemljama, čiji je cilj bio je identificirati informacijske potrebe, izvore informacija i načine na koje studenti iz različitih disciplina koriste visokoškolske knjižnice. Prema rezultatima, većina ispitanika trebala je informacije za akademske svrhe (npr. seminarske radove, zadatke ili ispite) često koristeći informacijske izvore kao što su knjige,

[46] Petr Balog, K.; Pavić, T.; Šmider, M. Difficulties in accessing information in libraries: pilot study of Osijek library customers. // 18th annual BOBCATSSS symposium, Parma, Italy, 25-27 January 2010. Str. 9.
[47] Vilar, P. Information behaviour of scholars. // Libellarium, 7, 1 (2014), str. 17-39.
[48] Rubinić, D. Information behaviour of university students: a literature review. // Libellarium, 7, 1 (2014), str. 105.

članci iz časopisa i online izvori, a za mnoge je studente internet bio vrlo važan izvor u pronalaženju akademskih materijala[49]. Većina studenata dobivala je savjete za pronalaženje relevantnih informacijskih izvora od predavača, prijatelja i knjižničara.

6. Istraživanje informacijskih horizonata stručnjaka različitih profesija: nastavnici hrvatskog jezika i književnosti i liječnici

6.1. Cilj i svrha istraživanja

Istraživanjem se željelo ispitati na koji način liječnici i nastavnici hrvatskoga jezika traže informacije, točnije koji su izvori uključeni u njihove percipirane informacijske horizonte u određenim situacijama, razlikuju li se izvori u informacijskim horizontima ispitanika od situacije do situacije, kolika je učestalost njihova korištenja te zadovoljstvo ispitanika pronađenim informacijama. Osim toga, željelo se saznati do kakvih je informacija ispitanicima najteže i najjednostavnije doći te koje izvore konzultiraju u takvim situacijama, kao i primjere situacija u kojima su bili izuzetno frustrirani prilikom potrage za informacijama te situacije u kojima su bili izuzetno zadovoljni nakon njihova pronalaska. Stoga ovaj rad daje pregled razlika u samoprocijenjenim vještinama pronalaska informacija liječnika, kao i nastavnika hrvatskoga jezika, razlike u korištenosti između samih izvora te učestalosti korištenja izvora u informacijskim horizontima unutar istraženih profesija po dobi, kao i između dvije promatrane profesije.

Istraživačka pitanja ovoga rada stoga su:

1. Postoje li razlike u informacijskim horizontima između promatranih profesija?
2. Koriste li ove dvije profesije sličan broj različitih izvora?
3. Koju vrstu izvora preferiraju nastavnici, a koju liječnici?
4. Jesu li liječnici, zbog prirode svoga posla, skloniji konzultirati kolege u većoj mjeri nego nastavnici hrvatskoga jezika?
5. Koriste li mlađi ispitanici više mrežnih izvora od starijih?
6. Koriste li mlađi ispitanici općenito više izvora od starijih ispitanika?

Stoga iz njih proizlaze sljedeće hipoteze:

H1. Postoje razlike u informacijskim horizontima između promatranih profesija.

H2. Promatrane profesije koriste sličan broj različitih izvora.

[49] Lacović, D. Students' information behaviour and the role of academic library. // Libellarium, 7, 1 (2014), str. 122.

H3. Nastavnici hrvatskoga jezika preferiraju tiskane izvore, dok liječnici preferiraju mrežne izvore.

H4. Liječnici su, zbog prirode svoga posla, skloniji konzultirati kolege u većoj mjeri nego nastavnici hrvatskoga jezika.

H5. Mlađi ispitanici koriste više mrežnih izvora od starijih.

H6. Mlađi ispitanici općenito koriste više izvora od starijih ispitanika.

6.2. Metodologija, instrument i uzorak

U našem smo se istraživanju koristili metodologijom koju je predložila nekolicina autora. Prvenstveno smo se vodili metodologijom koju predlaže D. Sonnenwald[50], no njenu smo metodologiju korigirali prijedlozima drugih autora. Ta se metodologija sastoji od kombinacije nekoliko metoda: kratke ankete (Prilog 1) , polustrukturiranoga intervjua uz korištenje metode kritičnog događaja (Prilog 2) te mape informacijskih horizonata (Prilog 3). Preciznije, tijekom intervjua postavljana su pitanja kojima se željelo ispitati kontekste u kojima su se akteri našli prilikom traženja informacija, ali su njihovi primjeri diktirali smjer razgovora. Pitanja postavljena u intervjuima odnosila su se na posljednju situaciju u kojoj su ispitanici trebali stručne informacije za obavljanje svoga posla, situacije u kojima je ispitanicima bilo osobito jednostavno, odnosno osobito teško doći do potrebnih informacija te općenito, do kojih im je informacija najjednostavnije, odnosno najteže doći i koji su razlozi za to. Četvrto i peto pitanje intervjua odnosilo se na situacije u kojima su ispitanici bili osobito frustrirani prilikom traženja informacija te situacije u kojima su osjećali visok osjećaj uspjeha i postignuća nakon pronalaska željenih informacija. Dodatnim su pitanjima, prema potrebi, ispitanici usmjeravani opisati kontekst svoje informacijske potrebe, informacijske izvore i kanale koje su za njeno razrješenje koristili, koriste li te izvore i inače, je li potraga u konačnici bila zadovoljavajuća te bi li, ukoliko se nađu u sličnoj situaciji, potragu ponovili ili nešto promijenili.

Mape informacijskih horizonata pružaju vizualnu artikulaciju informacijskih horizonata u određenom kontekstu, a ova triangulacija ima svrhu pomoći pri opisu korištenih izvora te objasniti njihovu važnost i ulogu u procesu traženja informacija. Mape se sastoje od tri koncentrična kruga, a svaki od krugova predstavlja zonu informacijskoga horizonta. Zone se razlikuju ovisno o ispitanikovoj preferenciji izvora, odnosno izvori koje ispitanici najčešće koriste nalaze se Zoni 1, izvori koji ispitanici odabiru nešto rjeđe nalaze se u Zoni 2, a izvori koji ispitanici najrjeđe konzultiraju smješteni su u Zoni 3. Izvori koje su ispitanici naveli u

[50] Sonnenwald, D.Information. Nav. dj. Str. 191.

svojim mapama su kasnije vrednovani ovisno o zoni u koju su smješteni – izvori navedeni u Zoni 1 množeni su brojem 3, izvori u Zoni 2 brojem 2, dok su izvori u Zoni 3 množeni brojem 1 te je na ovaj način svakom izvoru dodijeljena težina u svrhu preciznije i točnije analize.

Kao što smo već napomenuli, Diane Sonnenwald je dala glavne smjernice za korištenje ove metodologije, koja uključuje metodu iscrtavanja mapa, no njen način prikupljanja informacija nameće pitanje mogućnosti obrade, stoga je za mape informacijskih horizonata korištena metodologija koju su predložili Savolainen i Kari[51]. Pitanja polustrukturiranoga intervjua preuzeta su iz rada Diane Sonnenwald, Barbare Wildemuth i Garyja Harnona pod nazivom *A research method using the concept of information horizons: An example from a study of lower socioeconomic students' information seeking behaviour*[52], dok su objašnjenje ispunjavanja mapa informacijskih horizonata te pitanja za pojašnjenje korištenja navedenih informacijskih izvora preuzeti iz rada *Information horizons of Taiwanese graduate students* Tien-I Tsai[53].

Istraživanje je provedeno u svibnju 2015. godine u Osijeku, a obuhvatilo je 10 ispitanika – osam ženskog i dva muškog spola. Pet je ispitanika nastavnika hrvatskoga jezika, od njih dvoje zaposleno u osnovnim školama, a troje u srednjoj školi; dok je drugih pet ispitanika medicinske struke s različitim specijalizacijama – dva radiologa, patolog, ginekolog i liječnik obiteljske medicine. Većina je ispitanika (njih sedam) zamoljena za sudjelovanje u istraživanju usmenim putem, dok je sa troje ispitanika u kontakt stupljeno putem interneta – s jednim e-mailom, a s dvoje putem Facebooka. Šest je ispitanika pronađeno za istraživanje osobnim poznanstvom, a ostala su četiri posredstvom ili samih ispitanika, koji su preporučili svoje kolege, ili posredstvom mentorice te kolega samoga ispitivača. Svim je ispitanicima nekoliko dana prije samog istraživanja usmeno ili putem e-maila ukratko objašnjena svrha istraživanja te ostavljeno vrijeme da promisle o svojem sudjelovanju. Svih je 10 intervjua snimano te kasnije transkribirano (transkripti provedenih intervjua nalaze se u Prilogu 5), a obavljeni su većinom na radnim mjestima ispitanika, osim za ispitanike koji iz osobnih razloga nisu mogli koristiti radno mjesto u ovu svrhu te su u tim slučajevima intervjui obavljeni na Filozofskom fakultetu u Osijeku . Vrijeme trajanja intervjua je u prosjeku 15 minuta, s trajanjem najkraćega od 11, a najdužega 21 minutu. Svim je ispitanicima dodijeljen kôd, npr. L1 za prvoga liječnika koji je

[51] Usp. Savolainen, R.; Kari, J. Nav. dj. Str. 415–433.
[52] Usp. Sonnenwald, D.; Wildemuth, B.; Harmon, G. Nav. dj. Str. 86.
[53] Usp. Tsai, T. Information. Nav. dj. Str. 244-245.

intervjuiran te N1 za prvoga nastavnika hrvatskoga jezika kako bi se osigurala njihova potpuna anonimnost.

7. Rezultati

7.1. Anketa

Kako je rečeno, polovina je ispitanika iz područja medicine, dok je druga polovina iz područja humanističkih znanosti, točnije hrvatskoga jezika. Iz Tablice 1 može se vidjeti da najmlađi ispitanik u uzorku ima 30 godina, a najstariji 59. Najviše ispitanika (njih četiri) imaju 36 godina, dva 50 te je po jedan ispitanik dobi od 45 te 48 godina života. Sukladno tome, broj godina njihovog radnog staža varira od 5 do 31 godine s prosjekom od 16 godina staža. Od deset ispitanika, osam je ženskoga spola, a dva muškog, točnije četiri žene i jedan muškarac obiju profesija.

Od pet nastavnika, najmlađi ispitanik ima 30 godina te je zaposlen u osnovnoj školi. Dva su ispitanika dobi 36 godina te rade u srednjoj školi, jedan ispitanik ima 48 godina i zaposlen je u osnovnoj školi, a najstariji ispitanik radi u srednjoj školi te ima 50 godina. Dva su liječnika jednake dobi, točnije imaju 36 godina te su ujedno najmlađi ispitanici u ovoj skupini. Jedan od njih specijalizirao je radiologiju, a drugi ginekologiju i porodništvo. Kliničku i anatomsku patologiju specijalizirao je liječnik dobi 45 godina života, 50 godina ima liječnik specijalizacije neuroradiologije, a najstariji ispitanik ove kategorije specijalizirao je obiteljsku medicinu te ima 59 godina.

Tablica 1. Opis uzorka

Demografski podatci aktera							
Kategorija	**Kod**	**Dob**	**Spol**	**Profesija**	**Specijalizacija**	**Godina diplomiranja**	**Staž u struci**
Nastavnici	N1	36	Ž	nastavnik	SŠ	2002.	13
	N2	50	Ž	nastavnik	SŠ	1988.	23
	N3	36	Ž	nastavnik	SŠ	2003.	10
	N4	48	Ž	nastavnik	OŠ	1994.	21
	N5	30	M	nastavnik	OŠ	2009.	5
Liječnici	L1	45	Ž	liječnik	klinička i anatomska patologija	1996.	15
	L2	50	M	liječnik	neuroradiologija	1989.	23
	L3	36	Ž	liječnik	radiologija	2003.	12

	L4	59	Ž	liječnik	obiteljska medicina	1982.	31
	L5	36	Ž	liječnik	ginekologija i porodništvo	2003.	12

Ispitanike za svrhu dodatne analize možemo podijeliti u dvije dobne skupine – one mlađe od 40 godina te s manje od 15 godina staža (dobna skupina 1) te one starije od 40 godina života sa 15 godina staža i više. Takvom podjelom dobivamo dvije skupine sa pet ispitanika, a u dobnoj skupini 1 nalaze se nastavnik N5 koji ima 30 godina te nastavnici N1 i N3, kao i liječnici L3 i L5 koji imaju 36 godina života. U dobnoj skupini 2 nalaze se liječnik L1 dobi 45 godina, nastavnik N4 koji ima 48 godina, po jedan nastavnik i liječnik koji imaju 50 godina (N2 i L2) te jedan liječnik L4 starosti 59 godina. U prilogu se nalazi tablica s prikazom podjele ispitanika u dobne kategorije.

Tablica 2. Opis uzorka

Demografski podatci aktera							
Kategorija	**Kod**	**Dob**	**Spol**	**Profesija**	**Specijalizacija**	**Godina diplomiranja**	**Staž u struci**
Dobna skupina 1 (DS1)	N5	30	M	nastavnik	OŠ	2009.	5
	N1	36	Ž	nastavnik	SŠ	2002.	13
	N3	36	Ž	nastavnik	SŠ	2003.	10
	L3	36	Ž	liječnik	radiologija	2003.	12
	L5	36	Ž	liječnik	ginekologija i porodništvo	2003.	12
Dobna skupina 2 (DS2)	L1	45	Ž	liječnik	klinička i anatomska patologija	1996.	15
	N4	48	Ž	nastavnik	OŠ	1994.	21
	N2	50	Ž	nastavnik	SŠ	1988.	23
	L2	50	M	liječnik	neuroradiologija	1989.	23
	L4	59	Ž	liječnik	obiteljska medicina	1982.	31

Osim demografskih podataka, anketom se željela saznati učestalost informacijskih potreba ispitanika, a od ponuđenih odgovora (svakodnevno, nekoliko puta tjedno, nekoliko puta mjesečno, nekoliko puta godišnje ili nešto drugo) ispitanici su izabrali samo dva – četiri ispitanika odgovorila su kako informacije za posao traže svakodnevno (jedan liječnik i tri nastavnika), dok je šest ispitanika navelo kako informacije za posao traže nekoliko puta tjedno (četiri liječnika i dva nastavnika). Nadalje, anketom smo ispitali samoprocjenjenu uspješnost,

odnosno vještine pronalaska informacija potrebnih za obavljanje posla ispitanika. Kako je vidljivo u Tablici 3, dva su ispitanika (oba liječnici) ocijenili svoje vještine osrednjima, a ostalih je osam svoje vještine ocijenilo vrlo dobrima.

Tablica 3. Frekvencija samoprocijenjenih vještina pronalaska informacija

Frekvencija vještina pronalaska informacija za posao			
Razina vještina	**Liječnici**	**Nastavnici**	**Postotak**
Jako slabo, rijetko pronađem ono što tražim i potrošim puno vremena na traženje	0	0	0%
Prolazno, u 40% situacija pronađem ono što mi treba, ali potrošim puno vremena na traženje	0	0	0%
Osrednje, pronađem što mi treba u otprilike 60% situacija, ali sam svejedno nezadovoljan a koliko mi vremena odlazi na traženje	2	0	20%
Vrlo dobro, gotovo uvijek pronađem ono što tražim i u relativno kratkom vremenu	3	5	80%
Izvrsno, izuzetno sam uspješan a i brz a u pronalasku informacija	0	0	0%

Na anketno pitanje o procesu svog traženja informacija gdje su trebali dati svoj doživljaj ove aktivnosti bilo je moguće odabrati više odgovora. Tablica 4 daje prikaz kako niti jedan ispitanik ovaj proces nije opisao kao uzbuđujući, zamarajući i dosadan, niti da ga izbjegava ili ga opisuje drukčije. Jedan ga je ispitanik (N3) opisao ugodnim, dva ponekad frustrirajućim[54] (L1 i N2), dva su ispitanika navela kako mu se raduju (N3 i N5), a tri kako ga odrađuju (L3, L4 i N5). Devet je ispitanika navelo kako je ovaj proces zanimljiv te im izaziva radoznalost (svi osim L4).

Tablica 4. Frekvencija opisa procesa traženja informacija

Frekvencija osjećaja prilikom traženja informacija			
Opis procesa pretraživanja	**Frekvencija po profesiji**		**Ukupna frekvencija**
Ugodno	liječnici		1
	nastavnici	1	
Zanimljivo	liječnici	4	9
	nastavnici	5	
Uzbuđujuće	liječnici		0
	nastavnici		
Izaziva radoznalost	liječnici	4	9
	nastavnici	5	
Radujem mu se	liječnici		2
	nastavnici	2	
Odrađujem ga	liječnici	2	3
	nastavnici	1	

[54] Moguća opcija odgovora glasila je „Frustrirajuće“, a dva ispitanika koja su označila ovaj odgovor dopisala su „ponekad“, odnosno „nekada“.

Zamarajuće	liječnici		0
	nastavnici		
Frustrirajuće	liječnici	1	2
	nastavnici	1	
Dosadno	liječnici		0
	nastavnici		
Izbjegavam ga	liječnici		0
	nastavnici		
Nešto drugo	liječnici		0
	nastavnici		

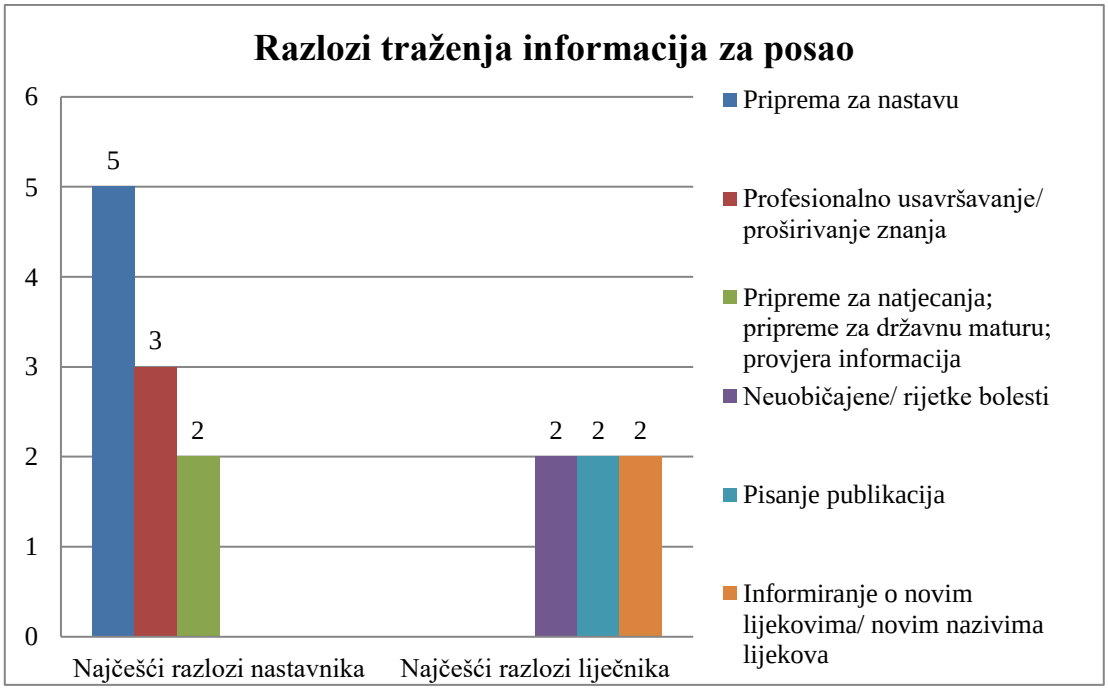
Najčešći razlozi iz kojih ispitanici traže informacije za posao kod nastavnika su, kako je vidljivo u Tablici 5, priprema za nastavu, natjecanja i državnu maturu te dodatno informiranje, odnosno provjera točnosti i ažuriranja informacija, proširivanje znanja te profesionalno usavršavanje, dok je kod liječnika razlika u razlozima traženja informacija veća – dva liječnika informacije traže za pripremu publikacija i poboljšanje dijagnostike, dva za provjeru promjena i napretka u medicini, prvenstveno novih lijekova, postupnika i prava pacijenata, a jedan liječnik informacije traži za stručno usavršavanje i nadopunu znanja. Ovo se anketno pitanje može usporediti s prvim pitanjem postavljenim tijekom intervjua, u kojem su ispitanici zamoljeni da opišu posljednju situaciju u kojoj su tražili informacije za potrebe svojeg posla, pa su tako svi nastavnici iskazali kako su tražili informacije za pripremu nastavnih sati, dok su liječnici trebali informacije o dijagnostici i lijekovima (tablice sadržajne analize provedenih intervjua nalaze se u prilogu 6). Iz ovog je korištenja metode kritičnoga događaja vidljivo pretežno preklapanje razloga traženja informacija koje su ispitanici naveli u anketi te onih koje su pojasnili u intervjuu.

Tablica 5. Razlozi traženja informacija prema profesiji – anketa i intervju

Razlozi traženja informacija za posao			
	Kod	**Tri najčešća razloga traženja informacija**	**Razlog naveden tijekom intervjua**
Ispitanik 1	N1	Priprema za nastavu, priprema za natjecanja, priprema za državnu maturu	Informacije potrebne za pripremanje nastave o metodici nastave
Ispitanik 2	N2	Priprema za nastavu, za natjecanje, za državnu maturu; osuvremeniti nastavu	Informacije potrebne za pripremanje nastave sata lektire
Ispitanik 3	N3	Pripreme za nastavu, provjeravanje informacija, tj. jesu li neke informacije zastarjele, nešto se promijenilo (npr. pravopisna norma), profesionalno usavršavanje	Informacije potrebne za pripremanje nastave književnosti
Ispitanik 4	N4	Dobra priprema za nastavni sat, provjerenost podataka, proširivanje znanja (ili utvrđivanje)	Informacije potrebne za pripremanje nastave književnosti

Ispitanik 5	N5	Pripreme za sat, dodatna informiranja, dodatne pripreme	Informacije potrebne za pripremanje nastave književnosti
Ispitanik 6	L1	Istraživanje rijetkih bolesti, dijagnostičke mogućnosti (specijalna bojenja, imunohistokemija i sl.), pregled literature vezano za određena oboljenja prilikom pisanja publikacija	Informacije o dostupnim vrstama imunohistokemijskih bojenja u svrhu dijagnosticiranja rijetkog tumora
Ispitanik 7	L2	Neuobičajen nalaz, istraživački rad, priprema predavanja/ publikacija	Informacije o standardima i mogućim budućim smjerovima CT perfuzije u svrhu pripreme preglednog predavanja; dijagnostika slučaja neobičnih simptoma
Ispitanik 8	L3	Stručno usavršavanje, profesionalna znatiželja, nadopuna znanja	Informacije, tj. pojašnjenje patologije pacijenta sa neobičnim simtomima u svrhu dijagnostike
Ispitanik 9	L4	Vrlo dinamične promjene pravnih propisa za djelatnost: lista lijekova, prava pacijenata na npr. sanitetski prijevoz, prava na liječenje u kući, prava na ortopedska pomagala	Informacije o primjerenoj terapiji i kontraindikacijama lijeka za pacijenta životne dobi s kojom inače nema iskustva
Ispitanik 10	L5	*Up-to-date* informacije vezane za nove postupnike u struci, novi nazivi lijekova te generički nazivi lijekova, informacije vezane za ginekologiju i postupnike koji se koriste u svijetu	Informacije o mogućim kontraindikacijama terapije koju treba propisati pacijentu s korištenim, njoj nepoznatim lijekom

Iz Slike 1 može se iščitati kako se razlozi iz kojih informacije za posao traže nastavnici češće ponavljaju no razlozi iz kojih informacije traže liječnici. Naime, nastavnici najčešće informacije traže u svrhu pripremanja nastave, i to svih pet ispitanika, zatim u svrhu profesionalnoga usavršavanja, proširivanja znanja i dodatnoga informiranja (tri ispitanika) te u svrhe pripreme učenika za natjecanja i državnu maturu te provjere činjeničnih informacija, a ova su tri razloga navela po dva nastavnika. S druge strane, liječnici su naveli ukupno tri ponavljajuća razloga traženja informacija, a svaki od njih navela su dva liječnika - pronalaženje informacija zbog nailaska na rijetke ili neuobičajene bolesti, za potrebe priprema različitih publikacija te informiranje o novim lijekovima ili novim nazivima postojećih.

Slika 1. Grafikon frekvencije najčešćih navedenih razloga traženja informacija

7.2. Intervju

Prvo pitanje postavljeno ispitanicima odnosilo se, kako je rečeno, na posljednju situaciju u kojoj su trebali stručne informacije za obavljanje svoga posla. Svih je pet nastavnika (N1, N2, N3, N4 i N5) izjavilo kako su im informacije trebale za pripremu nastave. Četiri su ispitanika navela kako su pripremali nastavu književnosti (N2, N3, N4 i N5), dok je jedan ispitanik (N1) naveo kako je proučavao metodičku literaturu. Tri su ispitanika koristili čitanke kao izvore informacija (N1, N3 i N5), dva su (N1 i N2) informacije tražili na Google-u, a jedan na stranici eLektire (N4). Osim ovih izvora, navode kako su koristili priručnik za nastavnike, udžbenik i dodatne materijale za nastavnike (N5), čitanku, pravopis, gramatiku, metodike hrvatskog jezika i književnosti te knjigu Nastava usmjerena na učenika (N1) koje koriste i inače, te iznimno Youtube (N4). Svi su ispitanici naveli kako su bili zadovoljni informacijama koje su pronašli te kako bi potrage u sličnoj situaciji ponovili, a jedan ispitanik bi, u slučaju da ima na raspolaganju više vremena, potragu proširio korištenjem Povijesti hrvatske književnosti i online enciklopedijama (N4).

Tri su liječnika (L1, L2 i L3) navela kako su im trebale informacije kako bi pacijentima dali valjane dijagnoze, dok su preostala dva (L4 i L5) tražili informacije koje su im trebale za prepisivanje odgovarajuće terapije. Tri su ispitanika trebali informacije o neobičnim slučajevima s kojima su se susreli i kojima su trebali odrediti odgovarajuću dijagnozu, a koristili su mrežne izvore – PubMed (L1 i L2), mrežne stranice laboratorija (L1), Google (L2) te

komunikacijske kanale (L1 i L3), odnosno upitali kolege. Dva su ispitanika trebala pronaći informacije o lijekovima te su koristili mrežne stranice HALMED- a (L4 i L5) kako bi propisali odgovarajuće terapije, točnije jedan je ispitanik (L4) trebao informacije o kontraindikacijama lijekova kod određene dobne skupine s kojom nema iskustva, dok je drugi ispitanik (L5) trebao informacije o kontraindikacijama terapije koju želi propisati pacijentu s već korištenim lijekom koji mu je nepoznat.

Drugo pitanje intervjua odnosilo se na situacije u kojima je ispitanicima bilo osobito teško pronaći informacije te općenito do kakvih im je informacija najteže doći. Dva nastavnika navode kako se ne mogu sjetiti takvih situacija jer su sve informacije vezane uz njihovu struku lako dostupne i transparentne (N1), odnosno kako informacije nekada ne pronađu u vremenskom roku u kojem su htjeli, ali naposljetku do njih dođu (N2). Jedan ispitanik navodi kako mu je teže doći do informacija, odnosno materijala o pravopisu jer ih prema nastavnom planu i programu ima premalo (N5), što ne smatra problemom, ali je to jedina vrsta informacija do koje mu je otežan pristup u odnosu na ostale. Jedan ispitanik navodi kako mu je problem pretraživanje informacija na internetu koje su u korelaciji s drugim nastavnim predmetima, te tada nije siguran kako filtrirati informacije kod velikog odziva (N3), dok jedan ispitanik navodi kako mu je najteže pronaći informacije o suvremenim nastavnim metodama jer ne zna kako započeti potragu (N4). Većina ispitanika navodi kako naposljetku pronađu željene informacije (N1, N2, N3, N5), no jedan ispitanik navodi kako ovakvim potragama ne bude zadovoljan uvijek (N4).

Tri liječnika navode kako im je teško pronaći informacije kada se u kliničkoj praksi susretnu sa slučajevima koji se mogu opisati kao neobični, odnosno rijetki (L1), čudni (L2) ili sumnjivi (L3). Tada im je najteže pronaći potrebne informacije jer ne znaju što točno traže (L2) i kako osmisliti pretraživanje (L3), a ograničavajući je faktor sposobnost onoga koji pretražuje (L1). Jedan ispitanik navodi lošu komunikaciju između razina primarne i sekundarne zdravstvene zaštite, točnije, navodi kako bolnički odjeli liječnicima koji svoje pacijente onamo upućuju na daljnje preglede ne dostavljaju moguće promjene svojih djelatnosti (L4), dok jedan ispitanik (L5) navodi kako su informacije područja njegove specijalizacije vrlo dostupne i ažurne te navodi kako nije bio u situaciji u kojoj nije pronašao potrebne informacije.

Trećim pitanjem postavljenim ispitanicima željelo se saznati kada im je bilo osobito jednostavno pronaći informacije za posao te općenito, do kakvih im je informacija najjednostavnije doći. Četiri nastavnika (N1, N2, N3, N4), navode prvenstveno mrežne izvore – jedan navodi primjer pravopisne dvojbe koji rješava korištenjem Google-a za dolazak do

online verzije hrvatskoga pravopisa ili lektoriranih tekstova (N1), jedan navodi kako se u takvim situacijama radi o informacijama vezanim uz državnu maturu koje pronalazi na mrežnim stranicama Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (N3), jedan kako najlakše dolazi do činjeničnih podataka koje pronađe na, primjerice, Wikipediji (N2), a jedan ispitanik navodi kako mu je najlakše doći do temeljnih pojmova vezanih uz nastavu hrvatskoga jezika kada zna što točno traži i koji su dostupni na velikom broju mrežnih mjesta (N4). Jedan ispitanik navodi kako su to informacije koje se vežu uz ponavljanje ili ususta vljivanje gradiva, na primjer vježbe za ispite koje pronalazi u udžbenicima i priručnicima za nastavnike (N5).

Kod liječnika, dva ispitanika navode kako im je najjednostavnije pronaći smjernice – dijagnostičke i terapeutske (L1), odnosno pravne (L4) koje se tiču bolesti. Ističu kako pregledavaju smjernice određenih društava na hrvatskoj, europskoj i svjetskoj razini (L4), odnosno mrežne stranice namijenjene kliničkim patolozima te stranice određenih ustanova čije laboratorijske usluge trebaju (L1). Jedan ispitanik navodi kako mu je najlakše doći do informacija o samim bolestima koje su dio medicinskog općeg znanja (L3), dok jedan ispitanik navodi kako mu je najjednostavnije pronaći informacije koje ciljano traži, poput najnovijih stručnih članaka (L2). Jedan ispitanik (N5) ponavlja kako mu je jednostavno doći do svih informacija te navodi kako je na internetu medicina otvorena knjiga.

Četvrto pitanje intervjua odnosilo se na situacije u kojima je ispitanicima potraga informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno kada su bili frustrirani prilikom traženja informacija. Kod nastavnika, dva su ispitanika navela kako se ne mogu sjetiti takvih situacija (N1 i N4), jedan ispitanik navodi kako traženje informacija ponekad bude frustrirajuće, ali da je tomu razlog što želi, kada pretražuje *online* izvore, sve pronaći odmah (N2). Navodi također kako se nekada dogodi da na stranici eLektire ne pronađe cjelovita djela, ali tada proširi pretragu dodatnim ključnim riječima. Jedan ispitanik (N3) ponovno navodi kako su to situacije u kojima pretražuje *online* izvore koji izlaze iz okvira hrvatskoga jezika te tada nailazi na brojne mrežne izvore upitne relevantnosti, ili su posrijedi informacije koje se ne nalaze u stručnoj literaturi. Jedan ispitanik navodi kako ne bude situacija u kojima bude frustriran, ali mu se najveći problemi događaju kod pravopisnih pravila, koja nisu dovoljno objašnjena u udžbenicima te mu je takve informacije teže pronaći (N5).

Tri liječnika navode kako se ne mogu sjetiti takvih situacija (L1, L2 i L5), ali priznaju kako se događaju kod dijagnostike (L1 i L2), kada ne znaju što je točno posrijedi te im je tada problem formulacija informacijske potrebe, kao i nerelevantni rezultati na početku potrage (L1), a osim toga izvor je frustracije i potreba da, s obzirom da je riječ o pacijentima kojima se

dijagnoza postavlja, informacije pronađu što je moguće brže, bolje i točnije (L2). Dva ispitanika navode primjere situacija u kojima su bili frustrirani – jedan navodi situaciju u kojoj je bio frustriran prilikom prikupljanja informacija potrebnih za prijavu teme doktorskoga rada jer nije mogao pronaći znanstvene radove koji su mu bili potrebni, a pretpostavlja da je razlog tomu korištenje pogrešnih ključnih riječi (L3), dok drugi navodi primjer frustrirajuće situacije u kojoj nije mogao u kratkom roku saznati prava pacijenta na prijevoz vozilom hitne pomoći (L4).

Peto pitanje postavljeno ispitanicima odnosilo se na posljednju situaciju u kojoj je ispitanicima potraga za informacijama bila zadovoljavajuća, odnosno kada su imali visok osjećaj zadovoljstva i postignuća nakon pronalaska željenih informacija. Kod nastavnika, dva su ispitanika navela primjer traženja informacija u svrhu pripremanja nastave (N2 i N4) gdje se radilo o dodatnim informacijama za pripremu sata lektire (N2), odnosno sata književnosti (N4), a jedan ispitanik navodi kako je tražio informacije za pripremu učenika za državnu maturu (N1). Sva tri ispitanika koristila su mrežne izvore, točnije mrežne stranice Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (N1), na Google-u (N2) te mrežnoj stranici eLektire (N4). Jedan je ispitanik naveo kako zadovoljstvo nakon traženja informacija nije neuobičajeno te se primjera ne može sjetiti (N3), dok je jedan ispitanik naveo kako zadovoljstvo pronađenim informacijama ovisi i o doživljaju učenika, odnosno njihovom reakcijom na pronađene informacije, a oni se najviše vezuju uz pripreme lektire (N5).

Primjeri liječnika za situacije u kojima su imali vrlo visok osjećaj zadovoljstva i postignuća prilično su različiti. Prvi ispitanik navodi kako u takvim situacijama najčešće traži informacije o rutinskim dijagnozama ili provjerava literaturu ukoliko naiđe na neobičan slučaj kako bi utvrdio postoji li već slična studija slučaja (L1). Jedan je ispitanik istaknuo kako je želio produbiti svoje znanje problematike za koju je smatrao da ju ne poznaje dovoljno te je informacije pronašao u literaturi koju posjeduje (L3), dok je drugi naveo primjer situacije u kojoj je potrebne informacije o nadležnostima otvaranja bolovanja provjerio na portalu HZZO-a (L4). Još je jedan primjer situacija ispitanika (L5) u kojoj je izvor frustracije na početku pretrage u svrhu odabira teme za doktorski rad bilo pronalaženje izvora s kojima bi se istraživanje doktorskoga rada moglo usporediti. Jedan ispitanik navodi kako informacije traži svaki tjedan te smatra takve potrage rutinom i stoga ne pamti posebne osjećaje zadovoljstva nakon pronalaska traženih informacija (L2).

7.3. Mape informacijskih horizonata

Nakon intervjua, ispitanici su zamoljeni da na unaprijed pripremljene zone informacijskih horizonata unesu sve izvore i kanale koje koriste prilikom obavljanja svakodnevnih zadataka na svojem poslu. Ovisno o učestalosti korištenja kanala, u prvu su zonu smjestili izvore koje koriste najčešće, u drugu izvore koje koriste nešto rjeđe, dok su u treću zonu smjestili izvore koje najmanje konzultiraju (primjeri ispunjenih mapa nalaze se u Prilogu 4). Ovim načinom unošenja izvora na mapu omogućeno je kasnije vrednovanje ovih izvora, odnosno razlikovanje težine pojedinih izvora koje su ispitanici naveli o čemu će biti riječi u drugom dijelu ove analize.

Ispitanici su u prvu zonu smjestili ukupno 35 izvora, od čega su 15 izvora naveli liječnici, a 20 izvora nastavnici hrvatskoga jezika. U drugoj je zoni ukupno 23 uvrštena izvora, od toga su 8 smjestili liječnici, a 15 nastavnici, dok se u trećoj zoni nalazi 21 izvor – 9 su naveli liječnici, a 12 nastavnici. Ovo čini ukupan zbroj od 79 izvora, 32 koja koriste liječnici, a 47 kojih koriste nastavnici. U Tablici 6 prikazane su frekvencije izvora po profesijama, ali i po pojedinim zonama.

Tablica 6. Broj navedenih izvora u mapama informacijskih horizonata

Broj izvora u mapama informacijskih horizonata			
Zona	**Liječnici**	**Nastavnici**	**Ukupan broj izvora**
Zona 1	15	20	35
Zona 2	8	15	23
Zona 3	9	12	21
Ukupno	32	47	79

Broj izvora koji su naveli pojedinačni ispitanici također se razlikuje – kod nastavnika, najmanji je broj navedenih izvora tri (N1), po jedan u svakoj zoni, dok je najveći broj izvora 13 (N4), od toga šest u prvoj zoni, pet u drugoj te dva u trećoj zoni. Dva su nastavnika unijela 11 izvora na mape (N3 i N5), od čega je jedan (N3) u prvu zonu uvrstio pet izvora, u drugu jedan te u treću pet, a drugi (N5) u prvu četiri, u drugu pet i u treću zonu dva izvora. Ukupno je devet izvora naveo jedan nastavnik (N2), od čega je četiri izvora smjestio u prvu zonu, tri u drugu te dva u treću. Liječnici, su, kako je već istaknuto, u mape unijeli manji broj izvora, pa je tako najmanji broj izvora četiri (L2), od čega dva u prvoj zoni te po jedan u drugoj i trećoj, a najveći osam (L5), s ukupno tri izvora u prvoj zoni, dva u drugoj i četiri u trećoj. Ostali su liječnici u mape ucrtali pet (L1), odnosno šest (L4) i osam (L5) izvora. Preciznije, jedan je ispitanik naveo dva izvora u prvoj zoni, jedan u drugoj te dva u trećoj (L1), drugi je u prvu zonu smjestio četiri

izvora te po jedan u drugu i treću (L4), dok je treći u prvu zonu uvrstio četiri izvora, u drugu tri te u treću jedan izvor. U Tablici 7 vidljivo je koje su konkretne izvore ispitanici uvrstili u mapama.

Tablica 7. Vrste navedenih izvora u mapama informacijskih horizonata

Vrste izvora u mapama informacijskih horizonata				
Ispitanik	**Profesija**	**Zona 1**	**Zona 2**	**Zona 3**
Ispitanik 1	nastavnik	• Google	• stručna literatura	• kolege
Ispitanik 2	nastavnik	• stručna literatura • internet • metodička literatura • Aktiv nastavnika HJ (kolege)	• knjižničarka • gramatika • pravopis	• Povijest hrvatske književnosti • Povijest svjetske književnosti
Ispitanik 3	nastavnik	• čitanke • književna djela • udžbenici • gramatike • pravopis	• internet	• stručna literatura • tisak • televizija • emisije • film
Ispitanik 4	nastavnik	• eLektire • pravopis • rječnik • portal edu.hr • portal Baltazar • portal Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje	• informacije i materijali sa stručnih skupova • priručnici i portali za učitelje (Profil, Ljevak) • radijske i TV emisije • kolege • knjižničar	• starija stručna literatura – metodike, književna teorija • stručni časopisi
Ispitanik 5	nastavnik	• čitanke • udžbenici • priručnici za nastavnike • materijali za nastavnike	• pravopis • gramatika • rječnik • jezični savjetnici • internet	• stručna literatura specifičnog područja • konzultacije s kolegama
Ispitanik 6	liječnik	• PubMed • Pathology Outlines	• Medscape	• Yahoo (kolege) • Google
Ispitanik 7	liječnik	• Medline / PubMed • internet – drugi izvori	• knjige (druge publikacije)	• kolege – stručnjaci
Ispitanik 8	liječnik	• kolege • internet (Radiopaedia.org) • PubMed	• knjige • znanstveni članci	• knjižničari • predmetni stručnjaci • kongresi • prospekti
Ispitanik 9	liječnik	• internet – stručni izvori • internet – popularni izvori • internet – edukacija • komunikacija s pacijentom e-mailom	• stručni skupovi – predavanja	• knjiga
Ispitanik 10	liječnik	• kolege • kongresi • knjige vezane uz ginekologiju i porodništvo • PubMed	• Royal College of Obstetricians and Gynaecologists • UpToDate • časopis Gynaecologia et Perinatologia	• portal Hrvatskog društva za ginekologiju i opstetriciju

Izvori koje su ispitanici naveli također su grupirani u kategorije, ovisno o vrsti kojoj pripadaju. S obzirom na vrste, grupirani su u sedam kategorija – interpersonalne izvore, knjižnične izvore, recenzirane i nerecenzirane mrežne izvore, medije, stručnu literaturu te ostale izvore, koje nije bilo moguće rasporediti u postojeće ili nove kategorije. Vidljivo u Tablici 8, u kategoriji Interpersonalnih izvora nalaze se svi oblici komunikacije koje su ispitanici naveli, poput kolega, skupova, kongresa, aktiva, konzultiranja stručnjaka određenih područja (konkretno, medicine) te komunikacije e-mailom s pacijentima i kolegama. Iako su svi ispitanici također naveli kako komuniciraju s knjižničarima, za njih je izrađena posebna kategorija Knjižnica. U kategoriju Recenziranih mrežnih izvora uvršteni su portali za nastavnike, baze podataka i stručne znanstvene stranice, kao i *online* časopisi, dok su u kategoriju Nerecenziranih mrežnih izvora uvršteni svi ostali, poput tražilice Google, interneta općenito te popularnih izvora. U kategoriju Mediji smješteni su tiskani, auditivni i audiovizualni izvori informacija koje ispitanici navode, poput televizije, filmova, radija i dnevnog tiska. Stručnom literaturom smatraju se, osim izvora koje su ispitanici sami grupirali takvom, i knjige općenito i znanstveni članci pod pretpostavkom da ispitanici izvore dijele na mrežne i tiskane, zatim metodička literatura za nastavnike, priručnici, teorije književnosti, ali i materijali sa stručnih skupova te dodatnih izvora koje nastavnici koriste, poput pravopisa, gramatike, književnih djela i rječnika. U kategoriji Ostali izvori nalazi se onaj izvor koji nije bilo moguće drukčije grupirati – prospekti farmaceutskih tvrtki.

Tablica 8. Kategorije izvora u mapama informacijskih horizonata

Kategorije izvora u mapama informacijskih horizonata	
Grupa	**Izvori u grupi**
Interpersonalni izvori	Yahoo (kolege); kolege – stručnjaci; predmetni stručnjaci; kongresi; komunikacija s pacijentom e-mailom; stručni skupovi – predavanja; kolege; Aktiv nastavnika hrvatskog jezika (kolege); kolege sustručnjaci
Knjižnica	knjižničari; knjižničar; knjižničarka
Recenzirani mrežni izvori	PubMed; Pathology Outlines; Medscape; Medline PubMed; radiopaedia.org; internet – stručni izvori; internet – edukacija; Royal College of Obstetricians and Gynaecologists; UpToDate; časopis Gynaecologia et Perinatologia; portal Hrvatskog društva za ginekologiju i opstetriciju; eLektire; edu.hr; portal Baltazar; mrežna stranica Hrvatskog instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje; priručnici i portali za učitelje
Nerecenzirani mrežni izvori	Google; internet – drugi izvori; popularni izvori; internet
Mediji	tisak; televizija; emisije; film; radijske i TV emisije

Stručna literatura	knjige (druge publikacije); knjige; znanstveni članci; knjiga; knjige vezane uz ginekologiju i porodništvo; stručna literatura; metodička literatura; informacije i materijali sa stručnih skupova; starija stručna literatura – metodike, književna teorija; priručnici za nastavnike; materijali za nastavnike; stručna literatura specifičnog područja, gramatika; pravopis; Povijest hrvatske književnosti; Povijest svjetske književnosti; čitanke; književna djela; udžbenici; gramatike; pravopis; rječnik; jezični savjetnici
Ostali izvori	prospekti

Navedeni izvori te njihove kategorije koje su ispitanici uvrstili u kategorije prebrojani su te im je dodijeljena težina, ovisno o broju ispitanika koji su ih naveli te zonama u kojima su smješteni. Izvori koji se nalaze u Zoni 1 množeni su s brojem 3, izvori u Zoni 2 množeni su s brojem 2 te su izvori u Zoni 3 množeni s brojem 1, a ukoliko je isti izvor navelo više ispitanika, produkti množenja zbrojeni su. Prema našim rezultatima vidljivima u Tablici 9, od ukupnoga broja izvora, najveću težinu ima internet, koji je četiri ispitanika smjestilo u prvu zonu (jedan ga je ispitanik u prvoj zoni naveo četiri puta u različitim kontekstima) te dva ispitanika u drugu zonu; potom slijedi komunikacija s kolegama, koju su na mape uvrstila četiri nastavnika te četiri liječnika – po jedan nastavnik u Zone 1 i 2 te dva u Zonu 3, a po dva liječnika u Zone 1 i 3. Četiri su liječnika u mape uvrstila medicinsku bazu podataka Medline/PubMed te su ju svi uvrstili u prvu zonu, također su četiri nastavnika na mape uvrstila pravopis, ali po dva u Zone 1 i 2. Stručne skupove i kongrese u mape su uvrstila tri liječnika, jednom u svaku zonu te jedan nastavnik u Zonu 2, dok je stručna literatura na mapama svih nastavnika, po jednom u prvoj i drugoj zoni te tri puta u trećoj. Gramatika se na mapama nastavnika pojavljuje tri puta, jednom u Zoni 1 te dvaput u Zoni 2, čitanke i udžbenici dvaput u Zoni 1, a rječnik po jednom u Zonama 1 i 2. Knjižničare su kao izvor informacija navela dva nastavnika u Zoni 2 te jedan liječnik u Zoni 3, knjige dva liječnika u Zoni 2, Google jedan nastavnik u Zoni 1 te jedan liječnik u Zoni 3, dok su radio i televiziju navela dva nastavnika u zonama 2 i 3. Preostali se izvori pojavljuju na mapama samo jedan put, tako da je njihova težina odraz zone u kojoj su smješteni.

Tablica 9. Težina izvora u mapama informacijskih horizonata u cijelom uzorku

Težina izvora u mapama informacijskih horizonata

Izvori	Zona 1	Zona 2	Zona 3	Ukupna težina
internet	6	2		**22**
kolege	3	1	4	**15**
PubMed	4			**12**
pravopis	2	2		**10**
stručni skupovi/ kongresi	1	2	1	**8**

stručna literatura	1	1	3	**8**
knjige	1	2	1	**5**
gramatika	1	2		**7**
čitanke	2			**6**
udžbenici	2			**6**
rječnik	1	1		**5**
radijske i TV emisije		1	2	**5**
knjižničari		2	1	**4**
Google	1		1	**4**
metodička literatura	1			**3**
književna djela	1			**3**
eLektire	1			**3**
portal edu.hr	1			**3**
portal Baltazar	1			**3**
portal Hrvatskog instituta za jezik i jezikoslovlje	1			**3**
priručnici za nastavnike	1			**3**
materijali za nastavnike	1			**3**
Pathology Outlines	1			**3**
komunikacija e-mailom	1			**3**
priručnici i portali za učitelje		1		**2**
jezični savjetnici		1		**2**
Medscape		1		**2**
znanstveni članci		1		**2**
Royal College of Obstetricians and Gynaecologists		1		**2**
UpToDate		1		**2**
časopis Gynaecologia et Perinatologia		1		**2**
Povijest hrvatske književnosti			1	**1**
Povijest svjetske književnosti			1	**1**
tisak			1	**1**
film			1	**1**
časopisi			1	**1**
predmetni stručnjaci			1	**1**
prospekti			1	**1**
portal Hrvatskog društva za ginekologiju i opstetriciju			1	**1**

Težina izvora podijeljena na profesije ispitanika daje bolju sliku o njihovu korištenju – kako je vidljivo u Tablici 10, najveća je težina izvora koji su naveli nastavnici 10, za izvor pravopis, dok je najveća težina izvora kod liječnika 15 za internet. Prva je sljedeća težina izvora kod nastavnika osam za stručnu literaturu, dok je kod liječnika 12, za bazu podataka Medline/PubMed. Kako su nastavnici naveli više izvora od liječnika, kod njih se za izvore još pojavljuju težinske vrijednosti sedam, šest, pet i četiri, odnosno, izvori internet, gramatika, kolege, čitanke, udžbenici, rječnik, knjižničari, internet, knjige te radio i televizija pojavljuju se na više od jedne mape. Kod liječnika, težinske vrijednosti za samo dva izvora (knjige i stručne skupove, odnosno kongrese) ukazuju na pojavljivanje više puta. Preostali su izvori kod obje

profesije na mape uvršteni samo jednom, odnosno izvori s težinom tri pojavljuju se jednom u prvoj zoni, izvori s težinom dva pojavljuju se jednom u drugoj zoni, a izvori s težinom jedan pojavljuju se jednom u trećoj zoni.

Tablica 10. Težina izvora po profesijama u mapama informacijskih horizonata

Težina izvora u mapama informacijskih horizonata po profesijama

Nastavnici					**Liječnici**				
Izvori	**Zona 1**	**Zona 2**	**Zona 3**	**Težina**	**Izvori**	**Zona 1**	**Zona 2**	**Zona 3**	**Težina**
pravopis	2	2		10	internet	5			15
stručna literatura	1	1	3	8	PubMed	4			12
internet	1	2		7	kolege	2		2	8
gramatika	1	2		7	knjige	1	2	1	8
kolege	1	1	2	7	stručni skupovi/ kongresi	1	1	1	5
čitanke	2			6	Pathology Outlines	1			3
udžbenici	2			6	komunikacija e-mailom	1			3
rječnik	1	1		5	Medscape		1		2
radijske i TV emisije		1	2	5	znanstveni članci		1		2
knjižničari		2		4	Royal College of Obstetricians and Gynaecologists		1		2
metodička literatura	1			3	UpToDate		1		2
Google	1			3	časopis Gynaecologia et Perinatologia		1		2
književna djela	1			3	Google			1	1
eLektire	1			3	knjižničari			1	1
portal edu.hr	1			3	predmetni stručnjaci			1	1
portal Baltazar	1			3	prospekti			1	1
portal Hrvatskog instituta za jezik i jezikoslovlje	1			3	portal Hrvatskog društva za ginekologiju i opstetriciju			1	1
priručnici za nastavnike	1			3					
materijali za nastavnike	1			3					
priručnici i portali za učitelje		1		2					
jezični savjetnici		1		2					
Povijest hrvatske književnosti			1	1					
Povijest svjetske književnosti			1	1					
tisak			1	1					
film			1	1					
časopisi			1	1					

Težine izvora podijeljene prema dobnim skupinama prikazuju kako je najkorišteniji izvor internet s težinom 18 – i to u dobnoj skupini 2, odnosno skupini ispitanika starijih od 40 godina. U dobnoj skupini 1 najkorišteniji su izvor kolege s težinom osam. Sljedeći su izvori prema učestalosti korištenja kod DS1 internet s težinom sedam te PubMed, čitanke, udžbenici i gramatika s težinom šest, a kod DS2 to su kolege s težinom sedam, također PubMed s težinom šest te pravopis s težinom pet. Kod dobne skupine 1 još su gramatika, pravopis, knjige (težina pet), stručni skupovi i kongresi te stručna literatura (s težinom četiri) kod ispitanika ponovljeni više od jednom, dok su kod dobne skupine 2 osim navedenih, ponovljeni još samo stručna literatura, knjižničari, stručni skupovi i kongresi (težine četiri) te knjige s težinom tri. Sve ostale izvore u objema dobnim skupinama ispitanici su naveli samo jednom, a Tablica 11 prikazuje ove rezultate.

Tablica 11. Težina izvora po dobi u mapama informacijskih horizonata

Težina izvora u mapama informacijskih horizonata po dobi

Dobna skupina 1					**Dobna skupina 2**				
Izvori	**Zona 1**	**Zona 2**	**Zona 3**	**Težina**	**Izvori**	**Zona 1**	**Zona 2**	**Zona 3**	**Težina**
kolege	2		2	8	internet	6			18
internet	1	2		7	kolege	1	1	2	7
PubMed	2			6	PubMed	2			6
čitanke	2			6	pravopis	1	1		5
udžbenici	2			6	stručna literatura	1		1	4
gramatika	1	1		5	knjižničari		2		4
pravopis	1	1		5	stručni skupovi/kongresi		2		4
knjige	1	1		5	knjige		1	1	3
stručni skupovi/kongresi	1		1	4	metodička literatura	1			3
stručna literatura		1	2	4	rječnik	1			3
Google	1			3	eLektire	1			3
priručnici za nastavnike	1			3	portal edu.hr	1			3
materijali za nastavnike	1			3	portal Baltazar	1			3
književna djela	1			3	portal Hrvatskog instituta za jezik i jezikoslovlje	1			3
rječnik		1		2	gramatika	1			3
jezični savjetnici		1		2	Pathology Outlines	1			2
znanstveni članci		1		2	Medscape		1		2
Royal College of Obstetricians and Gynaecologists		1		2	priručnici i portali za učitelje		1		2

UpToDate		1		2	radijske i TV emisije		1		2
časopis Gynaecologia et Perinatologia		1		2	Google			1	1
tisak			1	1	Povijest hrvatske književnosti			1	1
televizija			1	1	Povijest svjetske književnosti			1	1
emisije			1	1	časopisi			1	1
film			1	1					
knjižničari			1	1					
predmetni stručnjaci			1	1					
prospekti			1	1					
portal Hrvatskog društva za ginekologiju i opstetriciju			1	1					

Ukoliko se težine pojedinih izvora unutar kategorija u koje su podijeljeni zbroje, može se vidjeti koje kategorije ispitanici najviše koriste (Tablica 12). Uspoređujući profesije, najveću težinu (71) ima kategorija stručne literature koja uključuje 32 izvora, od toga 27 koje su naveli nastavnici, a pet liječnici. Iz sljedeće kategorije (recenzirani mrežni izvori), koja ima ukupnu težinu 47, pet su izvora naveli nastavnici, a ostalih 13 liječnici. Interpersonalni izvori broje četiri izvora koje su naveli nastavnici te devet izvora koje su naveli liječnici, s ukupnom težinom kategorije 25, a od sedam izvora u kategoriji nerecenziranih mrežnih izvora, tri su naveli liječnici, a četiri nastavnici te je ukupna težina ove kategorije 17. Tri su grupe izvora koje imaju težinu manju od 10 – kategorija mediji koja sadrži pet izvora koje su naveli nastavnici, težine izvora u kategoriji šest, kategorija knjižnica koja sadrži dva nastavnička i jedan liječnički izvor te kategorija ostalih izvora s jednim liječničkim izvorom, težine pet, odnosno jedan.

Tablica 12. Težina kategorija izvora u mapama informacijskih horizonata prema profesijama

Težina kategorija izvora u mapama informacijskih horizonata po profesijama

Kategorija izvora	**Nastavnici**				**Liječnici**				**Broj izvora**	**Ukupna težina**
	Zona 1	**Zona 2**	**Zona 3**	**Težina**	**Zona 1**	**Zona 2**	**Zona 3**	**Težina**		
Stručna literatura	13	8	6	**61**	1	3	1	**10**	32	**71**
Recenzirani mrežni izvori	4	1		**14**	8	4	1	**33**	18	**47**
Interpersonalni izvori	1	1	2	**7**	4	1	4	**18**	13	**25**
Nerecenzirani mrežni izvori	2	2		**10**	2		1	**7**	7	**17**
Mediji		1	4	**6**				**0**	5	**6**
Knjižnica		2		**4**			1	**1**	3	**5**

Ostali izvori							1	**1**	1	**1**

Uspoređujući dobne skupine, u Tablici 13 vidljivo je kako su, s obzirom da je riječ o jednakom vrednovanju izvora, kategorije jednake težine kao i kod podjele prema profesijama, no razlika je u broju izvora unutar skupina. Tako je u kategoriji stručnih izvora 19 onih koje su naveli ispitanici dobne skupine 1, a 13 koje su naveli ispitanici dobne skupine 2. Sedam je recenziranih mrežnih izvora koje su naveli ispitanici DS1, a 11 koje su naveli ispitanici DS2, jednak broj interpersonalnih izvora koje su naveli ispitanici DS1, no njih su šest naveli ispitanici DS2. Nerecenziranih su mrežnih izvora ispitanici DS1 naveli tri, odnosno četiri ispitanici DS2, iz kategorije mediji četiri su izvora ispitanika dobne skupine 1, a jedan je izvor ispitanika dobne skupine 2. Po jedan je izvor iz kategorija medija i ostalih izvora naveden kod ispitanika dobne skupine 1, a ispitanici dobne skupine 2 naveli su dva izvora iz kategorije knjižnice, no niti jedan iz kategorije ostalih izvora.

Tablica 13. Težina kategorija izvora u mapama informacijskih horizonata prema dobi

Težina kategorija izvora u mapama informacijskih horizonata po dobi

Kategorija izvora	**Dobna skupina 1**				**Dobna skupina 2**				**Broj izvora**	**Ukupna težina**
	Zona 1	**Zona 2**	**Zona 3**	**Težina**	**Zona 1**	**Zona 2**	**Zona 3**	**Težina**		
Stručna literatura	6	7	6	**38**	4	6	3	**27**	32	**71**
Recenzirani mrežni izvori	3	3	1	**16**	9	2		**31**	18	**47**
Interpersonalni izvori	3		4	**13**	2	2	2	**12**	13	**25**
Nerecenzirani mrežni izvori	1	2		**7**	3		1	**10**	7	**17**
Mediji			4	**4**		1		**2**	5	**6**
Knjižnica			1	**1**		2		**4**	3	**5**
Ostali izvori			1	**1**				**0**	1	**1**

Nakon što su ispitanici unijeli izvore koje koriste u mape informacijskih horizonata, zamoljeni su da objasne izvore i kanale koje su naveli na mapi na primjeru problema ili obaveza za čije su ih rješavanje koristili.

Ispitanik N1 kao informacijski izvor u Zoni 1 navodi Google. Navodi kako, ako mu je nejasna neka informacija ili traži neku dodatnu informaciju, prvo koristi internet, odnosno dostupne mrežne stranice, a ako ni tamo ne pronađe odgovarajući odgovor na problem vezan za struku tada koristi stručnu literaturu, odnosno pravopis, gramatiku, metodike i ključeve za čitanje književnih djela. Ukoliko ni tamo ne pronađe željenu informaciju, obično pita kolege

sustručnjake. Izvor koji najviše preferira je Google, dok su izvor koji najmanje preferira kolege, jer ih ne želi smetati upitima čije odgovore može pronaći sam te ih konzultira tek ako ne može pronaći odgovarajuću informaciju samostalno. U slučaju konkretnog problema, poput jezičnog zadatka koji je nejasno postavljen ili ima dvostruka rješenja, prvo bi se savjetovao s kolegama te bi zajedno provjerili stručnu literaturu ili konzultirali Hrvatski jezični portal. U slučaju nedoumice izvor koji prvi konzultira je Google, primjerice, ako na nastavi obrađuje tekst na kajkavskom narječju te ne razumije neku riječ, provjeri ju na Google-u, jer mu je najdostupnije i najbrže. Navodi kako je čimbenik koji obično uzima u obzir kada odlučuje kojem će izvoru pristupiti brzina.

Ispitanik N2 u Zoni 1 navodi stručnu i metodičku literaturu koja mu je dostupna kod kuće ili u knjižnici, internet te Aktiv nastavnika hrvatskoga jezika. Ističe kako često komunicira s određenim kolegom te se s njim najčešće savjetuje oko jezičnih problema. U Zoni 2 navodi školsku knjižničarku, s kojom se konzultira ako ima bilo kakvu dvojbu, koja mu pronađe potrebne informacije ili ga uputi na dodatnu literaturu; gramatiku i pravopis, a u Zoni 3 navodi izvore koje ne koristi svakodnevno – Povijest hrvatske književnosti i Povijest svjetske književnosti. Od navedenih izvora najviše preferira internet te stručnu i metodičku literaturu, ali priznaje kako mu je Internet u posljednje vrijeme najdostupniji jer vrlo brzo dođe do informacija. Ne navodi koje izvore najmanje preferira, nego izvore koji su mu najmanje potrebni u posljednje vrijeme – Povijest hrvatske književnosti i Povijest svjetske književnosti, jer pretpostavlja da većinu informacija u ovim izvorima zna. Izvori koje koristi prilikom rješavanja konkretnih problema razlikuju se o situaciji – ako je posrijedi jezični problem koristi gramatiku i pravopis, a ako je problem iz područja književnosti, koristi Metodiku književnog odgoja ili časopis Jezik, te kako o korištenju izvora ovisi i za koji razred priprema nastavu. Kod odluke kojem će izvoru pristupiti uzima u obzir dostupnost – brojnu stručnu literaturu posjeduje, no ako mu trebaju izvori koji mu u tom trenutku nisu dostupni, potražit će te informacije na internetu.

Ispitanik N3 uvijek konzultira čitanke i udžbenike za pripremu nastavnih jedinica. Ako se radi o nekoj lektiri, tada konzultira književna djela te redovito koristi i gramatiku i pravopis – ovo su izvori navedeni u Zoni 1. Ako još nešto dodatno treba objasniti, misli da je došlo do izmjena informacija ili treba proširiti neki sadržaj, tada koristi neke mrežne stranice te je internet izvor koji navodi u Zoni 2. Izvore iz Zone 3 koristi najrjeđe, vezano za pojedine nastavne sate. To su stručna literatura te neki jezični časopisi, TV emisije, filmovi ili članci iz novina. Izvor koji najviše preferira je internet, zato što je najbrži, odnosno najbrže mu je doći

do informacija. Najmanje preferira stručnu literaturu, tisak i televiziju zato što smatra kako ovi izvori nisu svakodnevno primjenjivi za pripremu nastavnoga sata. Prilikom rješavanja konkretnih problema koristi čitanke, književna djela, udžbenike, gramatiku i pravopis jer misli da su ovi izvori najvjerodostojniji, a kada je u nedoumici najčešće konzultira pravopis, jer ističe da su nedoumice često pravopisne te gramatike i udžbenike. Ovisno o situaciji, nekada poseže za različitim izvorima – ako su mu informacije hitno potrebne, smatra da je najbrže pronaći informacije na internetu, ali najviše vjeruje čitankama i udžbenicima. Ono što uzima u obzir prilikom odluke hoće li izvoru pristupiti ili ne je vrsta sadržaja koji obrađuje te koja mu je stoga vrsta informacija potrebna za nastavni sat.

Ispitanik N4 najčešće koristi mrežnu stranicu eLektira, gotovo svaki put kad obrađuje neki lektirni sadržaj te na njoj provjerava dodatne informacije o autoru te postoje li zvučni zapisi pjesme ili nekog dijela lektirnoga sadržaja. Redovito koristi pravopis, rječnik hrvatskog jezika i pojedine internetske stranice kao što su edu.hr, a za sate medijske kulture gotovo redovito koristi portal Baltazar te često koristi mrežne stranice Hrvatskog instituta za jezik i jezikoslovlje gdje se nalaze jezični savjeti, što su izvori iz Zone 1, a vrlo često konzultira školskog knjižničara koji je izvor koji nije naveo na mapi, ali ga je prilikom intervjua spomenuo. Povremeno koristi informacije i materijale sa stručnih skupova i priručnike izdavača udžbenika hrvatskoga jezika koji koristi, u kojem su za svaki nastavni sadržaj ponuđeni dodatni podatci te zanimljivosti o tim sadržajima. Također, povremeno koristi portale izdavača namijenjene učiteljima gdje pronalazi zanimljivosti i dodatne sadržaje za nastavu, a ovo su izvori koje je smjestio u Zonu 2. Izvori iz Zone 3 koje najrjeđe koristi su osobna stručna literatura koju je kupovao u vrijeme svog studiranja, poput različitih povijesti hrvatske i svjetske književnosti, priručnika, metodike i ostale literature koja je sada zastarjela te stručne časopise iz područja jezika ili književnosti jer su mu nedostupni na trenutnom radnom mjestu. Izvor koji najviše preferira je mrežna stranica eLektire zbog tog što se sadržaj redovito dopunjuje novim informacijama te sadrži dovoljno podataka na nastavnike, ali i za učenike, kako osnovne, tako i srednje škole. Izvor koji najmanje preferira je starija stručna literatura, koju je koristio tijekom studija, a sada gotovo uopće ne koristi jer mu je vrlo teško prosuditi koji su podatci još uvijek relevantni, a koji zastarjeli. Izvor koji bi koristio u nedoumici bilo bi mišljenje kolege sustručnjaka, dok bi za rješavanje konkretnog problema potražio rješenje u priručniku izdavača čiji udžbenik i radnu bilježnicu koristi, tako da se izvori koje koristi mijenjaju ovisno o situaciji. Kriteriji koje uzima u obzir prilikom odluke hoće li određenom izvoru pristupiti ili ne su koliko vremena ima na

raspolaganju, dostupnost informacija koje traži te razina informacija, odnosno kome su namijenjene.

Ispitanik N5 u Zonu 1 je smjestio čitanke, udžbenike iz hrvatskog jezika, priručnike za nastavnike i materijale za nastavnike jer te izvore koristi svakodnevno. U Zonu 2 je smjestio pravopis, gramatiku, rječnik, jezične savjetnike i internet, koje koristi u određenim situacijama kada mu je potrebna dopuna nastavnoj jedinici. Točnije, pravopis, gramatiku, rječnik, jezične savjetnike konzultira za informacije o konkretnim gradivima za koje je učenicima potrebno nešto dodatno objasniti, dok internet koristi za pripreme dodatnih materijala. U Zoni 3 navodi stručnu literaturu iz specifičnoga područja i konzultacije s kolegama, što najrjeđe koristi, tek u nekim situacijama kad niti u jednom od izvora iz Zone 1 i Zone 2 ne pronađe zadovoljavajuće rješenje. Najviše preferira izvore iz Zone 1 zato što iz njih u najvećem broju situacija dobije dobre informacije koje su dostatne za razinu koju zahtijeva osnovna škola. Navodi kako nema izvora koje najmanje preferira, nego najmanje koristi izvore iz Zone 3 zato što za razinu osnovne škole nema potrebu koristiti stručnu literaturu, a za konzultacije s kolegama smatra kako na razini osnovne škole ne dolaze do izražaja. Kod rješavanja problema najčešće koristi čitanke, udžbenike iz hrvatskog jezika, priručnike za nastavnike i materijale za nastavnike, a kada je u nedoumici najčešće koristi pravopis, gramatiku, rječnik, jezične savjetnike i internet te ponekad stručnu literaturu iz specifičnog područja i konzultacije s kolegama. Kriteriji koje uzima u obzir prilikom odluke hoće li određenom izvoru pristupiti ili ne su jasnoća, preglednost i shvatljivost informacija učenicima, odnosno primjerenost njihovu uzrastu.

Ispitanik L1 najčešće koristi PubMed i Pathology Outlines za informacije o dodatnim dijagnostičkim pretragama, imunohistokemijskim bojenjima ili pregled literature o određenim bolestima koje ga zanimaju, što su izvori koje navodi u Zoni 1. Često ove izvore kombinira na način da uspoređuje koje su od pronađenih informacija dostupne i na izvoru iz Zone 2, Medscape-u, jer smatra da pojavljivanje istih radova na više mjesta povećava njihovu vjerodostojnost. Izvore iz Zone 3 koristi u najmanjoj mjeri – Yahoo mu služi pretežno za komuniciranje s kolegama, a Google koristi kada ne zna kako bi započeo potragu te prvo pregleda rezultate dobivene na ovaj način. Najviše preferira izvor PubMed jer mu je najjednostavniji za korištenje, odnosno dobije najpotpuniju sliku u najkraćem vremenu i članci su poredani po relevantnosti. Navodi kako je moguće da se najviše navikao na rad s njim pa ga iz tog razloga preferira te da to ne znači da je nužno bolji od ostalih izvora. Najmanje preferira opće tražilice poput Google-a i Yahoo-a jer su vrlo nespecifične te njihovim pretraživanjem dobije rezultate upitne relevantnosti, za koje ističe da mu je potrebno dosta filtriranja rezultata

i traženja da bi došao do konkretnog odgovora. Izvori koje konzultira prilikom rješavanja konkretnih problema, ali i nedoumica na poslu jednaki su – navodi kako je nekada moguće da sam pregleda dodatnu literaturu, odnosno knjige koje su mu dostupne. Ukoliko tako ne riješi svoj problem konzultira se s kolegama – konzultacija s kolegama koji rade s njim u ustanovi je pravilo, ali i nužnost, posebice kod dijagnosticiranja malignih bolesti. Navodi kako najčešće probleme ovako riješi, odnosno konačna dijagnoza bude postavljena, međutim, u malom broju slučajeva i dalje nije sigurno o čemu se zapravo radi te se tada slučaj šalje u referentni centar po njihovom izboru na konzultaciju. Kriteriji koje uzima u obzir prilikom odluke hoće li pristupiti izvoru ili ne su brzina kojom će doći do određenih informacija i relevantnost tih informacija.

Kada se radi o konkretnim pacijentima, na primjer, kada dobije nekakav neobičan nalaz, ispitanik L2 prvo pokuša nešto pronaći ili potvrditi svoje sumnje korištenjem knjiga, na PubMed-u te eventualno nekim drugim izvorima na internetu, što su izvori iz Zone 1 i 2. Potom koristi izvore iz Zone 3, ukoliko pretraga izvora iz Zona 1 i 2 ne bude zadovoljavajuća, ali nekada i kada je, ako se radi o nečemu jako neobičnom, čudnom, rijetkom i sl., kontaktira kolege, za što navodi kako nije najzgodnije, jer to često nije jako brzo. Bez obzira što im se javi e-mailom ili nazove na telefon, često puta se radi o satima, pa i danima, dok u ostalim izvorima informacije pronađe odmah. Izvore koje najviše preferira su oni koji su mu najdostupniji – mrežni izvori i povremeno knjige. Izvor koji najmanje preferira su kolege zbog vremenskog perioda potrebnog da dobije povratne informacije. Navodi kako ih ponekad svejedno konzultira zbog njihovog iskustva, ali da kolege nikako nisu brz izvor informacija. Pri rješavanju nedoumica, koje su u kliničkoj praksi ujedno i konkretni problemi, konzultira sve navedene izvore, prvo Medline i druge mrežne izvore, potom knjige i kolege sustručnjake. Ovo se mijenja ovisno o situaciji jer, ukoliko provodi neko istraživanje, priprema predavanje ili publikaciju poput poglavlja u knjizi ili preglednog članka praktički isključivo koristi PubMed dok, ako se radi o kliničkom poslu, osim PubMed-a koristi i knjige te je posljednji korak kontaktiranje stručnjaka u tom području. Kriteriji za pristupanje izvorima su dostupnost samih izvora i vrsta problema, odnosno njihova kompleksnost.

Ispitanik L3 u kliničkoj praksi, ukoliko naiđe na situaciju u kojoj su simptomi pacijenta neobični te u dijagnozu nije siguran prvo konzultira kolege, što je uobičajena procedura u njegovoj ustanovi. Internet koristi u situacijama na koju kolege nemaju trenutni odgovor ili niti oni ne znaju riješiti njegov problem, a potom odgovor potraži na stranicama vezanim uz radiologiju ili na Google-u, dok PubMed koristi u znanstvene svrhe, a ovo su izvori iz Zone 1.

U Zonu 2 unio je knjige, koje više koristi kada želi produbiti svoje znanje, odnosno kada smatra da o nekom problemu treba nešto više znati ili zna da će mu tematika koju traži uskoro trebati, a potragu potom ponavlja na internetu gdje traži znanstvene članke u kojima je ta tematika dodatno pojašnjena, u kojima potom provjerava je li došlo do promjena vezanih uz stavove i postupanja. U Zoni 3 navodi knjižničare koje konzultira ako ne može pristupiti člancima koje treba te predmetne stručnjake koje kontaktira ukoliko je riječ o nekom specifičnom području. Izvori koje preferira su kolege jer su mu najdostupniji te zbog toga što je važno da i oni budu upoznati s pacijentovim simptomima i dijagnozom te pretraživanje interneta jer je najjednostavniji i najbrži način dolaska do informacija. Izvor koji najmanje preferira su predmetni stručnjaci jer su nedostupni, ne zna kako će reagirati na njegov upit te stoga što to nije uobičajena praksa. Kada treba riješiti nedoumicu, koja je ujedno i konkretan problem, izvori koje konzultira su kolege i internet. Kada odlučuje hoće li pristupiti izvorima ili ne, ovisno o situaciji, uzima u obzir različite kriterije – tijekom kliničke prakse prioritet mu je brzina dolaska do informacija, a kod profesionalnog usavršavanja sistematičnost informacija.

Ispitanik L4 u Zonu 1 uvrstio je suvremene tehnologije – mogućnosti pretraživanja informacija preko interneta, prioritetno stručnih informacija, ali i različitih popularnih izvora zbog prikladne komunikacije s pacijentom. Jednako tako koristi ove tehnologije za vlastitu edukaciju, točnije rješavanje određenih testova koje omogućava niz portala kakav je PLIVAmed, koji služe za skupljanje bodova za relicenciranje te komunikaciju s pacijentima putem e-maila. U Zonu 2 je uvrstio je ljudski kontakt u obliku komunikacije sa stručnim predstavnicima farmaceutskih kuća te putem različitih predavanja, kongresa i stručnih skupova. Posljednje što navodi su izvori u Zoni 3 – knjige u tiskanom obliku jer ih najrjeđe koristi. Izvor koji najviše preferira je internet zbog brzine dolaska do informacija. Ističe kako ostale izvore ne preferira manje, ali pomanjkanje vremena na radnom mjestu određuje mu ovakav redoslijed korištenja izvora. Kod rješavanja konkretnog problema, navodi kako mu je prioritet uvijek samostalno doći do rješenja koristeći internet, a ako za pronađene informacije treba pojašnjenje kontaktira stručnjaka danog područja. Kada je u pitanju nedoumica dijagnoze, navodi kako tada tijek dolaska do informacija ima vrlo jasan redoslijed diferenciranja dijagnoze na način koji je u njegovoj ustanovi uvriježen – kada pacijent dolazi na pregled, informacije koje on pruži čine anamnezu, što uključuje ono što pacijent kaže i što ispitanik svojim pitanjima pojasni, zatim ga pregleda, što je drugi izvor informacija te kada logički složi te premise, dolazi do svoje tzv. radne dijagnoze ili pretpostavke. Ponekad je radna dijagnoza i konačna, ali ako ima bilo kakve

dvojbe šalje pacijenta na daljnje pretrage u druge ustanove, odnosno kolega drugih specijalizacija.

Ispitaniku L5 događalo se da određeni simptomi kod pacijenta mogu ukazivati na nekoliko dijagnoza te je njegov prvi način rješavanja problema konzultiranje kolega jer su mu najbliži izvor, drugi je korištenjem knjiga koje su mu obično lako dostupne na radnom mjestu, a treća je metoda korištenje PubMed-a, što su izvori u Zoni 1. Ako niti tako ne pronađe potrebne informacije, pregledava smjernice i simptomatologije koje može pronaći na mrežnoj stranici *Royal College of Obstetricians and Gynaecologists* te rijetko članke u časopisu *Gynaecologia et Perinatologia,* koji su izvori Zone 2. Posljednji mu je korak kontaktirati Društvo ginekologa i opstetričara što je izvor iz Zone 3, ali ističe kako bi do tada problem koji ima već trebao biti riješen. Izvor koji najviše preferira su kolege jer na taj način najbrže dolazi do informacija, a izvor koji najmanje preferira je stručni časopis *Gynaecologia et Perinatologia* zato što nema dovoljno širok dijapazon informacija koje su mu najčešće potrebne. Prvi izvor koji konzultira i u slučajevima nedoumice, ali i konkretnih problema jesu njegovi kolege te je sljedeći izvor PubMed. Kada odlučuje hoće li pristupiti izvoru, uzima u obzir koliko brzo može dobiti informacije, koliko je izvor mjerodavan, odnosno ima li kredibilitet te smatra li da će joj adekvatno pomoći u tom slučaju.

8. Rasprava

Pozitivni osjećaji prilikom traženja informacija češći su kod nastavnika nego kod liječnika – nastavnici su opisali svoj proces traženja informacija sa četiri pozitivna osjećaja, dok su ga liječnici opisali sa samo dva, ali su i jedni i drugi proces traženja informacija opisali s dva negativna osjećaja. Nastavnici također smatraju kako su vještiji u traženju informacija, svih je pet svoje vještine pronalaska informacija okarakteriziralo vrlo dobrima, dok su isto rekla tri liječnika. Preostala dva smatraju kako su njihove vještine pronalaska informacija osrednje.

Kako nastavnici informacije najčešće traže u svrhu pripremanja nastave, izvor koji koriste u najvećem broju su čitanke, općenite informacije na internetu te mrežna stranica eLektire. U manjoj mjeri koriste udžbenike, čitanke, pravopise i gramatike te metodike hrvatskog jezika i dodatne materijale za nastavnike, a svima su im potrage bile uspješne. S druge strane potrebe liječnika za informacijama, pod pretpostavkom da je tomu razlog različita subspecijalizacija većine ispitanika, disperzirane su. Ipak, većina liječnika informacije najčešće traži za postavljanje dijagnoza, dok ostatak informacije traži za propisivanje terapije. Stoga su

izvori koje liječnici konzultiraju najčešće PubMed, mrežne stranice HALMED-a i kolege, a u manjoj mjeri opće tražilice poput Google-a i mrežne stranice laboratorija čije usluge trebaju.

Dostupnost informacija dijelu nastavnika ne predstavlja problem jer smatraju kako su lako dostupne i transparentne. Ostatak nastavnika najviše problema ima prilikom traženja informacija za nastavne cjeline, odnosno materijala o pravopisu, materijala koji su u korelaciji s drugim znanstvenim granama te odmiču iz okvira hrvatskog jezika i književnosti te informacija o suvremenim nastavnim metodama. Iako jedan ispitanik nema problema s pronalaskom informacija, liječnicima je najteže pronaći informacije koje su im potrebne za kliničku praksu, točnije za dijagnosticiranje medicinskih slučajeva koji su neobični ili rijetki. Osim toga, teže dostupnim informacijama smatraju i one koje uključuju komunikaciju između primarne i sekundarne razine zdravstvene zaštite.

Nastavnici smatraju kako su im najlakše dostupne informacije na internetu, odnosno mrežni izvori. Oni su *online* verzija hrvatskog pravopisa, mrežne stranice Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO), informacije na Wikipediji i Google-u te temeljni pojmovi vezani uz nastavu hrvatskoga jezika dostupni na velikom broju mrežnih mjesta. Dijelu liječnika je najjednostavnije pronaći dijagnostičke, terapeutske i zakonodavne smjernice medicinske prakse vezane uz bolesti, zatim informacije o samim bolestima te stručne članke koje ciljano traže. Također, dio liječnika smatra kako su sve informacije s područja medicine lako dostupne.

Tri nastavnika pri traženju informacija nemaju osjećaj frustracije, dok preostala dva frustraciju osjećaju kada pretražuju *online* izvore, a informacije ne pronađu odmah, odnosno kada im je relevantnost i vjerodostojnost upitna. Većina liječnika ne pamti konkretne situacije u kojima su osjećali frustraciju, ali taj se osjećaj veže uz dijagnostiku, točnije probleme formulacije upita i nerelevantne rezultate na početku pretrage, kao i ograničenost vremenom i potrebom za pronalaskom kvalitetnih informacija. Osim toga, frustracija liječnika potječe iz situacija u kojima pri pretrazi informacija na internetu koriste pogrešne ključne riječi te kada su zbog nedostupnosti informacija na internetu prisiljeni doći do njih sporim komunikacijskim kanalima.

Nastavnici osjećaj zadovoljstva i postignuća nakon pronalaska željenih informacija u većini slučajeva osjećaju nakon pronalaska informacija potrebnih za pripremu nastave, konkretno satova književnosti i lektire te pripreme učenika za državnu maturu. Izvori koje su tada koristili bili su mrežne stranice eLektire i NCVVO-a te tražilicu Google. Jedan nastavnik

primjera se nije mogao sjetiti jer smatra kako je osjećaj zadovoljstva nakon pronalaska informacija uobičajen, s čime se slaže i jedan liječnik. Ostali liječnici vrlo visok osjećaj zadovoljstva i postignuća imali su u situacijama pronalaska informacija o dijagnozama i neobičnim slučajevima, problematici o kojoj smatraju da moraju produbiti svoje znanje te jednostavnim i brzim pronalaskom informacija koje su im trenutno potrebne.

Nastavnici koriste više izvora nego liječnici te su izvori koji su oni naveli raznolikiji nego oni koje konzultiraju liječnici. Nastavnici su najviše izvora smjestili u Zonu 1, osjetno manje u Zonu 2 te najmanje u Zonu 3, dakle gradacija je njihovih izvora pravilna, dok su liječnici najveći broj izvora smjestili u Zonu 1, ali veći broj izvora u Zonu 3 nego u Zonu 2. Također, važno je naglasiti kako se veći broj izvora preklapa kod nastavnika no kod liječnika, odnosno više nastavnika koristi jednake izvore nego što to čine liječnici – više od jednoga nastavnika koristi ukupno 11 izvora, dok više od jednoga liječnika koristi 5 izvora, a pretpostavljamo kako je tomu razlog različita specijalizacija ispitanika, s obzirom da su preostali izvori oni koji su uz njih vezani.

Izvor koji ispitanici u najvećoj mjeri konzultiraju jest internet – u mape informacijskih horizonata unesen je osam puta, a ostali su izvori koje ispitanici najčešće koriste kolege, PubMed (liječnici), pravopis (nastavnici), stručni skupovi, odnosno kongresi, stručna literatura i knjige[55]. Najmanje su korišteni specifični izvori, kod liječnika su to izvori usko vezani uz specijalizaciju, poput različitih mrežnih stranica i časopisa za patologe, radiologe ili ginekologe, a kod nastavnika su to specifične mrežne stranice ili portali, precizirana literatura (na primjer, Povijest hrvatske književnosti te Povijest svjetske književnosti) te različiti mediji.

Liječnici pretežno koriste mrežne izvore, poput baza podataka, pretraživanja općih tražilica te mrežnih stranica za liječnike određenih specijalizacija, dok nastavnici, iako i oni koriste internet kao informacijski izvor, u najvećoj mjeri koriste tiskane izvore, kao što su pravopis, gramatika, stručna literatura, čitanke i udžbenici. Oni također, za razliku od liječnika, kao izvore informacija koriste i različite medije, poput dnevnog tiska, radijskih i televizijskih emisija te filmova. Zanimljivo je kako i jedni i drugi u podjednakoj mjeri konzultiraju kolege – četiri su ispitanika obiju profesija u svoje mape informacijskih horizonata u neku od zona uvrstila kolege sustručnjake, iako ih nastavnici kao izvor konzultiraju neznatno rjeđe.

[55] Nastavnici su u mape unijeli termin „stručna literatura“, dok su liječnici unijeli „knjige“ ili „knjiga“ općenito. Iako se pretpostavlja da su pritom mislili na stručnu literaturu u tiskanom obliku, ova su dva izvora vrednovana zasebno.

Knjižničare također konzultiraju i jedni i drugi, ali iznimno rijetko – samo jedan liječnik te dva nastavnika knjižničare su uvrstili u periferne zone.

Kako je u uzorku pet ispitanika mlađih te pet starijih od 40 godina, možemo promatrati i razlike u korištenju informacijskih izvora između mlađih i starijih ispitanika. Neočekivano, ispitanici dobne skupine 2 odnosno stariji od 40 godina više koriste mrežne izvore i internet općenito – od 16 su izvora čak njih 13 smjestili u Zonu 1, dok su ispitanici dobne skupine 1 (mlađi od 40 godina) naveli svega devet mrežnih izvora ukupno, i to najviše (po četiri izvora) u Zone 1 i 2. Skupovi i kongresi su starijim ispitanicima važniji izvor informacija, oni su ih smjestili u Zone 1 i 2, dok su mlađi ispitanici ove izvore smjestili u Zone 1 i 3, ali mlađi ispitanici češće koriste pomoć kolega. Naime, iako su stariji ispitanici kolege kao izvor informacija naveli neznatno više puta, ukupno pet, smjestili su ih najviše puta u Zonu 3, dok su mlađi u jednakom omjeru kolege smjestili u Zone 1 i 3, što u tom slučaju kolegama kao izvoru kod mlađih ispitanika daje veću težinu. Mlađi ispitanici više koriste stručnu literaturu, ali i tiskane izvore općenito te ih smještaju u najvećoj mjeri u Zonu 1, a moguće je objašnjenje za to kako ispitanici dobne skupine 1 s obzirom na značajno kraći staž i manje iskustva češće provjeravaju i nadopunjuju svoje znanje te posežu za građom koja je u pravilu u tiskanome obliku, dok su novije informacije češće u e-obliku, a njima se obraćaju stariji i iskusniji kolege. Osim toga, mlađi ispitanici više koriste medije kao dodatne izvore informacija – iako je po jedan ispitanik i u skupini mlađih i starijih naveo korištenje medija, mlađi je ispitanik naveo više njihovih vrsta, što im u konačnici daje veću težinu. Također je važno naglasiti kako mlađi ispitanici općenito koriste više izvora informacija od starijih, iako neznatno – mlađi su ispitanici naveli 42 izvora, a stariji 37.

Ukoliko usporedimo korištenje izvora podijeljenih u kategorije prema profesijama, vidljivo je kako liječnici u najvećoj mjeri koriste recenzirane mrežne izvore, dok nastavnici najviše koriste stručne izvore. Većinu kategorija informacijskih izvora češće konzultiraju nastavnici, pa tako u većoj mjeri od liječnika koriste nerecenzirane mrežne izvore, medije te knjižnične izvore (odnosno knjižničare zaposlene u njihovim ustanovama), a liječnici više od nastavnika koriste, osim recenziranih mrežnih izvora, interpersonalne te izvore iz kategorije ostalih izvora.

Korištenje kategorija izvora prema dobi pokazuje kako ispitanici dobne skupine 1 u najvećoj mjeri koriste stručnu literaturu, dok ispitanici dobne skupine 2 u najvećoj mjeri koriste recenzirane mrežne izvore. Isto tako, oni u većoj mjeri koriste i nerecenzirane mrežne izvore (što ukazuje na mogućnost da, iako mlađi ispitanici u manjoj mjeri koriste mrežne izvore od

starijih, ipak koriste relevantnije i pouzdanije izvore) te pomoć knjižničara. Ispitanici dobne skupine 1 u većoj mjeri još koriste interpersonalne izvore, medije te ostale izvore.

Od izvora koje su ispitanici unijeli na mape informacijskih horizonata, oni koje najviše preferiraju pretežno su mrežni – njih je osam (po četiri liječnika i nastavnika) navelo neku vrstu mrežnih izvora koje koriste najradije, dok u manjoj mjeri koriste tiskanu literaturu, najčešće stručnu – ovu su vrstu izvora navela dva nastavnika i jedan liječnik, a u najmanjoj mjeri koriste pomoć kolega – dva su liječnika navela kako ovaj izvor najviše preferiraju. Kolege i predmetni stručnjaci određenih područja također su izvor koji ispitanici najmanje preferiraju – njih je navelo pet ispitanika, od čega dva nastavnika i tri liječnika. Sljedeći su najmanje preferirani tiskani izvori, koje najmanje preferira četiri nastavnika i jedan liječnik. Po jedan je ispitanik također naveo između najmanje preferiranih izvora medije (jedan nastavnik), stručni časopis svoga područja (jedan liječnik) te mrežne izvore, točnije opće tražilice poput Google-a (također jedan liječnik).

Kada imaju konkretan problem na poslu, ispitanici najčešće konzultiraju kolege, iako ih kao izvor najmanje preferiraju iz različitih razloga. Njih je kao izvor koji u takvim situacijama konzultiraju navelo sedam ispitanika, od toga dva nastavnika i svih pet liječnika. Sljedeći su tiskani izvori koje pretežno konzultiraju nastavnici – tri nastavnika i dva liječnika, a posljednji su mrežni izvori koje četiri ispitanika koriste za rješavanje problema, sva četiri liječnika. Za razrješavanje nedoumica ispitanici, većinom liječnici, također najčešće konzultiraju kolege. Njih u nedoumici konzultira jedan nastavnik te svih pet liječnika. Važno je naglasiti kako su četiri liječnika navela kako su, zbog opisa njihova posla, sve moguće nedoumice, napose one oko pravovaljanoga dijagnosticiranja, ujedno i konkretni problemi te su izvori koje u ovim dvjema situacijama koriste jednaki. Osim pomoći i savjeta kolega, ispitanici za razrješavanje nedoumica koriste i mrežne i tiskane izvore u jednakoj mjeri, odnosno, po pet ispitanika koristi obje vrste izvora. Tiskane izvore u većoj mjeri koriste nastavnici – četiri nastavnika i jedan liječnik, dok je za mrežne izvore situacija potpuno suprotna – njih koristi četiri liječnika i jedan nastavnik.

Kriteriji koje uzimaju u obzir prilikom odlučivanja hoće li određenim izvorima pristupiti ili ne raznovrsni su. Četiri su ispitanika navela kako je jedan od kriterija brzina kojom mogu pristupiti izvoru, za tri je ispitanika važna dostupnost izvora, dok je za dva ispitanika kriterij relevantnost. Ostali su kriteriji koje ispitanici uzimaju u obzir sama vrsta informacija koja im je potrebna, vrijeme koje imaju na raspolaganju, razina informacija (odnosno kome su

informacije namijenjene), jasnoća, preglednost i razumljivost informacija, njihova kompleksnost, sistematičnost te korisnost.

9. Zaključak

Cilj istraživanja bio je saznati koji su izvori uključeni u percipirane informacijske horizonte liječnika i profesora hrvatskoga jezika u određenim situacijama, razlikuju li se izvori u informacijskim horizontima ispitanika od situacije do situacije, koja je učestalost korištenja izvora u njihovim informacijskim horizontima. Za istraživanje su korišteni anketa, polustrukturirani intervju uz korištenje metode kritičnog događaja te mape informacijskih horizonata. U radu smo postavili nekoliko istraživačkih hipoteza kojima smo željeli provjeriti razlike u informacijskim horizontima ispitanika, kao i razlike izvora uključenih u njih temeljem dvije podjele – prema profesiji te prema dobi ispitanika.

Hipoteza H1 (postoje razlike u informacijskim horizontima između promatranih profesija) u potpunosti je prihvaćena. Između promatranih profesija, postoje značajne razlike u informacijskim horizontima te izvorima koji su u njih uključeni – osim vrsta izvora koje ove dvije profesije koriste, različit je i broj izvora, no zanimljivo je kako postoje razlike u informacijskim horizontima unutar istih profesija.

Hipoteza H2 da promatrane profesije koriste sličan broj različitih izvora je odbačena. Nastavnici su ukupno naveli 47 izvora, od kojih je 17 izvora jedinstvenih, odnosno, 10 se izvora ponavlja ukupno 20 puta, što čini zbroj od 27 izvora navedenih jednom te 20 puta ponovljene izvore. Liječnici su pak od ukupno 32 izvora naveli 12 jedinstvenih izvora, točnije 17 je izvora navedeno jednom, a pet su izvora više od jednom liječnika naveli 15 puta. Stoga, usporedbom broja izvora navedenih jedan put (nastavnici su ih naveli 27, a liječnici 17 puta) te broja jedinstvenih izvora (nastavnici su naveli 17, a liječnici 12 izvora) hipoteza H2 se odbacuje.

Hipotezu H3, koja glasi da nastavnici hrvatskoga jezika i književnosti preferiraju tiskane izvore, a liječnici mrežne u potpunosti možemo prihvatiti. Uspoređujući težine navedenih izvora, vidljivo je kako su kod nastavnika na prva četiri mjesta pravopis, stručna literatura, internet i gramatika, a pretpostavljamo da izvore osim interneta podrazumijevaju u tiskanom obliku. S druge strane, izvori s najvećom težinom koje su naveli liječnici su internet, baza podataka PubMed, kolege i knjige (odnosno stručna literatura u tiskanom obliku). Izvori internet i PubMed imaju ukupnu težinu 27, dok internet kao izvor kod nastavnika ima težinu

sedam, ali pravopis, stručna literatura i gramatika imaju težinu 25 tako da možemo potvrditi kako nastavnici preferiraju tiskane izvore, a liječnici mrežne.

Hipoteza H4, odnosno hipoteza kako su liječnici skloniji u većoj mjeri konzultirati kolege kao izvor informacija zbog prirode svoga posla djelomično je prihvaćena. Naime, jednak je broj nastavnika i liječnika (preciznije, po četiri ispitanika obiju profesija) uvrstio kolege kao informacijski izvor na mape informacijskih horizonata, no raspored smještanja ovog izvora u zone otkriva kako liječnici zaista kolege konzultiraju u većoj mjeri no nastavnici, ali neznatno – kolege kao izvor kod nastavnika imaju ukupnu težinu sedam, a kod liječnika osam, a s obzirom na malen uzorak ovog istraživanja ova hipoteza nije u potpunosti potvrđena.

Hipoteza H5 (mlađi ispitanici koriste više mrežnih izvora od starijih) odbačena je – neočekivano, ispitanici dobne skupine 2 više koriste mrežne izvore i internet općenito – od 16 su izvora čak njih 13 smjestili u Zonu 1, dok su ispitanici dobne skupine 1 (mlađi od 40 godina) naveli svega devet mrežnih izvora ukupno, i to najviše (po četiri izvora) u Zone 1 i 2. Osim toga, usporedbom težine izvora prema dobi, utvrđeno je kako samo internet kao mrežni izvor kod dobne skupine 2 ima težinu 18, dok je kod dobne skupine 1 težina interneta 7.

Posljednju hipotezu (H6 – mlađi ispitanici koriste općenito više izvora od starijih) prihvaćena je. Osim što mlađi ispitanici ukupno koriste više izvora – 42 izvora koriste ispitanici dobne skupine 1, a ispitanici dobne skupine 2 koriste 37 izvora, također više od jednoga ispitanika DS1 koristi 10 izvora, dok više od jednoga ispitanika DS2 koristi samo pet izvora. Stoga je ova hipoteza u potpunosti prihvaćena.

Naši su rezultati također pokazali da nastavnici češće osjećaju pozitivne osjećaje prilikom traženja informacija nego liječnici, a također smatraju kako su vještiji u traženju informacija. Kako nastavnici informacije najčešće traže u svrhu pripremanja nastave, izvor koji koriste u najvećem broju su čitanke, općenite informacije na internetu te mrežna stranica eLektire. U manjoj mjeri koriste udžbenike, čitanke, pravopise i gramatike te metodike hrvatskog jezika i dodatne materijale za nastavnike. S druge strane, potrebe liječnika za informacijama, pod pretpostavkom da je tomu razlog različita specijalizacija većine ispitanika, disperzirane su. Ipak, većina liječnika informacije najčešće traži za postavljanje dijagnoza, dok ostatak informacije traži za propisivanje terapije. Stoga su izvori koje liječnici konzultiraju najčešće PubMed, mrežne stranice HALMED-a i kolege, a u manjoj mjeri opće tražilice poput Google-a i mrežne stranice laboratorija čije usluge trebaju.

Dostupnost informacija dijelu nastavnika ne predstavlja problem jer smatraju kako su lako dostupne i transparentne, a ostatak nastavnika najviše problema ima prilikom traženja informacija za nastavne cjeline, odnosno materijala o pravopisu, materijala koji su u korelaciji s drugim znanstvenim granama te odmiču iz okvira hrvatskog jezika i književnosti te informacija o suvremenim nastavnim metodama. Najlakše su im dostupni mrežni izvori te većinom pri traženju informacija nemaju osjećaj frustracije, ali frustraciju osjećaju kada pretražuju upravo mrežne izvore, a informacije ne pronađu odmah te kada je relevantnost i vjerodostojnost pronađenih izvora upitna. Osjećaj zadovoljstva i postignuća nakon pronalaska željenih informacija u većini slučajeva osjećaju nakon pronalaska informacija potrebnih za pripremu nastave, konkretno satova književnosti i lektire te pripreme učenika za državnu maturu.

Liječnicima je najteže pronaći informacije koje su im potrebne za dijagnosticiranje medicinskih slučajeva koji su neobični ili rijetki, ali teže dostupnim informacijama smatraju i one koje uključuju komunikaciju između primarne i sekundarne razine zdravstvene zaštite. Najjednostavnije im je pronaći dijagnostičke, terapeutske i zakonodavne smjernice medicinske prakse, informacije o bolestima te stručne članke koje ciljano traže. Većinom ne pamte situacije u kojima su osjećali frustraciju, ali taj se osjećaj veže uz probleme formulacije upita i nerelevantne rezultate na početku pretrage, kao i ograničenosti vremenom i potrebom za pronalaskom kvalitetnih informacija, korištenja pogrešnih ključnih riječi te nedostupnosti informacija na internetu. Visok osjećaj zadovoljstva i postignuća imaju u situacijama pronalaska informacija o dijagnozama i neobičnim slučajevima te problematici o kojoj smatraju da moraju produbiti svoje znanje.

Izvori navedeni u mapama informacijskih horizonata koje ispitanici najviše preferiraju pretežno su mrežni, u manjoj mjeri preferiraju tiskanu literaturu, najčešće stručnu, a u najmanjoj mjeri preferiraju pomoć kolega. Kolege i predmetni stručnjaci određenih područja također su izvor koji ispitanici najmanje preferiraju, zatim tiskani izvori te mediji, stručni časopisi opće tražilice. U slučaju konkretnoga problema, ispitanici najčešće konzultiraju kolege, iako ih kao izvor najmanje preferiraju iz različitih razloga te tiskane i zatim mrežne izvore. Za razrješavanje nedoumica ispitanici također najčešće konzultiraju kolege, u jednakoj mjeri mrežne i tiskane izvore. Kriteriji koje uzimaju u obzir prilikom odlučivanja hoće li pristupiti određenim izvorima najčešće su brzina kojom mogu pristupiti izvoru, zatim dostupnost izvora te potom relevantnost. Ostali su kriteriji koje ispitanici uzimaju u obzir vrsta informacija koja im je potrebna, vrijeme

koje imaju na raspolaganju, jasnoća, preglednost i razumljivost informacija, njihova kompleksnost, sistematičnost te korisnost.

Ovi rezultati daju važan uvid u informacijske horizonte nastavnika hrvatskoga jezika i književnosti te liječnika, pružajući pregled informacijskih izvora koje ispitanici uključuju u svoje informacijske horizonte, načine i situacije u kojima ih koriste te razloge iz kojih im pristupaju, odnosno iz kojih ih izbjegavaju. Ovaj rad stoga može poslužiti kao smjerokaz moguće prilagodbe institucija u kojima su ispitanici zaposleni kako bi osigurali mogućnost korištenja izvora koje ispitanici nemaju priliku koristiti, a žele, ali isto tako im pružiti mogućnosti korištenja informacijskih izvora koje ispitanici koriste u iznimno maloj mjeri. Primjerice, iako većina institucija u kojima su ispitanici zaposleni zapošljava knjižničare te održava knjižnice, samo 3 od 10 ispitanika koriste njihove usluge. S ovom spoznajom, kao i s podatcima iznesenim u istraživanju u kojima se očituju preferencije ispitanika knjižničari ovih institucija mogu prilagoditi svoj pristup i knjižnične usluge te, ako ne povećati broj izvora u informacijskim horizontima ispitanika, barem im povećati kvalitetu.

Istraživanje opisano u ovome radu usmjereno je na ponašanje stručnjaka prilikom pretraživanja informacija za potrebe posla prateći teorijski koncept i metodologiju informacijskih horizonata te je jedno od rijetkih provedenih istraživanja ovoga usmjerenja, s obzirom da se istraživanja u velikoj mjeri usmjeravaju na studentsku populaciju. Ovaj rad također potvrđuje uspješnost korištenja metode polustrukturiranoga intervjua i mapa informacijskih horizonata te, za razliku od velike većine prethodnih istraživanja, daje uvid u načine korištenja informacijskih izvora i kriterije za njihovo uključivanje u informacijske horizonte stručnjaka za potrebe posla. S obzirom da je dio ispitanika obvezan specijalizirati se, informacijski horizonti liječnika te izvori u njima međusobno su prilično različiti, što otvara zanimljivo područje istraživanja koliko se razlikuju informacijski horizonti i izvori iste struke, ali različite specijalizacije.

Literatura

1. Bates, M. Information behavior. // Encyclopedia of Library and Information Sciences. 3. izd. New York: CRC Press, 2010. Sv. 3. Str. 2381-2391.
2. Belkin, N. J. Interaction with texts: information retrieval as information seeking behavior. // Information Retrieval '93. Proceedings of the First Conference of the Gesellschaft fuer Informatik Fachgruppe Information Retrieval. Konstanz: Universitaetsverlag Konstanz, 1993. Str. 55-66. URL: http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.50.6725&rep=rep1&type=pdf (2015-08-24)
3. Case, D. Looking for information: a survey of research on information seeking, needs and behavior. Bingley: Emerald Group Publishing Limited, 2012.
4. Faletar Tanacković, S.; Lacović, D.; Stanarević, S. Multikulturalne knjižnične usluge: istraživanje informacijskih potreba i ponašanja pripadnika jezičnih manjina u osječko-baranjskoj županiji. // Vjesnik bibliotekara hrvatske 54, 4 (2011), str. 49-94. URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=119019 (2015-08-28)
5. Faletar Tanacković, S.; Plavšić, A.; Stanarević Katavić, S. Informacijske potrebe i ponašanje gluhoslijepih osoba: pilot istraživanje. // Vjesnik bibliotekara hrvatske 56, 4 (2013), str. 179-202. URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=210092 (2015-08-28)
6. Flanagan, J. The critical incident technique. // Pscyhological Bulletin 51, 4 (1954), str. 1-22. URL: https://www.apa.org/pubs/databases/psycinfo/cit-article.pdf (2015-08-21)
7. Hughes, H. Critical incident technique. // Exploring methods in information literacy research. /edited by S. Lipu, K. Williamson, A. Lloyd. Wagga Wagga: Centre for Information Studies, 2007. Str. 49-66. URL: http://eprints.qut.edu.au/17545/1/17545.pdf (2015-08-25)
8. Huvila, I. Analytical information horizon maps. // Library and Information Science Research 31, 1 (2009), str. 18-28. URL: https://cloud.irb.hr/proxy/nph-proxy.cgi/en/10/http/www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0740818808001345 (2015-08-21)
9. Ingwersen, P. Cognitive perspectives of information retrieval interaction: elements of a cognitive IR theory. // Journal of Documentation 52, 1 (1996), str. 3-50. URL: http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.116.2558&rep=rep1&type=pdf (2015-08-25)

10. Kuhlthau, C. Seeking meaning. Greenwich, CT: Ablex Publishing Co.: 1993.
11. Lacović, D. Students' information behaviour and the role of academic library. // Libellarium, 7, 1 (2014), str. 119-139. URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=202159 (2015-08-28)
12. Marcella, R.; Rowlands, H.; Baxter, G. The critical incident technique as a tool for gathering data as part of a qualitative study of information seeking behaviour. // Proceedings of the 12th European conference on research methodology for business and management studies. / edited by A. Mesquita, I. Ramos. Guimares: University of Minho, 2013. Str 247-253. URL: https://www.researchgate.net/publication/257986384_Critical_incident_technique_as_a_tool_for_gathering_data_as_part_of_a_qualitative_study_of_information_seeking_behaviour (2015-08-21)
13. Narayan, B.; Edwards, S. L.; Case, D. O. The role of information avoidance in everyday-life information behaviors. // Proceedings of the American Society for Information Science and Technology 48, 1 (2011), str. 1-9. URL: http://eprints.qut.edu.au/46078/4/46078.pdf (2015-08-24)
14. Petr, Kornelija. Information needs of the Romany minority in Eastern Croatia: pilot-study. // New Library World, 105, 9/10 (2004), str. 357 – 369. URL: https://www.researchgate.net/publication/242019933_Information_needs_of_the_Romany_minority_in_Eastern_Croatia_pilot-study (2015-09-03)
15. Petr Balog, K.; Pavić, T.; Šmider, M. Difficulties in accessing information in libraries: pilot study of Osijek library customers. // 18th annual BOBCATSSS symposium, Parma, Italy, 25-27 January 2010. Str. 1-11. URL: http://dspace-unipr.cineca.it/handle/1889/1281
16. Rubinić, D. Information behaviour of university students: a literature review. // Libellarium, 7, 1 (2014), str. 105-118. URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=202157 (2015-08-28)
17. Saracevic, T. Information science. // Marcia J. Bates and Mary Niles Maack (Eds.) Encyclopedia of Library and Information Science. New York: Taylor & Francis, 2009. Str. 2570-2586. URL: https://comminfo.rutgers.edu/~tefko/SaracevicInformationScienceELIS2009.pdf (2015-08-27)
18. Saracevic, T. Relevantnost i kako se istraživala. // Vjesnik bibliotekara hrvatske 50, 1/2 (2007), str. 1-26. URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=26123 (2015-08-28)

19. Savolainen, R. Information source horizons and source preferences of environmental activists: a social phenomenological approach. // Journal of the American Society for Information Science & Technology 58, 12 (2007), str. 1709-1719. URL: http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=181cc392-9b64-415d-b2fe-15ab0557562a%40sessionmgr111&vid=0&hid=123 (2015-08-21)
20. Savolainen, R.; Kari, J. Placing the internet in the information source horizons: a study of information seeking by internet users in the context of self-development. // Library & Information Science Research 26, 4 (2004), str. 415–433.
21. Sonnenwald, D. Evolving perspectives on human information behavior: contexts, situations, social networks and information horizons. // Exploring the contexts of information behaviour. / edited by T. Wilson, D. Allen. London: Taylor Graham, 1999. Str. 176-190. URL: http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.84.9940&rep=rep1&type=pdf (2015-08-21)
22. Sonnenwald, D. Information horizons. // Theories of information behavior. / edited by K. Fisher, S. Erdelez, L. McKechnie. Medford, NJ: Information Today, Inc.: 2005. Str. 191-197.
23. Sonnenwald, D.; Wildemuth, B. Investigating information seeking behavior using the concept of information horizons, 2001. URL: https://www.researchgate.net/publication/2326801_Investigating_Information_Seeking_Behavior_Using_the_Concept_of_Information_Horizons (2015-08-21)
24. Sonnenwald, D.; Wildemuth, B.; Harmon, G. A research method using the concept of information horizons: An example from a study of lower socioeconomic students' information seeking behaviour. // The New Review of Information Behaviour, 2 (2001), str. 65-86. URL: http://eprints.rclis.org/7969/ (2015-08-21)
25. Tsai, T. Information horizons of Taiwanese graduate students. // iConference Proceedings. / Reilly, M (Ed.), 2010. Str. 233-246. URL: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/14911/InformationHorizons_iConference_Tsai0106.pdf?sequence=2 (2015-08-21)
26. Tsai, T. Social Networks in the Information Horizons of Undergraduate Students. // Journal of Library and Information Studies 10, 1 (2012), str. 19-45. URL: http://jlis.lis.ntu.edu.tw/article/v10-1-2.pdf (2015-08-21)
27. Tsai, T.; Kim, K.-S. Information horizons of college students: Source preferences and source referrals in academic contexts. // Proceedings of the American Society for

Information Science and Technology 50, 1 (2013), str. 1-5. URL: https://www.researchgate.net/publication/262151195_Information_horizons_of_college_students_Source_preferences_and_source_referrals_in_academic_contexts (2015-08-21)

28. Urquhart, C. Bridging information requirements and information needs assessment: do scenarios and vignettes provide a link? // Information Research 6, 2 (2001). URL: http://www.informationr.net/ir/6-2/paper102.html (2015-08-21)
29. Vilar, P. Information behaviour of scholars. // Libellarium, 7, 1 (2014), str. 17-39. URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=202146 (2015-08-28)
30. Wilson, P. Information behavior: an interdisciplinary perspective, 1996. URL: http://www.informationr.net/tdw/publ/infbehav/cont.html (2015-08-25)
31. Wilson, T. D. Human information behavior. // Informing science 3, 2 (2000), str. 49-55. URL: https://www.ischool.utexas.edu/~i385e/readings/Wilson.pdf (2015-08-21)
32. Wilson, T.D. On user studies and information needs. Journal of Documentation 37 (1981), 3-15.

Prilozi

Prilog 1. Primjer anketnoga upitnika korištenoga u istraživanju

Poštovani,

upitnik koji se nalazi pred Vama osmišljen je u svrhu istraživanja informacijskih horizonata stručnjaka različitih profila, a rezultati upitnika koristit će se za pisanje diplomskog rada.

Kada osoba odluči tražiti informacije, traži ih unutar svoga informacijskog horizonta. Informacijski horizont može se sastojati od brojnih informacijskih izvora koji su korišteni rutinski – primjerice društvene mreže osobe koje uključuju kolege, predmetne stručnjake i knjižničare, zatim dokumente, medije, mrežne stranice, knjige, alate za pretraživanje, eksperimente i promatranje okoline.

Hvala unaprijed!

1. Dob ____
2. Zanimanje

   ☐ prof. hrv. jezika ☐ liječnik

   → Vaša specijalizacija _____
3. Godina diplomiranja _____
4. Broj godina staža u struci _____

5. U prosjeku, koliko ste često u situaciji da zbog potreba svoga posla tražite informacije?

   ☐ svakodnevno
   ☐ nekoliko puta tjedno
   ☐ nekoliko puta mjesečno
   ☐ nekoliko puta godišnje
   ☐ nešto drugo, što? __

6. Možete li navesti tri najčešća razloga traženja informacija za posao?

   _____

   _____

7. Kako biste ocijenili svoje vještine pronalaska informacija potrebnih za obavljanje svoga posla?
   - ☐ jako slabo, rijetko pronađem ono što tražim i potrošim puno vremena na traženje
   - ☐ prolazno, u 40% situacija pronađem ono što mi treba, ali potrošim puno vremena na traženje
   - ☐ osrednje, pronađem što mi treba u otprilike 60% situacija, ali sam svejedno nezadovoljan/a koliko mi vremena odlazi na traženje
   - ☐ vrlo dobro, gotovo uvijek pronađem ono što tražim i u relativno kratkom vremenu
   - ☐ izvrsno, izuzetno sam uspješan/a i brz/a u pronalasku informacija
8. Kako biste opisali proces traženja informacija? Molim, odaberite sve što je primjenjivo na opis Vašeg doživljaja te aktivnosti.

   - ☐ ugodno
   - ☐ zanimljivo
   - ☐ uzbuđujuće
   - ☐ izaziva radoznalost
   - ☐ radujem mu se
   - ☐ odrađujem ga
   - ☐ zamarajuće
   - ☐ frustrirajuće
   - ☐ dosadno
   - ☐ izbjegavam ga
   - ☐ nešto drugo, što?_____

Hvala Vam na suradnji!

Prilog 2. Primjer pitanja polustrukturiranoga intervjua korištenoga u istraživanju

1. Možete li se sjetiti kada ste posljednji put trebali stručne informacije za obavljanje svog posla?

   - Koje ste informacije, ili vrste informacija tada trebali (npr. je li to bilo za nekakvu nastavnu cjelinu, za školsku priredbu, daljnje profesionalno usavršavanje i sl.)/ (npr. je li to bilo za postavljanje dijagnoze, opcije liječenja, informacije o lijekovima, daljnje profesionalno usavršavanje i sl.)?
   - Zašto, u koju svrhu?
   - Komu ste se obratili za pomoć, odnosno koje izvore ste koristili kako bi pronašli te informacije?
   - Koristite li te izvore i inače? Koristite li različite informacijske izvore ovisno o situaciji? Molim Vas, pojasnite te situacije.
   - Što ste potom učinili?
   - Jeste li bili zadovoljni ishodom? Kako ste iskoristili pronađene/dobivene informacije?
   - Biste li ponovili tu potragu ukoliko vam uskoro zatrebaju slične informacije (ukoliko se nađete u sličnoj situaciji)? Ako ne, što biste promijenili?[56]

2. Možete li se sjetiti situacije kada je bilo osobito teško pronaći informacije koje su Vam bile potrebne? Općenito, do kakvih Vam je informacija najteže doći i zašto?

3. Možete li se sjetiti situacije kada Vam je bilo osobito jednostavno pronaći informacije koje su Vam bile potrebne? Općenito, kakve Vam je informacije najjednostavnije pronaći? Zbog čega, što njihov pronalazak čini jednostavnim?

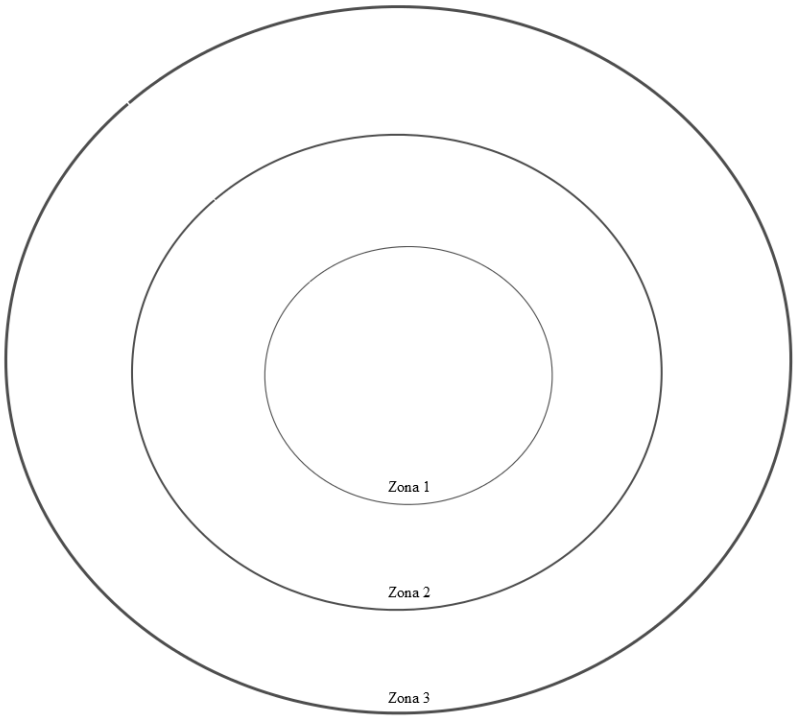
4. Kada je za Vas potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno, možete li se prisjetiti situacije u kojoj ste bili izuzetno frustrirani prilikom traženja informacija?

[56] Sva potpitanja ponovljiva su za sva pitanja intervjua.

5. Isto tako, možete li se prisjetiti posljednje situacije u kojoj je potraga za informacijama bila zadovoljavajuća, odnosno, kada ste imali vrlo visok osjećaj zadovoljstva i postignuća nakon pronalaska traženih informacija?

Prilog 3. Primjer upute za unošenje izvora na mapu informacijskoga horizonta pripremljene za ispitanike te popratnih pitanja za njihovo objašnjenje

Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema/ obveza s kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključiti sve resurse koje u takvim prilikama koristite, te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojem izvoru osobno dajete prednost; odnosno izvor koji najradije birate smjestite u Zonu 1, izvor koji odabirete nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvor koji najrjeđe konzultirate smjestite u Zonu 3.

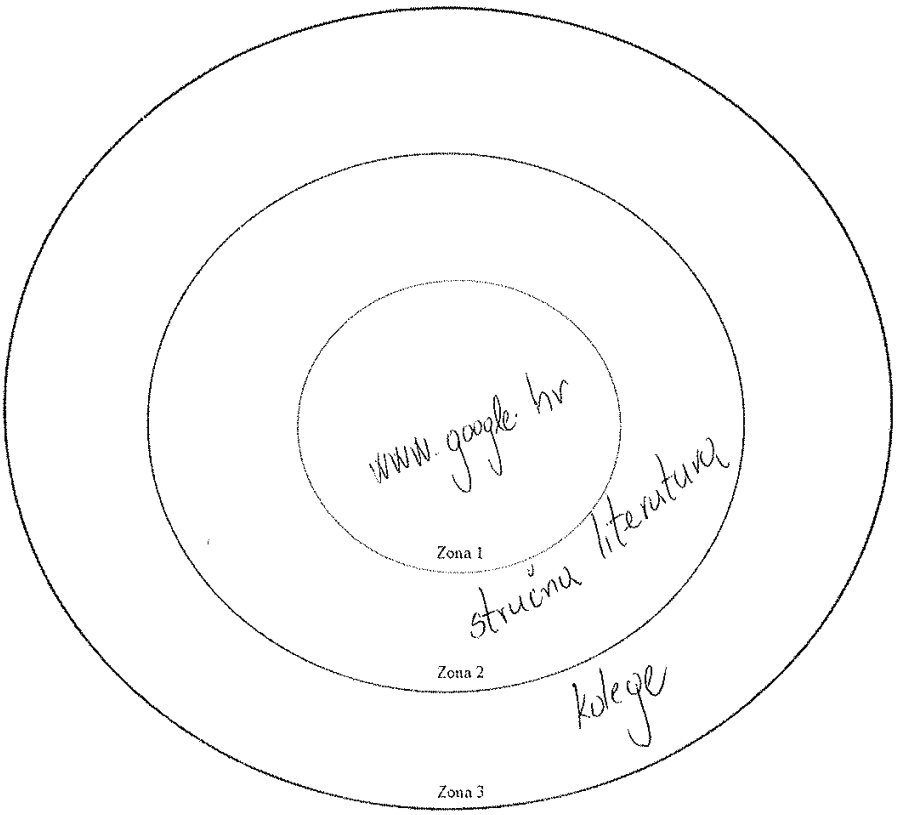
1. Molim Vas, objasnite izvore i kanale koje ste naveli na mapi na primjeru problema/ obveze za čije ste ih rješavanje koristili.

    - Od navedenih izvora, koji najviše preferirate i zašto?
    - Od izvora koje ste naveli, koji najmanje preferirate? Zašto?
    - Koje izvore konzultirate prilikom rješavanja konkretnoga problema ili obveze na poslu i zašto?

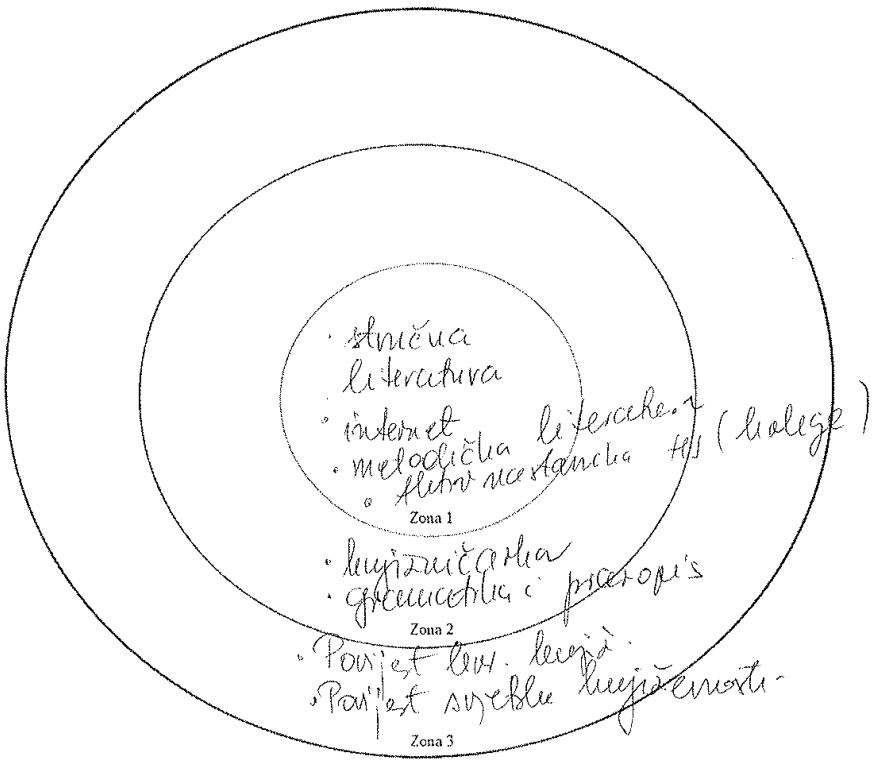
- Koje izvore konzultirate kada ste u nedoumici ili imate poteškoća s rješavanjem problema ili obveze? Zašto?
- Kojim izvorima dajete prednost prilikom rješavanja problema? Mijenja li se to od situacije do situacije? Ako da, u kojim situacijama dajete prednost kojem izvoru?
- Kojim izvorima dajete prednost prilikom rješavanja problema? Mijenja li se to od situacije do situacije? Ako da, u kojim situacijama dajete prednost kojem izvoru?
- Što obično uzimate u obzir kada odlučujete hoćete li pristupiti izvorima ili ne?
- Postoji li izvor ili kanal koji ste htjeli koristiti, ali niste imali priliku, pa stoga nije na mapi? Molim Vas, pojasnite tu situaciju.

Prilog 4. Ispunjene mape informacijskih horizonata

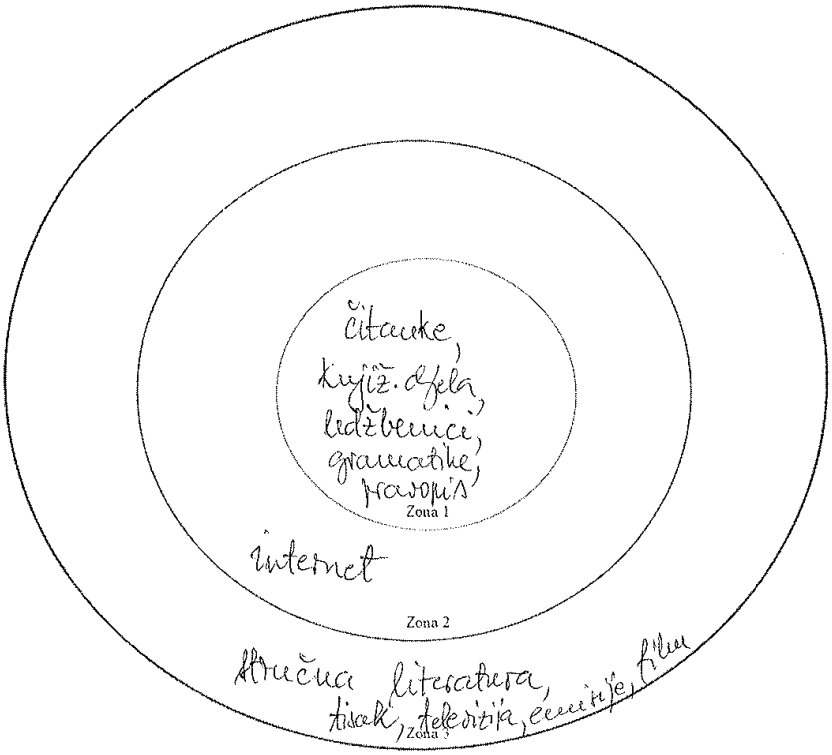
Nastavnici

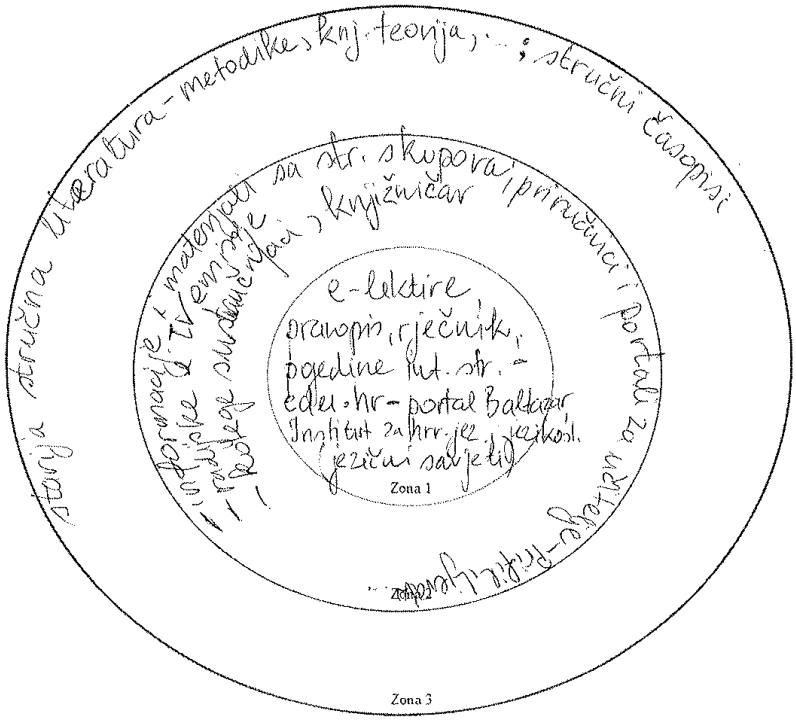
Ispitanik 1

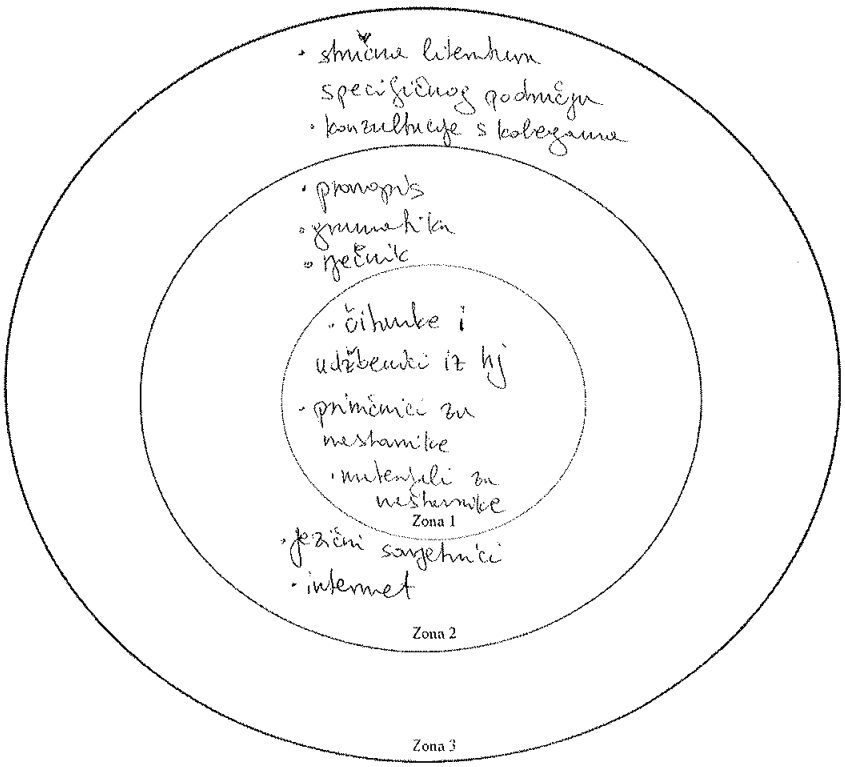
Ispitanik 2

Ispitanik 3

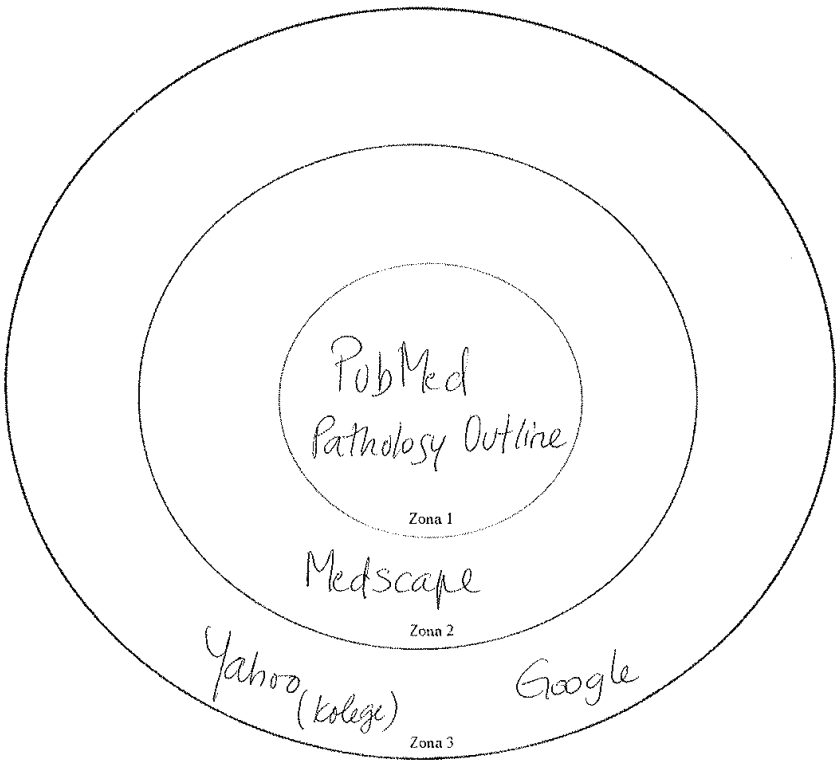

Ispitanik 4

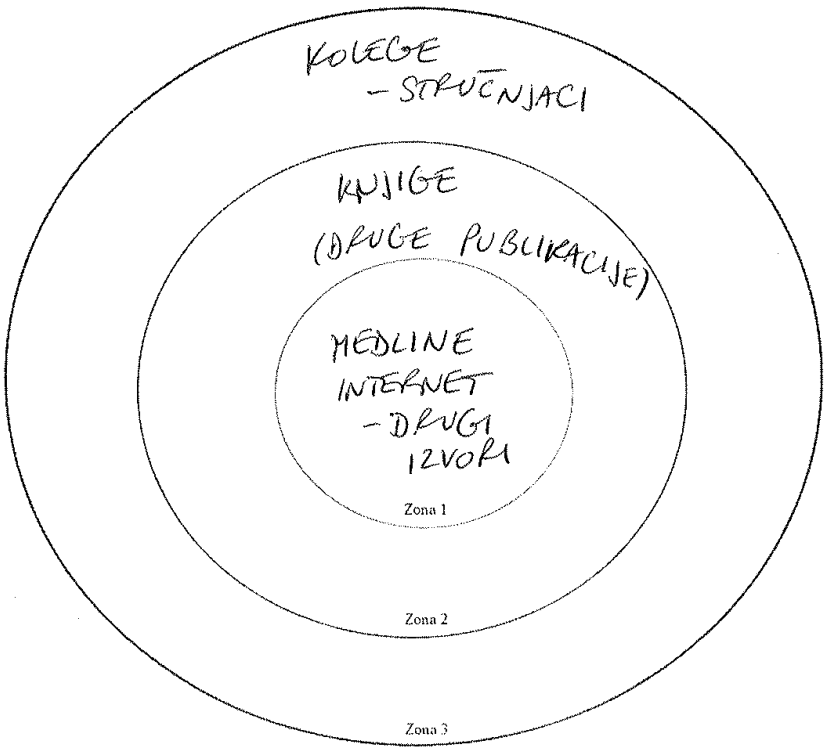

Ispitanik 5

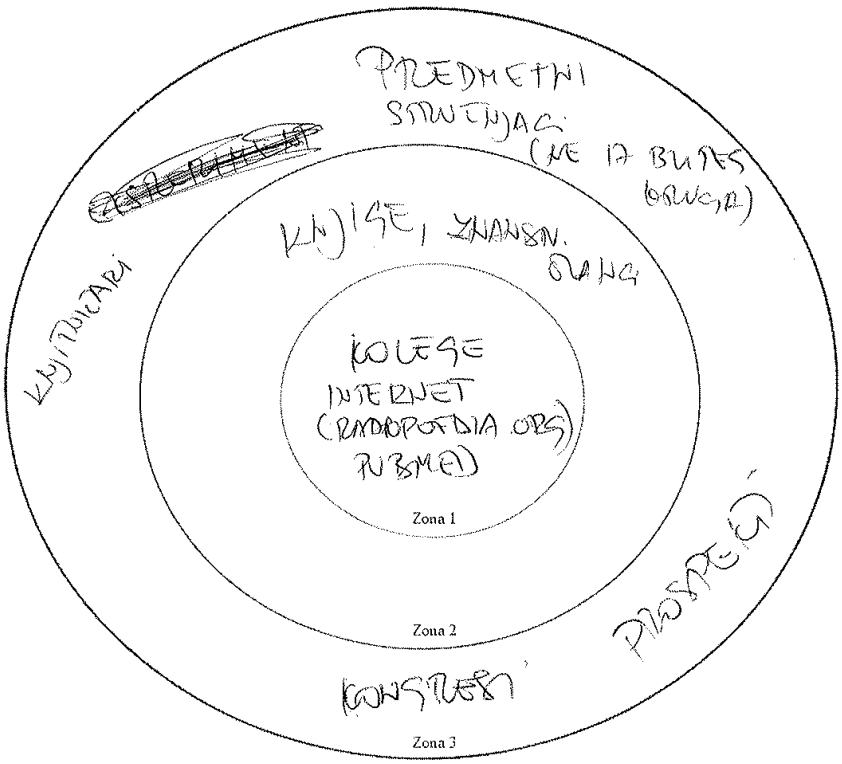
Liječnici

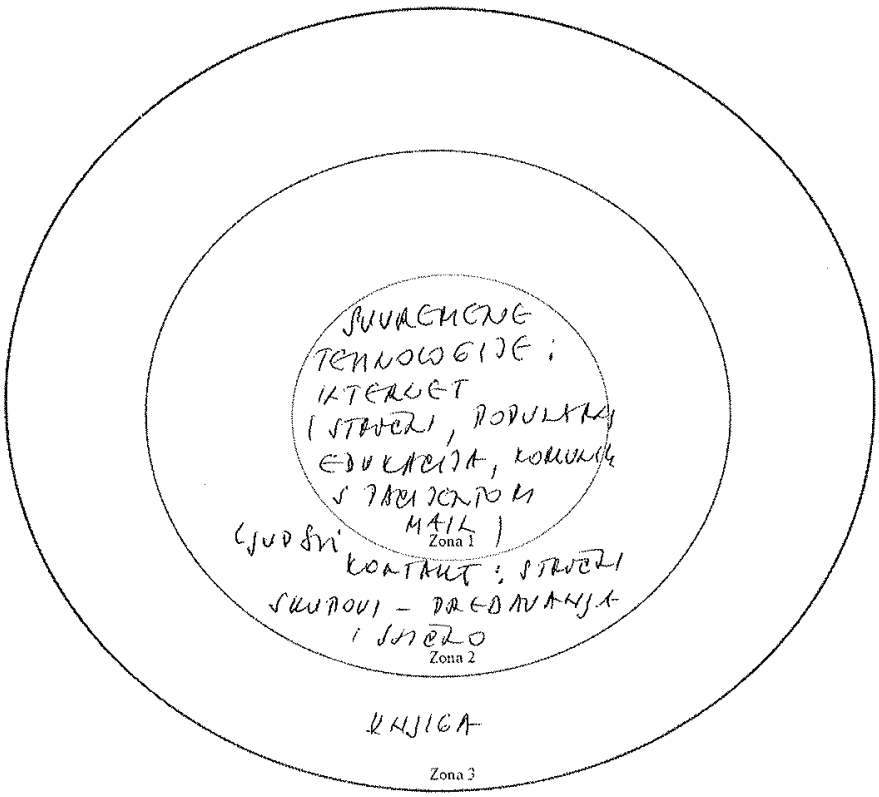
Ispitanik 6

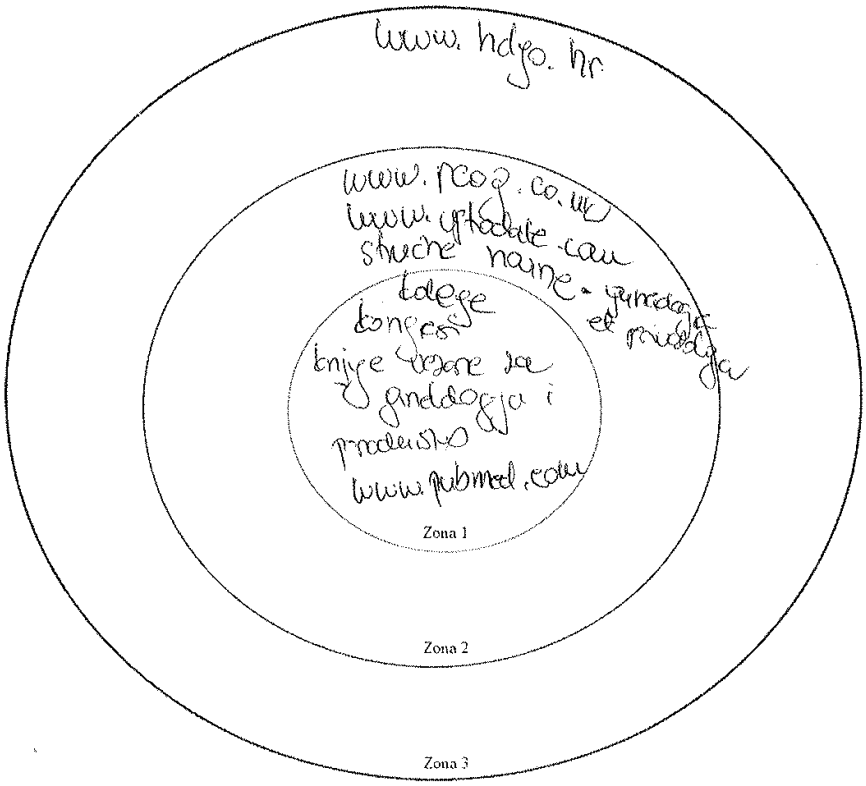
Ispitanik 7

Ispitanik 8

Ispitanik 9

Ispitanik 10

Prilog 5. Transkripti provedenih intervjua

Intervju N1

P: Znači, možete li se sjetiti posljednjeg puta kada ste trebali stručne informacije vezane uz obavljanje vašeg posla?

O: Pa, ovaj tjedan.

P: Da.

O: *Ovaj tjedan,* kada sam se pripremala za nastavu.

P: Aha, znači…

O: *U biti,* svaki tjedan koristim…

P: Da.

O: …razne informacije za pripremanje nastave. Osim udžbenika, čitanke…

P: Da.

O: *Umm,* tu su naravno i druge informacije na internetu, u *drugoj literaturi,* stručnoj literaturi… ili nekim drugim medijima.

P: Evo recimo, ovo što ste rekli ovaj tjedan, za koju konkretnu svrhu ste trebali te informacije?

O: *Mhm. Umm,* priprema za nastavu.

P: Dobro…

O: *Znači svakodnevna priprema za nastavu, umm… Osim čitanke iziskuje potragu za informacijama u drugim, jel, medijima.*

P: A koje ste izvore konkretno koristili onda?

Umm… Google.

P: Dobro…

Umm, pa većinom je to zapravo Google.

P: Da.

O: Ukoliko informaciju ne pronađem u nekom odgovarajućem stručnom obliku, *umm,* to je konkretno hrvatski pravopis, *umm,* gramatika hrvatskog jezika, *umm,* metodika *umm,* hrvatskog jezika i metodika književnosti, *umm...* Zatim, recimo trenutno koristim knjigu Nastava usmjerena na učenika jel proučavam ovu Bloomovu taksonomiju *povodom ishoda…*

P: Aha.

O: *…koju moramo upotrebljavati u nastavi… Eto, to je uglavnom to.*

P: Te izvore koristite i inače?

O: I inače. *I inače.* Gotovo svakodnevno.

P: Dobro, jeste bili zadovoljni potragom za tim informacijama?

O: Da, *da.*

P: Dobro, odlično. A što ste potom učinili? S tim informacijama, jeste li ih uspjeli iskoristiti-

O: Da, *da.*

P: Dobro.

O: *Znači,* obično *umm,* zapisujem si sve informacije, ili kopiram s interneta, ili si pravim nekak'e zabilješke…

P: Mhm.

O: Kasnije ih naravno sortiram po područjima koja su mi potrebna i nakon toga ih iskoristim u nastavi.

P: Dobro, kad biste se uskoro s-, našli u sličnoj situaciji…

O: *Mhm…*

P: …jel biste iskoristili te izvore ponovno?

O: *Umm,* da.

P: Dobro, super. A možete li se sjetiti situacije kad Vam je bilo osobito teško pronaći informacije?

O: *Pa baš i* ne.

P: Mhm.

O: *Umm,* s obzirom da su stvarno sve informacije vezane za našu struku vrlo transparentne.

P: Da.

O: *Znači, umm,* od prošle godine imamo čak i hrvatski pravopis na online-u…

P: Da.

O: *…što je dosad prvi put znači, umm, dosad su samo u tom knjiškom obliku bile kor- bili korišteni hrvatski pravopisi i ovaj najnoviji ima i online izdanje,* da bi se korisnici mogli služiti. *Umm,* Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja objavljuje svake godine *umm,* sve *umm znači umm,* stare testove. *Umm,* isto tako Agencija za odgoj i obrazovanje za natjecanja objavljuju stare testove, *znači* i za natjecanje i za državnu maturu…

P: Super.

O: *Umm,* zatim *umm,* postoje na CD-ovima i riječnici…

P: Da, da, da.

O: Sve je vrlo dostupno i transparentno.

P: Odlično. Znači nema nikakvih problema.

O: *Ne.*

P: Super. A onda vam je vjerojatno poznata neka situacija kad vam je osobito jednostavno pronaći informacije, i što ih zapravo čini jednostavnima za pronalazak?

O: *Pa* dostupnost.

P: Aha.

O: *Dostupnost.* Znači ako recimo, se ja osobno dvojim piše li se neka riječ sa ije ili je mogu ju, *umm,* upisati na Googleu i pronaći tekstove u kojima se pojavljuje, koji su lektorirani…

P: Da.

O: …mogu pogledati hrvatski pravopis, *umm,* znači mogu pogledati na online-u hrvatski pravopis…

P: Da.

O: *...nemam problema.* Jedino što možda otežava u našoj struci, problem *umm…* Sama lektirna djela.

P: Da?

O: *Umm,* budući da je u našim knjižnicama ograničen broj lektirnih izdanja…

P: Da, da, da.

O: *...znači, to je recimo, ne znam sad točan broj, ali recimo pedesetak knjiga nekog autora, a recimo tri razreda u isto vrijeme imaju lektiru…*

P: Da.

O: …međutim, od ove godine, *umm,* tu su takozvane eLektire, *dakle svaki učenik dobije CARNet-ovu šifru gdje može pristupiti e-lektirama…*

P: Mhm.

O: *...umm,* međutim, *umm,* možda i na tim e-lektirama nisu baš sve lektire ili u potpunom izdanju…

P: Da.

O: …možda su nekakvi ulomci nekada u pitanju… Tako da, jedino je to problem.

P: Aha. Dob-

O: *Nisam odlazila na te učeničke stranice pa znam ono što mi oni govore…*

P: Da.

O: *...da recimo, umm, nije, ne znam, nisu sva pjevanja Ilijade ili, na primjer, sva pjevanja Odiseje.*

P: Da, da.

O: *Ili na primjer, ne mogu pronaći neku pripovjetku koja je na popisu ili nešto slično, a nema je u knjižnicama.*

P: Mhm.

O: *I to je veliki problem i sa Gradskom knjižnicom i sa školskom knjižnicom.*

P: Da.

O: *'Nači u Gradskoj knjižnici isto… Imaju određen broj djela, a cijeli grad posuđuje.*

P: Da.

O: *Iako, postoje odjeli u Retfali i u Donjem gradu i u…*

P: Da, da, da.

O: *'Nači Gradskoj i sveučilišnoj u, na Europske avenije… Tu je veliki problem.*

P: Aha. Dobro.

O: *I tu se oni često žale.*

P: A kada Vam je potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno jeste li se ikad našli u situaciji da ste bili frustrirani tijekom traženja informacija? Ako nešto niste mogli pronaći ili slično? Niste znali kako da izrazite… niste znali točno što tražite pa niste to mogli formulirat' recimo, pa ste bili nezadovoljni?

O: Pa baš se i ne sjećam takvih situacija…

P: Ne?

O: …koja je baš bila frustrirajuća… Ne sjećam se, evo.

P: A pa onda odlično. *(smijeh)* A možete li se prisjetiti situacije u kojoj ste bili osobito zadovoljni, da ste imali nekakv osjećaj zadovoljstva i uspjeha nakon što ste našli-

O: *Pa recimo,* kad pripremam učenike za državnu maturu…

P: Da?

O: *Znači, umm,* na stranicama Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje…

P: Mhm.

O: …obrazovanja je svake godine sortirana, *znači, umm* ljetni rok, jesenski rok, *konkretno na primjer…*

P: Da.

O: *...na primjer,* državne mature tako da u biti kad pripremam učenike, *umm,* odmah čim otvorim tu stranicu *su m-,* su mi dostupne dakle i godine…

P: Da?

O: *...umm, i umm,* vrste roka, je li u pitanju jesenski, …

P: Aha.

O: …ljetni ili neki drugi rok. *Umm,* i kad otvorite i tu godinu *umm,* odmah je i raspoređeno recimo za višu ili nižu razinu, grozdovi, eseji. *Znači, umm*, ako želite recimo vidjeti koji su *et-* eseji tematski dosad bili na maturi…

P: Da.

O: …da onda možete s učenicima vježbati odmah brzo otvarate recimo, *ne znam,* ljetni rok te i te godine i čim ga otvorite vidite odmah*, znači,* eseje na višoj i nižoj razini. Sve je sortirano već.

P: Da.

O: I stvarno se brzo pronalaze informacije. *Evo konkretan primjer.*

P: Super, super. Znači i s tim ste onda bili zadovoljni.

O: *Da.*

P: Pa onda bi to čak i bilo to što se tiče intervjua. Onda možemo prijeći na mape. Znači, pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas da ju dopunite opisujući informacijske resurse koje izaberete prilikom rješavanja informacijskih problema ili nekih obveza s kojima se susrećete na poslu i pokušajte uključit' sve resurse s kojima se u takvim prilikama koristite i da ih smjestite u jednu od zona ovisno o tome kojem izvoru dajete prednost. Znači u Zonu 1 molim Vas da smjestite izvore koje najradije birate, u Zonu 2 koje birate nešto rjeđe, a izvore koje najrađe konzultirate smjestite u Zonu 3.

O: Mhm.

P: Znači, možete li molim Vas pojasniti izvore i kanale koje ste naveli na mapi?

O: *Mhm. Pa* pod Zonu 1. bih navela*, umm,* Google. *Znači,* ako mi je nejasna neka informacija ili tražim neku dodatnu informaciju prvo… Obično se koristim internetom.

P: Da.

O: *Dakle,* dostupnim mrežama, *umm,* ako ni tamo ne pronađem odgovarajući, *odgovarajući, recimo,* pojam objašnjen u skladu s mojom strukom...

P: Da.

O: *... s obzirom da su nekad informacije na internetu i površno navedene…*

P: Da.

O: *... za šire korisnike…*

P: Da, naravno.

O: …onda koristim svoju stručnu literaturu, znači pravopis, gramatika, metodike, recimo ključ za čitanje nekog književnog djela.

P: Da.

O: *Recimo* na Google-u mogu pronaći, na primjer, autora i *na primjer,* naslov djela gdje mogu pronaći informacije…

P: Da.

O: …al' to djelo nije u potpunosti objavljeno, *u cijelosti, recimo u pdf-u* na internetu. Onda ga potražim u knjižnici *gdje recimo postoji, na primjer, evo, Ključ za čitanje Petrarcine poezije.*

P: Da.

O: *Dakle naveden je na Googleu, ali moram ga podići u knjižnici jer nije u cijelosti napisan. Umm,* ukoliko ni tamo ne pronađem informaciju, onda obično pitam kolege s posla.

P: Mhm. Dobro. Odlično.

O: Sustručnjake, *je l'.*

P: Da. Znači, od navedenih izvora koji najviše preferirate – to je onda očito Google.

O: Da.

P: S obzirom da je samo jedan u Zoni 1 onda je očito, također kolegice su u Zoni 3 znači njih onda najčešće, aaa, odnosno najrjeđe konzultirate.

O: *Pa u biti ako ne mogu pronaći informaciju, umm, naravno naravno nećete opterećivati ljude sa svakom sitnicom…*

P: Da.

O: *…a* ako baš ne mogu pronaći odgovarajuću informaciju, *umm,* konzultiram kolege.

P: Da. A kad bi, recimo, imali nekakav konkretan problem, umm, koji biste od ovih izvora prvi konzultirali? Baš nekakav konkretan problem, koji ne znate kako riješiti?

O: *Baš konkretan problem… Pa* možda bih se prvo savjetovala s kolegama.

P: Aha. Dobro.

O: Recimo da je baš nekakav konkretan problem u struci…

P: Da.

O: Umm, recimo, ako je možda nekakav zadatak nejasno postavljen…

P: Da.

O: …jezični. Ili, *umm,* mogu postojati dublete, odnosno dvostruka rješenja, onda bi se možda prvo konzultirala s kolegama…

P: Da.

O: …pa ako i oni isto imaju probleme, onda bismo vjerojatno zajedno *po-* provjerili stručnu literaturu ili otišli na Hrvatski jezični portal…

P: Da.

O: *…umm, recimo… Ne znam je l' trebam to upisat' kod Googlea, i recimo jezični portal il' se on podrazumijeva.*

P: Pa dobro, s obzirom da je snimljeno, svakako ću ja onda i to zapisati tako da mislim da nije problem.

O: *Mhm, dobro.*

P: A kada ste u nedoumici, to ste zapravo i sami rekli, Google prvo, da provjerite.

O: Da, kada sam sama u nedoumici.

P: Da, dobro. A, ovaj, to smo zapravo rekli, mijenja li se to od situacije do situacije. U principu se i mijenja, rekli ste i sami. Umm, u ko-
O: Pa da, *recimo kod nekih sad, ne znam,* ako recimo čitamo tekst na kajkavskom narječju i nije mi jasna neka riječ, to ću pogledati na Google.
P: Da.
O: Stvarno mi je *nekako* najdostupnije i najbrže.
P: Da, naravno.
O: Međutim, ako recimo *umm,* postoji baš nekakav problematičan jezični zadatak ili vidimo da je krivo postavljen zadatak…
P: Da.
O: *Na primjer…* Nije u potpunosti jasno što se od njega traži, onda… Sa sustručnjacima to pokušavam riješiti.
P: Dobro. Što obično uzimate u obzir kada odlučujete kojem ćete izvoru pristupiti, što ćete konzultirati?
O: *Pa možda* brzina.
P: Aha, brzina, dobro. I postoji li neki izvor ili kanal koji ste htjeli koristit', ali niste imali priliku pa ga niste naveli na mapi?
O: *Pa ne,* zasad ne.
P: Ne? Dobro. Onda je to to.
O: *(smijeh) Odlično.*

Intervju N2
P: Možete li se sjetiti kada ste posljedniji put trebali informacije, stručne, za obavljanje Vašeg posla?
O: *Jutros.* Jutros prije nastave, *evo,* za današnje sate. Radili smo lektiru Kratki izlet i trebali su mi, budući da je riječ o, *umm,* istraživanju, *umm,* fresaka u Istri, htjela sam staviti slike, odnosno fotografije…
P: Mhm.
O: … istarskih mjesta, samostana i fresaka.
P: Dobro. Umm, a gdje ste, koje ste izvore koristili da bi našli te informacije?
O: *Umm,* Google, *Internet. Da.*
P: Dobro, i koristite li taj izvor i inače?
O: Da, vrlo često.
P: Dobro, i kako ste iskoristili pronađene informacije? Jeste li bili zadovoljni ishodom?

O: Jesam, tako što sam ih stavila u slikokaz, *lijepo hrvatski rečeno (smijeh)* i ukomponirala zapravo u nastavu.
P: A slikokaz je…?
O: *Umm, prezentacija.*
P: Aha, aha, dobro, dobro. I biste li ponovili tu potragu ako opet budete u takvoj sličnoj situ-
O: Bih, i hoću. *(smijeh)*
P: Odlično. Dobro. Možete li se sjetiti kada Vam je bilo osobito teško pronaći informacije koje su Vam bile potrebne i općenito, do kakvih Vam je informacija najteže doći i zašto?
O: Pa sad iskreno*, evo, umm, razmišljala sam ja već o tom pitanju, ali* baš da mi je teško doći do nečega, ne mogu reći da je. *Umm,* možda ne dođem u kratkom roku, možda ne dođem odmah *kada ih…*
P: Mhm.
O: … kada mi treba, *ali mislim da je sad, koliko god smo mi umm, ovisni ili nismo ovisni o internetu,* ja sam zadovoljna i uglavnom ono što trebam, nađem. Ili ja ne tražim prezahtjevno…
P: Da?
O: …nekad budu recimo neki tekstovi*, umm,* na engleskom jeziku…
P: Mhm.
O: …pa si ukucam da mi se prevede, tako da *umm,* se jednostavno snađem.
P: Da.
O: Ne mogu, evo sad zaista reći da nešto nisam mogla naći, a da mi je trebalo.
P: Super. To je dobro. Onda, ovaj, možete li se sjetiti kada Vam je bilo osobito jednostavno pronaći informacije koje su Vam bile potrebne i, isto tako, općenito, do kojih Vam je informacija najjednostavnije doći?
O: Pa najjednostavnije mi je doći do*, recimo, ne znam,* ako su nekakvi, baš ono činjenični podatci pa Wikipedija*… Ne znam. Umm…* Ima sad već i tih*, umm,* stranica koje su povezane uz *hrvatski jezik…*
P: Da, da, da.
O: … nastavu hrvatskoga jezika…
P: Mhm.
O: Ogledni sati, pa onda smo umreženi između sebe, pa onda kolegice recimo nešto naprave *pa,* pa si razmjenimo, ali uglavnom je jednostavno, jer vjerojatno znam gdje tražim…
P: Da.
O: *…odnosno postoje te stranice za hrvatski, pa…*

P: Aha. Dobro, dobro. I ovaj, te isto izvore koristite i inače?
O: Da, da.
P: Koristite i stručnu literaturu?
O: Stručna liter-, metodička literatura, stručna literatura, ummm… Pa normalno, priručnici za nastavu hrvatskoga jezika, umm, časopise.
P: Mhm. I to sve isto koristite redovno…
O: Da, da.
P: I budete zadovoljni-
O: Da, da.
P: Dobro, super.
O: Ili, jednostavno, ono što ne nađem, ali sad se zaista ne mogu sjetiti što to u zadnje vrijeme nisam našla, ali ako nešto i ne nađem…
P: Da.
O: Onda iskoristim ono što imam…
P: Da.
O: … i jednostavno budem zadovoljna s onim što imam, ne, ne opterećujem se sad, baš sad da, da se ubijem, ubijem od toga što će ako, ako ne nađem to i to. Nađem nešto drugo.
P: Da, aha. Pa dobro, ali recimo tak'e informacije možda ili da Vam treba dugo da ih pronađete ili ne znate točno što tražite…
O: E pa zna se to dogoditi, al' onda lijepo pitam svoje kolegice u Aktivu i onda oni kažu, ili su oni koristili, ili nisu nisu koristili, ili gdje bih to mogla potražiti…
P: Da.
O: …a osim toga, *umm,* imam *umm,* u svom okruženju…
P: Da.
O: ... *ne znam,* i djece koja, *umm,* to znaju. U razredu koliko puta pitam djecu što bih ja sad mogla napraviti ako ne znam to i to, onda oni priskoče, pomognu, pokažu, ja zapamtim i dobro.
P: Odlično, super. Ovaj, a kada Vam je potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno, jel' se možete prisjetit' situacije kad ste bili izuzetno frustrirani prilikom traženja informacija?
O: Pa da nekad bude *umm,* frustrirajuće, bude, *to sam i stavila u anketu,* ali to je vjerojatno zato što sam i ja opterećena nekad vremenom pa bih…
P: Da.

O: …ja htjela da umm, kad ja ukucam, na primjer, *ne znam, umm,* Ranko Marinković da se meni odmah isklika sve što, što je meni potrebno.
P: Da.
O: *E, sad baš…*
P: Ne možete se sjetiti.
O: *Pa ne. Ne, ne, sad recimo ne znam, Ivana, jel ti trebaš baš ono, konkretan primjer, recimo – tražila sam to i to al' nisam našla.*
P: Pa ako se možete sjetit', super, ali ako ne, općenito neke informacije do kojih teško dolazite, ne znam, vezano uz pripremu nastave ili informacije o državnoj maturi-
O: *Evo recimo, nekad bude-*
P: …ili ako nekad nešto nije dostupno online a vama baš sad hitno treba pa nemate kog pitati ili tako nešto.
O: *Pa to ne, ali recimo,* mi imamo tu stranicu eLektira *i umm, nem-* nema sve svoje udžbenike…
P: Da.
O: …i onda se zna nekad dogoditi da ukucam eLektire kako bih…
P: Da.
O: …u pdf-u skinula umm lektiru i može se dogoditi da nema te lektire koja meni treba.
P: Da.
O: *E to, to mi-* to je recimo informacija koju nisam dobila. Onda ukucam ista taj pa cjelovito djelo.
P: Da.
O: Opet na neki način dođem do toga, ali možda ne u onom roku koji sam htjela.
P: Da, dobro. Eto, pa i to se računa. Može. Ovaaaj, i to isto pretražujete redovito?
O: Da, svakodnevno.
P: I budete uglavnom zadovoljni rezultatima?
O: Da, da.
P: I to sve onda iskoristite u nastavi, je l' tako?
O: Da.
P: Dobro. A možete li se prisjetit' posljednje situacije u kojoj je bila potraga za informacijama zadovoljavajuća, odnosno da ste imali nekakav osjećaj zadovoljstva i postignuća nakon što ste pronašli informacije?
O: *Pa evo recimo* nedavno smo radili, *umm*, Odiseju…
P: Da?

O: Iii našla sam korisne informacije, *ne samo s Wikipedije, ne znam, iz koliko dijelova i to, to naravno već sad znam i napamet.*

P: Da.

O: *Nego, baš je bilo, umm, recimo* podrijetlo imena…

P: Da?

O: Što u kojem jeziku, ne samo u grčkom nego *u rim-*, u latinskom jeziku, *umm,* pa prijevodi, recimo, što znači Telemah*, što z-*... Dakle podrijetlo tih imena…

P: Da.

O: E s tim sam bila zadovoljna jer sam to odmah mogla iskoristit'…

P: Da.

O: To je *baš, evo,* prošli tjedan bilo.

P: Dobro, to ste isto, znači, koristili mrežne izvore?

O: Pa da.

P: Dobro, i, umm, koristite li, recimo, u takvim situacijama, koristite li različite izvore? Tipa, da ćete nešto tražiti na internetu, a nešto ćete uzet' tiskanu literaturu?

O: Da, *da,* ali to zaista…

P: U kakvim situacijama?

O: …kombiniram vrlo često. *Umm,* lakše mi je sjesti za računalo i doći do toga, ali…

P: Da?

O: …kako već imam dosta stručne literature, onda prvo potražim… Kao prvo, potražim u svojim Pripremama.

P: Da.

O: *To prvo.* A onda stručna literatura i internet. E sad, što više… Pa možda u zadnje vrijeme više internet...

P: Da.

O:..odnosno, svi ti mrežni izvori*, ili...*

P: Da, da, da. Dobro. Pa da, i čula sam sad da vam je sve dostupno, tako da…

O: *Imamo u učionici, imamo i internet, imamo i, umm, ne znam… Gotovo svaka… Svaka učionica ima računalo, tako da…*

P: Da. Nema zapreke za to. Dobro. Ovaj, pa onda smo čak s ovim zapravo i završili, onda možremo prijeći na crtanje.

O: *Dobro.*

P: Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema ili obveza s

kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključit' sve resurse koje u takvim prilikama koristite, te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojem izvoru osobno dajete prednost; odnosno izvor koji najradije birate smjestite u Zonu 1, izvor koji odabirete nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvore koji najrjeđe konzultirate smjestite u Zonu 3. Molim Vas, objasnite izvore i kanale koje ste naveli na mapi na primjeru problema ili obveze za čije ste ih rješavanje koristili.

O: U Zonu broj 1 stavila sam stručna literatura, *umm,* i metodička literatura *koja mi je zapravo svakodnevno kod kuće dostupna,…*

P: Dobro.

O: *…ako ne, onda u knjižnici… Naravno da se poslužim nekim informacijama, nekad mi treba više, nekad manje informacija.* Internet, *koji isto tako, umm, od ujutro do navečer računalo zapravo bude uključeno i, umm, dostupno cijelo vrijeme. Stavila sam* Aktiv nastavnika hrvatskoga jezika, *dakle* ne samo kolege u mom Aktivu hrvatskoga jezika, nego i županijskoga Aktiva… *Umm, znamo,* znam se čuti s kolegicom koja je potpuno iz drugog grada…

P: Da.

O: Ako imam neki problem, pogotovo jezični…

P: Da.

O: I jednostavno se znam s njom savjetovati. U Zonu broj 2 stavila sam *umm, knjižničarka, naravno,* školska knjižničarka, *umm,* ako imam, *umm,* bilo kakvu dvojbu, onda pitam kolegicu koja mi pronađe…

P: Da.

O: …ono što mi treba, *umm,* ili me još uputi na dodatnu literaturu…

P: Mhm.

O: I stavila sam Gramatika i Pravopis, s tim da nisam sad pisala ta i ta Gramatika, nego naravno, *umm,* ona koja koja mi u tom trenutku treba.

P: Da.

O: *Ako je za natjecanje, onda je, umm, dakle, nije samo ovaj Školski pravopis, ako je samo za nastavu onda opet, recimo, samo ovaj važeći Pravopis i tako*, a u Zonu 3 ono što nije baš svakodnevno, ali Povijest hrvatske književnosti, Povijest svjetske književnosti koja mi je naravno potrebna za posao, ali ne baš svakodnevno, *je l'*.

P: Da, dobro. Od navedenih izvora, koji najviše preferirate i zašto? Možete vi još dopisat' ako ste još nešto htjeli, slobodno.

O: *Da. Pa* preferiram *umm, evo,* internet i literaturu, stručnu i metodičku, ali internet mi je*, pa moram priznati,* u posljednje vrijeme…

P: Zbog čega?

O: Najdostupnije mi je, *umm,* vrlo brzo dođem do informacije, *umm, i u školi i kod kuće sam vezana uz njega, tako da…*

P: Da.

O: *Osim toga, umm,* preko*, umm,* računala*, ne znam,* ja pošaljem kolegici upit, ona mi odgovori u roku dvije, tri minute, možda ona još pošalje neku svoju informaciju…

P: Da. Da. Super. A od izvora koje ste naveli, koje najmanje preferirate i zašto?

O: Pa ne mogu reći preferiram, ali najmanje možda sad u posljednje vrijeme, *al' to valjda ima s godinama staža, ma-, malo rjeđe, umm,* listam, ajde Povijest hrvatske književ- i svjetske, jer pretpostavljam da sad već puno toga znam.

P: Da.

O: *Al' ne mogu reć' da preferiram najmanje.*

P: Jednostavno vam je najmanje potrebno.

O: Najmanje potrebno, *da.*

P: Dobro.

O: *Da.*

P: Dobro, to bi onda bile te Povijesti. A koje izvore konzultirate prilikom konkretnog problema ili obveze?

O: *E, ah, sad,* ako je jezični problem onda naravno Gramatika i Pravopis…

P: Da.

O: Ako je nešto iz književnosti, onda Rosandićevu Metodiku [književnog odgoja] ili časopis Jezik.

P: Dobro. A koje izvore konzultirate kada ste u nekakvoj nedoumici ili ako imate nekakvu poteškoću?

O: A opet zavisi iz čega*. Ako je opet iz sliš-, ako je iz metodik-,* ako je iz književnosti, onda ću opet posegnuti za Rosandićevom literaturom, ako je iz jezika, onda za Težakovom literaturom *(smijeh)…*

P: *(smijeh)*

O: …sve zavisi iz čega je…

P: Da, da, da.

O: …iz čega je problem.

P: E ovaj, to je sad… Kojim izvorima dajete… Aha, to smo rekli… Mijenja li se to od situacije do situacije?
O: *Daaaa.*
P: I ako da, u kojim situacijama dajete prednost kojem izvoru? Al' to ste zapravo sada-
O: *Pa daa.* A i zavisi za koji razred…
P: -i rekli.
O: …mi treba. *Za, recimo*, za četvrte razrede mi treba možda malo, *umm,* opširnije jer i, su oni zahtjevniji. *Umm, umm, za*, ne podcjenjujući razrede, *al' recimo,* za prvi razred…
P: Da, da, da.
O: …mi treba možda manje informacija.
P: Da.
O: Tako da zaista ovisi o situaciji.
P: Da. Dobro, super. A što obično uzimate u obzir kada odlučujete hoće li- hoćete li pristupiti izvoru ili ne?
O: *Umm, ako ne-, recimo, umm, Povijest hrvatske i Povijest svjetske imam kod kuće, Gramatiku i Pravopis imam kod kuće,* ali ako mi nešto od literature nije dostupno u tom trenutku…
P: Da?
O: *...umm,* naravno da ću sjesti za računalo i otići na internet.
P: Da.
O: Ako*, ummm, ne znam,* dolazim u školu tek poslijepodne a treba mi sada, znači ne mogu doći do knjižničarke, onda ću opet internet. *Opet ovisi, jel, o-*.
P: Znači, u principu dostupnost?
O: *Da, da.*
P: Što vam je u danom trenutku blizu. Da, dobro. I postoji li izvor ili kanal koji ste htjeli koristit', ali niste imali priliku pa ga niste naveli na mapi?
O: *Pa n-,* ne znam, jer da znam, onda bih ga vjerojatno i koristila. *Budući da ni ne znam još za njega, onda… (smijeh)*
P: *(smijeh)*
O: *Pa da, jer n-, ne-*
P: Pa je, dobro. Okej, super. To je onda to.
O: *To je to.*
P: Onda smo-
O: Jer da znam da mi nešto, da sam, da negdje još nešto mogu naći…

P: Da?

O: Onda bih vjerojatno otišla već tamo, *a sad ne znam je l' mi dostupan il' nije kad nisam ni pokušala ić' na njega.*

P: Pa ovo je bilo u smislu ako recimo znate za neku knjigu, ali ju nemate ili recimo nema u školskoj i gradskoj knjižnici pa niste uspjeli doć' do nje, ili neku kolegicu ste htjeli pitat', ali je…

O: *Ali to opet, recimo ono što sam rekla…*

P: …bila na bolovanju…

O: Opet ima neki, neka lektira koja nije na, ponuđena na mrežnim stranicama, znači do nje ne mogu doći, ali ću doći u knjižnici, ili ću doći u Gradsku, ili ću nazvati prijateljicu koja će mi posuditi. *Umm, e-pravopis, sad nam je zapravo sve dostupno na, na internetu, znači ja ako imam neku jezičnu dvojbu meni zapravo ni ne treba nitko konkretan, ja samo ukucam kaže li se prijemni ili prijamni i ja ću dobiti odgovor.*

P: Da, okej. To je onda to.

O: *Eto.*

P: Super, hvala vam.

O: *Molim.*

Intervju N3

P: Možete li se sjetiti posljednijeg puta kada ste trebali stručne informacije za obavljanje Vašeg posla?

O: *Umm, da,* jučer.

P: Kakve ste informacije trebali?

O: *Umm, pa* trebala sam nešto za nastavu književnosti.

P: Mhm. Umm, za koju svrhu ste to trebali? Za pripremu nastavne cjeline ili?

O: Pripremu nastavne jedinice, da.

P: Dobro. I kakve ste informacije tada tražili?

O: *Umm,* bili su krugovaši i razlogovci *i eto.*.

P: Da?

O: Provjeravala sam*, umm,* nešto iz čitanke zato što su čitanke nove, što se mijenjalo…

P: Aha, aha. Ovaj, znači konzultirali ste čitanku, to je bilo… To je bio izvor informacija.

O: *Mhm, mhm.*

P: I taj izvor, pretpostavljam, koristite i inače?

O: Da, da, da.

P: Dobro. I jeste li bili zadovoljni pronađenim informacijama?

O: Jesam, jesam.

P: Dobro. I ovaj, kako ste ih iskoristili?

O: *Umm,* ukratko sam si zapisala natuknice…

P: Mhm.

O: *Umm,* još sam nešto potražila na internetu, *umm,* vezano za biografije autora *i…*

P: Mhm.

O: I nekakve pojedinosti još za autore koji pripadaju tim krugovima…

P: Da, da.

O: *I to je bilo to.*

P: Okej. Iii, ako se uskoro nađete u sličnoj situaciji, a vjerojatno hoćete, biste li ponovili tu potragu?

O: Da.

P: Dobro. Okej. A možete li se sjetiti situacije kada vam je bilo osobito teško pronaći informacije i, općenito, do kakvih vam je informacija najteže doći? I zašto?

(treća osoba, nerazumljivo)

(četvrta osoba, nerazumljivo)

O: Pa ne znam. *Evo, ne znam stvarno.*

P: Postoje li neke informacije da su vam nedostupne ili?

O: *Pa što se tiče recimo moga predmeta, ne. Ne mogu da sam da, da sam naišla…*

P: Da.

O: *Ne mogu, ovaj… Ne.*

P: Možda eventualno ovako dodatno nešto što pretražujete, kao biografije autora ili nešto…

O: *Umm, čak ne ni to,* nego recimo nešto, *uh-umm,* nešto vezano, *recimo,* za nekakvu korelaciju *i s-* sa drugim predmetima.

P: Aha.

O: *Kao* recimo, ako je književnik pa njegovo djelovanje *uh-umm,* u tom vremenu…

P: Da.

O: …kao društvena djelovanja i onda se tu svašta možda nešto otvori za što ja onda *pro-, onako,* nisam sigurna…

P: Aha.

O: Kao nekakav filter, što bih ja sad od toga upotrijebila.

P: Aha.

O: Kao nekakva širina mi se otvori, *aaa…*

P: Da. Onda… Da.

O: A ne znam, trebam procijeniti koliko to uzeti. *Evo to.*

P: Okej, super. Super. To ste isto, pretraživali tako već prije?

O: Da, da.

P: Jeste. I ovaj, to je bilo za pripremu nastave, također, ili?

O: Za pripremu nastave kad su uvodni sati za određena književnopovijesna razdoblja.

P: Aha, aha. Da. Super. I ovaaj…

(treća osoba, nerazumljivo)

P: Tada ste, znači, našli podatke o autorima, jel ima još nekakvih tako situacija?

(treća osoba, nerazumljivo)

O: *Pa ne znam, mislim da ne. (smijeh) Mislim da ne.*

P: Dobro, okej. Ako se ne možete sjetit' nije nikakav problem.

O: *Da.. (smijeh)*

P: Ovaj, možete li se sjetiti kada vam je bilo osobito jednostavno doći do informacija i do kojih vam je informacija najjednostavnije doći?

O: *Umm,* do informacija *koje su nam sad, umm*, koje se tiču recimo državne mature…

P: Da?

O: Ti ispitni katalozi, *uh-uh- umm,* ispiti, *umm,* koji su već bili na maturama…

P: Mhm.

O: *To je jako,* onako su oni to, sustavno su, *ovaj,* to *ovaj* sve posložili tako da, recimo, *stvarno,* ako hoću tu nešto provjeriti, *umm, jesam li… Mislim,* za neko književno djelo, je li na popisu djeci ili nije…

P: Da…

O: *Onda tu stvarno je onako… Lijepo su oni to,* Nacionalni centar [za vanjsko vrednovanje obrazovanja]…

P: Aha. Da, da, da.

O: …dobro su to posložili, *je l'. To je onako što, što bih pohvalila, na primjer.*

P: Da. Znači, najčešće onda mrežne izvore….

O: *Da, da.*

P: …najjednostavnije pronađete.

O: Najjednostavnije pronađem, *da, da, da.*

P: Dobro. Ovaaj, u koju vam je svrhu potrebna takva… Takvi izvori?

O: *Umm,* za nekakvo, *kao* osobno recimo usavršavanje, ali i za nastavu.

P: Da, dobro. I ovaj, budete zadovoljni kad… S tim izvorima, budete zadovoljni svojim traženjem takvih informacija?
O: Da, da.
P: I ovaj, pretpostavljam da to isto redovito koristite.
O: Da.
P: Dobro. Ovaj, kada vam je potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno, je l' se možete prisjetiti neke situacije da ste tijekom traženja informacija bili frustrirani ili nešto slično?
O: Pa ako sam trebala nekakav podatak koji, *umm, koji o- odlazi malo,* recimo, ide iz okvira opet, *ne znam,* hrvatskog jezika i književnosti…
P: Mhm.
O: I sad trebam neki podatak i onda mi se otvaraju stranice, recimo na stranom jeziku, *mislim, to sad sve* na internetu*, ovaj, govorim…*
P: Da, da, da.
O: A ovo što nam je ovako dostupno, *nama ovaj, u,* u udžbenicima našim, *mislim,* to nije problem.
P: Da.
O: Ali *ovako,* ako je nešto, *nešto* bih šire, *nešto* prenijela *i nešto…*
P: Da.
(treća osoba, nerazumljivo)
O: Onda *je to… Bude,* bude svega.
P: Da.
O: Teško je nekad, *ovaj,* pronaći dobru informaciju.
P: Je l' se možete sjetit šta ste točno tad tražili, da ste imali takvu-
O: Pa nešto za lektiru, sad… Ne mogu se sjetiti.
P: Aha, za lektiru.
O: Da, da.
P: Dobro. Ovaj, a jel tako pretražujete i inače isto?
O: Da.
P: Da, dobro. I pretpostavljam, ishodom na kraju, jeste li bili zadovoljni? Jeste uspjeli zapravo pronaći to što-
O: Ne, nisam.
P: Ne?
O: Ne, ne.

P: Aha. Dobro. Ovaj, a jeste nekako drugim putem nekako nadomjestili tu informaciju ili ste baš odustali od toga?
O: Ne, mislim da sam se onda poslužila nekakvim starim *udžbenicima…*
P: Mhm.
O: *Umm, odnosno* čitankama*, i, i,* i, mislim da sam nazvala kolegicu *ili nešto…*
P: Aha.
O: *…sam htjela provjeriti. Nešto mi je baš trebalo. (smijeh)*
P: Super. Znači baš ono, širok raspon informacija.
O: *Pa da. (smijeh)*
P: I mrežne stranice, stručna literatura, kolege…
O: *Pa da, pa kad nam treba, onda…*
P: Pa da. Pa dobro, jasno. Svi to tako radimo. (smijeh) I, ovaj, možete li se sjetiti neke situacije kada je potraga za informacijama bila zadovoljavajuća, odnosno kad ste imali nekakav osjećaj postignuća i uspjeha nakon što ste pronašli nešto?
O: *Pa jesam, jesam. Ovaj,* uglavnom jesam stvarno zadovoljna…
P: Mhm.
O: Ali, *ovaj,* pa ne znam, to je svakodnevno nekako.
P: Da.
O: To nije sad nešto neuobičajeno pa da se *sje-* sjetim baš…
P: Da.
O: …toga kao posebnog iskustva, *ali,* ovaj svakodnevno jesam zadovoljna pronalaskom informacija.
P: Da, super. Ovaj, kakve izvore najčešće onda konzultirate?
O: *Uh,* čitanke, udžbenike…
P: Mhm.
O: …internet, pravopis, gramatike, *umm,* nekakvu stručnu literaturu ako se radi o gramatičkim sadržajima…
P: Aha.
O: Pa nekakav možda članak, ali to je opet vezano za baš nekakav tip sata…
P: Da, da, da.
O: Koji *ono,* može se iskoristiti nekak'i članak iz bilo kojeg časopisa, pa kao za vježbu nešto i tako. *Mis-*, može se naći informacija na bilo kojem mediju uopće.
P: Da. Odlično, super. I ovaj, ponovo, te izvore redovito koristite, pretpostavljam.
O: Da.

P: I ovaj, ponovili bi tu potragu…

O: Da.

P: …jer ste bili zadovoljni. Dobro. Okej. Onda možemo na mape.

Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema ili obveza s kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključiti' sve resurse koje u takvim prilikama koristite, te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojem izvoru osobno dajete prednost; odnosno izvor koji najradije birate smjestite u Zonu 1, izvore koji odabirete nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvore koji najrjeđe konzultirate smjestite u Zonu 3. Molim Vas, objasnite izvore i kanale koje ste naveli u mapi na primjeru problema ili obveze za čije ste ih rješavanje koristili.

O: *Po zonama trebam tako? Mhm.*

P: Može.

O: *Umm,* prije svega, uvijek se konzultiram sa čitankama i udžbenicima…

P: Mhm.

O: Za pripremu, *ovaj*, nastavnih jedinica. *Umm,* ako se radi o nekoj lektiri onda, *naravno,* književna djela i, ovaj, gramatika i pravopis, *naravno.*

P: Da.

O: *Umm,* ako dodatno još nešto, trebam *nekakav jo-, nešto još dodatno* objasniti…

P: Da.

O: …ili mislim da se nešto možda u međuvremenu mijenjalo ili trebam *neš-, nekakvu,* nešto proširiti, *ovaj*, neki sadržaj…

P: Mhm.

O: …onda se poslužim, *ovaj,* nekim internetskim stranicama. A nešto rjeđe, *umm,* zapravo baš vezano za pojedine nastavne sate, *uhh,* poslužim se i stručnom literaturom, kao nekakvim časopisima jezičnim, *umm, nekakvim…* Nekakvom *emisijom,* recimo, TV emisijom…

P: Mhm.

O: *Ili umm,* filmom, *umm,* ili *recimo* nekakvim člankom iz novina…

P: Okej.

O: *To bi bilo to.*

P: Super. Super. Ovaj, od izvora koje ste naveli, koji najviše preferirate i zašto?

O: *Umm,* internet zato što je najbrži.

P: Aha.

O: Najbrže je, *ovaj,* doći do informacija.

P: Dobro. A od izvora koje ste naveli, koji najmanje preferirate i zašto?

O: *Umm,* pa recimo ovu stručnu literaturu, tisak, televiziju, *umm,* zato što *one, mis'im, ne mogu, umm, ne mogu ih svakodnevno ovaj, upotrijebiti za…*

P: Mhm.

O: Nisu svakodnevno primjenjive, recimo za pripremu nastavnoga sata.

P: Da, da, da. Jasno. Ovaj, a koje od ovih izvora konzultirate prilikom rješavanja konkretnih problema ili obveza na poslu?

O: *Umm, ove u prvoj zoni, znači* čitanke, književna djela, udžbenike, gramatiku i pravopis.

P: Mhm. Dobro. Postoji li neki određeni razlog za to?

O: Pa nekako mislim da je to najvjerodostojnije, recimo najviše vjerujem…

P: Okej. A koje izvore konzultirate kada ste u nedoumici ili imate poteškoća nekakvih na poslu?

O: *Umm,* pravopis, često su nedoumice *o,* pravopisne.

P: Mhm.

O: *Umm,* gramatike i recimo udžbenike, *ne.*

P: Aha, okej. Ovaj, a kojim izvorima dajete prednost prilikom rješavanja nekakvih problema i mijenja li se to od situacije do situacije? Da ćete ovisno o problemu i vrsti problema pristupit' različitim izvorima?

O: Pa da, nekad ću posegnuti, možda ako mi nešto treba na brzinu i *nisam, um, nisam* recimo, dvoumim se…

P: Mhm.

O: …između nekih rješenja, onda mi je nekako najbrže *recimo* na internetu nešto pronaći, ali *ovaj, kao… Kako da kažem,* najviše vjerujem…

P: Da.

O: *... ne znam,* čitankama i udžbenicima.

P: Da, mhm. Dobro. A što obično uzimate u obzir kada odlučujete hoćete li pristupiti određenom izvoru ili ne?

O: *Umm,* sadržaj koji obrađujem i koji trebam za, *za, ovaj…*

P: Mhm.

O: …nastavni sat.

P: Mhm. Okej. A ovaj, postoji li nekakav izvor ili kanal koji ste htjeli koristit', ali recimo niste imali priliku pa ga recimo niste naveli na mapi?

O: Ne mogu se sjetiti *sad, mislim da evo…*

P: Aha. Dobro.

O: *Ne znam stvarno.*

P: Okej. Dobro. To je to.

Intervju N4

P: Možete li se sjetiti posljednjeg puta kada ste trebali stručne informacije za obavljanje svog posla?

O: *Posljednji put je to bilo* kad sam se jučer pripremala za nastavu.

P: Da?

O: *Za sat hrvatskog jezika,* tražila sam dodatne informacije o Držiću, Gundulić̀u i Maruliću…

P: Mhm.

O: …prilagođene učenicima 8. razreda.

P: Dobro. To vam je trebalo za pripremu…?

(treća osoba, smijeh)

O: Za pripremu nastavnog sata o hrvatskoj kulturnoj baštini.

P: Aha.

O: Književnoj *baštini.*

P: Dobro. I ovaj, koje izvore ste konzultirali da bi pronašli te informacije?

O: Uglavnom sam se koristila *internetom.*

P: Dobro.

O: Internetskim stranicama. *Trebam se sjetiti kojim? Stranicama?*

P: Pa pretpostavljam da ste krenuli od Googlea, pa kud vas je Google odveo.

O: Od eLektire-a sam krenula.

P: Aha, eLektire, dobro.

O: eLektire, i tamo sam pronašla dosta sadržaja i potom sam potražila*, umm,* snimku Gundulićeve Himne slobode, uglazbljene…

P: Mhm, da.

O: *...Himne slobode,* na Youtubeu *sam potražila.*

P: Aha.

O: Inače *umm,* ne tražim informacije baš na Youtubeu, ali *(smijeh)* tad jesam.

P: Da, odlično. I ovaj, što ste potom učinili s tim informacijama?

O: *Što sam potom učinila? Pa* probrala sam od svega što sam pročitala i vidjela, *probrala sam* što bi mi odgovaralo, *umm…*

P: Da?

O: …za nastavu…

P: Da.

O: *...jezika, odnosno* književnosti… Nekako sam odredila razinu na kojoj bih prenijela informacije učenicima…

(treća osoba, nerazumljivo)

O: …i onda sam *umm,* samo*, umm,* isplanirala redoslijed.

P: Dobro, i jeste li bili zadovoljni pronađemi- pronađenim informacijama?

O: Da.

P: I uspjeli ste ih iskoristiti?

O: Jesam.

P: A već ste rekli, Youtube inače ne koristite, ali eLektire koristite redovito?

O: Da.

P: Dobro. I ovaj, kad biste se ponovno našli u sličnoj situaciji, je l' biste tu potragu ponovili ili biste nešto izmijenili?

O: *Da, da imam malo više vremena slobodnog…*

P: Da?

O: Da sam imala više vremena na raspolaganju, vjerojatno bih potragu još, *umm,* pojačala ili proširila…

P: Mhm.

O: …nekim pregledavanjem nekih tiskanih sadržaja.

P: Dob-

O: Možda Povijesti hrvatske književnosti…

P: Aha.

O: …ili bih možda išla na internetsku enciklopediju, ali pritom ne mislim na *Wiko-*Wikipediju…

P: Da, da, da.

O: …jer nju *umm,* gotovo nikad ne otvaram. *Umm,* negdje bih još u nekoj enciklopediji ili u Povijesti [hrvatske] književnosti potražila kakvu zanimljivost.

P: Mhm. Okej, super. Ovaj, a možete li se sjetiti situacije kada vam je bilo osobito teško pronaći informacije koje su vam bile potrebne, odnosno, općenito, do kakvih vam je informacija najteže doći i zašto?

O: *Umm,* teže mi je doći do *umm,* informacija o nastavnim metodama…

P: Da.

O: …osobito o suvremenim, novim, nastavnim postupcima i metodama u nastavi.

P: Mhm.

O: Zbog toga što, *umm,* vjerojatno… Pretpostavljam zbog tog što nisam sigurna od čega trebam krenuti u pretraživanje.

P: Aha.

O: Od koje ključne riječi ili od kojeg autora koji predlaže tu metodu, metodologiju rada…

P: Da.

O: I onda, više se mučim nekako na početku tražeći… *Umm,* više vremena potrošim na početak istraživanja.

P: Da.

O: I ne dođem svaki put do…

P: Aha.

O: …do tih informacija koje tražim.

P: Ovaj, znači metodika vam je zapravo..

O: Metodika.

P: …najveći problem.

O: *Da.*

P: A ovaj, koje izvore onda najčešće koristite?

O: *Uh…*

P: Gdje, gdje počnete tu potragu?

O: *Da. Umm,* počnem je na materijalima koje dobijemo na stručnim skupovima.

P: Mhm.

O: Na Aktivima učitelja hrvatskoga jezika.

P: Da.

O: Tamo vrlo često dobijem početnu informaciju…

P: Mda.

O: …i od te početne informacije, od tog nekog *n-*, naziva, naziva metode ili *umm, naz-* imena *pre-* predavača…

P: Da.

O: …krećem u potrazi.

P: Aha. Dobro. Ovaj…

(kucanje na vrata, šum)

P: Što smo zadnje bili rekli?

O: *Drugo pitanje je bilo.*

P: Da, da, da.

O: *Kada mi je bilo osobito teško…*

P: Tako je, i to smo rekli da, da na Aktivima tražite i ovaj…

O: *Sjećam se te pri-, zapravo najteže mi se sjetiti tih situacija koje su mi bile najteže ili kad sam nešto osobito lako pronašla.*

P: Aha, da.

O: *Vjerojatno zbog toga što najveći broj umm, situacija se uklapa u, u srednji taj…*

P: Da, da, da.

O: *…krug mogućnosti.*

P: Da, ovo su ekstremi baš.

O: *Daa, mislim…* Teško mi je bilo kad sam tražila valjda podatke o sociogramu kao nastavnoj metodi.

P: Dobro…

O: Nešto sam čula, negdje sam vidjela primjer, ali nisam mogla pronaći pouzdane podatke…

P: Aha.

O: …kojim redoslijedom što točno treba napraviti…

P: Da.

O: …na kojim razinama se to, to treba biti, *umm,* rađeno za učenike različitih razreda.

P: Da. Aha. Dobro.

O: Tako.

P: I, ovaj, dobro, rekli ste da niste zapravo sve informacije ni pronašli, znači ne budete uvijek zadovoljni ishodom?

O: *Ne, ne uvijek.*

P: Aha, dobro.

O: Većinom budem, ali ne uvijek.

P: I to onda isko- iskoristite za, za pripremu nastavnog sata, kako da ga oblikujete…

O: Da.

(kucanje na vrata, šum, udarac)

(smijeh)

P: Dobro, možemo onda nastaviti. Kada vam je potraga za informacijama, odnosno, ispričavam se. Možete li se sjetiti kada vam je bilo osobito jednostavno pronaći informacije koje su vam bile potrebne i općenito, do kakvih vam je informacija najjednostavnije doći? Zašto?

O: *Kada mi je bilo osobito jednostavno… Pa primjerice sinoć mi je bilo,* jučer mi je bilo…

P: Da?

O: …dosta jednostavno pronaći informacije jer sam znala od *uh,* kojih riječi, *umm,* krećem u potragu…

P: Mhm.

O: Znala sam točno što tražim…

P: Da.

O: …i u tim situacijama kad točno znam što tražim znam, *umm,* koji mi je cilj, odnosno kakav treba biti ishod te potrage…

P: Da.

O: …onda mogu lako, onda lako pronalazim informacije.

P: Mhm.

O: Znači, kad se radi o nekim temeljnim autorima,…

P: Da.

O: …temeljnim pojmovima, o nečemu što se ponavlja u velikom broju knjiga, priručnika…

P: Da.

O: ...*kad se ne radi,* kad nije riječ o novim *umm,* podatcima, o novim autorima…

P: Da.

O: …nego o nečemu što se samo preslikava iz, *ne znam,* priručnika u priručnik…

P: Da, da, da.

O: …i pojavljuje se na internetu na tisuću mjesta…

P: Da.

O: …onda mi je lako doći do tih podataka.

P: Pa je, da. Ima smisla.

O: Da.

P: I onda zapravo, i rekli ste, konzultirate uglavnom i priručnike i internetske stranice, dobro.

O: Da.

P: Ovaj, i te izvore koristite i inače zapravo?

O: Da.

P: Dobro, i budete zadovoljni ishodom?

O: Da. *Z-,* možda i zbog toga što *umm,* za, *umm,* razinu *umm,* osnovne škole ne treba previše…

P: Aha.

O: … informacija.

P: Da.

O: *Umm,* mi ne *od-,* ne radimo književnost na toj činjeničnoj nekakvoj razini, oni ne upoznaju književnost kroz razdoblja…

P: Da.

O: …nego se književnosti pristupa na način da se djecu uči interpretirati…

P: Da.

O: …književni tekst, prepoznati u tekstu bitno, tako da *umm,* nije nam presudna količina podataka možda.

P: Aha, da.

O: Tek tu i tamo umm, *pri-* pri kakvom ususatvljivanju gradiva u osmome razredu.

P: Da.

O: Onda trebamo nešto više znati.

P: Da.

O: O razdobljima. *M- možda malo radi toga da ih se zainteresira za ono što će tek upoznati u srednjoj školi…*

P: Aha.

O: *…da dobiju perspektivu uopće u kojem smjeru će se odvijati nastava.*

P: Malo, znači, da im se nešto to približi i učini zanimljivim.

O: *Da im se približi, da, točno, učini zanimljivim, malo da im se proširi poimanje…*

P: Da, da, da.

O: *…nekog književnog djela ili autora.*

P: Okej, super. I pretpostavljam, te potrage redovito ponavljate?

O: *Pa da. Uh,* redovito.

P: Mislim, kad vam se ukaže potreba…

O: *Da, točno.*

P: …kad ste u situaciji da vam takva vrsta informacija treba.

O: *Točno.*

P: I onda na jednak načim-

O: Više-manje, uglavnom na isti način, *da jednak, točno*.

P: Dobro. Ovaj, a kada vam je potraga za infomacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno možete li se…

O: *Nisam se toga mogla sjetiti,* ne mogu se sjetiti.

P: Ne? Ovaj, pa dobro, zapravo, to, to ste već bili i spomenuli, umm… Tu se odnosi na nekavu, nekakvu vašu potrebu, nešto što želite pronaći, a zapravo ne znate kako ju formulirati, što točno tražite, kojeg autora… To ste zapravo već bili i rekli.

O: *Da, da. Točno.* To je tako, tako bude takva situacija, ali ne mogu se sjetiti za kojim sam sadržajem tada tragala, što sam istraživala.

P: Pa dobro, al' rekli ste metodika, to je zapravo dovoljno.

O: *Je?*

P: Je, ma da. Tako da ovaj, to, to…

O: *Odlično.*

P: To je onda u redu. A možete li se prisjetiti posljednje situacije u kojoj je potraga za informacijama bila zadovoljavajuća, odnosno, nakon pronađenih informacija da ste imali nekakav osjećaj uspjeha i zadovoljstva?

O: *Uh.* Vrlo često imam osjećaj zadovoljstva *ali, umm… Koja bi… Ha,* posljednja situacija ponovno je bila *sinoć... (smijeh)*

P: Da.

O: …kad sam se pripremala jučer za današni sat. Tad sam bila zadovoljna, *ali vjerojatno umm, bih takvih situacija se mogla prisjetiti, ali ne mogu. (smijeh)*

P: Da.

O: *(smijeh) Morala bih prolistati svoje pripreme da vidim kada sam se za što pripremala...*

P: Da.

O: *...što sam istraživala koji put. Umm, dobro ovo je sedmi razed. (listanje papira) A ovdje smo dosta radili…* Evo na primjer za, *umm,* sate medijske kulture…

P: Mhm.

O: …također tražim dodatne informacije na internetu *ili u, umm,* ili u enciklopedijama...

P: Dobro.

O: *... i,* i u pravilu pronađem to što tražim zato što se to…

P: Da.

O: …*s-* svodi se na prepoznavanje osnovnih pojmova iz medijske kulture ili na podatke o redatelju filma…

P: Aha.

O:..ili možda o piscima, piscu scenarija ili općenito o načinu na koji se film snima i ti podatci su dostupni…

P: Da.

O: …i lako je do njih doći. Puno je toga *umm,* slikovnoga, vizualnoga…

P: Mhm.

O: …tako da se…

P: Okej, dobro.

O: …to može uspješno napraviti.

P: Okej, super, evo onda smo s ovim dijelom završili. Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema ili obveza s kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključititi sve resurse koje u takvim prilikama koristite, te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojim izvorima osobno dajete prednost; odnosno izvore koji najradije birate smjestite u Zonu 1, izvore koji odabirete nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvore koji najrjeđe konzultirate smjestite u Zonu 3. Molim Vas, objasnite izvore i kanale koje ste naveli na mapi na primjeru problema ili obveze za čije ste ih rješavanje koristili. Možete evo po zonama, kako god želite, od prve, posljednje…

O: *Možemo onda od prve zone započeti.* Najčešće koristim stranicu eLektira…

P: Mhm.

O: *…svaki put,* gotovo svaki put kad obrađujem *umm,* neki lektirni sadržaj…

P: Da?

O: *Aa,* volim provjeriti imaju li učenici, *umm,* lektiru dostupnu na internetu …

P: Mhm.

O: …jesu li bili u prilici pročitati i što bi se još o autoru moglo pronaći, postoji li zvučni zapis možda…

P: Mhm.

O: …cijele pjesme ili nekog, nekog dijela sadržaja i *ovaj,* može li nas ta potraga možda dovesti do kakve zanimljivosti o autoru.

P: Da, da, da.

O: Onda koristim, *umm,* redovito pravopis, *umm,* rječnik hrvatskog jezika, *umm,* pojedine, i još pojedine internetske stranice kao što su, na primjer, *e-*, eduHr…

P: Mhm, CARNet-ov.

O: …*CARNet-ov portal, umm ,* na tom CARNet-ovom portalu *umm, vrlo često* za medijsku kulturu, *zapravo* gotovo redovito koristim portal Baltazar…

P: Mhm.

O: …gdje se nalaze *umm,* svi nastavni sadržaji iz medijske kulture, *umm,* dokumetarni filmovi i slično i često, *umm,* stranice Hrvatskog instituta za jezik i jezikoslovlje gdje se nalaze jezični savjeti.

P: Aha.

O: *Jezični savjeti… Evo to ću dopisati… (zvuk pisanja) Što se tiče druge zone* povremeno koristim informacije i materijale sa stručnih skupova…

P: Mhm.

O: …i *umm,* također priručnike, *umm,* izdavača udžbenika.

P: Da?

O: *Znači,* ako *umm,* za nastavu hrvatskog jezika koristim Ljevakov udžbenik, a koristim, onda uz taj udžbenik dolazi i priručnik u kojem uvijek*, umm, za* svaki nastavni sadržaj su ponuđ- ponuđeni dodatni podatci…

P: Aha.

O: …i još zanimljivosti o tim sadržajima. Također, povremeno koristim *umm,* portale izdavača, izdavačkih kuća…

P: Mhm.

O: …i to stranice namijenjene učiteljima gdje se nalaze također zanimljivosti ili dodatni sadržaji za nastavu, nekakvi dodatni zadatci…

P: Mhm.

O: …prijedlozi za obradu nastavnih sadržaja i slično.

P: Mhm, super.

O: A najrjeđe koristim svoju osobnu stručnu literaturu koju *umm,* čuvam kod kuće…

P: Mhm.

O: …koju sam kupovala u vrijeme svog studiranja ili*, umm,* u prvih nekoliko godina kad sam počela raditi, različite povijesti hrvatske i svjetske književnosti, priručnike, metodiku i ostalo.

P: Dobro.

O: *Evo, sve to što imam na svojim policama kod kuće, to najrjeđe koristim.* I vrlo rijetko koristim stručne časopise…

P: Mhm.

O: …iz područja jezika ili književnosti jer su mi nedostupni na trenutnom radnom mjestu…

P: Da.

O: …a u nedostatku vremena, ne tragam još onda dodatno za tim sadržajima.

P: Aha, dobro. Ovaj, i od ovih izvora koje ste naveli, u prvoj zoni… Ko- koji najviše preferirate i zašto?

O: Preferiram… *Preferiram umm, internetski sadržaj* eLektire zbog tog što, umm, se sadržaj redovito se dopunjuje *umm,* novim…

P: Da.

O: *…umm*, stavkama.

P: Mhm.

O: *Umm, oni* su upravo *ovih dana,* prije možda tjedan ili dva osuvremenili stranicu.

P: Da.

O: Stranica je, *umm,* još atraktivnija *umm,* sada je tako osmišljena da je zanimljiva i učenicima…

P: Da.

O: …dosad je vjerojatno bila zanimljivija učiteljima i… Ima zbilja *umm,* dovoljno podataka za učenike i osnovne i srednje škole.

P: Da, super. A ovaj, od izvora koje ste naveli, koji najmanje preferirate i koji je razlog za to?

O: *Iz treće zone ili iz prve zone?*

P: Umm, pa..

O: *Općenito.*

P: Općenito, da.

O: *Umm,* najmanje *uh, uh*, stručnu literaturu.

P: Da.

O: Stariju stučnu literaturu, onu na kojoj sam se ja obrazovala zapravo.

P: Da.

O: *Um,* literaturu iz koje sam ja polagala ispite i koju sam morala prolaziti i pripremati za svoje ispite…

P: Mhm.

O: …znači na studiju, to sada gotovo uopće ne koristim.

P: Zato što informacije nisu više relevantne ili?

O: *Točno.*

P: Aha.

O: Točno, zapravo vrlo mi je teško*, umm, umm, prosuditi, iako sam rijetko bila u situaciji uopće o tome razmišljati, nisam morala*. Vrlo mi je teško prosuditi koji su podatci još uvijek relevantni…

P: Aha.

O: …šta je od toga svega još aktualno, što je pravilno i što je prihvaćeno u sadašnjoj metodici…

P: Da.

O: …primjerice, a što je zastarjelo.

P: Aha.

O: O tome više doznajem na svojim stručnim*, umm,* skupovima…

P: Da, da, da.

O: …iz predavanja*, ne znam,* kolega mentora…

P: Da.

O: Više doznajem o tome kako bi trebalo sada poučavati…

P: Aha.

O:...nego iz knjiga koje sam umm, čitala prije 25, 30 godina…

P: Da, da, da.

O: …dok sam studirala.

P: Onda ovo što ste zapravo i naveli, te, te Aktive, odnosno te, te stručne sastanke, onda su vam zapravo na neki način i kolege izvor, ako is-

O: *Jesu!*

P: …ako i njih nekad, povremeno, ovaj…

O: Točno, i kolege su izvor podataka.

P: Jel imate možda u školi kolegu kojeg isto znate ispitivati ili…

O: Nažalost ne, jer *u školi koja…* Škola u kojoj radim je mala škola…

P: Aha.

O: …i ja sam *jedina.*

P: Jedina, da.

O: Jedina učiteljica hrvatskoga tako da nemam kolegu sustručnjaka…

P: Ali na Aktivima onda…

O:..ali na Aktivima, da, *umm,* vrlo često, to jest redovito kad se nađemo na tim stručnim skupovima…

P: Mhm.

O: …mi razgovaramo i o, *umm,* našem radu…

P: Mhm.

O: …i ovaj, komentiramo možda neke *umm,* sadržaje ili, *umm,* neke materijale koje dobijemo…

P: Da.

O: …i prosuđujemo koliko su nam upotrjebljivi, *ko-* ili koliko nisu.

P: Da. Okej, super. Ovaj, a koje izvore konzultirate kada ste u recimo ne-, nedoumici? Za čim bi onda prvim posegnuli?

O: *Um, kada sam u nedoumici za čime bi prvim posegnula... Pa* vjerojatno bi mi tada najviše *umm, trebala,* trebalo mišljenje nekog kolege sustručnjaka. Mislim da bih to prvo potražila.

P: Mhm. A kada imate problema sa rješavanjem nekog konkretnog problema ili obveze na poslu?

O: *Umm, u tom slučaju… Umm, problema vezanog za nastavu, mislite?*

P: Da, da, da. Vjerojatno uz samo gradivo.

O: *Umm,* mislim da bih potražila rješenje u priručniku izdavača…

P: Mhm.

O:..čiji udžbenik i radnu bilježnicu koristim.

P: Znači zapravo izvori koje u određenim trenucima koristite se mijenjaju ovisno o situaciji?

O: Točno, točno.

P: Dobro, a ovaj, što obično uzimate u obzir kada odlučujete hoćete li određenom izvoru pristupiti ili ne?

O: *Što uzimam u obzir. Umm,* kao prvo uzimam u obzir koliko vremena imam na raspolaganju…

P: Mhm.

O: …jesam li ograničena vremenom ili mogu *umm,* istraživati dulje vrijeme.

P: Da.

O: *Umm,* mislim da je to prvi kriterij. Drugi kriterij je dostupnost podataka…

P: Mhm.

O: …i *je-* jesu li ti podatci meni negdje nadohvat ruke pa ne moram uložiti preveliki trud da bi do njih došla ili sam, sam prilazak, dolazak do informacija traži već ulaganje…

P: Da.

O: …vremena, napora, energije i svega ostaloga.

P: Mhm.

O: *I što bih još mogla uzeti u obzir…* Mislim *da bi,* da su ta dva kiterija osnovna, a dalje bi možda moglo biti umm, razina na kojoj su same informacije…

P: Aha.

O: …um, kako je tekst napisan i kome je namijenjen.

P: Da, da, da.

O: Ako se radi o složenom tekstu, o *umm,* nekom tekstu objavljenom u stručnom časopisu gdje i sama moram promišljati jako dobro…

P: Da.

O: …što je tema, onda ću mu pristupiti samo ako imam dovoljno vremena, a…

P: Da.

O: …ako se radi o nekom lakšem tekstu, onda mogu u svakom trenutku baciti pogled i pronaći informaciju.

P: Da. Ok-

O: Znači o razini na kojoj je tekst napisan…

P: Da, da, da.

O: …i kome je namijenjen.

P: Super. I evo posljednje, postoji li možda nekakv izvor ili kanal koji ste htjeli koristit', ali niste imali priliku pa ga onda stoga ni niste naveli na mapi?

O: Vjerojatno postoji, ali bih se trebala sjetiti koji bi to bio. *Umm, a sad sam se sjetila da zapravo vrlo često umm, koristim i umm, znanje našeg kolege knjižničara…*

P: Aha.

O: *…u školskoj knjižnici, s njim se znam redovito konzultirati oko nekih pojedinosti, a šta bih voljela koristiti ili sam imala potrebu koristiti… Sigurno s-*, sigurno su takve situacije postojale, ali se ne mogu sjetiti.

P: Da, dobro. Nema problema. Eto, to je onda to, hvala puno.

O: *Hvala i vama.*

Intervju N5

P: Možete li se sjetiti kada ste posljednji put trebali stručne informacije za obavljanje svog posla?

O: *Ummm, pa… Eto,* u četvrtak *recimo.*

P: Kakve ste informacije onda trebali?

O: *Pa* za pripreme za sat.

P: Mhm. Što je bilo posrijedi, pripremali ste…

O: *Umm, pa* nastavnu jedinicu*, umm, sad se... Što smo sad radili zadnje… Ususta*vljivanje *glagola…*

P: Mhm.

O: *…iiii mislim da smo sad na dram-, da, prošli smo dramu. Pa,* drama u užem smislu, *recimo…*

P: Aha.

O: …nastavne jedinice koje se tiču interpretacije i…

P: Dobro, i koje izvore ste koristili da bi pripremili sat?

O: *Pa*, priručnik za profesore, *umm*, čitanku, udžbenik iz hrvatskog jezika…

P: Mhm.

O: …i te dodatne radne materijale koje dobijemo, *recimo.*

P: Na primjer?

O: *Pa* što ide uz priručnike, tipa CD…

P: Aha.

O: *...ne znam,* nekakvi dodatni radni listići i slično.

P: Da, da, da. To dobijete od nakladnika?

O: *Da.*

P: Dobro. I ovaj, je l' te izvore koristite i inače, pretpostavljam?

O: Pa najčešće, da.

P: Dobro.

O: Ne uvijek sve, ali da…

P: Da.

O: *...sve te u...*

P: Dobro.

O: *...koristim da.*

P: I ovo sad konkretno ste tražili, što ste potom učinili s informacijama?

O: *Pa, ono, u...* Stavio ih u svoje pripreme, je l'. *(smijeh)* Koristio ih.

P: Da, dobro. I ovaj, jeste li bili zadovoljni zapravo informacijama koje ste pronašli ili?

O: *Umm, pa uglavnom da.*

P: Mhm.

O: *Sad prošli... Recimo da* jesam, *ne mogu se sad baš sjetit' svih situacija,* uglavnom da, uglavnom su dobro koncipirani…

P: Da.

O: …iako to, naravno, ovisi o nastavnim jedinicama, je l'…

P: Da.

O: …nekad možda malo. I ovisi o nakladniku, negdje je baš onako, lijepo pregledno, negdje malo zbunjujuće, više za učenike, nego za profesore je l'.

P: Aha, da. I ovaj, kad, kad biste se ponovno našli u takvoj situaciji, biste li tu potragu ponovili ili biste možda nešto promijenili?

O: *Pa umm... Zapravo* uglavnom ponavljam zato što je to osnovna škola pa onda…

P: Da.

O: …ne, nema toliko informacija sa strane koje ti i možeš, ono i vremenski…

P: Da.

O: N-, nekad, naravno, u nekim nastavnim jedinicama ti daješ njima nekak'u veću širinu *nego što je to recimo pri, umm, ovaj,* nego što je to u tom nekakvom godišnjem planu i programu, ali uglavnom se držiš tog godišnjeg plana i programa…

P: Da.

O: …jer ja stvarno nemam vremena.

P: Okej. Ovaj, možete li se sjetiti situacije kada vam je bilo osobito teško pronaći informacije koje su vam bile potrebne, i općenito, do kakvih vam je informacija najteže doći i zašto?
O: *Umm, možda umm,* što se konkretno tiče gradiva osnovne škole *umm,* do nekakvih informacija odnosno, do *umm, umm,* materijala *koji umm, se tiču,* koji su vezani uz pravopis, *recimo…*
P: Dobro.
O: …zato što *je baš* po planu i programu u osnovnim školama jako malo pravopisa u udžbenicima...
P: Mhm.
O: …i jako malo se, odnosno, puno manje nego što bi trebalo, *se* vodi računa o tom pravopisu.
P: Da.
O: *Recimo da su to naj, nekakvi, umm…* Da se tu događaju najveći problemi kad se traže…
P: Aha.
O: …informacije, onda morate konzultirati, *ne znam… Mislim, nije to nekakav velik problem…*
P: Da.
O: …i pravopise i jezične savjetnike…
P: Da.
O: *..je l',* ali da su tu, *recimo,* puno veći problemi nego u odnosu na neke druge nastavne jedinice…
P: Mhm.
O: …koje su već u *tom, pripravama,* gotovim pripremama, priručnicima, ili *ne znam,* udžbenicima.
P: Da. I koje izvore onda konzultirate, rekli ste već…
O: *Pa eto,* jezične savjetnike, pravopis, *manje-više. Mislim, manje-više to* zato što je to dovoljno za razinu osnovne škole...
P: Da.
O: …ne treba ići u nekakvu širinu.
P: Dobro, i ovaj, pretpostavljam da onda za takve sate isto te izvore koristite redovito.
O: Da, da.
P: Dobro, i je l' na kraju uspijete…
O: Pa da, *što se ti-,* kad…
P: …pronaći sve…

O: …te konkretne stvari tražim da, u pravopisu, gramatikama, *ne znam,* jezičnim savjetnicima…

P: Jedino što ih tražite dodatno, ni-, nisu vam već…

O: *Da, mimo onoga što recimo koristim standardno.*

P: Dobro, okej. I ponovo biste ponovili tu potragu, da se nađete…

O: Da.

P: …u takvoj situaciji, dobro. Možete li se sjetiti kada vam je bilo osobito jednostavno pronaći informacije koje su vam bile potrebne, iopćenito, do kakvih vam je informacija najjednostavnije doći?

O: *Mhm. Pa možda* one koje se vežu uz ponavljanje gradiva il' ususta*v*ljivanje gradiva…

P: Mhm.

O: …evo recimo, priprema za ispit zato što su u *zadnje vrijeme, umm, pa u biti otkad sam ja počeo radit', znači u zadnjih pet godina, ali pogotovo* zadnje *recimo,* dvije godine, udžbenici *su,* pogotovo za osnovne škole baš dobro metodički prilagođeni.

P: Da.

O: I recimo, da forsiraju baš taj dio ususta*v*ljivanja gradiva, ponavljanje gradiva…

P: Mhm.

O: …priprema za nekakve ispite, vježbe recimo, imate gotove vježbe za ispite…

P: Da.

O: …tako da, tu najmanji problem u odnosu na nekakve druge dijelove gradiva.

P: Aha, i tu onda koristite udžbenike samo, ili?

O: *Pa* uglavnom *prip-*, ovaj, priručnike, *je l',* za…

P: Aha.

O: …nastavnike.

P: Priručnike, dobro.

O: *Udžbenike naravno, ali…*

P: Da, dobro. I ovaj, i umm, pretpostavljam to sve koristite i inače i budete zadovoljni informacijama?

O: Najčešće da.

P: Dobro.

O: *Najčešće da,* opet ovisi o nakladniku… Ali najčešće da.

P: A nakladnik kojeg vi koristite, je l' ste s njim zadovoljni ili ne?

O: *Umm, pa mi imamo mali, onako malo čudnu situaciju zato što su… Sad se svake 4 ili čak mislim u osnovnoj svakih 5 godina, nisam siguran, tek sam počeo radit'. Umm,* kad odaberete nakladnika, 5 godina vam vrijedi...

P: Aha.

O: …ili 4, nisam sad siguran. I onda je bio nekakav mali miks jer su nastavnice, *umm,* paralelno predavale pa je jedna uzimala drugo, jer ja sam to naslijedio, *naravno…*

P: Aha.

O: …tako da mi sad koristimo zapravo dva nakladnika, *ne znam jel smijem ih imenovat, ono…*

P: *(smijeh)*

O: *...kao ono, je l' bi to bila reklama, pa ne smijem koristit…*

P: Pa…

O: *...ime nakladnika?*

P: Ja i tako moram izbacit' ime tako da…

O: *Aha, pa onda… Mislim, radimo po Nakladniku 1 i po Nakladniku 2.*

P: Mhm.

O: *E sad, umm, kako radimo paralelno događa se situacija da netko radi jezik po Nakladniku 2, netko po Nakladniku 1…*

P: Aha.

O: *...a književnost isto, netko po Nakladniku 2, netko po Nakladniku 1. Meni osobno, i sa nekakve metodičke strane, pr-…*

P: Mhm.

O: *...sa strane preglednosti i jednostavnosti za jezik bolji Nakladnik 1, za književnost Nakladnik 2.*

P: Aha.

O: …a onda kad kombinirate drugog nakladnika za određeno područje, onda *ono, recimo da* bude nekakvih poteškoća, *al' mislim, nisu to sad poteškoće da ne znam, morate sjedit' tri sata.*

P: Da.

O: *Mislim, to je osnovna škola ipak.*

P: Al' dobro. Okej.

O: *Al' slična je situacija i u srednjoj bila, dakle ono, za određeni dio umm, gradiva recimo da nakladnik, i to nakladnici mijenjaju svakih recimo eto, četiri godine, tako da neki nisu, nisu uvijek knjige Nakladnika 1 za književnost loše…*

P: Da.

O: *...samo možda bude neko izdanje malo…*

P: Da, da, da.

O: *...lošije, pa…*

P: Okej. A kada vam je potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno je l' se možete prisjetit' neke situacije da ste bili izrazito frustrirani dok ste tražili informacije?

O: *Umm, hm, hm, sad bih morao vrtit' nazad.* Pa mislim da se najčešće, sad frustriran, al' najveći problemi se događaju kod pravopisa. Zato što su, *u, umm,* udžbenici i za srednju školu iz jezika i za osnovnu koncipirani da se više, *umm, umm,* naglasak je na gramatici, gotovo isključivo na gramatici.

P: Da.

O: I onda vam je problem kad, *umm,* ih morate drilat', odnosno to vam je zadatak, *ono. Umm,* za nekakva jednostavna *umm,* pravopisna rješenja koja treba svakom čovjeku u svakodnevnoj komunikaciji…

P: Da.

O: …a zapravo se oni događaju sporadično u udžbenicima ili su tek, *umm, ili su ono,* na kraju udžbenika kao „zapamti ovo“, *pa ono.*

P: Da.

O: *...Recimo, ne znam,* sjećam se konkretno situacije kad smo radili zanaglasne *umm,* dužine i *u, u, ono,* položaj…

P: Da, da, da.

O: …prednaglasnica i zanaglasnica, *ono* je i *ne znam,* pomoćni glagol…

P: Mhm.

O: …gdje to uopće nije bilo zapravo pravopisno objašnjeno.

P: Da.

O: *Tako da je, mislim, z-, učenici ka-, kao učenici, ono, imate različitu strukturu razreda i onda ne znam, neko to odma' shvati, nekom treba malo više, a* iz tih nekakvih*, ajde možda nije primjereno da kažem,* ali krutih gramatičkih *prav-,* pravila se teže, recimo…

P: Da.

O: *...te,* bude puno teže, *umm,* pojasnit' nešto nego…

P: Mhm.

O: …recimo da imate konkretne primjere. Onda, r*ecimo,* konzultiram nekakve dodatne materijale sa strane, *pa recimo ajde to,* nije *(smijeh)* frustrirajuće, al' je teže.

P: Da, a koji su to onda dodatni materijali? Ovo što ste već…

O: Pa uglavnom da, pravopisi, jezični savjetnici…

P: …naveli? Da.

O: …nešto slično. Recimo, *umm,* često znam koristit' baš za pravopis *o,* različite portale…

P: Mhm.

O: *...sad ne znam,* tipa onaj portal *za hrvatski je, re-,* Instituta za hrvatski jezik…

P: Da.

O: …sad ima jedan odličan portal*, mislim da je to, nisam siguran je l' Nakladnik 2 ili tko,* al' ne znam ni kak' se zove, mislim Sjedi 5…

P: Aha.

O: *...ili tako nešto,* gdje već imate gotove…

P: Aha, da, da, da.

O: …primjere *ili…*

P: Okej, super. Znači to je, na, na internetu? Mrežni…

O: *Na internetu.*

P: Da. A tiskani pravopis, je l' to isto konzultrate ili?

O: *Pa da,* da.

P: Dobro. Znači kako vam bude zgodno.

O: *Pa da,* negdje imaju*, recimo,* gotove vježbe i onda *jednos-,* ono za print, onda jednostavno stisnete print pa ne morate vi iz pravopisa…

P: Da, da.

O: …ne znam, piskarat'. Ovisno, naravno.

P: Da, da, da. Dobro, okej. Super. I ovaj, možete li se prisjetiti posljednje situacije u kojoj je potraga za informacijama bila zadovoljavajuća, odnosno, da ste nekakav vrlo visok osjećaj uspjeha i postignuća nakon što ste pronašli informacije?

O: *Umm,* mislim da*, u nas-, (smijeh)* u konkretnoj nastavi taj *umm,* osjećaj uspjeha i zadovoljstva ovisi o tome kako su učenici određenu *nastav-,* nastavnu jedinicu doživjeli…

P: Aha.

O: …znači, vi se možete nekad prebit' *(smijeh) ono,* od posla, a da to bude *brate, ono,* bolje da si došao i odradio to, a nekad, *ono, ne da se ti ne potrudiš, ali recimo,* odradiš *možda* dio gradiva koji baš *ono,* moraš odradit' školski, a njima to bude *ono,* genijalno. Možda *umm,* ti osjećaji, *umm, et',* zadovoljstva ili nekakvog *ajde,* uspjeha, *umm…*

P: Mhm.

O: …su najviše vezani uz lektiru, dakle…

P: Da.

O: …uz neke pripreme lektire.

P: Mhm.

O: *Umm,* to isto, *recimo,* ovisno o nakladnicima baš, *umm, umm,* djela, konkretnih djela, negdje imate *umm, mislim da je to nakladnička kuća Nakladnik 3 ako se ne varam, koja ima, ono,* baš metodičke pripreme lektire…

P: Da.

O: …uz samu knjigu, *tako da…*

P: Aha.

O: *…oni učenici koji su malo bolji to skuže pa se pripreme za odgovaranje (smijeh) po tome, oni umm, koji ne skuže se ne pripreme, ali opet, ti ih vodiš…*

P: Da.

O: *…recimo, imaju baš dobre metodičke pripreme. Pa recimo, eto, u gradivima letire da je…*

P: Aha, dobro. Je l' još nekakve druge izvore koristite osim baš tih priprema uz, u sklopu djela?

O: *Pa ne, pa* imamo i u udžbenicima, ako ima *ta,* to djelo…

P: Mhm.

O: *…umm, u,* u priručnicima, *ono… Znači to je nekakva standardna oprema, ono (smijeh)…*

P: Da.

O: *…pod navodnicima,* priručnici, udžbenici, ali *recimo, ta nekakv-,* te nekakve knjige *koje su, umm,* koje imaju tu *metod-,* metodičku obradu.

P: Da, dobro, okej. I budete s tim informacijama…

(kašalj)

P: …onda zadovoljni?

O: Najčešće da*, da.*

P: I koristite ih redovito?

O: *Pa,* da.

P: Dobro, okej. E onda s intervjuom završili. Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema ili obveza s kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključiti sve resurse koje u takvim prilikama koristite, te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojim izvorima osobno dajete prednost; odnosno izvore koji najradije birate smjestite u Zonu 1, izvore koji odabirete nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvore koji najrjeđe konzultirate smjestite u Zonu 3.

O: *Ne znam je l' dosta.*

P: Molim vas da objasnite izvore i kanale koje ste naveli na mapi na primjeru problema ili obveze za čije ste ih rješavanje koristili.
O: *Mhm. Pa evo,* u Zoni 1, dakle čitanke, udžbenici iz hrvatskog jezika…
P: Mhm.
O: …priručnici za nastavnike, materijali za nastavnike*, to,* to koristim svakodnevno.
P: Dobro.
O: *Dakle,* u pripremama za sat*, umm, mmm,* pripremama za nastavnu jedinicu, za vježbe, za bilo što, *dakle* to *je* baš gotovo svakodnevno koristim. *Umm,* u Zonu 2 sam stavio pravopis, gramatiku, rječnik, jezične savjetnike, internet, to *znači* koristim u određenim situacijama kada mi treba dopuna…
P: Da.
O: …nastavnoj jedinici ili*, umm,* recimo, pravopis, gramatika, rječnik, jezični savjetnici o nekakvim konkretnim gradivima kojima treba*, umm,* još dodatno objasnit' učenicima nešto ili ih treba uputiti…
P: Da.
O: …ili *ti, recimo,* te informacije nisu možda do kraja do kraja dobro objašnjene ili su nepotpune *u,* u čitankama i udžbenicima.
P: Mhm.
O: *Umm,* internet isto tako, dakle za pripreme nekakvih dodatnih materijala. U Zonu 3 sam stavio stručnu literaturu iz specifičnog područja i konzultacije s kolegama, *dakle* to *onako,* najrjeđe koristim, možda u baš nekakvim situacijama kad niti u jednom od ovih*, umm, niti od ovih n-, n-,* informacija iz Zone 1 i Zone 2 ne nađem možda zadovoljavajuće rješenje, ali to se baš onako rijetko događa.
P: Dobro. Od izvora koje ste naveli, koji najviše preferirate i zašto?
O: Pa Zonu 1 zato što, *umm, kažem,* u najvećem broju situacija *umm,* dobijem dobre informacije…
P: Mhm.
O: …dostatne informacije za tu razinu…
P: Da.
O: …koju zahtijeva osnovna škola.
P: A koji najmanje preferirate i zašto?
O: *Umm, pa opet možda,* ne da najmanje preferiram nego se najmanje koristim s njim…
P: Mhm.

O: …to su ovi iz Zone 3 zato što možda za tu razinu to toliko ne treba, *čak ni, ne znam, u srednjoj školi sam možda u nekim situacijama malo više koristio, ili kad recimo imate učenike koje pripremate, tipa, za državna natjecanja ili, ne znam, u srednjoj školi za državnu maturu pa znate da će možda upisivat' hrvatski jezik il' nešto…*

P: Da.

O: *...pa onda sam koristio možda tu nekakvu stručnu literaturu iz tih nekih speči-, specifičnih područja, umm,* i konzultacije s kolegama, *kažem,* možda na ovoj razini osnovne škole to toliko *nije*, ne dođe do izražaja, *ali eto, ono. Čisto više kao…*

P: Da.

O: …*eto, informacija pa onda…*

P: Da.

O: *...umm,* da *do kraja ono*, zaključimo je li to baš tako.

P: Dobro, a koje izvore konzultirate prilikom rješavanja nekog konkretnog problema ili obveze na poslu?

O: Umm, ove iz Zone 1.

P: Aha, dobro.

O: Najčešće.

P: A kada ste u nedoumici?

O: *Pa kada sam u nedo-, u nedoumici, ono, baš* za nešto *umm, nešto* konkretno o nastavnoj jedinici, onda najčešće iz Zone 2 ponekad, *kažem,* iz Zone 3, *to sam možda nekad više u srednjoj školi koristio, ali umm, nije tolika razina informacija koja je njima potrebna…*

P: Da.

O: *...i koju bi oni uopće procesuirali, ne znam, u 5. razredu, da sad tražim neku turbostručnu literaturu, (smijeh) mislim, koju ono…*

P: Da, da, da. (smijeh)

O: *...tak' da* najčešće 2, ono, pravopis, gramatika i tome slično.

P: Aha, dobro, i umm, na-, je l' se mijenja to od situacije do situacije, ovisno kakav problem ili nedoumicu imate…

O: *Da, da, da.*

P: …da koristite različite izvore?

O: Da, 'nači ono, ako je nešto lakše ili, *umm,* ako u biti samo trebam nadopunit', a da, da nije u *ovom primarnom, u ovoj* Zoni 1 do kraja to dovoljno objašnjeno onda koristim…

P: Aha.

O: …a u nekim situacijama, kažem, ako baš nešto konkretno treba, onda…

P: Da, dobro, i što obično uzimate u obzir kada odlučujete hoćete li nekom izvoru pristupiti ili ne?

O: Umm, pa najviše da bude jasan…

P: Mhm.

O: …pregledan i da bude njima shvatljiv.

P: Da.

O: *Znači, sad vi možete koristit', ne znam, ove stvari iz Zone 3, a ono, onda ćete morat' izgubit', ne znam, 3 sata da im to objasnite, dakle ono,* da bude primjereno *umm,* uzrastu, *odnosno umm, razredu…*

P: Mhm.

O: *…umm, da to bude njima jednostavno za shvatit'…*

P: Da.

O: *…a da opet bude, da bude poanta u tome…*

P: Da.

O: *…da ne morate ono, dodatno objašnjavat'.*

P: Dobro, i postoji li možda nekakav izvor ili kanal koji ste htjeli koristiti, ali niste imali priliku, pa ga zato niste naveli na mapi?

O: Pa ne znam, u osnovnoj školi baš i nema. *U srednjoj školi smo imali, s obzirom da sam bio u privatnoj gimnaziji, ono, nekakve, nekakvu suradnju umm, s-, i sa fakultetima i sa nekim drugim školama i dobro, možda ne baš iz hrvatskog jezika, ali recimo, iz stranih jezika* su *imali za, ono, pripreme za Cambridge…*

P: Mhm.

O: *…ispite, umm, onaj Goethe i slično pa tipa* videolinkove *ili…*

P: Da.

O: *…smo znali koristiti možda,* ali u osnovnoj školi *to ipak… Ne znam, pre-, recimo da* su premali *za taj…*

P: Da, da, da.

O: *…da su premal uzrast za taj, za, za,* za tu vrstu, *ono,* tehnologije i informacija.

P: Dobro, okej. To je onda to.

O: *To je to?*

P: To je to.

O: *Odlično. (smijeh)*

Intervju L1

P: Možete li se sjetiti kada ste posljednji put trebali stručne informacije za obavljanje svog posla?
O: Prošli tjedan.
P: Kakve ste informacije trebali?
O: Trebale su mi informacije o različitim vrstama imunohistokemijeskih bojenja za dokazivanje jednog rijetkog tumora…
P: Mhm.
O: … pa sam trebala pronaći šta se danas koristi i koja su se nova bojenja pojavila u međuvremenu za *umm,* bolju dijagnostiku.
P: Aha, to, to ste konkretno imali, ovaj, slučaj koji ste u tom-
O: *Konkretno slučaj,* konkretan slučaj u kojem mi je trebala *umm,* pomoć…
P: Mhm.
O: *…ovaj,* odnosno dodatne nove informacije da, *da* vidim *umm,* koja se bojenja mogu upotrijebiti, imamo li uopće ta bojenja…
P: Mhm.
O: …u instituciji u kojoj radim ili *umm,* da li se negdje rade i *umm,* na koji način se to…
P: Mhm.
O: …tkivo obrađuje i slično.
P: I ovaj, kog ste onda zamolili za pomoć, ili koje ste izvore koristili da bi došli do tih informacija koje su vam trebale?
O: Pa obično *b-,* koristim prvo PubMed i…
P: Mhm.
O: …onda tamo pogledam šta *umm,* dobijem pretraživanjem…
P: Da.
O: …i onda *od,* otud idem dalje kud me već to *od-,* odnese. *(smijeh)*
P: Aha, super.
O: *I,* i *tražim ciljane informacije,* obično tražim ciljane informacije i *umm,* uglavnom prije ili poslije dođem do njih.
P: Dobro, super. I ovaj, jeste onda bili zadovoljni ishodom? Jeste pronašli-
O: Da, *da,* pronašla sam šta sam tražila, pronašla *umm,* koje umm, koja vrsta bojenja mogu koristit', saznala sam da to ne mogu koristit' u svojoj…
P: Mhm.
O: …kući, ali sam saznala koji laboratorij to radi i gdje mogu poslat' slučaj na dodatnu obradu.

P: I onda ste taj, i poslali taj slučaj?

O: Da, da.

P: Dobro, i kad biste se našli u sličnoj situaciji,je l' biste ponovili tu potragu za informacijama ili-

O: Da, *da.* To je nešto što, što ja i moji kolege radimo, *umm,* redovito…

P: Aha, super.

O: …kad trebamo… Možda slučajno nekad netko ima informaciju koju već zna pa vam to priopći usmeno, ali to je najčešći način na koji tražimo informacije.

P: Dobro, okej. Možete li se sjetiti situacije kada vam je bilo osobito teško pronaći informacije koje su vam bile potrebne i općenito, do kakvih vam je informacija najteže doći i zašto?

O: Pa najteže je doć' *do,* do informacija o nekim rijetkim…

P: Mhm.

O: …oboljenjima *umm,* zato što tih publikacija ima malo, onda te publikacije *umm,* često govore različite stvari…

P: Da.

O: …*ko-,* pa ne znaš kome bi vjerovao u tom slučaju, pa su onda potrebna nekakva dodatna pretraživanja…

P: Da.

O: …*da bi,* da bi saznali koji je od tih izvora vjerodostojan, je l' sve to što se može nać nije ovaj, nije baš uvijek vjerodostojno.

P: Da. Ovaj, to su također znači bile informacije za, za dijagnostiku?

O: To su uglavnom da, *dijagn-* informacije za dijagnostiku.

P: Dobro, a, ovaj, gdje gdje onda pronalazite te članke, ako ih i uspijete pronaći?

O: Pa onda se može pronaći *umm, d-* direktno povezivanjem sa… Većina tih velikih kliničkih laboratorija imaju svoje website-ove…

P: Mhm, da.

O: …na kojima su izlistane *pre-,* pretrage koje rade.

P: Da.

O: Ponekad je jednostavnije otići na taj njihov site i pogledat' šta oni nude u…

P: Mhm.

O: …onom njihovom, onom dropout meniju…

P: Da.

O: …vidjet' da li oni nude *tu,* tu određenu pretragu i tako doći *do,* do informacija.

P: I to u takvim slučajevima koristite redovito?

O: Da.

P: Dobro. Ovaj…Možete li se sjetiti kada vam je bilo osobito jednostavno pronaći informacije koje su vam bile potrebne i općenito, do kojih vam je informacija najjednostavnije doći?

O: *Ha pa, bpff,* do većine informacija je zapravo danas relativno *umm,* jednostavno doć, *umm* za, za ogromnu većinu *umm,* bolesti *umm,* današnjice postoje *umm,* postoji jasne nekakve smjernice…

P: Mhm.

O: …i dijagnostičke i terapeutske i, *ovaj, b-* ako korisite nekakve prave pojmove…

P: Da.

O: …koje koristite pri samoj pretrazi onda relativno jednostavno dođete *do,* do nekakvog rezultata.

P: A koje onda najčešće izvore koristite, koji su to izvori?

O: Pa ja najčešće koristim PubMed.

P: Da.

O: *Ja najčešće koristim PubMed b-,* vrlo rijetko *umm, ne znam,* Medscape… Nekad jednostavno *b-* se može doći i tako da jednostavno koristiš Google i*, ii…*

P: Da.

O: …upišeš pojam, ali, *ali u,* u tome *š-* što ja tražim i čime se ja bavim opet me najčešće vrate *na,* na PubMed i…

P: Da.

O: …osim toga, postoje *umm,* veliki broj website-ova koji su namijenjeni…

P: Da.

O: …kliničkim patolozima, kao *ne znam,* Pathology Outline…

P: Mhm.

O: …i*, i* nekakvi razni drugi… *Umm, velike umm, ustanove,* uglavnom američke velike ustanove imaju svoje website-ove na kojima se isto mogu nać'…

P: Da.

O: …brojne informacije tako da se, da se može ovaj, otić' na njihove website-ove *i, i,* i vidjet…

P: Mhm.

O: …tamo tako da, *umm, b-,* mislim da danas proces pronalaženje informacija zapravo relativno jednostavan i da je ograničavajući faktor *umm,* sposobnost onog koji pretražuje…

P: Mhm.

O: …a ne koliko su zapravo informacije dostupne. Informacije su dostupne i dobre su, ali je pitanje naše informatičke pismenosti…
P: Da, da, da.
O: …*umm, b-* koliko ovaj, vremena nam treba da dođemo do određene informacije.
P: Da.
O: Mislim da nije problem u informacijama, nego je problem u korisnicima…
P: Da.
O: …*ovaj,* tih pretražilica i sveg tog skupa.
P: Mhm.
O: *Mlađe generacije su tu informatički pismenije i b-,* moji studenti specijalizanti, oni imaju znatno manje problema s pronalaženjem *ovaj,* tih stvari nego što imamo mi stariji…
P: Je l' možda nekad njih zamolite za pomoć?
O: Da, da, apsolutno.
P: Da?
O: Apsolutno. *B- jedan dobar broj mojih starijih kolega koji se uopće ne žele tim bavit', oni zaduže specijalizanta…*
P: Da.
O: *…da, da on to napravi što je potpuno legitimno.*
P: Da.
O: *To je ionako u opisu njihovog radnog mjesta da, da to naprave i onda eto tako dođu do informacija.*
P: Da.
O: To je isto jedan način dolaženja do informacija, *(smijeh)* preko mlađih koji se bolje koriste.
P: Pa dobro, onda znači i kolege su nekad izvor, to je…
O: Da*, da, da.*
P: …isto. Okej, super. Ovaj, kada vam je potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno je l' se možete prisjetiti neke situacije kad ste bili izuzetno frustrirani prilikom traženja informacija?
O: *Ma ne znam,* ne mogu se sjetit' neke konkretne situacije, ali *n-,* najčešće izvor frustracije kad vi ne znate točno šta tražite, kad…
P: Mhm.
O: …imate nekakav slučaj koji vam predstavlja dijagnostički problem zato što ne znate šta je i ne znate kako, *n-* da mu pristupite *i,* i onda imate zapravo problem s tim *što,* što vi zapravo tražite…

P: Mhm, da.

O: *I,* i to je frustrirajuće. S tim da je tu onda opet više frustrirajuće to što ne znate šta radite i odakle da počenete…

P: Da.

O: *...nego što je, što je samo…* Onda dobijate razno razne informacije koje vas ne zadovoljavaju u potpunosti i *to, ovaj,* to je frustrirajuće.

P: Je l' uspijete onda na kraju riješit' te probleme?

O: *Ha,* da. Nekad zajedničkim snagama…

P: Mhm.

O: …uz, *uz nnn*, puno pretraživanja, uz više ljudi koji se onda bave tom…

P: Da.

O: …istom stvari, *uz,* uz neku dodatnu pomoć uglavnom da.

P: I na kraju ovaj, je l' onda budete zadovoljni ishodom i je l' ponovite tu podragu, potragu sljedeći put kad se nađete u takvoj nekoj…

O: Da, da.

P: Dobro.

O: *Da.*

P: Ovaj, i možete li se prisjetiti posljednje situacije u kojoj potraga za informacijama bila osobito zadovoljavajuća, odnosno kad ste imali nekakav vrlo visok osjećaj uspjeha i postignuća nakon što ste…

O: *Pa* uglavnom *b-, b-, s- su informacije umm,* je uspjeh zadovoljavajući…

P: Da.

O: …tih potraga, to se *umm,* sve skupa *z-,* zbiva nekoliko puta tjedno, nekad čak i dnevno se pretražuje…

P: Da.

O: …nešta za ovo ili za ono i *pf,* u većini slučajeva to je relativno brzo i potpuno uspješno…

P: Da.

O: …i zadovoljavajuće tako da puno niti *n-,* ne misliš na to….

P: Da.

O: *...je l'...*

P: To onda najčešće budu neke rutinske dijagnoze ili slično?

O: *Pa* budu i rutinske dijagnoze i neobične dijagnoze i *b-*, pregledi literature, *umm,* kad se recimo pojavi nekakv neobičan slučaj…

P: Aha.

O: …pa taj slučaj bi se *mog-,* mogao opisati kao nekakav case report i kao publikacija pa se onda gleda da li je to…
P: Da.
O: …već netko napravio ili kad je *b-,* napravio ili jednostavno se rodi ideja da bi se moglo *nap-,* napraviti nekakvo znanstveno istraživanje. *Ovaj,* to sve skupa je tako nešto što se događa relativno često…
P: Mhm.
O: …i mislim da je dosta zadovoljavajuće.
P: Okej, super. Onda je to zasad to. Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema ili obveza s kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključititi sve resurse koje u takvim prilikama koristite, te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojim izvoru osobno dajete prednost; odnosno izvore koji najradije birate smjestite u Zonu 1, izvore koji odabirete nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvore koji najrjeđe konzultirate smjestite u Zonu 3. Molim vas da objasnite izvore i kanale koje ste naveli na mapi na primjeru problema ili obveze za čije ste ih rješavanje koristili. *(šum)*
O: *Pa* PubMed i Pathology Outline najčešće koristim *za,* za pretraživanje *b-, b-,* nekakvih dodatnih dijagnostičkih pretraga, imunohistokemijskih bojenja, *umm,* ili *za,* za pregled *umm,* literature…
P: Mhm.
O: …o određenim bolestima *koje,* koje me zanimaju. Često to kombiniram, onda kad pronađem na njima ono što me zanima. *Umm,* provjeravam ili gledam ponovo šta mogu naći na Medscapeu od…
P: Mhm.
O: …istog materijala, čisto da vidim šta će se pojavit' i onda članci koji se pojavljuju na jednom, drugom i trećem…
P: Da.
O: …nekako, koji su više citirani, smatram *umm,* vjerodostojnijima. *Umm, b-,* Yahoo mi služi uglavnom za komuniciranje *sa,* sa kolegama, a Google je nekako *b-, b-,* to kad, kad ne znaš zapravo uopće *umm,* točno šta radiš…
P: Da.
O: …i odakle bi krenuo, onda kreneš od početka, vidiš šta će izbacit' Google i onda kreneš.
P: Da. *(smijeh)*
O: To, to je baš onako nekako kao lov sa nekom velikom mrežom *pa,* pa šta se…

P: Aha.

O: …ulovi.

P: Okej. Ovaj, od navedenih izvora koji najviše preferirate i zašto?

O: *Ub-*, najviše preferiram PubMed je l' mi je to nekako *naj, um, najjednos-*, najjednostavnije.

P: Da.

O: Misl'im, *ni- najjednostavnije,* dobijem naj, *umm,* potpuniju sliku u najkraćem vremenu.

P: Da.

O: *I,* i nekako mi je tamo najjasnije *umm,* šta *umm,* šta dalje i*, i, i…*

P: Da.

O: …članci su mi izlistani po relevantnosti *i,* i nekako *umm,* moguće da sam se najviše i navikla…

P: Da.

O: …na rad s njim pa*, pa…*

P: Mhm.

O: …*mi je najjednostavnije, pa* onda iz tog razloga *umm,* ga preferiram.

P: Da.

O: To ne znači da je nužno bolji od ostalih, ali sam se navikla na…

P: Da.

O: …taj način pa onda je to…

P: Pa to je okej.

O: …stvar navike.

P: A od izvora koje ste naveli, koji najmanje preferirate i zašto?

O: *Pa* najmanje preferiram zapravo te opće, *umm,* tražilice tipa Google i Yahoo je l' je to vrlo nespecifično i dobiju se kojekakve stvari i to treba onda puno čišćenja…

P: Da.

O: …i traženja da bi zapravo onda došli do nekakvog konkretnog…

P: Da.

O: …odgovora.

P: Ovaj, a koje izvore konzultirate prilikom rješavanja nekog konkretnog problema na poslu?

O: *Umm, b-, izvore tipa b-,b-, ovih izvora ili tipa kolege i?*

P: Pa b-, koje god konzultirate.

O: Pa, pa prva nekako linija je konzultacija sa kolegama…

P: Da.

O: *...koji, koji...* Koji rade sa mnom. To je nekako i pravilo, a osim toga i nužnost, *umm,* pogotovo kod dijagnosticiranja nekakvih malignih bolesti…

P: Da.

O: …da još jedna osoba pogleda, ovaj…

P: Da.

O: …isti slučaj prije nego što se postavi *ne-,* nekakva *umm,* dijagnoza, a u nekakvim neobičnim slučajevima ili slučajevima *u,* u kojima *b-,* imaš nekakva pitanja, nedoumice i tako…

P: Da.

O: …onda, onda imamo te naše nekakve okrugle stolove…

P: Mhm.

O: …u kojima više, *umm,* kolega *iz,* iz određene specijalnosti sjednu i pogledaju zajedno taj slučaj, dođu do određenih zaključka i onda obično to završi tako da idemo konzultirati opet ili PubMed ili Medscape…

P: Da.

O: …ili šta već tko od nas, *ovaj, umm,* hoće. *Tu nekada umm,* najčešće se to onda tako i završi, bude postavljena konačna dijagnoza, međutim u nekom broju slučajeva *umm,* i dalje nam nije jasno o čem…

P: Da.

O: …se zapravo radi i onda se slučaj šalje u nekakav referentni centar po našem izboru, mi već svi otprilike znamo za određeni organski sustav ili određenu bolest…

P: Da.

O: …gdje je centar, *umm,* u kojem se nalaze ljudi koji se tim bave…

P: Da.

O: …i onda se jednostavno slučaj pakuje i šalje tamo na konzultaciju, *oni naravno naplaćuju svoju uslugu...*

P: Da. *(smijeh)*

O: …i to je za jednu instituciju zapravo najnepoželjniji oblik, *ovaj,* dolaska do dijagnoze, ali je nekad jednostavno neophodno.

P: Da. A kada ste u nekakvoj nedoumici, koji onda izvor konzultirate?

O: Pa isto tako, *to, to je zapravo umm...*

P: Znači, kakav god problem bio, ili nedoumica, uvijek je tijek događaja isti?

O: Uvijek je tijek događaja isti, prvo je konzultacija, prvo je *b-, b-,* moguće da sam pogledaš dodatnu literaturu…

P: Da.

O: …pogledaš knjige koje imaš, dostupne nekakve informacije pa onda sa tim svježim informacijama ponovno pogledaš slučaj, onda ga gledaš sa, *sa, s-* nekim svojim kolegama koji možda imaju više iskustva *ili,* ili znanja u tom određenom području pa svi zajedno onda još…

P: Da.

O: …nešta pregledavate i onda, *ako,* ako ni tad niste došli *do,* do konačnog rješenja, onda to ide u visokospecijalizirane ustanove *gdje oni onda vjerojatno prolaze kroz…*

P: Da.

O: *…isti taj proces – jedan sam, pa svi zajedno…*

P: *(smijeh)*

O: *…pa tako se dolazi do…*

P: Da.

O: *…obične dijagnoze. (smijeh)*

P: Da. (smijeh) Dobro, ovo smo zapravo i, i spomenuli maloprije, što obično uzimate u obzir kada odlučujete hoćete li pristupiti izvorima ili ne?

O: *Umm,* brzinu, *b-* s kojom ću doć' do određenih informacija i relevantnost tih…

P: Da.

O: …informacija, a*, a…*

P: Mhm.

O: *…to je čisto,* iskustveno znam koji od tih izvora će mi…

P: Da.

O: *…b-* će mi pružit' *najviše umm,* naviše podataka u najkraćem vremenu.

P: Super. I postoji li možda izvor ili kanal koji ste htjeli koristiti, ali niste imali priliku pa ga niste naveli na mapi?

O: *Ha…*

P: Na primjer, neka baza kojoj niste imali pristup ili…

O: *Pa ne,* vjerojatno postoji, ali…

P: Da.

O: …za njih ne znam *pa onda…*

P: Pa onda nije nije ni bilo neprilike. *(smijeh)*

O: *Da, nije, nije bilo neprilike.* Uglavnom, *ovaj, umm, do,* do svih relevantnih baza, *b-, b-,* imam pristup *umm,* ubog toga što institucija u kojoj radim ima pristup…

P: Da.

O: …i različitim časopisima i različitim bazama i ja kao korisnik i kao netko *tko,* tko radi u toj ustanovi imam pristup tim informacijama.
P: Da.
O: *P-* kad recimo nešto tražim, što se rijetko događa, sa svog kućnog kompjutora onda je situacija malo drugačija, se sve to skupa zbiva sporije i osim toga, ne mogu niti *umm, niti* dobit' sve te informacije. Recimo *za,* za veliki broj *umm,* časopisa unutar institucije *kad,* kada gledam mogu vidjeti cijeli članak, a kad gledam od doma…
P: Da.
O: …mogu vidjeti samo abstract, *zato što…*
P: Da, da, da.
O: *Tako da, da…* Ali kako ionako ogromnu većinu tih stvari nastojim obavit' na poslu…
P: Da.
O: *…onda m-,* onda mi to ne predstavlja problem.
P: Okej, pa onda je to to. Onda smo gotovi.
O: *Super.*

Intervju L2
P: Možete li se sjetiti kada ste posljednji put trebali stručne informacije za obavljanje svog posla?
O: *A pa, recimo* prošli tjedan.
P: Dobro, kakve ste informacije tada trebali?
O: *Aaa, znači, dvi,* jedno je spremao sam jedno predavanje, *jel…*
P: Mhm.
O: …a drugo je *isto bilo,* bio *je* nekakav čudan slučaj pa sam išao vidit je l' ima o tome nešto još.
P: Dobro, ovaj, umm, to predavanje, uz umm, što je bilo vezano?
O: *Aaa,* predavanje je vezano, *to je ovo znači, što sad idem Navarri držat', to je, znači, umm,* to je tre'alo bit kao ne'akvo pregledno predavanje…
P: Mhm.
O: …o tome umm, što se radi, što je trenutno nekakav standard i koji su mogući, *umm,* budući smjerovi u, *umm,* za CT perfuziju *umm,* u neuroradiologiji, *znači uglavnom mozga.*
P: Mhm…
O: *Znači to je jedna tehnika CT aparatima gdje se umm, dakle ocjenjuje, mjeri ta prokrvljenost 'ajmo reć'.*

P: Aha, dobro, i koje ste izvore konzultirali u ta dva slučaja?

O: *A pa dobro,* to je manje-više, *umm,* uvijek isto, uglavnom *š-, skoro uvijek,* skoro uvijek, što radim, znači da idem na Medline, na onaj PubMed *i ovaj…*

P: Mhm…

O: …i onda tamo tražim koje su neke reference koje možda ne znam, novije ili nešto.

P: Mhm.

O: *Umm, to je… Da*, uglavnom, *ta-*, pogle'am i neke knjige i možda eventualno nešto drugo na Google-u ili negdje…

P: Mhm.

O: *…umm,* ali uglavnom preko, *preko tog* Medline-a, *PubMeda, je l'.*

P: Okej, dobro, rekli ste izvore koristite redovito. Ovaj, i te isfo-, informacije, kako ste ih iskoristili, što ste potom učinili s njima?

O: *Ha, znači, umm, ovo* uglavnom dobiješ reference, sad vrlo često su… *Dobro, ja na neke jesam časopise pretplaćen to, al' to ni ne znam, te šifre, ali ovaj, vrlo često se dobije…* Nekad se ne dobije ništa, nego samo naslov…

P: Da.

O: …to baš nije korisno puno, *umm, uvijek,* skoro uvijek se dobiju sažeci je l'…

P: Mhm.

O: …a onda ima jedan broj *umm, umm,* tih *umm,* publikacija koje su slobodno dostupne…

P: Da.

O: *..je l',* onda obično to bude dosta jer meni obično, recimo, za taj slučaj, kad mi je trebao slučaj, meni je obično dosta vidjet' jedan, dva slučaja, samo neka slična…

P: Da.

O: …čisto da vidim kako to izgleda, onda to malo potražim pa obično nađem nešto…

P: Mhm.

O: …što bi tome odgovaralo i ima, *umm,* pogotovo recimo iz, iz nekih, *a,* AJR-a *ovoga gdje sam ja u tom časopisu, je l', onda to su d-,* uglavnom je sve dostupno.

P: Mhm.

O: Možda najnoviji članci nisu svi, al' čak i neki najnoviji, *je l',* tako da *umm, sam,* sam *ovaj,* to je jedno 'naši, a drugo, za ovo sam tražio, dakle, je l' ima nešto novo jer ja…

P: Da.

O: …upravo o tome držim predavanje, *je l',* da ima nešto da ne znam za što se primjenjivala, dakle ta tehnika i koji su to neki mogući napretci i sad to ide u raznim smjerovima…

P: Da.

O: …i mislim, naš'o sam to uglavnom je l'…

P: Mhm.

O: …uglavnom su, sažeci su uglavnom dosta *umm,* meni za to *umm,* s tim da je dobro imati neke cijele članke…

P: Da.

O: …jer onda tamo postoje nekakve, *umm,* te radiološke snimke pa neke možda…

P: Da, da, da.

O: …tablice i grafikoni i nešto šta mogu onda…

P: Da.

O: …direktno stavit' u PowerPoint i *onda sam miran,* samo to citiram…

P: Da.

O: *...i kažem, evo to je tu i gotovo.*

P: Da, ovaj, umm, znači zadovoljni ste ishodom pro-, pretrage?

O: *Ha je,* da*, je,* uglavnom to ide…

P: Dobro.

O: …dobro.

P: I, ako se, ukoliko, nađete u nekoj sličnoj situaciji, biste li ponovili te pretrage?

O: *A pa* da, to ja*, mislim,* tako godinama već radim. (*smijeh)*

P: Da, dobro, okej. Možete li se sjetiti situacije kada vam je bilo osobito teško pronaći informacije koje su vam bile potrebne i, općenito, do kakvih vam je informacija najteže doći i zašto?

O: *A gle,* obično je najteže *umm,* ono kad u stvari *s-*, ne znaš točno šta tražiš…

P: Da?

O: *...mislim, to je jasno.*

P: Da. *(smijeh)*

O: *...'nači* na primjer, to može bit' sa nekakvim, *umm,* čudnim slučajem…

P: Mhm.

O: …jer onda uopće pitanje kako to tražit'.

P: Da.

O: *Umm, 'nači* može se pokušat' tražit po nekim stvarima je l', ili po nekoj vrsti nalaza na tim snimkama koja se onda može spominjat' u nekim publikacijama ili eventualno, po *umm,* tome što je pacijentu, dakle, što uključuje koje, recimo, ima probleme, simptome ili nalaz kol'ko ima…

P: Da.

O: …godina recimo, vrlo bitno, *je l', umm,* i tako dalje. I onda se to, to se malo vrti pa se tu nešto prčka pa nađeš jedno…

P: Da.

O: …pa onda to nije baš to, al' onda tražiš nešto slično…

P: Da, da, da.

O: …tome i tako. *Obi-,* obično se nešto nađe*, umm,* za takve, *recimo* stvari, *umm, tu,* tu recimo konkretno za takve stvari bude od dosta koristi, *ja mis'im,* dalje budu knjige neke koje su baš tako rađene da imaš…

P: Mhm.

O: *...kao što sam ja, recimo, tu jednu knjigu radio,* da imaš veliki broj tih slučajeva na jednom mjestu…

P: Da.

O: …pa onda to *umm,* gledaš, prelistavaš i tako…

P: Da, da.

O: …dalje i to je u stvari *umm,* brže ja mislim i…

P: Aha.

O: …odnosno, bar komplementarno, *je l'.*

P: Da, ovaj, i u takvim slučajevima, je l' onda uspijete doć' do informacija…

O: *Ha,* do nečeg se uvijek dođe…

P: …i kako?

O: …*u kra-, da,* ako ne ide, nekad, *umm, oo, recimo, ali mislim, mogu ja već i doć' do informacija i tako dalje,* ali recimo za bit' siguran nekad, to nije nešto često, možda koji put godišnje *i tako, umm,* onda uvijek mogu *umm,* te stvari, dakle, taj slučaj…

P: Da.

O: …ja pošaljem slike *nekak-,* kolegama…

P: Aha.

O: …drugdje i *umm,* konzultiram se s njima, postoji mogućnost da to netko drugi već vidio…

P: Da.

O: …i onda zna i tako dalje, k'o što i drugi mene konzultiraju.

P: Da, okej, super. A možete li se sjetiti kada vam je bilo osobito jednostavno pronaći informacije, i općenito, do kakvih vam je informacija najjednostavnije doći? Zašto?

O: *A čuj,* uglavnom je najjednostavnije doć' do ovih stvari kad za nešto ciljano tražiš, znaš točno što, *je l'.*

P: Da.

O: *Znači, umm,* ukoliko sad *umm, ne znam,* planiramo neko istraživanje ili pišemo neki, *u,* publikaciju, pogotovo *ovo,* ako je tipa neko knjiga, poglavlje u knjizi, predavanje…
P: Mhm.
O: …i tako dalje, onda je to, relativno jednostavno, znam točno o čemu je i onda sad unutar toga, prvo veliki broj tih stvari znam, uglavnom je pitanje je li možda u zadnjih godinu, dvije se nešto pojavilo…
P: Da.
O: …da ne znam, *je l',* i onda se to, *umm, mis'im,* vrlo jednostavno nađe sa ključnim riječima…
P: Da.
O: *...i umm,* ili čak, *ne znam,* neka publikacija koju znam pa onda možeš tražit one koji su slične njoj i tako…
P: Da.
O: …dalje, *mis'im,* tako to uglavnom ide*, tu je više umm,* kod toga je više problem onda to sad sve čisto pregledat'…
P: Da.
O: …što po naslovu, što po čemu, da se vidi *k-,* šta je uopće tu korisno…
P: Da.
O: *...jer, mislim, umm, umm,* ali *n-, mis'im* tu nije problem da se ne nađe, *je l'...*
P: Da.
O: … nego se nađe više nego što treba *pa to tre'a malo, ovaj…*
P: Da, to onda budu online izvori uglavnom, PubMed i slično?
O: *Pa* da*, to su, to su, da, za to su, za to su, umm, online, pa ne,* nema, *mislim…*
P: Da.
O: …nema praktički, *umm,* smisla nešto drugo… *Ma* dobro, tu *i de-,* bude svačega, naravno, tu i tamo, ali to je velikom većinom *je* to*, je l'.*
P: Da, okej, i ovaj… Kada vam je potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno možete li se sjetiti situacije kad ste bili izrazito frustrirani prilikom traženja informacija?
O: *Ah, su, sad…* Zaista ne znam, *ne,* ne mogu se sad sjetit', ali mislim, bude tih situacija *kad, uh… Ha, gle,* možeš nešto nać', ali, *umm,* puno puta, pogotovo ako se radi o tome da, je to sad nekakav nalaz, dakle za nekog konkretnog pacijenta.
P: Mhm.

O: *Umm,* jer, jedno je ako je to neko predavanje ili to, to su onda stvari koje su u funkciji nečeg, znači…
P: Da.
O: …ti i ako ne uspiješ nać', ne znam, nekakvu odgovarajuću sliku ili ovo, ono, mislim nema veze, šta sad, to se može pokazat', ne mora, može se pokazat' nešto slično i taj…
P: Da.
O: …međutim, ako je za nekog određenog pacijenta, onda to svarno bitno da to bude što je moguće bolje, točnije i tako dalje, *je l'...*
P: Da, naravno.
O: …i onda su to neke situacije jer *kažem ti,* ovo konzultiram neke druge kolege i to, mis'im…
P: Da.
O: …to je, *umm,* tako drugačija, drugačija vrst, je l'.
P: Da, ovaj, i onda je l' uspijete s kolegama to riješiti, je l' budete zadovoljni?
O: *Pa uglavnom da,* uglavnom da. Uglavnom se *to, mis'im, ja ipak… pf, šta sad ja znam, u brojevima, ali* nekakvi ti ljudi koji se tim bave po svijetu…
P: Da, da, da.
O: …ja njih ipak, ono, većinu znam, mis'im…
P: Da.
O: …tako da, *ovaj, uf, to, ne-, ne-,* nešto s tim, *ovaj,* napravimo uglavnom, da.
P: Okej, super. I ovaj, možete li se sjetiti posljednje situacije kada je potraga za informacijama bila zadovoljavajuća, odnosno kad ste imali vrlo visok osjećaj zadovoljstva i postignuća nakon pronalaska traženih informacija?
O: *Kažem, gle, mis'im,* ja to radim praktički ono, svaki tjedan…
P: Da.
O: …neki put više puta tjedno i ovaj… Tako da ja to stalno radim tako da to sad ne pamtim nešto *(smijeh)…*
P: Da.
O: …je li bilo nešto naročito zadovoljavajuće ili nije, *mis'im umm,* neki put se dogodi da nešto nađeš jako brzo i jako jednostavno, a misliš da će, ne znaš u biti…
P: Da.
O: …kako će biti, *je l',* a ovaj, umm, to je, kažem, opet za neke konkretne pacijente i konkretne slučajeve…
P: Da.

O: …onda neki put stvarno nađeš praktički odma', a neki put to treba puno duže i možda nije baš najuspješnije, a sad *'ko to pamti,* ne *znam sad baš da to…*

P: Da.

O:...pamtim, jer to je dosta redovita stvar, *je l'.*

P: Da.

O: *Umm, a za ovaj ka-, a za ovo drugo mm,* je to više očekivano jer *mis'im, znaš,* to nije neki problem, ti znaš točno…

P: Da, da, da.

O: …o čemu je, staviš te ključne riječi i to ćeš nać', *mis'im, je l'.*

P: Da.

O: Ja ne tražim odgovor na nešto š-, gdje ne znam točno ni kakvo je pitanje, *je l'.*

P: Da.

O: *Znači* to je onako, prilično pouzdano, *to je k'o da, ne znam, ideš na onaj automat pa ubaciš kovanice pa izađe van.*

P: Da.

O: *Sad, jesi li jako oko toga zadovoljna ili nisi, mis'im, (smijeh) to očekuješ da će se dogodit…*

P: Da, da, da. *(smijeh)*

O: *...a ovo, s ovim nekim drugim stvarima je više k'o neki ovaj, onaj kako se to zovu, poker automati i to.*

P: Da.

O: *...to ubaciš pa sad šta Bog da, je l'.*

P: Aha.

O: *E. Tako. Ovaj…*

P: Okej.

O: *To, mis'im,* funkcionira to dobro uglavnom.

P: Okej.

O: *Eto.*

P: Super, to je onda s ovim dijelom gotovo. Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema ili obveza s kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključititi sve resurse koje u takvim prilikama koristite, te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojim izvorima osobno dajete prednost; odnosno izvore koji najradije birate

smjestite u Zonu 1, izvore koji odabirete nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvore koji najrjeđe konzultirate smjestite u Zonu 3.
O: *A još se snimam? Ajde.*
P: Molim vas da objasnite izvore i kanale koje ste naveli u mapi na primjeru problema ili obveze za čije ste ih rješavanje koristili.
O: *Pa da, 'nači opet,* ovisi o čemu se radi, ali recimo, 'nači jedna grupa bi bila ta *umm,* gdje se tako, ti više klinički bi se reklo…
P: Mhm.
O: …dakle gdje se radi o nekakvim konkretnim pacijentima, nekakav čudan nalaz, je l' i sada ću prvo pokušat' nešto nać', *umm,* ili potvrdit' *umm,* što sa *umm,* knjigama, što sa Medline-om, eventualno nekim drugim izvorom, *umm,* na internetu.
P: Mhm.
O: Ukoliko to ne bude zadovoljavajuće, ali neki put i ukol'ko je, ukol'ko se radi o nečem jako neobičnom, čudnom, rijetkom, *ne znam,* i tako dalje, onda ću *recimo, umm,* kontaktirat' kolege.
P: Da.
O: Umm, kontaktirat' kolege nije najzgodnije, prvo šta to često nije jako brzo…
P: Da.
O: *...je l', 'nači* ja mogu poslat mail, eventualno nekog nazvat na telefon *i tako dalje,* al' bez obzira to često puta može bit', se radit o satima, pa i danima i tako dalje...
P: Da, da, da.
O: …dok ovo praktički odma', ovaj…
P: Da.
O: …mogu nać'.
P: Okej, od izvora koje, umm, ste naveli, koje najviše preferirate i zašto?
O: *A gle,* ja *prvo, dakle, uopće šta ja radim je,* radim gotovo isključivo za kompjutorom.
P: Da.
O: *'Nači,* samim tim je već zadano da je meni daleko jednostavnije tražit' nešto…
P: Da.
O: *...u kompjutoru* na internetu, na Medline-u…
P: Da, da, da.
O: *...i to, to uopće nema, ovaj, umm, umm, umm, dileme, to je jasno samo po sebi,* a onda *kažem,* uvijek imaš i nekakve knjige kraj sebe…
P: Mhm.

O: …koje tu i tamo, ne tol'ko često *je li,* se konzultiraju, to je relativno jednostavno, i onda, *ovaj, u stvari umm,* nekako pitanje drugih stručnjaka za koje mislim da… Neki put za neke znam da znaju nešto više…
P: Da, da, da.
O: …nego ja ili imaju više iskustva, a neki put ne znam uopće ni šta, al' onda pitam nekoliko ljudi pa umm, svi zajedno ćemo možda bit' pametniji.
P: Da, dobro, a izvor koji najmanje preferirate, to ste zapravo i rekli, to su kolege zbog sporosti.
O: Ma da, jedno je zbog sporosti, a drugo je *za-, mis'im, recimo,* neki put ako je nešto baš jako čudno, zanimljivo, rijetko i tako dalje, ja ću to poslat' kolegama čisto i, umm, tako da i oni vide jer je eto, zanimljivo…
P: Da.
O: …ali to kao nekakav brzi izvor informacija svakako, svakako nije.
P: Da.
O: *Umm, u situaciji da, šta ja recimo sad nisam, je l', 'nači* u situaciji da sam u nekoj ustanovi gdje je uvijek praktički sa mnom tamo jedan il' možda više kolega…
P: Da, da, da.
O: …onda dolazi u obzir možd' da prvo kažem, „Čuj, daj vidi, šta misliš?“.
P: Da.
O: Međutim, u situaciji u kojoj sam ja sad, i ja praktički isključivo radim od doma…
P: Da.
O: *...umm,* nemam tu mogućnost i onda to ne radim, inače to bi nekad možda i bila prva stvar…
P: Da.
O: …koja bi se napravila, *je l'*.
P: Okej.
O: *'Nači ovisi jako puno o tome u kakvoj si sredini…*
Da.
O: *...kako je organizirano, je l'.*
P: Dobro, koje izvore konzultirate kada imate nekakav konkretan problem koji trebate riješit'?
O: *Pa evo, kažem, isto (smijeh) sve ovo k'o i do sad.*
P: *(smijeh)*
O: *'Nači da, konkretan,* konkretan problem je uglavnom *stvar*, *dakle*, nešto što je, *umm*, u kliničkoj praksi, što se tiče konkretnog pacijenta i tu dolazi u obzir, ovisno *o,* o tome kakva je

radna sredina da se pitaju možda ti ljudi koji skupa radimo, *čisto, je l',* onda se konzultira *ovaj,* Medline, drugi internet izvori…

P: Da, da, da.

O: …knjige neke i tako i onda neki kolege koji su stručnjaci u tome, koji naravno nisu tu nego su negdje drugdje, u drugom dijelu svijeta…

P: Da.

O: *...il' šta ja znam.*

P: Ovaj, umm, kad riješavate te probleme, umm, izvori koje koristite, je l' se to mijenja od situacije do situacije koje ćete iskoristit'?

O: *Pa, uf. Mislim,* donekle se mijenja zato što, ukol'ko recimo, se nekakvo istraživanje radi ili umm, spremam neko predavanje ili, ne znam, poglavlje za knjigu, pregledni članak, onda praktički isključivo ću samo, *umm, umm,* pogledat' što se nađe na Medline-u…

P: Da.

O: …koje su novije publikacije iz toga i tako dalje, *je l',* dok, ako se radi o *umm,* više kliničkom poslu, dakle o nekakvim određenim pacijentima, nekakvim nalazima koje treba napravit' *i tako dalje,* onda se tu situacija mijenja jer tu ću isto to, naravno, koristit', međutim *umm,* tu ću recimo, isto tako koristit' knjige…

P: Da.

O: *...umm,* gdje neke knjige ne moraju čak bit' niti naročito nove, ali *umm,* mogu imat, takve stvari se relativno lako…

P: Da, da, da.

O: …tamo nađu, *je l', to,* to je koncentrirano na t*a-,* takve slike, takva vrst informacija na tim mjestima i, *ovaj,* onda je *dakle,* kontaktiranje nekakvih stručnjaka u tom području, *je l'.*

P: Da. Što obično uzimate u obzir kada odlučujete hoćete li pristupiti informacijama ili ne?

O: *Čekaj, to točno ne razumijem.*

P: Koji su, ovaj, koji su razlozi umm, odabiranja nekog izvora, odnosno izbjegavanja nekog drugog u različitim situacijama?

O: *Ha, mislim,* ovisi, kažem, o čemu se radi i ovisi o samoj situaciji, *dakle ponovo,* ukoliko sam recimo na poslu gdje ima još drugih kolega sa mnom…

P: Mhm.

O: …ako želim nešto samo potvrdit', provjerit', čut' još jedno mišljenje, najjednostavnije je to pitat odma' kolegu pored sebe, je l'.

P: Da.

O: Međutim, ako nisam u takvoj situaciji, onda to ne mogu, je l', 'nači jedno je ta radna sredina, a drugo je vrst problema…
P: Da.
O: *...je l'.*
P: Da, pa to smo i rekli.
O: *Što smo rekli već prije…*
P: Da.
O: *...tako da…*
P: Da, da, da. I zadnje, postoji li nekakav izvor ili kanal koji ste htjeli koristiti, ali niste imali priliku, pa ga onda niste naveli na mapi?
O: *Sta-, šta ja znam,* sigurno *(smijeh)* postoji nešto, ali *umm,* ne znam, *ne pada mi sad baš, ovaj,* ne pada mi na pamet.
P: Pa dobro, okej.
O: *Ne znam.*
P: Eto, to je onda to.
O: Ima recimo, znam da imaju čak neke te, recimo, udruge, ta udruženja profesionalna ili časopisi tako da oni imaju kao svoje Facebook stranice pa tamo nešto se…
P: Da.
O: *...je l', 'nači, ima,* ima jedna recimo, mogućnost da, umjesto da se direktno kontaktira određeni broj ljudi koji se hoće, da se to kao postavi tamo pa da se…
P: Aha.
O: *...onda će-, tako,* mis'im znam da to postoji, ali ja neku *pet-,* pretjeranu potrebu *umm,* za tim nisam imao i *umm, ma* ukupno nisam previše sklon tim društvenim mrežama, mis'im da je to, uglavnom, po jedinici vremena nije baš pretjerano korisno…
P: Da.
O: …da se tu više, *ovaj, umm,* vremena izgubi i *tako dalje,* nekako nemam za to vremena.
P: Dobro.
O: *Mis'im, to recimo, evo, postoji možda, al'...*
P: Dobro.
O: *E.*
P: Okej, to je to.

Intervju L3

P: Možete li se sjetiti kada ste posljednji put trebali stručne informacije za obavljanje svog posla?
O: *Evo,* prije tri sata. *(smijeh)*
P: Kakve ste informacije trebali?
O: *Umm,* pojašnjenje vezano uz patologiju koju sam vidjela kod nekog pacijenta.
P: Umm, dobro, je l' mi možete objasnit' što je tu bio slučaj?
O: *'Nači bilo je,* bila je beba koja je imala nešto čudno na umm, spolovilu *(smijeh). Ozbiljno. (smijeh).*
P: Dobro. (smijeh)
O: *Ovaj,* i onda sam, obzirom da sam ja trebala napraviti pregled bebi, a nisam često radila tako nešto…
P: Mhm.
O: …se susretala *s takvim,* s takvom patologijom, *ovaj,* onda sam zvala kolegu da mi pomogne, koji ima više iskustva.
P: Umm, dobro, znači svrha je bila zapravo davanje dijagnoze.
O: Da.
P: Dobro, ovaj, te, tog kolegu kojeg ste ispitali, njega ispitu-, mislim, je l' njega zamolite za pomoć i inače ili je to bio…
O: I inače znam, da.
P: Dobro, ovaj, i je l' vam on uspio pomoći, jeste…
O: Je…
P: …bili zadovoljni?
O: …jako sam bila zadovoljna.
P: Dobro, i znači…
O: *Pohvaljujem, pohvaljujem kolegu. (smijeh)*
P: Pohvaljujete kolegu. (smijeh) Dobro, i, znači, ako biste se ponovno našli u sličnoj situaciji, ponovili biste tu potragu?
O: *Umm,* uvijek, da.
P: Dobro. Možete li se sjetiti situacije kada vam je bilo osobito teško pronaći informacije koje su vam bile potrebne i općenito, do kakvih vam je informacija najteže doći i zašto?
O: *Umm, pa* često je teško naći nešto, kada nađemo nešto što je *recimo, u poslu kada je nešto* sumnjivo, ali nije u biti jasno baš kako to najbolje definirati…
P: Mhm.

O: …pa je u stvari teško *organizirati, odnosno,* osmisliti pretraživanje interneta ili knjiga da se nađe neka određena, na primjer, patologija, koja je rijetka sama po sebi…
P: Da, da, da.
O: …pa je u stvari teško naći, se sjetit' nekih ključnih riječi koje bi to *sudile, odnosno* tražile, drugo, u biti kad trebam neke konkretne studije vezane uz nešto…
P: Da.
O: …što hoću pročitati, kad u biti zbog, *umm,* pomanjkanja financijskih sredstava, sredstava u ovaj, ustanovama Republike Hrvatske ograničen pristup mrežama koje se plaćaju. *(smijeh)*
P: Aha, znači ne možete onda pristupit'…
O: Ne mogu pristupiti, *da,* člancima koji me zanimaju zbog toga što nemam *umm,* pretplatnu, pretplatnički odnos, a nema ni institucija.
P: Da, ovaj, i to trebate najčešće informacije za neko profesionalno usavršavanje ili?
O: *Za znanstveno,* uglavnom je to kad to tražim, kad ne mogu to, za znanstveno usavršavanje.
P: Aha, dobro.
O: *Profesionalno znanstveno.*
P: Dobro, i, ovaj, i u tim slučajevima onda, je l' možete nekako drugačije doć' do tih informacija?
O: Pa mogu, recimo, zamolim *uh*, kada na primjer ne mogu na internetu naći kada pristupim, recimo, *ako pristupim* od kuće… *Da ti pričam to?*
P: Mhm.
O: Kad pristupam od kuće, onda ne mogu ničem skoro pristupit'. Onda nekad kad pristupim iz *knjiž-, sa,* iz bolnice, onda je veći broj…
P: Da.
O: …veći broj tih*, umm, kak' se to zove, hm…*
P: Pretplata?
O: …pa tih, pretraživača koji se mogu koristit' gdje postoji pretplata pa mogu…
P: Aha.
O: …al' nekad ni od tamo ne mogu*, 'naći…*
P: Da, da, da.
O: …ni iz bolnice, *al' ja mislim da je knjižnica na nekoj drugoj način pristupa…*
P: Da.
O: … pa onda zamolim ove, odnosno isprintam abstract nekog članka…
P: Da, da, da.
O: …i dam *ovim umm,* gospođama knjižničarkama u knjižnici…

P: Da, da, da.

O: …i *onda one valjda, ne znam na koji način,* onda one nekako…

P: Da, da, da.

O: …uspiju nešto naći možda što i postoji pretplata, ali ja nisam na dobar način išla pretraživati…

P: Da, da, da.

O: …ili ako ni tako ne mogu, onda nekad pitam, *umm,* neke poznanike iz drugih zemalja koji, *ovaj,* imaju…

P: Da.

O: *...za koje pretpostavljam, na primjer, žive u Švicarskoj pa imaju, ovaj…*

P: Da, da, da.

O: …pristup većem broju mreža, da mi oni izvuku original članka…

P: Da.

O: …koji se plaća.

P: Odlično, i ovaj, i na kraju onda uspijete barem dio tih…

O: Pa nekad da, *uvi-,* pa abstract mogu uvijek…

P: Da, da, da.

O: …a ovo nekad da, nekad ne, zavisi, zavisi gdje je objavljeno i eto.

P: Da.

O: Odnosno, splet okolnosti, ima li netko pristup tome ili ne.

P: Da. I ovaj, onda te, ili knjižničarke ili kolege, njih onda u takvim slučajevima zamolite češće ili je to bilo samo jednom?

O: *Pa nije,* to bude više puta…

P: Da, da.

O: …kad ne mogu, kad ne mogu nać' nešto što mi treba.

P: Okej, super. Ovaj, možete li se sjetiti kada vam je bilo osobito jednostavno pronaći informacije koje su vam bile potrebne, odnosno općenito, do kakvih vam je informacija najjednostavnije doći?

O: *Pa najjednostavnije mi je doći recimo do vremenske prognoze, šalim se. (smijeh)* Najjednostavnije mi je doći do informacija vezanih uz same bolesti…

P: Da?

O: …znači, kad nešto nije vezano uz neke znanstvene…

P: Mhm.

O: …koji se objavljuju u časopisima koji se plaćaju, nego se radi o nekom, nekom općem znanju…

P: Mhm.

O: …medicinskom, vezanom uz neke bolesti, recimo, na primjer, radiološki prikaz, odnosno kako na rendgenskim snimkama, na CT-u i slično, izgleda određena patologija, e postoje tu jako dobre besplatne stranice…

P: Da, da, da.

O: *...koje u stvari nisu namjenjene znanstvenom,* gdje se ne objavljuju znanstveni radovi već su isključivo *za, umm,* za struku odnosno za širenje nekog općeg medicinskog znanja…

P: Mhm.

O: …i onda je tu vrlo, to ja stalno koristim i tu je vrlo lako, ovaj, naći jer je to sistematično *polož-,* posloženo i u stvari, *upravo je, umm,* postoje neke *umm,* meni najdraže stranice na kojima uvijek, *ma,* ma recimo 95% slučajeva…

P: Da, da, da.

O: …ma i više možda, mogu nać' upravo ono što mi treba u datom trenutku vrlo brzo, kada se radi o nekom…

P: Da, da, da.

O: …stručnom problemu.

P: Koje su to stranice?

O: Radiopedia.org.

P: Dobro, okej, super, i znači to koristite isto redovito.

O: *To, pa* to svaki dan.

P: Svaki dan, odlično, i ovaj, pronađete tamo sve što vas zanima ili?

O: Pa gotovo, gotovo sve vezano uz, recimo, neke probleme tijekom posla, znači ne vezano uz znanstveno nešto, nego baš ono što tijekom posla što se pojavljuju…

P: Da, da, da.

O: …tamo se, tamo gotovo sve nađem, da.

P: I ovaj, i kako onda u biti iskoristite te informacije?

O: *Pa z-, postanem pametnija. (smijeh)*

P: *(smijeh)* Odlično.

O: *Pa s-, zato što* onda tamo vidim je li to ono što sam ja sumnjala upravo to, odnosno, dobijem dodatne informacije vezane uz neku patologiju koja me zanima, *umm,* proširim svoje znanje…

P: Jeste li bili u pravu ili…

O: …stručno. *Da, da.*

P: Okej, super. Kada vam je potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno možete li se prisjetiti situacije u kojoj ste bili izuzetno frustrirani prilikom traženja informacija?

O: Da, kod početka *umm,* prikupljanja informacija vezanih uz*, umm* prijavu teme doktorata kada u stvari nisam, a ne znam zašto nisam, uopće mogla doći do tih članaka koje znam da moraju negdje postojati u cyberspace-u… *(smijeh)*

P: *(smijeh)*

O: …ali ih ja ne mogu naći, znači umm, teško mi je… U biti, kad sam počinjala pretragu s nekakvim ključnim riječima, jako mali broj članaka mi je…

P: Mhm.

O: …i onda vezano uz njih kad gle'am šta su oni, na šta se referiraju, je l', koje još mogu naći slične, u biti jako mali broj članaka sam mogla uopće nać' vezanih uz određenu, *uz određenu* temu…

P: Da.

O: …a onda kasnije, tipa par mjeseci kasnije, valjda neki drugi, neka kombinacija druga ključnih riječi…

P: Da, da, da.

O: …pa mi se otvorilo još more članaka kojih ima tak'ih, ali nisam u startu mogla nać', ne znam, ne znam zašto u stvari.

P: Aha.

O: Valjda sam pogrešne ključne riječi koristila.

P: Ovaj, i što ste zapravo, koje ste onda izvore konzultirali, neke baze podataka ili?

O: *Umm, pa di-*, u biti da, baze podataka, kasnije *umm*, sam našla slučajno neke druge članke pa su u referencama tih članaka…

P: Aha, da, da, da.

O: …u biti na PubMed-u kako postoji gdje je citirano…

P: Da, da, da.

O: …i gdje se još, recimo, taj isti članak spominje, onda jedno za drugim, kad nađem tu…

P: Slijeđenjem.

O: …da, nađem neku zlatnu žilu *(smijeh)* onda mi se kasnije otvara samo po sebi i previše toga.

P: *(smijeh)* Aha, znači onda je opet problem zato što je more izvora…

O: Onda bude, da, more izvora pa više ne znam šta sam čitala.

P: Aha, zanimljivo. Ovaj, no, u svakom slučaju, na kraju jeste uspjeli, ovaj, iskoristiti…
O: *Pa* jesam, *da, da.*
P: …te informacije, i bili ste zadovoljni?
O: Uglavnom, da.
P: Dobro. Ovaj, dobro, pretpostavljam nać' u sličnoj situaciji da pišete još jedan doktorat… *(smijeh)*
O: *Da, iskreno se nadam i ja, dobro.*
P: Dobro. Možete li se prisjetiti posljednje situacije u kojoj vam je potraga za informacijama bila zadovoljavajuća, odnosno kad ste imali vrlo visok osjećaj zadovoljstva i postignuća nakon pronalaska traženih informacija?
O: Da, recimo kad sam, *ovaj,* htjela nešto, nešto općenito malo naučiti vezano uz neku problematiku i onda sam uzela knjigu i tamo pročitala…
P: Mhm.
O: …i upravo tamo je pisalo sve ono što mislim da, da treba znat'.
P: Umm…
O: Osnovno vezano uz to.
P: …je l' se sjećate što je točno bilo posrijedi?
O: Umm, bilo je uzimanje uzora, odnosno stentiranje renalnih arterija kod esencijalne hipertenzije. *(smijeh) Pa ozbiljno! (smijeh)*
P: *(smijeh)* Dobro. Stent, to s-, to sam razumjela.
O: *Da.*
P: Dobro, je l' to bilo potrebno umm, za, za nekakav svakidašnji rad u smislu da, da s tim…
O: Ne, to mi treba, općenito me zanimalo jer sam se sjetila da je to nešto o čemu ne znam, da smatram da ne znam dovoljno pa sam onda išla tra-, naći u knjizi nešto vezano uz to…
P: Aha.
O: …pročitat'.
P: Aha, dobro. Umm, to ste, znači, koristili knjige, dobro to ste i rekli. I je l' i inače zapravo pretražujete nešto u knjigama ili sad sve samo na internetu?
O: Zaviš-, si šta, kad želim nešto, *umm,* učiti, znači kad i'am potrebu, sad trebam neku, neku cjelinu malo se više informirat' o tome, krenuti učiti nešto…
P: Mhm.
O: …onda u biti vrlo često počnem sa knjigom jer u knjigama je to sistematizirano…
P: Da, da, da.

O: …nekako na način za, *umm,* neko opće znanje, a kada mi treba nešto brzo na poslu, znači…

P: Da.

O: …nešto konkretno vezano uz neki problem, neko brzo rješenje, onda tu idem na internet, znači ovo kad tre'am nešto sistematično kao naučiti…

P: Da, da, da.

O: …onda to više, prvo knjiga, onda kasnije…

P: Mhm.

O: …dopuna, ovaj, na internetu, a kad treba nešto, nešto, nešto specifično, usko…

P: Da, da, da.

O: …vezano uz neki problem koji treba odmah riješit', onda u biti internetom se nađu kraće verzije…

P: Okej.

O: …informacija.

P: Super, evo, to je onda…

Pff.

P: …s intervjuom to. Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema ili obveza s kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključititi sve resurse koje u takvim prilikama koristite…

O: *Aha.*

P: …te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojem izvoru osobno dajete prednost; odnosno izvore koji najradije birate smjestite u Zonu 1, izvore koji odabirete nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvore koji najrjeđe konzultirate smjestite u Zonu 3.

O: *A pa čekaj, vezano za šta? Vezano uz, ovaj, uz stručni ili znanstveni rad?*

P: Pa uz stručni. Umm, molim vas da objasnite izvore i kanale koje ste naveli u mapi na primjeru problema ili obveze za čije ste ih rješavanje koristili.

O: *Aha, 'nači kolege. Znači,* u svakodnevnom radu, ako naiđem na neku situaciju koja mi je neobična ili za nešto za što nisam sigurna prvo koga pitam jesu kolege koje…

P: Mhm.

O: *…su, koje su u, koje to umm,* recimo imaju više iskustva s nekim problemom, koji to više rade, to je znači standardno nešto što se radi svaki dan i što ostali isto rade svaki dan.

P: Da.

O: Čim je nešto čudno zove se još netko da još netko pogleda, čak i ako mis'iš da nešto znaš, zoveš nekoga da…
P: Da pogleda.
O: …da ti potvrdi, da. Internet, *kad god, ovaj,* kad god je u stvari neka situacija na koju možda kolege nemaju instant odgovor ili i njima, na primjer, nešto onako…
P: Da.
O: …malo neobično, pogleda se na nekim *umm,* na internetu, u biti, se provjeri ili nekim stranicama direktno vezanim uz radiologiju *ili,* ili stvarno ukucaš u Google pa onda vidiš, *ono,* nabrzaka nađeš *umm,* već se profiltriraš…
P: Da, da, da.
O: …znaš već koji članci*, š-, š-,* šta ima smisla čitati, šta ne. Ovaj, a ovo što tu piše PubMed, to je više vezano uz, nešto *kad,* kad znanstveno te zanima, kad trebaš neki konkretan članak vezan uz nešto…
P: Da, da, da.
O: …a ne neko opće znanje. Onda drugu zonu knjige, tu je više kad želim produbiti svoje znanje, znači ne kad neš- ki imam problem direktno na poslu, nego kad smatram da *o ne-,* o nečem, o nekom problemu tre'am nešto više znati…
P: Mhm.
O: …ovaj, ili znam da će mi, na primjer, doći neki problem…
P: Da.
O: …na primjer, sutra, na poslu će se sutradan raditi nešto, da ćemo nešto raditi, e onda u biti idem *prve-,* onda idem u knjigu, na primjer, pročitat'…
P: Da, da, da.
O: …u nekih par knjiga *koje najčešće, ovaj,* na koje se najčešće referiram, pročitati, *umm,* šta tamo piše, a isto tako, *ovaj,* to isto radim onda i na internetu, i *umm, tražeć-,* tražit' neke znanstvene članke gdje je nešto dodatno još pojašnjeno, ako…
P: Da, da, da.
O: …je knjiga možda malo, jer sve te knjige, mis'im čim izađe knjiga u medicini, već u startu zastarjela…
P: Da.
O: …kolko se brzo to, onda idem provjerit' još na nekim novijim znanstvenim člancima je li se nešto promijenilo vezano uz stavove i postupanja umm, uz ono, *o,* što me zanima.
P: Mhm.

O: I u Zonu 3 znači *umm,* knjižničari ako ne mogu, ako mi je neki članak smatram da mi je bitan, a ne mogu do njega pristupiti nikako, onda u biti zamolim…
P: Da.
O: *...umm,* kolege knjižničare da pokušaju to naći ili predmetni stručnjaci, znači ako je neko, neko specifično područje o kojem kolege *umm,* nemaju dovoljno znanja, a u biti je nešto što se ne može, da se ne može naći sad točno rješenje, znači dosta ovisi od pacijenta do pacijenta pa se ne može rješenje naći baš direktno na internetu, odnosno…
P: Da, da, da.
O: …nekim člancima i slično, znači treba netko, treba osoba koja ima iskustva puno u *v-*, rješavanju…
P: Da, da, da.
O: …nečega, e onda bih kontaktirala predmetne stručnjaci, -ke, znači, ne neke kolege koji sa mnom rade, nego netko s kim baš nemam neki, *umm,* prijateljsko-poslovni odnos…
P: Da, da, da.
O: …nego se zna da zna dosta o nečemu, pa eto, ako mi može ponuditi neki savjet.
P: Aha, okej. Od navedenih izvora, koji najviše preferirate i zašto?
O: *Umm, pa* kolege zato što su najdostupniji zbog toga što, *ovaj,* se opet ti pacijenti svi, *umm,* vrte u našem krugu pa onda, u biti, je bitno da i ostali budu upoznati…
P: Aha.
O: …s problematikom, ako će se opet kasnije pojaviti kod nekoga i u biti pretraživanje interneta zbog toga što je najjednostavnije, najbrži način dolaska do informacija.
P: Da, da, da, okej. Od izvora koje ste naveli, koji najmanje preferirate i zašto?
O: *Umm, pa* predmetne stručnjake.
P: Dobro, okej.
O: Zato jer su, *umm, ne,* nedostupni, ne zna se nikad kak' će reagirati, mislim, nije, ovaj, baš uobičajeno tako.
P: Da. Umm, koji izvore konzultirate kad ste, kad imate nekakav konkretan problem koji trebate riješit'?
O: Pa opet kolege i internet.
P: Dobro.
O: *Zonu 1.*
P: A to, zapravo, i kad ste u nedoumici. Da, dobro, znači, u principu nema toliko velike razlike od, od situacije do situacije…
O: Ne.

P: …šta ćete koristit', dobro. Umm, što obično uzimate u obzir kada odlučujete hoćete li pristupiti izvorima ili ne?
O: *Kako misliš šta uzimam u obzir?*
P: Pa, b-, b-, što su kriteriji pristupanja određenom umjesto nekog drugog…
O: *Aha, pa…*
P: …da ćeš prije pitat' kolegu…
O: *Pa* zavisi, ako je nešto, recimo, što treba hitno rješavat', znači pacijente neke koje, kojem je nešto i vidim da je nešto i nije mi jasno šta je, prvo ću pitat' nekog kolegu koji je tamo jer je u biti to najbrže…
P: Da.
O: …u biti, bolje će moći vidjet', osobito što je to dosta sve, sve je subjektivno, a ako je nešto vezano što me ovako inače zanima, više znanstveno-stručno usavršavanje, onda, onda neću pitat kolegu šta misli o nekoj problematici, nego ću ić na internet potražit' sama, ovaj…
P: Mhm. Okej. I postoji li izvor ili kanal koji ste htjeli koristit', ali niste imali priliku pa stoga nije na mapi? Nešto tipa ovog da znate da postoji određena baza podataka, ali…
O: *E pa to,* da, postoje baze podataka kojima ne možemo pristupiti, odnosno, kojima se pristupa samo djelomično zbog toga što su neke, neki članci open acces pa se može, a nekad nešto se plaća…
P: Da.
O: …pa ne mogu nikako, prema tome, to je nešto što, čemu želiš pristupiti, a ne možeš.
P: Aha.
O: *E, ovdje mogu ubaciti kongrese, vidiš, to su isto isto informacijski kori-, horizonti.*
P: Pa da.
O: *Evogac.*
P: Pa je. Može. Pa je to u biti razmjena stučnih informacija.
O: *Pa da, da, da.*
P: Da, okej. To je onda to.
O: *Dobro.*
P: Gotovi smo.
O: *Odlično, e imamo tu, znaš šta još imaš, oni kat-, kao prospekti…*
P: Umm… Kakvi?
O: *(smijeh) Pa prospekte, na primjer, umm, na primjer dobijem, na primjer prospekte o nekim novim materijalima, na primjer, neki stentovi, neki kateteri, nešto…*
P: Aha, e pa da, da, da.

O: *...pa onda ideš se u to informirat' recimo sad, na primjer ideš pogledat' da l' tu ima nešto što bi tebi pasalo za…*

P: E pa je, da.

O: *...pacijente, to je isto neka vrst…*

P: Ili informacije o recimo nekakvim novim lijekovima ili…

O: *Da, da.*

P: …novim…

O: *Da, da.*

P: …novim metodama liječenja, nečeg.

O: *Da, nešto, da. To dobiješ ovako, to* nisu *d-, znači, ni članci ni knjige ni ništa, nego… Šta da napišem, prospekti?*

P: Pa može, da.

O: *Znat ćeš, znat ćeš na šta mislim.*

P: Znat ću. Eto…

O: *Odlično, Ivana.*

P: To je to.

O: *Eto, sad ćemo onda vidjet kad [osoba 3] završi…*

Intervju L4

P: Možete li se sjetiti kada ste posljednji put trebali stručne informacije za obavljanje svog posla?

O: Jučer. *(smijeh)*

P: Kakve ste infor-… *(smijeh)*

O: *Znači,* jučer, što znači da je to na svakodnevnoj, *gotovo,* osnovi se događa potreba za…

P: Mhm.

O: …informacijama.

P: Umm, jučer konkretno, kakve ste informacije trebali, za šta vam je trebalo?

O: *Umm,* konkretno je mi, *b-, mi ječ-, mi* je bila potrebna informacija *koju bih ja ocijenila umm, stručnom…*

P: Mhm. *(smijeh)*

O: *...znači,* radilo se, radilo se o terapiji za malo dijete…

P: Mhm.

O: …koje je staro 10 mjeseci, *umm,* s kakvima ja inače nemam iskustva jer nisam pedijatar i ne liječim djecu mlađu od 7 godina…

P: Da.

O: …životne dobi, ali radilo se o djetetu koje je ovdje kod bake *iz, u,* inače živi u Austriji i imalo je nekakvu, problem s okom, *nekakav mali harp hordeolum, dakle* upalu, a *umm,* ono što mi je bilo bitno provjeriti terapiju…

(zvonjava telefona)

O: …koja je primjerena, koja je primjerena tako malom…

(zvonjava telefona)

O: …djetetu.

P: Ovaj, i koje ste izvore tada potražili, koje izvore ste konzultirali?

O: *Dakle, umm,* na internetu otvorila o određenom lijeku koji sam cijenila da bi bio primjeren…

P: Mhm.

O: …provjeriti detalje vezano uz moguće kontraindikacije za dijete tako…

P: Da.

O: …male životne dobi, *umm,* HALMED-a…

P: Da.

O: …dakle, Hrvatske agencije za lijekove…

P: Mhm.

O: …koja ima *vrlo,* vrlo precizne podatke i naputke, od primjene, *umm,* interakcija, kontraindikacija lijekova i ostalog.

P: I ovaj, jeste onda uspjeli pronaći informacije…

O: Da.

P: …koje su vam trebale, jeste uspjeli…

O: *Riješit'...*

P: …riješit'…

O: *...riješit' moju potrebu.*

P: Dobro, okej, super. I kad bi se, recimo, ponovno našli u takvoj situaciji, je l' biste tu pon-, potragu ponovili ili biste nešto promijenili?

O: *Umm*, prvo bih, to bi bio prioritet…

P: Da.

O: *...dakle,* prvo bih pokušala na taj način riješiti…

P: Mhm.

O: …doć' do informacija koja mi je potrebna, a moguće da bih *a,* ako bi bila nejasna informacija, to još provjerila sa *ovaj,* kolegama…

P: Da.

O: …koji su te struke, *oftalmologu,* oftalmologom u ovom slučaju…

P: Da, da, da.

O: *...je l' da.*

P: Dobro. Možete li se sjetiti kada vam je bilo osobito teško pronaći informacije i općenito, do kakvih vam je informacija najteže doći?

O: *Mhm. Huh,* ono što je, što je u biti apsurd *možda, umm, nevjerovatno da postoji vrla,* vrlo loša komunikacija primjerice, između razine primarne zdravstvene zaštite i sekundarne u smislu da, konkretno u našemu gradu, znači KBC Osijek ne dostavlja informacije pojedinih odjela koji su takozvani dijagnostički, znači koje mi vrlo često koristimo, šaljemo pacijenta vadit' krv…

P: Da.

O: …tražimo, *ne znam ja,* nekakvo rendgensko snimanje ili slično… Dakle, ne dostavljaju eventualne promjene u sadržaju svoje djelatnosti….

P: Da.

O: …pritom mislim na to da se događaju promjene u smislu da se neke pretrage…

P: Da.

O: …više ne rade…

P: Mhm.

O: …a, *umm,* proširuju dijapazon nekakvim novim pretragama, *umm,* i u tom smislu mi ne dobijemo apsolutno nikakvu informaciju. Ono što je po mom mišljenju neprihvatljivo, to je to da počesto od pacijenata čujete*, a to se sad tamo, ili tako dalje. Ja mislim, evo, je'an specifičan tumorski marker koji trenutno, kad biste me pitali, umm, a, nisam sigurna da se radi na odjelu za nuklearnu medicinu, ali sam ja ostala ugodno iznenađena prije nekoliko godina jer je jedan privatni liječnik…*

P: Da.

O: *...urolog, umm, preporučio tu pretragu i onda sam se zanimala, interesirala, zvala i tako dalje, da je i u našoj bolnici na odjelu nuklearne medicine se radio.*

P: Da.

O: *Inače rijetko tražena pretraga i tako dalje. Znači,* mislim *da bi to bilo, ovaj,vrlo umm,* da bi to bilo olakšavajuće i pojednostavljeno kad bi postojala jedna primjerena komunikacija, a ja cijenim da bi to bila takva da odjel…

P: Da.

O: …u vezi svake promjene koja se događa i mogućnosti koje pruža…

P: Mhm.

O: …ili pak više ne pruža, da izvijesti one korisnike, odnosno one koji sudjeluju…

P: Da.

O: …u potraživanju takve pretrage.

P: Okej. A možete li se sjetiti kada vam je bilo osobito jednostavno pronaći informacije i općenito, do kakvih vam je informacija najjednostavnije doći?

O: Pa mislim da je vrlo jednostavno *evo ad-, kad se, umm, umm, ono što se tiče struke i da se ne mičemo dalje od tog dijela, je l', koji osnova u biti moje djelatnosti…*

P: Da.

O: *…možda, šta ja znam,* smjernice za liječenje…

P: Da.

O: …nekakve bolesti, iako*, umm, je l', k-, ono što smo nevezano razgovarali da* u biti svaka djelatnost počiva na pravnim nekakvim zakonima, pa tako…

P: Da, da, da.

O: *…i, i zdravstvena, ovaj, dakle, kojoj sam ja posvećena, umm,* smjernice za liječenje nekakve bolesti, *umm,* se *umm,* prate, *vrlo su tren-* i mijenjaju se…

P: Mhm.

O: …i postoje smjernice, ne znam, određenih društava, *umm,* internista, kardiologa, ne znam…

P: Da.

O: …ginekologa i tak' dalje, *umm,* za liječenje i zbrinjavanje određene dijagnoze, bolesti, problema, ovaj, *umm,* i to *umm,* nacionalnih društava, znači na svjetskoj razini, europskoj, *umm,* hrvatskoj i tako dalje. Znači, ako želite provjeriti koji je najnoviji trend u liječenju neke bolesti, a to možete doć' u situaciju jer imate pacijenta *umm,* koji se ne želi zadovoljiti onim što mu zakonodavac, odnosno…

P: Da.

O: …država osigurava, *a-,* pa pita da li možda sukladno najnovijim smjernicama *ima pr-,* ima, *umm,* mogućnosti…

P: Mhm.

O: …liječenja nekim drugim lijekom na koji on možda nema pravo…

P: Da.

O: …u okviru ovaj, našeg zakonodavstva i da želi taj lijek sebi sam priuštiti.

P: Da.

O: Dakle, to vrlo jednostavno, mis'im to je vrlo, *umm,* evo danas, zahvaljujući suvremenim tehnologijama…

P: Mhm.

O: …internetu i tako dalje, dostupno…

P: Da.

O: …je pratiti…

P: Mhm.

O: …smjernice umm, u najnovijim, 'nači najnovije smjernice…

P: Da.

O: …u liječenju i tretiranju, zbrinjavanju ovaj, svih mogućih gotovo bolesti.

P: I dobro, to, to smo zapravo i rekli, to redovito provjeravate, to vam je jedna od…

O: *Da, da.*

P: …primarnih stvari…

O: *Od primarnih stvari koje…*

P: Dobro. Umm, kada vam je potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno, možete li se sjetiti neke situacije da ste bili frustrirani kada ste tražili informacije?

O: *Evo, ja mislim, to smo, nešto smo slično, ovaj, dotakli, e'o, to je bio* jedan primjer koji je, umm, bio silno frustrirajuć i tijekom dva dana…

P: Da.

O: …sam ga rješavala, *ovaj, umm,* gdje se radilo o, *umm,* potrebi pacijentice koja je operirana u drugoj ustanovi…

P: Mhm.

O: …znači, nije u Osijeku i *umm,* išla je na prvi kontrolni pregled iza svoje obavljene operacije koljena i ona je čula od nekoga, je l'…

P: Da.

O: *…to su one priče na placu…*

P: Da, da, da. *(smijeh)*

O: …da ona ipak ima pravo da nju kola hitne pomoći prevezu, ovaj, do Vukovara. *Umm, i, umm,* dakle, u tom trenutku vi *os-,* već instinktivno reagirate temeljem tih silnih informacija koje su vam u glavi*, neću reći znanja,* znači nema pravo jer *umm, je mogla tu operaciju izvršiti kad, dakle,* zakonodavac kaže *i propis kaže i pravilnik kaže po članku koji sad znamo, i da ima svoj broj koji je to,* da nema pravo na prijevoz kolima hitne pomoći i mora u vlastitoj…

P: Da.

O: …režiji to riješiti. I ja gospođu izvijestim o tome, al' je ona bila vrlo uporna i sad me je u tom trenutku, nekad dođete u situaciju, *kažem*, ne možete više to sve pratit', da sam sebe idete provjeravat' da ne vjerujete sami sebi…
P: Da.
O: …i ovaj, ja sad krenem provjeravati tu informaciju. U tom trenutku neki od tih podzakonskih, tako ću ih nazvat', akata, pravilnika…
P: Da.
O: *...ili ne znam, umm,* koji detaljnije objašnjavaju neke stvari…
P: Mhm.
O: …nisu baš uvijek možda dostupni baš u svakom trenutku da možete sami provjeriti i ja sam se odlučila, *umm, ovaj,* kontaktirati HZZO.
P: Mhm.
O: *Umm, koji,* čiji sam ugovorni partner i cijenila sam da, na neki način, mi trebaju pružit' pravnu logistiku pojašnjenju nekih propisa, ali, *umm,* ni tu osoba koju sam nazvala pravne struke u istom trenutku mi nije mogla, kako kaže, iz rukava…
P: Da.
O: …tu informaciju pružiti i onda, mislim da je više frustrirajuće bilo to što, eto, specifičnost moga posla takva da nas to onda limitira u obavljanju svakodnevnih…
P: Da, da, da.
O: …zadataka negoli za to mora postojati nekakvo vrijeme, a mi smo navikli da vrlo brzo, eto…
P: Da.
O: …to moramo sve riješiti…
P: Sve naći…
O: …i tako dalje, pa to je bilo prilično frustrirajuće, *umm,* telefoni su se tu vrtjeli i onda dok nismo na koncu sutradan dobili potvrdu i blagoslov HZZO-a da smo u pravu *(smijeh)*…
P: Da. *(smijeh)*
O: *... ovaj, s onim kako nam se u samom početku činilo.*
P: Okej. Možete li se prisjetiti posljednje situacije u kojoj je potraga za informacijama bila zadovoljavajuća, odnosno kad ste imali vrlo visok osjećaj zadovoljstva i postignuća nakon što ste pronašli informacije?
O: *Evo, umm,* sad ću opet u vrlo pozitivnom smislu, HZZO, dakle ima portal…
P: Da.
O: *...umm,* koji mi, *umm,* koristimo vrlo, *pa,* često i koji nije loše koristit'…

P: Mhm.
O: …dapače, poželjno, *umm,* sa najnovijim informacijama, *umm,* različitoga tipa i sadržaja, između ostaloga, tu su objavljeni, eto, i ti, već spominjani…
P: Da.
O: …različiti pravilnici i propisi. *Umm,* radilo se o pacijentici koja je u stvari došla sa ginekološkom dijagnozom…
P: Da.
O: …a kako je sada ginekologija izdvojena *kao i, ovaj, stomatologija* u okviru primarne zdravstvene zaštite bilo je pitanje toga, nije bilo sporno da ju ginekolog upućuje dalje u bolnicu…
P: Da.
O: …na nekakav mali zahvat, nego je bilo sporno pitanje bolovanja, tko će otvorit' bolovanje…
P: Da.
O: …zato što i ginekolog vodi, u biti sva ginekološka bolovanja osim tumorskih bolesti…
P: Da.
O: …koje su u našoj nadležnosti i kako je ona došla navodno, navodno, sad, to su oni pokvareni telefoni…
P: Da.
O: *...ovaj pacijent kaže „Ginekolog me je uputio“, e onda, mi smo već naučili da ne budemo kivni i ljuti na svog kolegu ginekologa je l' to često nije tako, ovaj, umm,* onda sam ja išla provjeravati i naravno, na portalu HZZO-a bez problema možete doć' do tih informacija i pravilnika…
P: Da.
O: …dijagnoza, šifri, dakle, ovaj, umm, vrlo, vrlo kvalitetno i saznati što je u čijoj nadležnosti.
P: Okej, super. To je onda s intervjuom zapravo i gotovo. Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema ili obveza s kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključiti sve resurse koje u takvim prilikama koristite te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojim izvorima osobno dajete prednost; odnosno izvore koji najradije birate smjestite u Zonu 1, izvore koje birate nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvore koji najrjeđe birate smjestite u Zonu 3. Umm, molim vas da mi objasnite izvore i

kanale koje ste naveli u mapi na primjeru prob-, problema ili obveze za čije ste ih rješavanje koristili.

O: E ovako, u Zoni 1 uglavnom, *umm,* najčešće…

P: Mhm.

O: …se koriste, dakle, suvremene tehnologije, mogućnosti informacija, *umm,* preko interneta…

P: Dobro.

O: …prioritetno stručnih informacija vezanih, znači, uz osnovnu djelatnost struke, zatim i, *umm,* različitih popularnih…

P: Mhm.

O: …članaka zbog adekvatne s pacijentom koji je ipak laik…

P: Da.

O: *…umm,* dakle vokabulara *i inoga i umm,* jednako tako se koriste ove tehnologije u smislu edukacije samog…

P: Mhm.

O: …liječnika*, umm,* evo primjerice rješavanja, ne znam, određenih *umm,* testova koje mogući, omogućava niz portala kakav je PLIVAmed primjerice…

P: Da?

O: …uvida u literaturu, adekvatnu stručnu literaturu, a potom i ispunjavanja testova…

P: Mhm.

O: …koji onda služe nama za skupljanje bodova za relicenciranje. Jednako tako kao i komunikacije sa korisnikom naših usluga, s pacijentom…

P: Da.

O: …putem mail-a i slično. Eto, to bi bila Zona 1. U drugu sam stavila, ovaj, kontakt *umm, umm,* dakle ljudski nekakav kontakt, znači u smislu *umm,* kontakta sa stručnim predstavnicima farmaceutskih…

P: Mhm.

O: …kuća, *umm,* zatim, *umm,* putem različitih predavanja, kongresa…

P: Da.

O: …naših stručnih skupova, u biti, u kojima razmjenjujemo, ovaj, mišljenje, iskustva i dolazimo do željenih informacija.

P: Da.

O: Da. A posljednje ono što, evo, *umm,* mijenjaju se vremena (smijeh) je l' da, mis'im zadnje možda knjiga, odnosno najrjeđe, najrjeđe korištena, kojih se ipak još uvijek ne odričemo.

P: Da, super. Ovaj, a od navedenih izvora, koji najviše preferirate ? Zapravo, rekli ste da su to ove tehnologije.

O: *Umm,* da.

P: A koji najmanje preferirate i koji je razlog za to?

O: *Umm, ovako, niti,* niti drugu zonu niti treću ne preferiram manje…

P: Da.

O: …ali, okolnosti su takve u mom svakodnevnom radu koje određuju, evo, *umm,* ovakav redoslijed…

P: Da.

O: …kakav sam iskazala, *znači još uvijek mi je mila i ugodna i knjiga i u fizičkom smislu i čak možda draža i milija, ali jednostavno sve manje vremena…*

P: Da.

O: *...za, ovaj, za to da si to priuštim na takav način. Jednako tako kao što su mi ugodni i izravni kontakti u kojima, ovaj, možete razmijenit' mišljenje…*

P: Da.

O: *...i diskutirati i tako.*

P: Ovaj, a koje izvore koristite kada imate nekakav konkretan problem koji trebate riješit'? Od ovih tu.

O: *U kom smislu konkretan?*

P: Umm, pa recimo da umm, kao ovo što ste pričali za HZZO…

O: *Mhm.*

P: …ne-, nešto se dogodilo ili za, za ovu bebu, vi ste sad u nekoj situaciji i trebate doći do…

O: *Da, dakle…*

P: …nekog rješenja.

O: …prioritet uvijek ono što mi već sada, valjda je to već uvjetovano…

P: Mhm.

O: *...umm, dakle posljednjim godinama…*

P: Da.

O: *...načina rada kako radimo, jer je hrvatsko zdravstvo hu, hu, hu (smijeh) vrlo informatizirano, da tako kažem, je l'.*

P: Da.

O: *Znači,* uvijek će mi past' na um da pokušam samostalno doći…

P: Da.

O: *...što znači*, koristeći, *evo,* suvremene tehnologije…

P: Da.

O: …do informacije, a onda ako ju trebam eventualno pojasniti možda, ako je nekakav propis pravni gdje bi valjalo još tumačenje baš…

P: Da, da, da.

O: …stručne pravne osobe, u tom smislu onda ću izravno kontaktirati…

P: Da.

O: *...onda ću izravno kontaktirati* tu osobu, što znači da bi ovo bio redoslijed.

P: Mhm. A-

O: E, i osim toga, vi danas puno brže dobijete, to je razlog…

P: Da.

O: …puno brže dobijete, dakle brzina je ono, ne samo način rada gdje smo svi vrlo, vrlo angažirani pa nema, mi nemamo vremena…

P: Da.

O: …to je osnovni, osnovni uvjet, *dakle, elementarno, a onda drugo, ovaj, puno brže dobijete informaciju koristeći, ne znam, internet i tak' dalje…*

P: Da.

O: *...i sami se snalazeći, negoli da okrenete telefon i čekate hoće li se netko javit', neće se javit'...*

P: Da.

O: *...da li može tada, ima vremena ili nema vremena, da zovete izravno kolegu ako je struka u pitanju ili ako je, ovaj, pravna osoba. Osim toga,* ja sam naučila *još jednu stvar,* s rezervom uzimati informacije ponekad…

P: Da.

O: *...ponekad, ne uvijek, dakako, umm, i* zavisi od kojih osoba, ako je to u neformalnom razgovoru.

P: Mhm.

O: Kad vi to imate formalizirano, kad imate dokumentirano, onda je to…

P: Da.

O: …pouzdana informacija.

P: Okej, a što je u slučaju kada ste, recimo, u nekakvoj nedoumici ili dilemi, recimo oko postavljanja dil-, dijagnoze i slično? Je l' biste onda prvo pitali možda, recimo neke kolege sustručnjake ili bi isto sami istraživali?

O: Kada je u pitanju nedoumica dijagnoze, znači što svrstavam u izravni baš stručni, stručni dio…

P: Mhm.

O: …onda… To je kod nas vrlo jasan nekakav, *neću reć' algoritam (smijeh),* neki redoslijed, *umm,* diferenciranja…

P: Da.

O: …dijagnoze. *To je već stvar osnova i elementa struke, dakle,* to ide na jedan način koji je uvriježen već *i koji, dakako*, sve ima veze s ovim što sad istražujete, ali pacijent dolazi temeljem informacija, *opet vrlo interesantno možda za vas,* koje on kaže…

P: Da.

O: …a to je anamneza.

P: Mhm.

O: …znači ono što vam pacijent kaže i što ga vi svojim pitanjima, što vi pojasnite, vi dođete do određenog izvora informacija o njegovoj tegobi...

P: Da.

O: …i njegovom problemu, a onda ga vi pregledate, to je drugi izvor informacija…

P: Da.

O: …temeljem konkretnoga pregleda, i onda kad to sve složite…

P: Mhm.

O: …logički, te nekakve premise, onda vi dolazite do, u biti, svoje takozvane radne dijagnoze…

P: Da.

O: …ili pretpostavke. Ponekad je radna dijagnoza i konačna, ali ako imate bilo kakve dvojbe pa trebate to pojasnit', možda će jedan rendgen pluća, primjerice, ili nekakav EKG ili određeni parametri zatraženi iz analiza krvi…

P: Da, da, da.

O: …znači laboratorijskim pretragama pojasniti tu priču…

P: Da.

O: …zato što radna dijagnoza može biti 1, 2 i 3 možda…

P: Mhm.

O: …ako niste sigurni, ako je to samo pretpostavka radne dijagnoze, a nije i konačna, onda vi, to je vještina i znanje, tad koristite svoje znanje koje, nećete uputiti na onu pretragu i isključivati ono što je zadnje, nego onda isključujete ili potvrđujete ono što je prioritetno i što može vitalno ugroziti pacijenta…

P: Da.

O: …znači, to se zove diferencijalna dijagnoza…

P: Mhm.
O: …i mi to radimo na način da onda pacijenta uputimo sa određenim uputnicama i jasnim upitom na određenu pretragu ili na konzultaciju, *umm,* kolegi specijalisti…
P: Da.
O: …za određeno područje, je l'…
P: Da.
O: *...dakle, to je isto stvar komuniciranja i informiranja i ja povratno dobijem i inzistiram, to je vrlo interesantno* sad kako je i samo zdravstvo informatizirano pa kako se vodi elektronski…
P: Da.
O: …karton, onda imate taj feedback, odnosno povratnu nekakvu…
P: Da, da, da.
O: …informaciju *o, ovaj, vezano* od, *dakle,* kolege *koju*, koja će upotpuniti vaš utisak.
P: I postoji li nekakav izvor ili kanal koji ste recimo htjeli koristiti, ali niste imali priliku pa ga zato niste uvrstili na mapu? Ne znate.
O: Možda se nisam ni *(smijeh)* sjetila.
P: Dobro. (smijeh) Okej.
O: Očito mi ne nedostaje previše ako se nisam… *(smijeh)*
P: Pa sigurno. (smijeh) Onda je to to. Onda smo gotovi.
O: *Da, hvala.*

Intervju L5
P: Možete li se sjetiti kada ste posljednji put trebali stručne informacije za obavljanje svog posla?
O: Prošli tjedan.
P: Kakve ste onda informacije tražili?
O: *Umm,* došla je pacijentica sa nekim lijekom koji koristi, koji je meni nepoznat s obzirom da nije iz moje struke…
P: Mhm.
O: …pa smo trebali čisto zbog, *umm,* mogućih nuspojava i zbog…
P: Aha.
O: …mogućih, *umm,* komplikacija s drugim lijekovima, *vezani uz druge lijekove* vidjeti da li smije, ne smije…
P: Aha.

O: *...i kakva je situacija.*

P: Dobro, i ovaj, kako ste tražili te informacije, što ste, koje izvore ste koristili?

O: *Umm, mi ti uglavnom,* ja ti krenem kroz Google…

P: Dobro.

O: …najčešće, onda mi on u principu izbaci, *umm,* neke specijalizirane stranice, mislim za lijekove…

P: Da, da, da.

O: …ili HALMED, koji je inače baš specijalizirana stranica za lijekove, to jest agencija *za mlijekove… Pazi mene, mlijekove.* Lijekove. *(smijeh)*

P: Dobro, i ovaj, i znači HALMED, umm, dobro, je l' taj izvor koristite redovito, i inače?

O: *Umm, da,* da.

P: Dobro, i ovaj, jeste bili zadovoljni zapravo ishodom?

O: Jesam, oni su okej, izbacuju, stvarno su up-to-date što se tiče lijekova, sve nove lijekove, opise, nuspojave, svojstava…

P: Dobro.

O: …svega što treba…

P: I što ste onda s tim informacijama učinili?

O: *Umm,* korigirala terapiju…

P: Mhm.

O: …vidjela da li mogu, ne mogu je l' u principu, *umm,* pacijenti mogu nastavit' dalje pit'…

P: Da, da, da.

O: …taj lijek neovisno o tome što je *mo-,* što je u daljem tijeku, je l'…

P: Da.

O: …morao i drugu terapiju uzimati.

P: Aha, okej, super. I da se ponovo nađete u takvoj situaciji, je l' bi tu potragu ponovili ili biste nešto promijenili?

O: *B-,* ne, mis'im da mi je okej bila situacija*, tako da…*

P: Da.

O: *...što se toga tiče.*

P: Super. A možete li se sjetiti situacije kada vam je bilo osobito teško pronaći informacije i općenito, do kakvih vam je informacija najteže doći i zašto?

O: *Ehhh,* pa što se tiče ginekologije, većina informacija je vrlo dostupna.

P: Mhm.

O: *Umm,* većina informacija, mi imamo i službenu stranicu, je l', Društva ginekologa i opstetričara…

P: Da, da, da.

O: …koja stvarno, *umm,* većinu stvari koja se u svijetu dešava izbacuje…

P: Mhm.

O: …u roku od par mjeseci, tako da…

P: Da.

O: …većinu stvari stvarno koji nam trebaju, neki postupnici ili nešto…

P: Da, da, da.

O: …vrlo jednostavno se dolazi do njih.

P: Je l' neki drugi možda još izvori?

O: *Umm,* puno stvari se može naći na PubMed-u…

P: Mhm.

O: …kao stranici koja je sa tom…

P: Da, da, da.

O: *...s-, s-,* članaka…

P: Da, da, da, stručnih.

O: …stručnih i ostalog i Royal College of Obstetrics [Obstetricians and Gynaecologists]…

P: Mhm.

O: …to je britanska stranica koja ima sve žive postupnike tako da…

P: Da.

O: …stvarno, što se tiče nekih postupnika vezanih za struku…

P: Da.

O: …informacijski, mi možemo vrlo jednostavno doći.

P: Da, to su u biti mrežni izvori, oni su najbrže update-ani?

O: *E* u principu, oni se stvarno update-aju u roku od tjedan, dva, tri, tako da…

P: O, pa super. I je l' vam to dostupno?

O: Da, možemo doć'…

P: Da.

O: …znači, možete do kuće doć' maltene.

P: Da. Da, da, da, super. I je l' uspijete uglavnom pronaći informacije?

O: U 99 posto slučajeva da.

P: Mhm.

O: Ne znam baš da sam našla da mi je bio slučaj, da, ako nešto trebam, pogotovo ako je hića da nisam našla, je l'.
P: Da, da, da. A šta recimo, hipotetski, da nešto niste našli, šta bi onda napravili?
O: *Zvala stariju službu.* (*smijeh)*
P: Mhm, okej, super.
O: *Šalim se,* probala bi nać' nekoga tko, možda bi, tko je specijaliziran za to pa, možda bi me mogao uputiti…
P: Aha.
O: …na nekoga ili…
O: P: Aha, super. I ovaj… Pa dobro, to smo zapravo sve rekli, super. Možemo onda čak dalje.
O: *Iiii, tak brzo. (smijeh)*
P: Da, da, da. Pa kad brzo pričate. Možete li se sjetiti situacije u kojoj vam je bilo osobito jednostavno pronaći informacije koje su vam bile potrebne i općenito, do kakve vam je informacije najjednostavnije pronaći? To ste zapravo sad već rekli…
O: Manje-više sam sve i rekla…
P: Je l' ima još nešto da ste zaboravili?
O: *Vezano za informacije, za pronalazak? Nama je jako, stvarno, što se tiče ginekologije, ja ne znam, ne'am…*
P: Da.
O: *...šta nadodati*. *Kažem, evo,* imamo dobru stranicu…
P: Mhm.
O: …službenu, umm, smjernice su dobro pokrivene, lijekove možemo preko HALMED-a naći…
P: Da.
O: …zaista, što se tog tiče je okej.
P: Super, a recimo, možda nekakve dijagnoze ili, ili tako nešto? Sumnjive dijagnoze, je l' to isto uspijete riješit'?
O: *Umm, d-,* u principu da.
P: Dobro.
O: *U principu da, u principu isto,* medicina je otvorena knjiga, ja mislim.
P: Da.
O: Na internetu, zaista, bez zezancije.
P: Da.
O: *Nažalost, to vidite po pacijentima, tak da… (smijeh)*

P: Da, svi si daju sami dijagnoze. *(smijeh)* Dobro. Ovaj, a kada vam je info-, potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno, je l' se možete prisjetit' neke situacije da ste bili izuzetno frustrirani dok ste tražili informacije?
O: *Uh…* Ne. *Je l' bi trebala nać' neku situaciju? (smijeh)*
P: Pa ako je bilo, ako znate da…
O: Ne mogu, zaista se ne mogu sjetiti da, da, da sam imala situaciju da bi se ubila zbog tog što ne mogu nać' neki lijek ili što ne mogu nać' neki, neki simptom ili nešto što bi mi moglo, možda se moglo uklapati, a da ne mogu naći, je l'.
P: Da.
O: *Tak' da…*
P: Dobro. Super. A možete li se prisjetit' posljednje situacije u kojoj je potraga za informacijama bila zadovoljavajuća, odnosno kad ste imali nekakav, umm, osjećaj uspjeha i postignuća nakon što ste nešto pronašli?
O: *Umm,* sad trenutno se bavim*, ako smijem to dodat'…*
P: Da.
O: *…trenutno se bavim* doktoratom*, je l'…*
P: Mhm.
O: …i u principu, *umm,* dugo sam tražila temu za taj dio, *je l'…*
P: Da.
O: …i uglavnom, igrom slučaja sa svojom budućom mentoricom *je l',* mi je dala*, umm,* neke linkove isto na PubMed-u gdje bih mogla pronać' neke članke vezane baš…
P: Mhm.
O: …za taj dio koji ćemo mi radit'… Tako da*, u principu,* kad sam to sve pronašla i kad sam izlistala i kad sam vid'la da će vjerojatno *ovaj…*
P: Da.
O: …taj doktorat i taj dio biti okej, onda mi je to bilo okej.
P: A je l' to na početku bilo problema sa nalaženjem izvora?
O: *Umm,* pa u principu, više je bilo, *umm,* je l' nismo bili sigurni u kojem ćemo smjeru, to što mi tražiti, s čim ćemo usporediti…
P: Aha.
O: …pa nismo, čisto taj, taj dio traženja, s čim ćemo što uspoređivati je bio…
P: Da.
O: …koje markere za ovo, koje markere za ono, dok nismo sve pronašli šta i kako*, je l', al' u principu…*

P: Pa onda zapravo i ovo na početku bilo pomalo naporno i frustrirajuće…

O: *Pa mog-…*

P: …može se zapravo čak…

O: …može se i tako reć', *može se i tako reć'.*

P: Dobro, i ovaj, dobro PubMed ste rekli, te izvore ste onda uspjeli koristiti, i umm, a šta je s nekakvom recimo stručnom literaturom, je l' to sad isto koristite ili ne? Nekakvu baš recimo tiskanu, tiskane neke publikacije?

O: Još uvijek da.

P: Mhm.

O: Imamo naše, *umm,* Gynaecologia et Perinatologia Kurjakovu, Đelmiševe knjige koje su vezane za porodništvo…

P: Mhm.

O: *…naše, je l',* većina naših velikih ginekologa imaju svoje tiskane knjige, *je l'…*

P: Da.

O: …koje izlaze svakih par godina, tako da da, nije isključivo internet…

P: Da.

O: *…je l', za prvu pomoć možda čak trebate uć'* u našu sobu *pa vidjet', je l'*…

P: Da.

O: …stoji uvijek 10-15 komada… *(smijeh)*

P: Da, da, da.

O: …tak' da nekad stvarno, kad ste u sobi, ak' stignete, ak' nemate komp pri ruci…

P: Da, okej, super. I ovaj, dobro, rekli ste da ste zapravo bili zadovoljni na kraju ishodom…

O: *Mhm.*

P: …da ste uspjeli pronaći…

O: Ono što smo tražili, da.

P: …ono što ste tražili. I sad, dobro, nećete se nać' u sličnoj situaciji, nećete ponovo pisat doktorat vjerojatno, (smijeh) ali hipotetski…

O: *Da?*

P: …je l' bi ponovili tu potragu ili bi nešto, možda neke još izvore probali uključit' ili bi nekakav tijek taj pretrage promijenili?

O: Pa vjerojatno ne, zato što vjerojatno ti izvori koji postoje što se tiče ginekologije…

P: Mhm.

O: …su manje-više ograničeni*, tako da, mislim, imate stranicu, imate,* znači…

P: Da.

O: …krećete od PubMed-a koji je jedini pravi veliki izvor svih struka, recimo, tako da morate od njega kreniti.
P: Aha.
O: Tako da, da imate neki drugi pa da kažete, okej, neću promijenit', neću uzet' PubMed neg' ću uzeti, karikiram, Up-to-date neki ovakav drugi, znači imate, početak je to…
P: Da.
O: …pa gdje vas odvede u elektronsku literaturu od tih članaka…
P: Da, da, da.
O: …ne znam, *umm,* novina koje su u elektronskom obliku liječničkih i toga.
P: Dobro, okej, super. To je onda čak s intervjuom to. Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema ili obveza s kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključiti sve resurse koje u takvim prilikama koristite te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojim izvorima osobno dajete prednost; odnosno izvore koji najradije birate smjestite u Zonu 1, izvore koje odabirete nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvore koji najrjeđe konzultirate smjestite u Zonu 3. Molim vas, objasnite izvore i kanale koje ste naveli u mapi na primjeru problema ili obveze za čije ste ih rješavanje koristili.
O: *Umm,* znalo se desiti da određena dijagnoza kod nas, tj. određeni simptomi mogu ukazivat' na nekoliko dijagnoza…
P: Mhm.
O: *...je l', umm,* dođe vam, na primjer, pacijent s tim i tim dijagnozama pa napravite svu obradu i često vam *n-,* nije baš jasno što bi to moglo bit'.
P: Da?
O: Obično, *umm,* moj prvi način da pokušam riješit' problem je otić' do kolega, naravno, oni su ti najbliži, *je l'...*
P: Da.
O: … ipak su oni, pogotovo stariji kolege, osobe sa iskustvom, je l', koji će ti *nešto, ne-,* nešto iskomentirati vezano za to, *je l'...*
P: Da.
O: *...umm,* druga mogućnost u *tom nekom prvom,* toj prvoj zoni su ti svoje knjige koje su ti obično sve pod rukom, *je l'...*
P: Da, da, da.

O: ...*umm,* probati negdje svrstat', pregledat' simptome jedne, druge, treće, pokušati nešto napraviti, *je l',* i naravno, treća stvar u toj, *u tom dijelu,* ako nešto postavite na sumnju, neku sumnju postavite, otići ćete normalno na net…

P: Da.

O: …onda tu nešto, nešto iskombinirat'... Taj naš genijalni PubMed…

P: Mhm.

O: …koji sve rješava, je l'.

P: Da.

O: Ne sve, ali većinu rješava.

P: Da.

O: *E sad, kad, umm,* ako tu ništa ne nađete, uvijek poštoje smjernice i simptomatologije koje možete nać' u stranoj literaturi…

P: Mhm.

O: …znači na Royal College koji vam je naš bog i batina, to je britanska stranica, je l'…

P: Da.

O: …koja ima simptomatologiju i smjernice sveg vraga, *je l',* ali opet to ne… To su stvari koje često kod nas malo puno i često oni imaju simptome koji kod nas još nisu… I lijekove i sve ostalo.

P: Da, da, da.

O: Tako da je to neka druga*, druga… Druga* zona, *je l'.* Eventualno se zna desiti da nekog, ako kolege pitaš, da imaš, *takav,* takav slučaj da kaže da je čitao *ne-,* u našim stručnim novinama…

P: Da.

O: …nekad o nečemu sličnom, o nekoj sličnoj dvojbi pa eventualno to može…

P: Mhm.

O: …ti u nekoj drugoj zoni pomoći, je l'. A treća zona je zovi naše društvo ginekologa i možda ti oni pomognu, *je l'...*

P: Aha.

O: …al' to je sad sve, sad ta treća, do te treće zone bi već trebalo riješit' problem, tako da…

P: Aha, okej. Od navedenih izvora, koji najviše preferirate i zašto?

O: *Umm,* kolege jer su najbrži.

P: Mhm, dobro.

O: Mis'im, u smislu najbrži, tu su ti prvi.

P: Da, da, da. Najdostupniji.

O: Najdostupniji su u stvari, da.

P: Da. Od izvora koje ste naveli, koji najmanje preferirate i zašto?

O: *Pff,* stručne novine zato što nisu toliko, nemaju toliko *šir-,* širok…

P: Mhm.

O: …dijapazon informacija koje mi trebaju.

P: Da, da, da.

O: One su više, *onako,* specijalizirane i naći ćete tu i tamo nešto što vam treba, *je l'.*

P: Da, okej. Umm, koje izvore konzultirate prilikom rješavanja nekog konkretnog problema ili obveze na poslu?

O: *Umm,* opet kolege.

P: Dobro.

O: Najbliži su, najdostupniji su, umm, ako ne oni, onda je druga stvar, naravno, net, pod tim mislim ili otići na PubMed…

P: Mhm, a koje izvore konzultirate kada ste u nedoumici, ili imate, recimo, poteškoća nekakvih? Je l' to onda isto ili se razlikuje ovisno o situaciji?

O: *Mislim da je… Umm,* isto uglavnom kolege.

P: Mhm, dobro, i što obično uzimate u obzir kada odlučujete hoćete li pristupiti izvoru ili ne?

O: *Umm,* u principu razmišljaš o tome koliko brzo možeš dobit' informaciju …

P: Dobro.

O: *...umm,* koliko ta osoba ili taj izvor koji koristiš je mjerodavan…

P: Mhm.

O: *...'nači* da li ima kredibilitet…

P: Da, da, da.

O: …da li misliš da će ti adekvatno pomoći u tom slučaju, *je l'.*

P: Dobro, i posljednje. Postoji li izvor ili kanal koji ste htjeli koristiti, ali niste priliku iz nekog razloga pa ga niste naveli na mapi?

O: *Hmm…* Pa u principu ne.

P: Dobro, okej. Super, to je onda to.

Prilog 6. Tablice analize sadržaja provedenih intervjua

Nastavnici

1. Možete li se sjetiti kada ste posljednji put trebali stručne informacije za obavljanje svog posla?	P1: Navodi da je stručne informacije za obavljanje posla trebala u tjednu obavljanja intervjua, kada se pripremala za nastavu. Svaki tjedan koristi razne informacije za pripremanje nastave. Izvori koje koristi su, osim udžbenika i čitanke, informacije na internetu ili u nekim drugim medijima. Kao izvor većinom koristi Google, ukoliko informaciju ne pronađe u nekom odgovarajućem stručnom obliku. Konkretno, stručnom literaturom smatra Hrvatski pravopis, Gramatiku hrvatskog jezika, Metodiku hrvatskog jezika i Metodiku književnosti. Trenutno koristi knjigu Nastava usmjerena na učenika. Navedene izvore koristi gotovo svakodnevno. Posljednjom potragom za informacijama je zadovoljna, a ističe kako obično zapisuje sve informacije – ili ih kopira s interneta, ili si pravi zabilješke te ih sortira po područjima koja su joj potrebna i nakon toga ih iskoristi u nastavi. Ukoliko joj uskoro zatrebaju slične informacije, ponovit će potragu.
	P2: Ispitanica je posljednji put informacije tražila jutro prije intervjua za potrebu održavanja nastave toga dana. Planirala je obraditi lektiru Kratki izlet i trebale su joj, budući da je u lektiri riječ o istraživanju fresaka u Istri, slike, odnosno fotografije istarskih mjesta, samostana i fresaka koje je pronašla na Google-u. Navodi kako ovaj izvor koristi vrlo često. Pronađene informacije, odnosno fotografije i slike dodala je u prezentaciju i istu ukomponirala u nastavu. Ukoliko se nađe u sličnoj situaciji, ponovit će ovakvu potragu.
	P3: Ispitanica navodi kako je posljednji puta informacije trebala dan prije intervjua, za nastavu književnosti. Pripremala se za nastavnu jedinicu, konkretnije pripremu sata o hrvatskim piscima krugovašima i razlogovcima te je provjeravala informacije iz čitanke zato što su čitanke nove te uspoređivala što se mijenjalo. Ukratko si je zapisala natuknice te dodatne informacije vezane za biografije autora potražila na internetu. Pronađenim informacijama bila je zadovoljna, a ukoliko se nađe u sličnoj situaciji, potragu bi ponovila.

	P4: Ispitanica navodi kako je to bilo dan ranije kada se pripremala za nastavu te je tražila dodatne informacije o Držiću, Gunduliću i Maruliću prilagođene učenicima 8. razreda za pripremu nastavnog sata o hrvatskoj kulturnoj književnoj baštini. Uglavnom se koristila mrežnim stranicama započevši potragu na stranici eLektire. Navodi kako je tamo pronašla dosta sadržaja i potom potražila snimku uglazbljene Gundulićeve Himne slobode na Youtube-u, za koji navodi kako ga inače ne koristi. Informacije je iskoristila tako što je probrala od svega što sam pročitala i vidjela što bi joj odgovaralo za nastavu književnosti, odredila razinu na kojoj bi prenijela informacije učenicima te je potom samo isplanirala redoslijed. Pronađenim informacijama je zadovoljna te ih je uspjela iskoristiti. Youtube-u inače ne pretražuje, ali eLektire koristi redovito. Potragu bi ponovila, no da je imala više vremena na raspolaganju bi ju još proširila nekim pregledavanjem nekih tiskanih sadržaja poput Povijesti hrvatske književnosti ili bi pogledala informacije na internetskoj enciklopediji, ali pritom ne misli na Wikipediju jer nju gotovo nikad ne otvara, te bi tamo potražila još neku zanimljivost.
	P5: Ispitanik navodi kako su mu posljednji put informacije trebale 4 dana prije intervjua za pripremu nastavne jedinice drama u užem smislu, koja se tiče interpretacije dramskih djela. Navodi kako je koristio priručnik za profesore, čitanku, udžbenik iz hrvatskog jezika i dodatne radne materijale koje je dobio uz priručnik, poput CD-a, dodatnih radni listića i slično, a većinu ovih izvora koristi redovito. Informacije koje je pronašao uvrstio je u svoje pripreme i iskoristio na nastavi, a pronađenim informacijama bio je zadovoljan jer smatra kako su informacije u ovim izvorima uglavnom dobro koncipirane, ali to ponekad ovisi o nastavnim jedinicama i o nakladniku. Navodi kako ovakve potrage uglavnom ponavlja zato što su mu informacije potrebne za razinu osnovne škola pa stoga nema potrebe za velikom količinom dodatnih informacija. U nekim nastavnim jedinicama može učenicima ponuditi veću širinu informacija nego što je predviđeno u godišnjem planu i programu, ali uglavnom ga se drži jer nema vremena za dodatne potrage.

2. Možete li se sjetiti situacije kada vam je bilo osobito teško pronaći informacije koje su Vam bile potrebne i općenito, do kakvih Vam je informacija najteže doći i zašto?	P1: Navodi da se takve situacije ne može sjetiti, s obzirom da smatra da su sve informacije vezane za njenu struku vrlo transparentne. Ističe kako je najnovija verzija pravopisa od prošle godine i obline dostupna, za razliku od dosadašnjih isključivo tiskanih verzija. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja objavljuje svake godine sve stare testove, a isto tako Agencija za odgoj i obrazovanje za natjecanja objavljuje stare testove i za natjecanja i za državnu maturu. Navodi i dostupnost rječnika u CD formatu. Ističe kako su sve informacije vrlo dostupne i transparentne. Kao jedini problem ističe lektira djela, odnosno ograničen broj lektirnih izdanja u knjižnicama.
	P2: Navodi kako ne može reći da joj je teško doći do nečega. Ističe kako možda ne dođe do informacija u kratkom roku ili odmah kada su joj potrebne, ali je zadovoljna i uglavnom ono što treba, nađe. Jedini problem koji navodi je, na primjer, problem pronalaska informacija na engleskom jeziku, te jednostavno odabere opciju prijevoda tako da se na taj način snađe.
	P3: Ispitanica ispočetka navodi da ne zna za takve situacije. Kasnije dodaje kako su najčešći problem informacije vezane za nekakvu korelaciju s drugim predmetima, primjerice kada priprema biografiju književnika te povezuje informacije iz književnosti s njegovim djelovanje u vremenskom periodu u kojem je stvarao. Navodi kako joj se prilikom takve potrage na internetu prikazuju brojne informacije za koje nije sigurna kako ih filtrirati, odnosno što od toga upotrijebiti. Navodi kako joj se u takvim slučajevima otvara širina informacija, a ona ne zna procijeniti koliko od njih iskoristiti. Tako pretražuje redovito, za pripremu nastave uvodnih sati za određena književnopovijesna razdoblja.
	P4: Ispitanica navodi kako joj je teže doći do informacija o nastavnim metodama, osobito o suvremenim, novim, nastavnim postupcima i metodama u nastavi zbog toga što nije sigurna od čega treba krenuti prilikom pretraživanja, odnosno od koje ključne riječi ili od kojeg

	autora koji predlaže tu metodu ili metodologiju rada te se stoga više muči na početku potrage, odnosno više vremena potroši na početak istraživanja i ne dođe svaki put do informacija koje traži. Najčešće joj je problem pretraživati područje metodike, proces koji počne s materijalima koje dobije na stručnim skupovima, taj. Aktivima učitelja hrvatskoga jezika. Navodi kako tamo vrlo često dobije početnu informaciju u obliku naziva, metode ili imena predavača te s tim informacijama kreće u potrazi. Navodi primjer kako joj je bilo teško kad je tražila podatke o sociogramu kao nastavnoj metodi. O tome je ranije nešto čula i vidjela primjer, ali nije mogla pronaći pouzdane podatke kojim redoslijedom što točno treba napraviti te na kojim razinama što treba biti izrađeno za učenike različitih razreda. Većinom bude zadovoljna potragom, ali ne uvijek, te informacije koje pronađe, kada ih pronađe, iskoristi za kreiranje školskoga sata.
	P5: Navodi da, što se konkretno tiče gradiva osnovne škole, teško mu je doći do informacija odnosno, materijala koji su vezani uz pravopis zato što je po planu i programu u osnovnim školama jako malo pravopisa u udžbenicima te smatra kako se jako malo, odnosno, puno manje nego što bi trebalo,vodi računa o pravopisu. Tu mu se događaju najveći problemi kad traži informacije te tada morat konzultirati i pravopise i jezične savjetnike. Navodi kako to nije osobit problem, ali da u tim situacijama nailazi na puno veće probleme nego u odnosu na druge nastavne jedinice koje se već nalaze u gotovim pripremama, priručnicima, ili udžbenicima. Tada pretežno konzultira jezične savjetnike i pravopis stoga što tamo pronađe dovoljno informacija za razinu osnovne škole, a izvore za pripremu ovakvih nastavnih sati koristi redovito. Zadovoljan je pronađenim informacijama i ponovio bi potragu.

3. Možete li se sjetiti kada Vam je bilo osobito jednostavno pronaći informacije koje su Vam bile potrebne i, isto tako, općenito, do kojih Vam je informacija najjednostavnije doći? Zbog čega, što njihov pronalazak čini jednostavnim?	P1: Razlogom jednostavnosti pronalaska potrebnih informacija smatra dostupnost. Navodi primjer dvojbe piše li se neka riječ sa -*ije* ili -*je* koju riješi ili pretragom Google-a, a navodi da tako jednostavno može pronaći lektorirane tekstove u kojima se ta riječ se pojavljuje ili konzultiranjem online verzije hrvatskog pravopisa.
	P2: Najjednostavnije joj je doći do činjeničnih podataka na npr.Wikipediji. Navodi i povećanje broja mrežnih stranica koje su povezane uz nastavu hrvatskoga jezika i ogledne sate. Navodi komunikaciju s kolegicama, navodi kako su umreženi između sebe te razmjenjuju informacije, ali smatra da joj je uglavnom jednostavno doći do informacija jer vjerojatno zna gdje tražiti. Ove izvore koristi i inače, a osim toga služi se i stručnom literaturom, metodičkom literaturom, Priručnicima za nastavu hrvatskoga jezika te časopisima. Navodi kako najčešće bude zadovoljna rezultatima potrage, ali ističe kako, i ako nešto i ne nađe, iskoristi ono što ima i jednostavno bude zadovoljna s tim – ne opterećuje se što će ako ne nađe određenu informaciju, nego nađe nešto drugo. Ako ne zna što točno traži, ili joj potraga iziskuje mnogo vremena, tada pita svoje kolegice u Aktivu gdje bih te informacije mogla potražiti. Navodi kako, osim toga, u svom okruženju ima i djece koja joj znaju pomoći. Navodi kako često u razredu pita djecu što bi mogla napraviti ako nešto ne zna te joj oni tada pomognu i pokažu.
	P3: Navodi kako joj je najjednostavnije doći do informacija koje se tiču, primjerice, državne mature – ispitnih kataloga, odnosno ispita koji su već bili na maturama. Ističe kako je Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja te informacije sustavno posložio i lako na njihovim mrežnim stranicama provjeri za, na primjer, neko književno djelo je li na popisu učenicima ili ne. Najjednostavnije pronađe i mrežne izvore općenito, koji su joj potrebni za osobno recimo usavršavanje, ali i za nastavu. Redovito ih koristi i potragom bude zadovoljna.

	P4: Ispitanica navodi kako je to bilo dan prije intervjua. Tada joj je bilo dosta jednostavno pronaći informacije jer je znala od kojih riječi kreće u potragu, odnosno znala je točno što traži. U situacijama kad točno zna što traži, odnosno kakav treba biti ishod te potrage može lako pronaći informacije. To su situacije kad se radi o nekim temeljnim autorima, temeljnim pojmovima, o nečemu što se ponavlja u velikom broju knjiga, priručnika, dakle kad nije riječ o novim podatcima, o novim autorima, nego o nečemu što se samo preslikava iz priručnika u priručnik i pojavljuje se na internetu na velikom broju mjesta. U takvim situacijama korišteni izvori su najčešće mrežne stranice i priručnici, koje koristi i inače, a ishodom bude zadovoljna. Navodi kako je tomu možda razlog to što možda za razinu osnovne škole ne treba previše informacija jer joj za učenike osnovne za primjerice književnost nisu potrebni činjenični podatci, s obzirom da je temeljni pristup da se učenike nauči interpretirati književni tekst i prepoznati u tekstu bitno te joj zbog toga za pripremu nastave za njih nije presudna količina podataka. Ove potrage ponavlja redovito, na uglavnom isti način.
	P5: Navodi kako su to one informacije koje se vežu uz ponavljanje ili usustavljivanje gradiva poput priprema za ispit jer smatra kako su u posljednje dvije godine, udžbenici, posebice za osnovne škole, izrazito dobro metodički prilagođeni te da stavljaju naglasak baš na dio usustavljivanja gradiva, odnosno ponavljanje gradiva kao što su pripreme za ispite u obliku gotovih vježbi za ispite tako da mu ovakve informacije predstavljaju najmanji problem u odnosu na druge dijelove gradiva. Tada uglavnom, osim udžbenika, koristi priručnike za nastavnike. Najčešće bude zadovoljan informacijama, no to ovisi o nakladniku. Navodi kako, s obzirom da nakon odabira nakladnika, nakladnikovi udžbenici vrijede nekoliko godina, a on ih je naslijedio, tako da zbog greške prijašnjih nastavnika koristi dva nakladnika te onda nailazi na neke

	poteškoće, ali smatra da nisu osobito velike s obzirom da radi s djecom osnovnoškolskog uzrasta.

4. Kada Vam je potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno, možete li se prisjetiti situacije u kojoj ste bili izuzetno frustrirani prilikom traženja informacija?	Navodi kako se ne može sjetiti takve situacije.
	Ističe da potraga za informacijama nekada bude frustrirajuća, ali smatra da je razlog tomu vjerojatno zato to što je nekada opterećena vremenom pa bi htjela da, kada pretražuje određeni pojam na Google-u, na primjer, Ranko Marinković, da joj se odmah pojavi na prvoj stranici rezultata sve što joj je potrebno. Navodi i primjer mrežne stranice eLektira, koju posjećuje kako bi preuzela pdf datoteke lektira te se zna dogoditi da na njoj nema te lektire koja joj je potrebna. Tada promijeni ključne riječi, odnosno proširi potragu – utipka željenu lektiru uz dodatak riječi„cjelovito djelo“ te na taj način dođem do informacija, ali možda ne u onom roku u kojem je htjela. Navodi kako na taj način svakodnevno dolazi do informacija i u većini slučajeva ipak bude zadovoljna rezultatima, koje iskoristi u nastavi.
	Navodi da su to bile situacije u kojima je trebala neke podatke koji izlaze iz okvira hrvatskog jezika i književnosti. Navodi kako u takvim slučajevima traži informacije na internetu te joj se, primjerice, otvaraju stranice na stranom jeziku. Navodi kako tiskana građa, primjerice u udžbenicima nije problem, ali ako želi neku tematiku produbiti i proširiti dodatnim informacijama, tada bude svega, misleći na informacije na internetu koje nalazi. Navodi kako je nekad teško pronaći dobru informaciju. U ovom slučaju konkretno tražila je informacije za lektiru, no ne može se sjetiti preciznije što je točno bilo u pitanju. I inače pretražuje na ovaj način, no ishodom ovaj put nije bila zadovoljna te nije pronašla željene podatke. Misli da se onda poslužila nekakvim starim čitankama je nazvala kolegicu da informacije provjeri.

	Navodi kako bude takvih situacija, ali ne može se sjetiti za kojim je sadržajem tada tragala, odnosno što je istraživala. *Ispitanica navodi kako joj je teže doći do informacija o nastavnim metodama, osobito o suvremenim, novim, nastavnim postupcima i metodama u nastavi zbog toga što nije sigurna od čega treba krenuti prilikom pretraživanja, odnosno od koje ključne riječi ili od kojeg autora koji predlaže tu metodu ili metodologiju rada te se stoga više muči na početku potrage, odnosno više vremena potroši na početak istraživanja i ne dođe svaki put do informacija koje traži. Navodi primjer kako joj je bilo teško kad je tražila podatke o sociogramu kao nastavnoj metodi. O tome je ranije nešto čula i vidjela primjer, ali nije mogla pronaći pouzdane podatke kojim redoslijedom što točno treba napraviti te na kojim razinama što treba biti izrađeno za učenike različitih razreda.*
	Navodi kako ne bude frustriran, ali najčešće mu se najveći problemi događaju kod pravopisa zato što su udžbenici iz jezika tako koncipirani da je naglasak gotovo isključivo na gramatici, te mu predstavlja problem kada im mora pojasniti neka jednostavna pravopisna rješenja koja trebaju svakom čovjeku u svakodnevnoj komunikaciji, a isti se u udžbenicima događaju sporadično ili su tek na kraju udžbenika kao rubrike „zapamti ovo“. Navodi primjer situacije nastavne jedinice zanaglasne dužine i položaja prednaglasnica i zanaglasnica, poput riječi *je* i pomoćnih glagola gdje to uopće nije bilo pravopisno objašnjeno, a smatra da je iz takvih krutih gramatičkih pravila puno teže pojasniti nešto nego iz konkretnih primjera. Tada konzultira dodatne materijale sa strane poput pravopisa i jezičnih savjetnika pa to bude, ne frustrirajuće, ali teže za pronaći. Često za pravopis koristi različite portale, poput portala Instituta za hrvatski jezik [i jezikoslovlje] te portala Sjedi 5 na

	kojem se nalaze gotovi primjeri i vježbe, koje je moguće direktno isprintati te tada ne mora on smišljati primjere.

5. Isto tako, možete li se prisjetiti posljednje situacije u kojoj je potraga za informacijama bila zadovoljavajuća, odnosno, kada ste imali vrlo visok osjećaj zadovoljstva i postignuća nakon pronalaska traženih informacija?	Navodi primjer pripremanja učenika za državnu maturu. Navodi kako su ispiti na stranicama Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja od svake godine sortirani, ovisno o tome jesu li sa ljetnog ili jesenskog roka državne mature. Navodi kako su joj, kad priprema učenike, čim otvori njihovu web stranicu dostupne godine i vrste roka državne mature. Ističe kako su željene informacije, kada se na web stranici otvori željena godina, raspoređene za višu i nižu razinu državne mature. Također su zadatci grupirani u tzv. grozdove, a dostupni su i eseji. Navodi kako, ako želi vidjeti koji su eseji tematski dosad bili na maturi, kako bi mogla s učenicima vježbati, brzo pronađe željeni rok određene godine jer je na web stranici sve unaprijed sortirano na eseje na višoj i nižoj razini. Ističe kako to omogućuje brz pronalazak informacija.
	Navodi kako je nedavno, tjedan prije intervjua,na nastavi obrađivala lektiru Odiseju, za koju je našla dodatne korisne informacije, poput podrijetla imena, odnosno što u kojem jeziku znače – u grčkom u latinskom jeziku te njihove prijevode,primjerice što znači Telemah. S tim je bila zadovoljna jer je te informacije odmah mogla iskoristiti. Navodi kako, ovisno o situaciji kombinira mrežne izvore i tiskanu literaturu, ali joj je najjednostavnije sjesti za računalo i tim putem doći do informacija. Informacije prvo potraži u svojim Pripremama, zatim u stručnoj literaturi jer većinu ima u vlastitom posjedu te na internetu, ali u posljednje vrijeme najčešće koristi internet.
	Navodi kako je uglavnom stvarno zadovoljna potragama, ali kako to nije nešto neuobičajeno da se toga može sjetiti kao posebnog iskustva jer je svakodnevno zadovoljna pronalaskom informacija. U takvim situacijama najčešće informacije traži u čitankama, udžbenicima, na internetu, u pravopisu, gramatikama, stručnoj literaturu ako se radi o gramatičkim sadržajima i možda nekim člancima, ali to ovisi o tipu sata koji

	priprema. Navodi kako može iskoristiti članak iz bilo kojeg časopisa za vježbu. Navodi kako informacije može na bilo kojem mediju uopće. Izvore koristi redovito i potragu bi ponovila.
	Navodi da prilikom traženja informacija vrlo često ima osjećaj zadovoljstva. Posljednja takva situacija ponovno je bila dan ranije, kada se pripremala za nastavu dana provođenja intervjua, *kada se pripremala za nastavu te je tražila dodatne informacije o Držiću, Gunduliću i Maruliću prilagođene učenicima 8. razreda za pripremu nastavnog sata o hrvatskoj kulturnoj književnoj baštini. Uglavnom se koristila mrežnim stranicama započevši potragu na stranici eLektire.* Dodaje primjer traženja informacija za sate medijske kulture za koje također traži dodatne informacije na internetu ili u enciklopedijama i u pravilu pronađe ono što traži zato što se to svodi na prepoznavanje osnovnih pojmova iz medijske kulture, na podatke o redatelju filma, o piscu scenarija ili općenito o načinu na koji se film snima, a ti podatci su dostupni i lako je do njih doći. Ističe kako je dostupan velik broj vizualnih materijala te potrage za takvim informacijama uspješno obavlja.
	Navodi kako misli da u konkretnoj nastavi taj osjećaj uspjeha i zadovoljstva ovisi o tome kako su učenici određenu nastavnu jedinicu doživjeli jer se nekada zaista potrudi i pronađe brojne dodatne informacije, a učenici to ne prihvate onako kako je želio, a određene nastavne jedinice prihvate odlično, iako se oko njih tek potrudio koliko je za realizaciju uspješne nastave potrebno. Navodi kako su ti osjećaji zadovoljstva ili uspjeha najviše vezani uz pripreme lektire, no smatra kako je to također ovisno o nakladnicima konkretnih djela te daje primjer kako određeni nakladnici uz samo djelo, tj. u sklopu njega tiskaju i metodičke pripreme lektire, što pohvaljuje. Osim same lektirne

	građe, koristi i udžbenike i priručnike, a informacijama bude zadovoljan te izvore koristi redovito.

Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema/ obveza s kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključiti sve resurse koje u takvim prilikama koristite, te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojem izvoru osobno dajete prednost; odnosno izvor koji najradije birate smjestite u Zonu 1, izvor koji odabirete nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvor koji najrjeđe konzultirate smjestite u Zonu 3.	P1: *Ispitanica je na mapi informacijskih horizonata u Zonu 1 smjestila Google, u Zonu 2 stručnu literaturu a u Zonu 3 kolege.*
	P2: *Ispitanica je u Zonu 1 uvrstila stručnu literaturu, internet, metodičku literaturu, Aktiv nastavnika hrvatskog jezika (kolege). U Zonu 2 uvrstila je knjižničarku te gramatiku i pravopis, a u Zoni 3 navela je Povijest hrvatske književnosti i Povijest svjetske književnosti.*
	P3: *Ispitanica je u Zonu 1 uvrstila sljedeće:čitanke, književna djela, udžbenici, gramatike, pravopis. U Zonu 2 navela je internet, dok je u Zoni 3 navela sljedeće izvore – stručnu literaturu, tisak, televizija, emisije i film.*
	P4: *Ispitanica je u Zoni 1 navela e-lektire, pravopis, rječnik, pojedine internetske stranice – edu.hr, portal Baltazar, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje (jezični savjeti). U Zonu 2 smjestila je informacije i materijale sa stručnih skupova, priručnike i portale za učitelje (Profil, Ljevak), radijske i TV emisije te kolege sustručnjake i knjižničara. U Zoni 3 navela je stariju stručnu literaturu – metodike, književnu teoriju te stručne časopise.*
	P5: *Ispitanik je u Zoni 1 naveo čitanke i udžbenike iz hrvatskoga jezika, priručnike za nastavnike i materijale za nastavnike. U Zoni 2 je naveo pravopis, gramatiku, rječnik, jezične savjetnike i internet, a u Zonu 3 smjestio je stručnu literaturu specifičnog područja i konzultacije s kolegama.*

1. Molim Vas, objasnite izvore i kanale koje ste naveli na mapi na primjeru problema ili obveze za čije ste ih rješavanje koristili. .	P1: Za informacijski izvor u Zoni 1 navodi Google. Navodi kako, ako joj je nejasna neka informacija ili traži neku dodatnu informaciju, prvo se koristi internetom, odnosno dostupnim mrežnim stranicama, a ako ni tamo ne pronađe odgovarajući odgovor na problem vezan za struku tada koristi stručnu literaturu, odnosno pravopis, gramatiku, metodike i ključeve za čitanje književnih djela. Navodi primjer kako na Google-u može pronaći autora i naslov djela gdje može pronaći informacije, ali ono nije u potpunosti dostupno na internetu, tada ga potraži u knjižnici. Ukoliko ni tamo ne pronađe informaciju, onda obično pita kolege s posla, odnosno sustručnjake. Navodi kako je izvor koji najviše preferira Google, dok su izvor koji najmanje preferira kolege, jer ih ne želi smetati upitima čije odgovore sama može pronaći. Njih konzultira, kako navodi, ako baš ne može pronaći odgovarajuću informaciju samostalno. U slučaju konkretnog problema, poput jezičnog zadatka koji je nejasno postavljen ili ima dvostruka rješenja, najvjerojatnije bi se prvo savjetovala s kolegama, pa ako i oni imaju isti problem, vjerojatno bi zajedno provjerili stručnu literaturu ili konzultirali hrvatski jezični portal. U slučaju nedoumice, izvor koji prvi konzultira je Google, primjerice, ako recimo na nastavi obrađuju tekst na kajkavskom narječju i nije joj jasna neka riječ, provjeri ju na Google-u, jer joj je najdostupnije i najbrže. Međutim, ako postoji baš nekakav problematičan jezični zadatak ili vidi da je krivo postavljen zadatak, u kojem nije u potpunosti jasno što se traži, onda to pokuša riješiti sa sustručnjacima. Navodi kako je čimbenik koji obično uzima u obzir kada odlučuje kojem će izvoru pristupiti brzina. Izvor koji je htjela koristiti, ali nije imala priliku ne postoji.

	P2: U Zoni broj 1 navodi stručnu i metodičku literaturu koja joj je dostupna kod kuće ili u knjižnici; internet; Aktiv nastavnika hrvatskoga jezika, pritom navodi ne samo kolege u svom Aktivu, nego i županijskom. Ističe kako se često čuje s kolegicom koja je iz drugog grada i s kojom se savjetuje najčešće oko jezičnih problema. U Zoni broj 2 navodi školsku knjižničarku, s kojom se konzultira ako ima bilo kakvu dvojbu, koja joj pronađe potrebne informacije ili ju uputi na dodatnu literaturu; gramatiku i pravopis, ne misleći specifično na određenu gramatiku i pravopis, nego na one koje joj u tom trenutku trebaju, npr. za nastavu koristi Školski pravopis, dok su joj za natjecanja potrebni i drugi, a u Zonu 3 navodi izvore koje ne koristi svakodnevno – Povijest hrvatske književnosti i Povijest svjetske književnosti. Od navedenih izvora preferira internet i stručnu i metodičku literaturu, ali priznaje kako joj je internetu posljednje vrijeme najdostupnije vrlo brzo dođem do informacija, na primjer, putem računala pošalje kolegici upit te joj ona odgovori u roku dvije, tri minute, možda i s nekom dodatnom informacijom. Ističe da ne može navesti koje izvore najmanje preferira, nego izvore koji su joj najmanje potrebni možda sad u posljednje vrijeme – Povijest hrvatske književnosti i Povijest svjetske književnosti, jer pretpostavlja da, s obzirom na broj godina staža, sad već puno toga zna. Izvori koje koristi prilikom rješavanja konkretnih problema razlikuju se o situaciji – ako je jezični problem onda koristi Gramatiku i Pravopis, a ako je problem nešto iz književnosti, onda Rosandićevu Metodiku [književnog odgoja] ili časopis Jezik. Ako je u nedoumici iz područja književnosti, onda će opet posegnuti za Rosandićevom literaturom, a ako je nedoumica iz područja jezika, onda za Težakovom

	literaturom. Navodi kako to ovisi i za koji razred priprema nastavu. Navodi kako joj za četvrte razrede trebaju opširnije informacije jer su oni zahtjevniji, dok, ne podcjenjujući razrede, za prvi razred ipak treba manje informacija. Kod odluke kojem će izvoru pristupiti uzima u obzir dostupnost – brojnu stručnu literaturu posjeduje, no ako joj treba nešto što joj u tom trenutku nije dostupno, sjest će za računalo i potražiti na internetu. Ako dolazi u školu tek poslijepodne a informacije joj trebaju ujutro, znači ne može doći do knjižničarke, onda će opet potražiti na internetu. Za izvor koji nije imala prilike koristiti navodi kako za njega ne zna, jer da zna, onda bi ga vjerojatno i koristila. Zna samo za izvore koji su joj teže dostupni, na primjer,neka lektira koja nije ponuđena na mrežnim stranicama,znači do nje ne može doći, ali će ju naći u školskoj ili narodnoj knjižnici ili će posuditi od kolegice.
	P3: Ispitanica navodi kako se prije svega uvijek konzultira sa čitankama i udžbenicima za pripremu nastavnih jedinica. Ako se radi o nekoj lektiri onda konzultira književna djela te konzultira redovito i gramatiku i pravopis. Ako još nešto dodatno treba objasniti, misli da se nešto možda u međuvremenu mijenjalo ili treba proširiti neki sadržaj, onda se posluži nekim internetskim stranicama. Najrjeđe, vezano za pojedine nastavne sate, koristi stručnu literaturu te neke jezične časopise, TV emisije, filmove ili nekakve članke iz novina. Izvor koji najviše preferira je internet, zato što je najbrži, odnosno najbrže je doći do informacija. Najmanje preferira stručnu literaturu, tisak i televiziju zato što smatra kako ovi izvori nisu svakodnevno primjenjivi, primjerice za pripremu nastavnoga sata. Prilikom rješavanja konkretnih problema koristi čitanke,

	književna djela, udžbenike, gramatiku i pravopis jer misli da su ovi izvori najvjerodostojniji, odnosno najviše im vjeruje. Kada je u nedoumici najčešće konzultira pravopis, jer ističe da su nedoumice često pravopisne te gramatike i udžbenike. Ističe da će, ovisno o situaciji, nekada posegnuti za različitim izvorima – ako joj informacije trebaju hitno, a dvoumi se između nekih rješenja, onda joj je najbrže pronaći informacije na internetu, ali najviše vjeruje čitankama i udžbenicima. Ono što uzima u obzir prilikom odluke hoće li izvoru pristupiti ili ne su sadržaj koji obrađuje i koji trebam za nastavni sat. Izvora ili kanala koji je htjela koristiti, ali nije imala priliku ne može se sjetiti.
	P4: Ispitanica najčešće koristi stranicu eLektira – gotovo svaki put kad obrađuje neki lektirni sadržaj te tamo voli provjeriti imaju li učenici lektiru dostupnu na internetu, jesu li bili u prilici pročitati i što bi se još o autoru moglo pronaći, postoji li zvučni zapis cijele pjesme ili nekog dijela sadržaja i može li ju ta potraga dovesti do nekih zanimljivosti o autoru. Navodi kako redovito koristi pravopis, rječnik hrvatskog jezika i pojedine internetske stranice kao što su, na primjer, eduHr. Na tom CARNet-ovom portalu za sate medijske kulture gotovo redovito koristi portal Baltazar gdje se nalaze svi nastavni sadržaji iz medijske kulture, dokumentarni filmovi i sl. Osim toga, često koristi stranice Hrvatskog instituta za jezik i jezikoslovlje gdje se nalaze jezični savjeti te vrlo često koristi i znanje svog kolege knjižničara u školskoj knjižnici te navodi kako se s njim redovito konzultira oko nekih pojedinosti. Povremeno koristi informacije i materijale sa stručnih skupova i priručnike izdavača udžbenika koji dolazi uz udžbenik hrvatskoga jezika koji koristi, u kojem su za svaki nastavni sadržaj ponuđeni

	dodatni podatci te zanimljivosti o tim sadržajima. Također, povremeno koristi portale izdavača, odnosno izdavačkih kuća i to stranice namijenjene učiteljima gdje se nalaze također zanimljivosti ili dodatni sadržaji za nastavu, na primjer dodatni zadatci, prijedlozi za obradu nastavnih sadržaja i slično. Najrjeđe koristi svoju osobnu stručnu literaturu koju je kupovala u vrijeme svog studiranja ili u prvih nekoliko godina kad je počela raditi, poput različitih povijesti hrvatske i svjetske književnosti, priručnike, metodiku i ostale literature te vrlo rijetko koristi stručne časopise iz područja jezika ili književnosti jer su joj nedostupni na trenutnom radnom mjestu, a u nedostatku vremena, ne traga dodatno za tim sadržajima. Izvor koji najviše preferira je mrežna stranica eLektire zbog tog što se sadržaj redovito se dopunjuje novim stavkama. Navodi kako je stranica tjedan ili dva prije intervjua redizajnirana te je još atraktivnija s obzirom na to da je sada je tako osmišljena da je zanimljiva i učenicima,. dosad je vjerojatno bila zanimljivija učiteljima i te sadrži zbilja dovoljno podataka za učenike i osnovne i srednje škole. Izvor koji najmanje preferira je starija stručna literatura, koju je koristila tijekom studija i koju sada gotovo uopće ne koristi jer joj je vrlo teško prosuditi koji su podatci još uvijek relevantni, što je još aktualno, što je pravilno i što je prihvaćeno u sadašnjoj metodici, a što je zastarjelo. O tome više doznaje na svojim stručnim skupovima iz predavanja kolega mentora o tome kako bi trebalo sada poučavati. Smatra da su joj zbog toga i kolege jedan od izvora informacija, no samo na stručnim skupovima jer u školi nema kolegu sustručnjaka. Na Aktivima s kolegama komentira sadržaje i neke materijale koje dobiju te prosuđuju koliko su im upotrjebljivi ili koliko nisu. Izvor koji bi koristila u

	nedoumici bilo bi mišljenje nekog kolege sustručnjaka, dok bi za rješavanje konkretnog problema potražila rješenje u priručniku izdavača čiji udžbenik i radnu bilježnicu koristi, tako da se izvori koje koristi mijenjaju ovisno o situaciji. Kriteriji koje uzima u obzir prilikom odluke hoće li određenom izvoru pristupiti ili ne su koliko vremena ima na raspolaganju, odnosno je li ograničena vremenom ili može istraživati dulje vrijeme, zatim dostupnost podataka, dakle jesu li joj ti podatci negdje nadohvat ruke pa ne mora uložiti preveliki trud da bi do njih došla ili sam dolazak do informacija traži već ulaganje vremena, napora i energije. Posljednji je kriterij razini na kojoj je tekst napisan i kome je namijenjen. Ako se radi o složenom tekstu objavljenom u stručnom časopisu gdje mora promišljati što je tema, onda će mu pristupiti samo ako ima dovoljno vremena, a ako se radi o nekom lakšem tekstu, onda može u svakom trenutku baciti pogled i pronaći informaciju. Za izvor koji je htjela koristiti, a nije imala priliku, navodi kako vjerojatno postoji, ali se ne može sjetiti.
	P5: Navodi kako je u Zonu 1 smjestio čitanke, udžbenike iz hrvatskog jezika, priručnike za nastavnike i materijale za nastavnike jer te izvore koristi svakodnevno. U Zonu 2 je smjestio pravopis, gramatiku, rječnik, jezične savjetnike i internet, koje koristi u određenim situacijama kada mu treba dopuna nastavnoj jedinici točnije, pravopis, gramatiku, rječnik, jezične savjetnike konzultira za informacije o konkretnim gradivima za koje je učenicima potrebno nešto dodatno objasniti ili ih treba uputiti ili te informacije nisu dobro objašnjene ili su nepotpune u čitankama i udžbenicima, dok internet koristi za pripreme dodatnih materijala. U Zoni 3 navodi stručnu literaturu iz specifičnog područja i konzultacije s

	kolegama, što najrjeđe koristi, tek u nekim situacijama kad niti u jednom od izvora iz Zone 1 i Zone 2 ne pronađe zadovoljavajuće rješenje, ali navodi kako se to rijetko događa. Najviše preferira izvore iz Zone 1, dakle čitanke, udžbenike iz hrvatskog jezika, priručnike za nastavnike i materijale za nastavnike zato što iz njih u najvećem broju situacija dobije dobre informacije koje su dostatne za razinu koju zahtijeva osnovna škola. Navodi kako nema izvora koje najmanje preferira, nego se najmanje koristi s izvorima iz Zone 3 zato što možda za razinu osnovne škole nema potrebu puno koristiti stručnu literaturu jer je prekompleksna za učenike, a za konzultacije s kolegama smatra kako na razini osnovne škole ne dolaze do izražaja. Kod rješavanja problema najčešće koristi čitanke, udžbenike iz hrvatskog jezika, priručnike za nastavnike i materijale za nastavnike, a kada je u nedoumici najčešće koristi pravopis, gramatiku, rječnik, jezične savjetnike i internet i ponekad stručnu literaturu iz specifičnog područja i konzultacije s kolegama. Kriteriji koje uzima u obzir prilikom odluke hoće li određenom izvoru pristupiti ili ne su jasnoća, preglednost i shvatljivost učenicima, odnosno primjerenost uzrastu. Navodi kako izvora ili kanala koje je htio koristiti, ali nije imao priliku za osnovnu školu baš i nema, možda korištenje videolinkova, ali smatra da su učenici u osnovnoj školi premali za tu vrstu tehnologije i informacija.

Liječnici

1. Možete li se sjetiti kada ste posljednji put trebali stručne informacije za obavljanje svog posla?	L1: Ispitanica navodi kako su joj tjedan prije intervjua trebale informacije o različitim vrstama imunohistokemijeskih bojenja za dokazivanje jednog rijetkog tumora te je trebala pronaći informacije o tome što se danas koristi i koja su se nova bojenja pojavila u međuvremenu za bolju dijagnostiku. Radilo se o konkretnom medicinskom slučaju u kojem joj je trebala pomoć, odnosno dodatne nove informacije o tome koja se bojenja mogu upotrijebiti, ima li njezina ustanova ta bojenja, ako ne, rade li se negdje i na koji način se to tkivo obrađuje. Ispitanica navodi kako obično prvo koristi PubMed i pregleda što dobije pretraživanjem, obično traži ciljane informacije i uglavnom prije ili poslije dođe do njih. U ovom konkretnom slučaju pronašla je što je tražila, odnosno koje vrsta bojenja može koristiti. Saznala je da to ne može koristiti u svojoj ustanovi, ali je saznala i koji laboratorij to radi i gdje može poslati slučaj na dodatnu obradu, što je potom i učinila. kada bi se ponovno našla u sličnoj situaciji, ponovila bi potragu, jer navodi kako je ovaj proces redovit, iako se može dogoditi da netko od njenih kolega ima informaciju koju već zna pa joj to priopći usmeno, ali to je najčešći način na koji traži informacije.
	L2: Navodi kako je informacije trebao u tjednu prije intervjua. Trebale su mu informacije za dvije svrhe – pripremao je pregledno predavanje o tome što je trenutno standard i koji su mogući budući smjerovi za CT perfuziju u neuroradiologiji te je imao čudan slučaj te je htio o tome pronaći dodatne informacije. Navodi kako je potraga i inače, tako i u ova dva slučaja uglavnom ista, gotovo uvijek ide na Medline, odnosno PubMed te tamo traži koje su neke reference koje možda ne zna, ukoliko su novoobjavljene, uglavnom pregleda knjige i te eventualno nešto traži na Google-u. U ovom konkretnom slučaju, navodi kako nekad pronađe samo naslov članaka, gotovo uvijek dobije sažetke, a određeni broj tih publikacija je slobodno dostupan, što njemu obično bude dovoljno jer mu je, kada je bio u pitanju čudan slučaj te su mu trebale dodatne informacije, bilo dovoljno vidjeti jedan ili dva slična slučaja tek toliko da

	vidi kako to izgleda, a najčešće su dostupni članci u časopisu AJR, ali je i u drugima uglavnom sve dostupno. Za pregledno predavanje je tražio ima li nešto novo za što ne zna, za što se primjenjivala ta tehnika i koji su to neki mogući napretci. Za to su mu sažeci su uglavnom dosta, ali mu je potrebno imati neke cijele članke jer iz njih preuzme radiološke snimke, tablice ili grafikone koje može direktno dodati u PowerPoint i samo citirati rad. Ishodima potraga je zadovoljan, a potragu bi ponovio jer, navodi, tako pretražuje već godinama.
	L3: Ispitanica navodi kako su joj informacije trebale 3 sata prije intervjua. Tada joj je trebalo pojašnjenje vezano uz patologiju koju sam vidjela kod pacijenta, konkretno na pregledu joj je bila je beba koja je imala nešto čudno na spolovilu, te je, s obzirom je ona trebala napraviti pregled bebi, a nije se često susretala s takvom patologijom, zvala kolegu oji ima više iskustvada joj pomogne, odnosno da joj pruži informacije u svrhu davanja dijagnoze. Navodi kako kolegu i inače zamoli za pomoć, a u ovoj situaciji joj je pružio potrebne informacije, odnosno zadovoljna je svojom potragom. Navodi kako bi ovu potragu ponovila uvijek.
	L4: Navodi kako je informacije trebala dan prije intervjua te kako to implicira da su joj one potrebne na svakodnevnoj osnovi. U slučaju na koji se referira radilo se o terapiji za malo dijete koje je staro 10 mjeseci s kakvima inače nema iskustva jer nije pedijatar te stoga ne liječi djecu mlađu od 7 godina, ali radilo se o djetetu koje je ovdje kod bake, a inače živi u drugoj državi. Dijete je imalo problem s okom, točnije upalu, a ono što joj e bilo bitno provjeriti jest terapija koja je primjerena tako malom djetetu. Konzultirala je mrežne izvore, točnije portal HALMED-a, odnosno Hrvatske agencije za lijekove o konkretnom lijeku za koji je ocijenila da bi bio primjeren za terapiju. Ondje je provjerila detalje vezane uz moguće kontraindikacije za dijete tako male životne dobi jer, navodi, ovaj portal sadrži vrlo precizne podatke i naputke, od primjene, interakcija, kontraindikacija lijekova itd. Informacije koje je tražila uspjela je pronaći te je uspjela riješiti svoju informacijsku potrebu. Kada

	bi se ponovno našla u sličnoj situaciji, postupak bi ponovila, a ako bi joj pronađene informacije bile nejasne, još bi ih provjerila s kolegama koji su te struke, oftalmologom u ovom slučaju.
	L5: Ispitanica navodi kako su joj informacije posljednji put trebale tjedan prije intervjua. Navodi situaciju u kojoj je imala pacijenticu koja koristi lijek koji je njoj bio nepoznat s obzirom da nije iz područja njene specijalizacije te je trebala provjeriti moguće nuspojave i komplikacije s drugim lijekovima koje joj je ona propisala. Navodi kako kod potrage uglavnom započne od Google-a te putem njega pronađe specijalizirane stranice za lijekove poput HALMED-a, koji je specijalizirana stranica, to jest agencija za lijekove, koji je koristila. Ovaj izvor koristi i inače, a navodi kako je bila zadovoljna s potragom jer redovno ažuriraju informacije o lijekovima – ažuriraju sve nove lijekove, opise, nuspojave i svojstva. Navodi kako je informacije iskoristila tako što je korigirala terapiju i provjerila može li pacijentica nastaviti piti taj, njoj nepoznati lijek, bez obzira na njezinu propisanu terapiju. Navodi kako, kada bi se ponovno našla u sličnoj situaciji, potragu ne bi mijenjala.

2. Možete li se sjetiti situacije kada vam je bilo osobito teško pronaći informacije koje su Vam bile potrebne i općenito, do kakvih Vam je informacija najteže doći i zašto?	L1: Navodi kako joj je najteže doći do informacija o nekim rijetkim oboljenjima. Ističe kako je razlog tomu taj, što publikacija o takvim rijetkim oboljenjima ima malo te se dogodi da takve publikacije često govore različite stvari, odnosno budu međusobno kontradiktorne pa ne zna kome bi vjerovala u tom slučaju. Tada su joj, iz tog razloga, potrebna dodatna pretraživanja da bi saznala koji je od tih izvora vjerodostojan, jer, navodi kako nisu sve informacije koje pronađe vjerodostojne. To su također informacije vezane uz dijagnostiku, a najčešće informacije traži direktnim povezivanjem s velikim kliničkim laboratorijima. Navodi kako većina tih laboratorija ima svoje mreže stranice na kojima su dostupne informacije o pretragama koje vrše, te navodi kako joj je ponekad najjednostavnije otići na njihove mrežne stranice i pogledati nude li oni tu određenu pretragu koja joj je potrebna za daljnju dijagnostiku. Ovako do informacija dolazi redovito. *Smatra da je danas proces pronalaženja informacija sam po sebi relativno jednostavan i da je ograničavajući faktor sposobnost onog koji pretražuje, a ne koliko su zapravo informacije dostupne. Informacije su dostupne i dobre su, ali je pitanje naše informatičke pismenosti koliko ovaj, vremena nam treba da dođemo do određene informacije. Misli da nije problem u informacijama, nego je problem u korisnicima. Navodi kako njeni studenti specijalizanti imaju znatno manje problema s pronalaženjem informacija te i njih zamoli za pomoć.*
	L2: Navodi kako mu je obično najteže tražiti informacije kada u stvari ne zna točno šta traži. Navodi primjer kako to može biti u situacijama kada daje dijagnozu, a u pitanju je čudan slučaj jer onda ne zna uopće kako to tražiti. Tada pokuša tražiti po nekim kriterijima, na primjer, po nekoj vrsti nalaza na tim snimkama koja se može spominjati u nekim publikacijama ili eventualno, po tome što je pacijentu, što uključuje koje ima tegobe, simptome ili koliko ima godina i slično. Navodi kako se tu pomalo *vrti* i istražuje te pronađe nešto što nije točno ono što traži, ali onda traži nešto slično tome. Obično tada nešto pronađe, a konkretno mu za takve stvari i dalje budu od dosta koristi

	određene knjige koje su baš tako rađene da sadrže veliki broj takvih slučajeva na jednom mjestu te tada njih pregleda i prelistava. Smatra kako je to i dalje brži način dolaska do informacija, odnosno, barem komplementaran. Navodi kako do nekakvih informacija na kraju uvijek dođe, a ako ne može sam, ili nekada da bude posve siguran, nekoliko puta godišnje taj slučaj pošalje kolegama i konzultira se s njima jer postoji mogućnost da to netko drugi već vidio te onda to zna, kao što i drugi njega konzultiraju.
	L3: Navodi kako joj je često teško naći informacije u situacijama na koje naiđe u kliničkoj praksi te ih smatra sumnjivima, ali nije jasno kako ih najbolje definirati te joj je tada teško osmisliti pretraživanje interneta ili knjiga da nađe neku određenu patologiju, koja je rijetka sama po sebi. Tada joj je zapravo teško sjetiti se nekih ključnih riječi kojima bi te željene informacije pronašla. Druga vrsta situacija u kojoj joj je teško doći do informacije događa se kada treba neke konkretne studije vezane uz nešto što ju zanima, a u svojoj ustanovi ima ograničen pristup mrežnim izvorima koje se plaćaju, odnosno, ne može pristupiti člancima koji ju zanimaju zbog toga što nema pretplatnički odnos, a nema ga ni institucija. Uglavnom traži takve informacije za znanstveno, odnosno profesionalno usavršavanje. Navodi kako od kuće ne može pristupiti ničemu, iz ustanove pristupi većem broju baza podataka, no kada ni od tamo ne može pristupiti željenim izvorima isprinta sažetke članaka do kojih želi doći te pošalje upit knjižničarkama u knjižnici ustanove. Navodi kako one većinom tada uspiju pronaći informacije koje joj trebaju, a navodi mogućnost da se ti članci možda i nalaze u časopisima za koje ustanova ima pretplatu, ali ona nije na dobar način pretraživala. Ukoliko ni one ne pronađu članke koje želi, zamoli kolege iz drugih zemalja za koje pretpostavlja da imaju pristup većem broju časopisa da ih oni preuzmu i njoj proslijede. Navodi da potragom ne bude uvijek zadovoljna, a navedene izvore koristi i inače.

	L4: Smatra kako je apsurd vrlo loša komunikacija između razina primarne i sekundarne zdravstvene zaštite u smislu da, konkretno, KBC Osijek ne dostavlja informacije pojedinih odjela koji su takozvani dijagnostički, koje i sama vrlo često koristi na način da šalje pacijente na daljnje pretrage. Navodi kako je problem što takvi odjeli ne dostavljaju eventualne promjene u sadržaju svoje djelatnosti, pritom misleći na takve promjene da se neke pretrage više ne rade, a proširuju dijapazon nekakvim novim pretragama, o čemu ne dobije apsolutno nikakvu informaciju. Ono što je po njenom mišljenju neprihvatljivo je to da počesto od pacijenata čuje za takve izmjene te smatra da bi bilo olakšavajuće i pojednostavljeno kad bi postojala jedna primjerena komunikacija, a smatra da bi to bila takva da odjel u vezi svake promjene koja se događa i mogućnosti koje pruža ili pak više ne pruža izvijesti one korisnike, odnosno one koji sudjeluju u potraživanju takve pretrage.
	L5: Navodi kako je, što se tiče ginekologije, većina informacija vrlo dostupna te kako Društva ginekologa i opstetričara, čiji je i ona član, posjeduje svoju mrežnu stranicu koja objavljuje većinu stvari koje joj trebaju, poput nekih postupnika, u roku od nekoliko mjeseci nakon objave na svjetskoj razini te do takvih informacija dolazi vrlo jednostavno. Osim toga, navodi izvor PubMed na kojem pronalazi brojne članke te stranicu Royal College of Obstetricians and Gynaecologists, koja sadrži sve postojeće postupnike. Navodi kako najčešće koristi mrežne izvore jer se oni ažuriraju u rok od jednog do tri tjedna, a pristupiti im može i od kuće. Navodi kako željene informacije pronalazi u 99% slučajeva te kako nije došlo do situacije da informaciju nije uspjela pronaći, ili putem mrežnih izvora ili uz pomoć kolega koji su specijalizirali područje koje joj je potrebno.

3. Možete li se sjetiti kada Vam je bilo osobito jednostavno pronaći informacije koje su Vam bile potrebne i, isto tako, općenito, do kojih Vam je informacija najjednostavnije doći? Zbog čega, što njihov pronalazak čini jednostavnim?	L1: Navodi kako joj je do većine informacija relativno jednostavno doći. Navodi kako za ogromnu većinu bolesti današnjice postoje postoji jasne smjernice, kako dijagnostičke, tako i terapeutske i navodi, ako koristi prave pojmove pri pretrazi, onda relativno jednostavno dođe do rezultata. Najčešće koristi PubMed, vrlo rijetko Medscape Navodi kako nekad može doći do informacija i tako da jednostavno koristi Google, ali navodi kako ju Google opet najčešće vrati na PubMed. Navodi kako osim ovih izvora postoji veliki broj mrežnih stranica koje su namijenjene kliničkim patolozima, kao Pathology Outline. Navodi kako američke velike ustanove uglavnom imaju svoje mrežne stranice na kojima isto može naći brojne informacije. Smatra da je danas proces pronalaženja informacija sam po sebi relativno jednostavan i da je ograničavajući faktor sposobnost onog koji pretražuje, a ne koliko su zapravo informacije dostupne. Informacije su dostupne i dobre su, ali je pitanje naše informatičke pismenosti koliko ovaj, vremena nam treba da dođemo do određene informacije. Misli da nije problem u informacijama, nego je problem u korisnicima. Navodi kako njeni studenti specijalizanti imaju znatno manje problema s pronalaženjem informacija te i njih zamoli za pomoć.
	L2: Navodi kako mu je uglavnom najjednostavnije doći do onih informacija koje iz određenog razloga ciljano traži, odnosno zna točno što želi pronaći. Navodi primjer kako, ukoliko s kolegama planirama neko istraživanje ili piše neku publikaciju, posebice ako je u pitanju pisanje knjiga, poglavlja u knjizi, predavanje i slično, onda je potraga za informacijama relativno jednostavna, jer zna točno o čemu se radi, naročito što unutar tog područja već veliki broj tih informacija zna. Tada je uglavnom jedino pitanje je li možda u posljednjih godinu ili dvije dana objavljeno nešto za što on ne zna, te to vrlo jednostavno nađe korištenjem ključnih riječi. Tada mu je jednostavno i tražiti neke publikacije za koje koje zna, te tada može tražiti one koje su slične njoj te tako najčešće pretražuje. Navodi kako je u takvim situacijama veći problem to

	sve pregledati i odlučiti što je uopće od pronađenih informacija korisno. Navodi kako mu nije problem pronaći, nego štoviše, to što pronađe više nego što treba pa to treba filtrirati.
	L3: Navodi kako joj je najjednostavnije doći do informacija vezanih uz same bolesti, odnosno do informacijakoje se objavljuju u časopisima koji se plaćaju, nego se radi o nekom medicinskom općem znanju, na primjer, informacije o radiološkim prikazima, odnosno, kako na rendgenskim snimkama poput CT-a izgledaju određene patologije. Navodi kako na internetu postoje jako dobre besplatne stranice, poput Radiopaedia.org, gdje se ne objavljuju znanstveni radovi već su isključivo namijenjene struci, odnosno širenju nekog općeg medicinskog znanja koje ona redovito koristi. Navodi kako joj je na njima vrlo lako naći informacije koje su joj potrebne jer je su mrežne stranice sistematično posložene i u 95% slučajeva, možda i više, može naći upravo ono što joj treba u danom trenutku vrlo brzo kada se radi o nekom stručnom problemu. Koristeći ovaj izvor riješi gotovo sve kliničke probleme tijekom posla jer potvrđuje svoje sumnje vezane uz dijagnoze, odnosno, dobije dodatne informacije vezane uz određene patologije koje ju zanimaju te na taj način proširi svoje stručno znanje.
	L4: Ispitanica misli da je vrlo jednostavno pronaći smjernice za liječenje nekakve bolesti, iako smatra u svaka, pa tako i zdravstvena djelatnost počiva na pravnim nekakvim zakonima, pa je tako smjernice za liječenje nekakve bolesti potrebno redovito prate jer se mijenjaju. Navodi kako postoje smjernice određenih društava, poput internista, kardiologa, ginekologa itd. za liječenje i zbrinjavanje određene dijagnoze, bolesti, problema, i to nacionalnih društava, znači na hrvatskoj, europskoj i svjetskoj razini. Navodi kako želi provjeriti koji je najnoviji trend u liječenju neke bolesti, što joj je potrebno jer može doći u situaciju da imat pacijenta koji se ne želi zadovoljiti onim što mu zakonodavac,

	odnosno država osigurava pa pita ima li možda sukladno najnovijim smjernicama mogućnosti liječenja nekim drugim lijekom na koji on možda nema pravo u okviru našeg zakonodavstva i da želi taj lijek sebi sam priuštiti. Do takvih joj je informacija vrlo jednostavno doći zahvaljujući suvremenim tehnologijama, internetu itd. Ovaj izvor koristi redovito.
	L5: *Navodi kako je, što se tiče ginekologije, većina informacija vrlo dostupna te kako Društva ginekologa i opstetričara, čiji je i ona član, posjeduje svoju mrežnu stranicu koja objavljuje većinu stvari koje joj trebaju, poput nekih postupnika, u roku od nekoliko mjeseci nakon objave na svjetskoj razini te do takvih informacija dolazi vrlo jednostavno. Osim toga, navodi izvor PubMed na kojem pronalazi brojne članke te stranicu Royal College of Obstetricians and Gynaecologists, koja sadrži sve postojeće postupnike. Navodi kako najčešće koristi mrežne izvore jer se oni ažuriraju u rok od jednog do tri tjedna, a pristupiti im može i od kuće. Navodi kako željene informacije pronalazi u 99% slučajeva te kako nije došlo do situacije da informaciju nije uspjela pronaći, ili putem mrežnih izvora ili uz pomoć kolega koji su specijalizirali područje koje joj je potrebno. Također, navodi kako koristi i tiskanu literaturu, Gynaecologia et Perinatologia Asima Kurjaka, knjige Josipa Đelmiša koje su vezane za porodništvo i sl. te kako većina hrvatskih velikih ginekologa objavljuje svoje knjige koje se objavljuju svakih nekoliko godina, tako da nije isključivo internet izvor informacija.* Navodi kako je na internetu medicina otvorena knjiga te su informacije dostupne i liječnicima, ali i pacijentima.

4. Kada Vam je potraga za informacijama bila osobito nezadovoljavajuća, odnosno, možete li se prisjetiti situacije u kojoj ste bili izuzetno frustrirani prilikom traženja informacija?	L1: Navodi kako se ne može sjetiti neke konkretne situacije, ali najčešće joj je izvor frustracije kada ne zna točno što traži. Primjerice, kada ima nekakav slučaj koji joj predstavlja dijagnostički problem zato što ne zna što je u pitanju i ne zna kako da mu pristupi. Tada joj je zapravo problem formulirati i konceptualizirati što zapravo traži te taj dio traženja informacija smatra frustrirajućim, a ističe da je tada više frustrirajuće to što ne znate što raditi i odakle početi. Tada dolazi do raznih informacije kojima ne bude zadovoljna u potpunosti, što također smatra frustrirajućim. Navodi kako na kraju dođe do potrebnih informacija, nekada uz puno pretraživanja i više ljudi koji se tada bave tom istim slučajem, ali na kraju bude zadovoljna informacijama koje pronađe.
	L2: Navodi kako ne zna, odnosno ne može se sjetiti takve situacije, ali ih bude. Navodi kako su najčešće problematične situacije ako se radi o tome da je u pitanju nekakav nalaz, dakle za nekog konkretnog pacijenta jer, ističe, jedno je ako priprema neko predavanje, tada su u pitanju informacije koje su u funkciji nečega, odnosno i ako ne uspije naći nekakvu odgovarajuću sliku, na primjer, to nije problem jer nju u predavanje može uvrstiti, ali i ne mora, može pokazati nešto slično itd. Međutim, ako su mu informacije potrebne za nekog određenog pacijenta, onda je zaista bitno da to bude što je moguće bolje i točnije i u takvim situacijama može doći do frustracija. Tada konzultira kolege iz svijeta i uglavnom uspiju riješiti problem.
	L3: Navodi primjer situacije u kojoj je bila frustrirana prilikom traženja informacija, odnosno navodi da je do takve situacije došlo kod početka prikupljanja informacija vezanih uz prijavu teme doktorata kada nije uopće mogla doći do članaka koji su joj bili potrebni i za koje je znala moraju negdje biti dostupni. Navodi kako je, kad je počinjala pretragu s nekakvim ključnim riječima, imala izuzetno malen odziv članaka na određenu temu,

	čak i kada je provjeravala njihove reference i slične izvore, te je nekoliko mjeseci kasnije, smatra kombinacijom drugih ključnih riječi dobila prevelik odziv članaka na istu temu koje na početku potrage nije mogla pronaći. Pretpostavlja da je na početku potrage koristila pogrešne ključne riječi. Izvori koje je koristila su baze podataka te kasnije praćenje referenci pronađenih članaka na PubMed-u te je na kraju našla i previše izvora. U konačnici je potragom bila zadovoljna te je uspjela iskoristiti informacije tako što ih je uvrstila u rad.
	L4: Navodi primjer koji joj je bio silno frustrirajući i tijekom dva dana ga je rješavala, gdje se radilo o potrebi pacijentice koja je operirana u drugoj ustanovi u drugom gradu. Išla je na prvi kontrolni pregled iza svoje obavljene operacije koljena i ona je čula od nekoga da ona ipak ima pravo da nju vozilo hitne pomoći preveze do grada u kojem je operirana. Navodi kako je u tom trenutku već instinktivno reagirala temeljem silnih informacija koje već posjeduje da pacijentica nema pravo na prijevoz vozilom hitne pomoći i kako to mora u vlastitoj režiji riješiti. O tome je pacijenticu izvijestila, ali je ona bila vrlo uporna i te je krenula provjeravati tu informaciju. Neki od tih zakonskih akata i pravilnika koji to detaljnije objašnjavaju nisu uvijek dostupni baš u svakom trenutku da može sama provjeriti te je odlučila kontaktirati HZZO čiji je ugovorni partner te je smatrala da su na neki način obvezni pružiti joj pravnu logistiku pri pojašnjenju nekih propisa, ali osoba pravne struke koju sam nazvala nije imala trenutni odgovor i nije joj mogla odmah pružiti tu informaciju. Misli da je u ovom slučaju više frustrirajuće bilo to što je specifičnost njenog posla takva ju nedostatak takvih informacija limitira u obavljanju svakodnevnih zadataka. Navodi kako takve potrage za informacijama iziskuju određeno vrijeme, a navodi kako je navikla da vrlo brzo takve nedoumice mora riješiti. Navodi

	kako je nakon brojnih poziva sutradan dobili potvrdu HZZO-a je bila u pravu.
	L5: Navodi kako se ne može sjetiti da je bila u situaciji da je bila izuzetno frustrirana zbog toga što ne može naći neki lijek ili neki simptom ili slično, a da ga nije mogla pronaći.

5. Isto tako, možete li se prisjetiti posljednje situacije u kojoj je potraga za informacijama bila zadovoljavajuća, odnosno, kada ste imali vrlo visok osjećaj zadovoljstva i postignuća nakon pronalaska traženih infomacija?	L1: Navodi kako je uglavnom njen uspjeh pronalaska informacija zadovoljavajući, s obzirom da se oni zbivaju nekoliko puta tjedno, nekad čak i dnevno te u većini slučajeva to je relativn brz i potpuno uspješan i zadovoljavajuć proces tako da puno ni ne razmišlja o tome. U takvim situacijama traži informacije o rutinskim dijagnoze, ali i neobičnim dijagnozama, pregledava literaturu, kada se npr. pojavi nekakav neobičan slučaj koji bi se mogao opisati kao *case report* i kao publikacija pa tada traži je li takav *case report* već netko napravio i kada, ili ona i kolege dobiju ideju da bi mogli napraviti nekakvo znanstveno istraživanje. Ističe kako se ovakvo traženje informacija događa relativno često i misli da je dosta zadovoljavajuće.
	L2: Navodi kako informacije traži svaki tjedan, nekada i više puta tjedno tako da ne pamti jesu li potrage bile naročito zadovoljavajuće ili nisu. Navodi kako mu se nekada dogodi da nešto nađe jako brzo i jako jednostavno, a ne zna kakav će biti ishod, a to je opet vezano za neke konkretne pacijente i konkretne slučajeve. Navodi kako neki put informacije nađe praktički odmah, a neki put mu treba puno duže i možda nije baš najuspješnije, ali to ne pamti jer mu je potraga za takvim informacijama rutina.
	L3: Navodi primjer situacije kada je htjela više naučiti vezano uz problematiku koja ju je zanimala, konkretno o stentiranju renalnih arterija kod esencijalne hipertenzije te je informacije pronašla u tiskanoj građi, odnosno knjizi u kojoj je pronašla sve što je smatrala da bi trebala znati o toj temi. Ove je informacije tražila radi profesionalnog usavršavanja, odnosno tematika ju je zanimala općenito jer se sjetila da je to područje za koje smatra da ne znam dovoljno te je išla pronaći u knjizi općenite informacije o tome. Navodi kako, kada želi nešto učiti, kad ima

	potrebu dodatno se informirati o nekoj cjelini, vrlo često počne s knjigama jer su ondje informacije sistematizirane na način za neko opće znanje, a kada joj na poslu trebaju konkretne informacije vezane uz neki problem i njegovo brzo rješenje tada traži na internetu. Kada treba nešto sistematično naučiti prvo informacije traži u knjigama, a kasnije traži dopunu informacija na internetu, a kad treba nešto specifično, vezano uz neki problem koji treba odmah riješiti pretražuje na internetu jer tamo nađe kraće verzije informacija.
	L4: Navodi kako HZZO ima portal koji ona koristi vrlo često za koji smatra da je poželjno koristiti, na kojem može pronaći najnovije informacije različitoga tipa i sadržaja, između ostaloga, tu su objavljeni i ti različiti pravilnici i propisi koje je već spomenula. Navodi primjer situacije kada se radilo o pacijentici koja je došla s ginekološkom dijagnozom. Navodi kako, iako je sada ginekologija izdvojena u okviru primarne zdravstvene zaštite, nije bilo sporno da ju ginekolog upućuje dalje u bolnicu na nekakav mali zahvat, nego je bilo sporno pitanje bolovanja, odnosno tko joj treba otvoriti bolovanje zato što i ginekolog vodi sva ginekološka bolovanja osim tumorskih bolesti koje su u njenoj nadležnosti. Stoga je ona išla provjeravati i na portalu HZZO-a je bez problema došla do informacija koje uključuju pravilnike, dijagnoze i šifre, informacija koje smatra vrlo kvalitetnima te je tim putem uspjela saznati što je u čijoj nadležnosti.
	L5: Navodi kako se trenutno bavi doktoratom te je dugo tražila temu za doktorsku radnju te joj je igrom slučaja kroz komunikaciju sa svojom budućom mentoricom dobila poveznice za članke na PubMed-u gdje bi mogla pronaći neke članke vezane baš za dio koji će one raditi. Navodi kako je, kada je to sve pronašla i pregledala te kad je vidjela da će vjerojatno tema i doktorat i biti u redu, osjećala je olakšanje i

	zadovoljstvo. Navodi kako prilikom početka potrage nije bio problem pronalaska izvora, nego pitanje smjera samog istraživanja, odnosno što će tražiti i s čime će usporediti, tako da je problematičan dio bilo istražiti s čime će usporediti svoje istraživanje te su joj izvori bili potrebni za to. Navodi kako je početak potrage bio pomalo frustrirajući. U konačnici je bila zadovoljna ishodom te je pronašla željene informacije, a potragu ne bi mijenjala iz razloga što su izvori koji postoje vezani uz ginekologiju manje-više ograničeni. Navodi kako kod svake potrage kreće od PubMed-a koji je jedini pravi veliki izvor svih medicinskih specijalizacija, tako da mora od njega krenuti, a zatim slijediti poveznice za članke koji su dostupni.

Pred Vama se nalazi mapa informacijskih horizonata. Molim Vas, dopunite ju opisujući informacijske izvore koje izabirete prilikom rješavanja informacijskih problema/ obveza s kojima se susrećete na poslu. Pokušajte uključiti sve resurse koje u takvim prilikama koristite, te ih smjestite u jednu od zona (1, 2 ili 3), ovisno o tome kojem izvoru osobno dajete prednost; odnosno izvor koji najradije birate smjestite u Zonu 1, izvor koji odabirete nešto rjeđe smjestite u Zonu 2, a izvor koji najrjeđe konzultirate smjestite u Zonu 3.	L1: *Ispitanica je u Zoni 1 navela PubMed i Pathology Online, u Zoni 2 Medscape i u Zoni 3 Yahoo (kolege) i Google.*
	L2: *Ispitanik je u Zoni 1 naveo Medline te internet – drugi izvori, u Zoni 2 knjge (druge publikacije) i u Zoni 3 kolege – stručnjaci.*
	L3: *Ispitanica je u Zoni 1 navela kolege, internet (Radiopaedia.org i PubMed), u Zoni 2 knjge i znanstvene članke i u Zoni 3 knjižničare, predmetne stručnjake (ne iz bližeg kruga), kongrese i prospekte.*
	L4: *Ispitanica je u Zoni 1 navela suvremene tehnologije: internet (stručni [izvori], popularni [izvori], edukacija, komunikacija s pacijentom [e-]mail[-om]), u Zoni 2 ljudski kontakt: stručni skupovi – predavanja i slično, a u Zoni 3 knjiga.*
	L5: *Ispitanica je u Zoni 1 navela kolege, kongrese, knjige vezane za ginekologiju i porodništvo te PubMed, u Zonu 2 Royal College of Obstetricians and Gynaecologists, UpToDate te stručne novine [sic časopis] – Gynaecologia et Perinatologia te u Zoni 3 portal Hrvatskog društva za ginekologiju i opstetriciju.*
1. Molim Vas, objasnite izvore i kanale koje ste naveli na mapi na primjeru problema ili obveze za čije ste ih rješavanje koristili. .	L1: Navodi kako najčešće koristi PubMed i Pathology Outline za pretraživanje nekakvih dodatnih dijagnostičkih pretraga, imunohistokemijskih bojenja, ili za pregled literature o određenim bolestima koje ju zanimaju. Često ove izvore kombinira, kada pronađem na njima ono što ju zanima – provjerava ili gleda ponovno što može naći na Medscapeu od prethodno pronađenih materijala kako bi usporedila koji će se ponoviti na više mjesta te članke koji se pojavljuju na

	jednom, drugom i trećem, koji su više citirani, smatra vjerodostojnijima. Yahoo joj služi uglavnom za komuniciranje s kolegama, a Google koristi kada ne zna odakle bi krenula kako bi vidjela što će njegovom pretragom dobiti te krene od njegovih rezultata. Navodi kako je to je kao lov sa nekom velikom mrežom, pa što se ulovi. Najviše preferira izvor PubMed jer joj je najjednostavniji za korištenje, odnosno dobije najpotpuniju sliku u najkraćem vremenu, tamo joj je najjasnije što dalje s rezultatima pretrage, a članci su izlistani po relevantnosti. Navodi kako je moguće da se najviše navikla na rad s njim pa ga iz tog razloga preferira, te da to ne znači da je nužno bolji od ostalih izvora. Najmanje preferira opće tražilice tipa Google i Yahoo jer su vrlo nespecifične i dobije razne rezultate upitne relevantnosti, za koje ističe da joj je potrebno dosta čišćenja rezultata i i traženja da bi došla do nekakvog konkretnog odgovora. Izvori koje konzultira prilikom rješavanaj konkretnih problema, ali i nedoumica na poslu jednaki su – navodi kako je nekada moguće da sama pogleda dodatnu literaturu, odnosno pogleda knjige koje ima dostupne pa onda s tim svježim informacijama ponovno pogleda slučaj, a zatim se konzultira s kolegama koji imaju više iskustva ili znanja u tom određenom području. Navodi kako je konzultacija sa kolegama koji rade s njom i pravilo, ali i nužnost, posebice kod dijagnosticiranja nekakvih malignih bolesti, da još jedna osoba pogleda isti slučaj prije nego što se postavi dijagnoza, a u nekakvim neobičnim slučajevima ili slučajevima u kojima ima nekakva pitanja, nedoumice i slično, problem pokuša riješiti s kolegama na okruglim stolovima u kojima sudjeluje više kolega iz određene specijalnosti te zajedno pogledaju taj problematični

	slučaj, dođu do određenih zaključka te obično konzultiraju opet ili PubMed ili Medscape zajedno. Navodi kako se najčešće se to tako i završi, odnosno bude postavljena konačna dijagnoza, međutim, u nekom broju slučajeva i dalje nije jasno o čemu se zapravo radi i onda se slučaj šalje u nekakav referentni centar po našem izboru na konzultaciju, što je za jednu instituciju zapravo najnepoželjniji oblik dolaska do dijagnoze, ali je nekad jednostavno neophodno. Kriteriji koje uzima u obzir prilikom odluke hoće li pristupiti izvoru ili ne, su brzina kojom će doći do određenih informacija i relevantnost tih informacija. Izvor ili kanal koji je htjela koristiti, ali nije imala priliku koristiti vjerojatno postoji, ali za njih ne znam. Navodi primjer pretraživanja baza podataka od kuće, što se rijetko događa, kada ne može dobiti sve informacije kao u vlastitoj ustanovi – npr. od kuće može vidjeti samo sažetke članaka u nekim časopisima.
	L2: Navodi kako ovisi o čemu se radi, ali kada se radi o konkretnim pacijentima, na primjer, kada dobije nekakav čudan nalaz, prvo pokuša nešto naći ili potvrditi svoje sumnje korištenjem knjiga, na Medline-u te eventualno nekim drugim izvorom na internetu. Ukoliko to ne bude zadovoljavajuće, ali nekada i ukoliko je, ukoliko se radi o nečem jako neobičnom, čudnom, rijetkom i sl., kontaktira kolege, za što navodi kako nije najzgodnije, jer to često nije jako brzo. Bez obzira što i se javi mailom ili nazove na telefon, često puta se radi o satima, pa i danima, dok u ostalim izvorima informacije pronađe odmah. Izovre koje najviše preferira su oni koji su mu najdostupniji, dakle mrežni izvori i povremeno knjige, jer trenutno radi od kuće. Izvor koji najmanje preferira su kolege, zbog sporosti. navodi kako ih svejedno konzultira, nekada jer zna da znaju više od njega, ili

	imaju više iskustva, nekada i ne zna tko bi mu mogao pomoći, ali pita nekoliko ljudi te svi zajedno dođu do rješenja, ali navodi kako kolege brz izvor informacija nikako nisu. Da je u situaciji da radi u nekoj ustanovi gdje je neprestano s njim jedan ili više kolega, tada bi prvo konzultirao njih, međutim trenutno nije u takvoj situaciji. Pri rješavanju nedoumica, koje su ujedno i konkretni problemi u kliničkoj praksi, konzultira sve navedene izvore, dakle prvo Medline i druge mrežne izvore, potom knjige i kolege sustručnjake. Navodi kako se to, doduše, mijenja ovisno o situaciji jer, primjerice, ukoliko provodi neko istraživanje, priprema predavanje ili publikaciju poput poglavlja u knjizi ili preglednog članka praktički isključivo koristi Medline dok, ako se radi o kliničkom poslu, dakle o određenim pacijentima i nalazima koje treba napraviti osim Medline-a koristi i knjige, od kojih neke ne moraju biti niti naročito nove, ali mogu biti sistematizirane tako da informacije koje traži budu relativno lako dostupne te je posljednji korak kontaktiranje stručnjaka u tom području. Kriteriji za pristupanje izvorima su dostupnost samih izvora i vrsta problema, odnosno njihova kompleksnost. Navodi kako se ne može sjetiti izvora koji je htio koristiti, ali nije imao priliku. Navodi primjer Facebook stranica različitih profesionalnih udruženja ili časopisa na kojima je moguće, umjesto direktnog kontaktiranja određenih kolega, upit postaviti tamo. Navodi kako zna za tu mogućnost, ali nije imao potrebu za korištenjem tog izvora jer smatra po jedinici vremena nije osobito učinkovit.
	L3: Navodi da, u svakodnevnom radu, ako naiđem na neku situaciju koja joj je neobična ili za nešto nisje sigurna prvo pita kolege koji imaju više iskustva s nekim

	problemom i koji to više rade. Navodi kako je to standardna procedura koju svi obavljaju svaki dan – ukoliko je nešto čudno zove kolegu pogleda, čak i ako misli da nešto zna, zove nekoga da joj potvrdi. Internet koristi kad god se dogodi situacija na koju kolege nemaju instant odgovor ili i je njima nešto neobično te provjeri ili nekim stranicama direktno vezanim uz radiologiju ili na Google-u te brzo profiltrira jer već zna što ima smisla čitati, a što ne. PubMed koristi u znanstvene svrhe, odnosno kad treba neki konkretan članak vezan uz neku tematiku, a ne neko opće znanje. U drugoj zoni navela je knjige, koje više koristi kada želi produbiti svoje znanje, odnosno ne kad ima neki problem direktno na poslu, nego kad smatrama da o o nekom problemu treba nešto više znati ili znam da će joj doći neki problem, na primjer, zna da će se na poslu sutradan raditi nešto i tada ide prvo pročitati potrebne informacije u nekioliko knjiga koje najčešće konzultira, a to isto radi onda i na internetu, gdje također traži i znanstvene članke gdje je je određena tematika dodatno pojašnjeno, ako su knjige pomalo zastarjele, jer smatra da su sve knjige u medicini već pri objavljivanju zastarjele. U novijim znanstvenim člancima provjerava je li se nešto promijenilo vezano uz stavove i postupanja o onome što ju zanima. U Zonu 3 navela je knjižničare koje konzultira ako smatra da joj je neki članak bitan, a ne može mu nikako pristupiti, onda u biti zamolim, te predmetne stručnjake ukoliko je riječ o nekom specifičnom području o kojem njeni kolege nemaju dovoljno znanja te se ne može naći točno rješenje se razlikuje od pacijenta do pacijenta pa se rješenje ne može naći na internetu, odnosno nekim člancima te treba konzultirati osobu koja ima puno iskustva. Tada kontaktira predmetne stručnjake za koje se zna da su

	vrsni u svom području i moli ih za savjet. Izvor koji preferira su kolege zato što su joj najdostupniji te zbog toga što je važno da i svi budu upoznati s problematikom pacijenata ukoliko kasnije dođu na pregled; te pretraživanje interneta zbog toga što je najjednostavniji i najbrži način dolaska do informacija. Izvor koji najmanje preferira su predmetni stručnjaci zato što su nedostupni, ne zna se kako će reagirati na upit i jer to nije toliko uobičajena praksa. Kada treba riješiti nedoumicu, koja je ujedno i konkretan problem, izvori koje konzultira su kolege i internet, odnosno izvori u Zoni 1. Kada odlučuje hoće li pristupiti izvorima ili ne, ovisno o situaciji, uzima u obzir različite kriterije. Tijekom kliničke prakse prioritet joj je brzina dolaska do informacija, a kod profesionalnog usavršavanja sistematičnost informacija. Izvor kojem je htjela pristupiti, ali nije imala priliku su baze podataka kojima ne može pristupiti odnosno, kojima je moguć djelomični pristup.
	L4: Navodi kako su u Zoni 1 uglavnom izvori koje najčešće koristi, dakle, suvremene tehnologije, mogućnosti pretraživanja informacija preko interneta, prioritetno stručnih informacija vezanih uz osnovnu djelatnost struke, zatim i različitih popularnih članaka zbog adekvatne s pacijentom koji je ipak laik, dakle prilagodbe vokabulara i sl. Jednako tako koristi ove tehnologije u smislu vlastite edukacije, primjerice rješavanja određenih testova koje omogućava niz portala kakav je PLIVAmed. primjerice, uvida u adekvatnu stručnu literaturu, a potom i ispunjavanja testova koji joj služe za skupljanje bodova za relicenciranje. Zatim navodi komunikaciju s korisnikom njenih usluga, odnosno s pacijentom putem mail-a i slično. U Zonu 2 je navela ljudski kontakt, u smislu kontakta sa stručnim

	predstavnicima farmaceutskih kuća, zatim putem različitih predavanja, kongresa i stručnih skupova na kojima razmjenjuju mišljenja, iskustva i dolaze do željenih informacija. Posljednje što je navela su knjige u tiskanom obliku jer ih najrjeđe koristeni, ali navodi, kojih se ipak još uvijek ne odriče. *Izvor koji najviše preferira su moderne tehnologije zbog brzine dolaska do informacija.* Ističe kako niti izvore iz druge niti treće zone ne preferira manje ali, okolnosti su takve u njenom svakodnevnom radu koje određuju , ovakav redoslijed korištenja izvora zbog pomanjkanja vremena za korištenje tih izvora. Kod rješavanja konkretnog problema, navodi kako joj je prioritet uvijek samostalno doći do rješenja koristeći suvremene tehnologije, a onda ako ju treba eventualno pojasniti, ako je posrijedi nekakav pravni propis gdje bi joj trebalo još dodatno tumačenje stručne pravne osobe, onda će izravno kontaktirati tu osobu. Navodi kako je tome razlog brzina dolaska do informacija. Osim toga, navodi kako je iskustvo pokazalo kako ponekad treba s rezervom uzimati informacije, ovisno koja osoba je njihov izvor, posebice ako je to u neformalnom razgovoru. Navodi kako, kada to ima formalizirano i dokumentirano, onda to smatra pouzdanom informacijom. Kada je u pitanju nedoumica dijagnoze, navodi kako tada tijek dolaska do informacija ima vrlo jasan redoslijed diferenciranja dijagnoze. Navodi kako se to odvija na način koji je uvriježen – kada pacijent dolazi na pregled, informacije koje on pruži čine anamnezu, što uključuje ono što pacijent kaže i što ona svojim pitanjima pojasni, zatim ga pregleda, što je drugi izvor informacija te kada logički složi te premise, dolazi do svoje tzv. radne dijagnoze ili pretpostavke. Ponekad je radna dijagnoza i konačna, ali

	ako imat bilo kakve dvojbe pa ih treba pojasniti, šalje pacijenta na daljnje pretrage. Navodi kako, ako nije sigurna, odnosno ako ima samo pretpostavku radne dijagnoze koja nije i konačna, tada koristite svoje znanje na način da neće uputiti na onu pretragu i isključivati ono što je posljednje, nego prvo isključuje ili potvrđuje ono što je prioritetno i što može vitalno ugroziti pacijenta. Navodi kako se to zove diferencijalna dijagnoza koju radi na način da pacijenta uputi s jasnim upitom na određenu pretragu ili na konzultaciju kolegi specijalistu za određeno područje, sad kako se sada vodi elektronski karton, dobije povratnu nekakvu informaciju od kolege koja upotpuni njen utisak. Izvora koji je htjela koristiti, ali nije imala priliku ne može se sjetiti.
	L5: Ispitanica navodi kako joj se znalo dogoditi da određeni simptomi kod pacijenta mogu ukazivati na nekoliko dijagnoza te je njen prvi način da pokuša riješiti problem taj da pita kolege jer su joj oni najbliži, a osim toga su, posebice stariji kolege, osobe sa bogatim iskustvom. Njena su druga mogućnost knjige koje su joj obično lako dostupne na radnom mjestu, koje koristi tako što proba svrstati i usporediti simptome s literaturom, a treća je metoda pretraživanje interneta, odnosno PubMed-a. Ako niti tako ne pronađe ništa, pregledava smjernice i simptomatologije koje može naći u stranim izvorima, odnosno na mrežnoj stranici Royal College of Obstetricians and Gynaecologists koja sadrži brojnu simptomatologiju i smjernice, ali u nekim slučajevima sa značajnim odstupanjima s obzirom na demografske i socioekonomske, a samim time i zdravstvene razlike. Navodi kako se rijetko dogodi da ju, kada pita kolege, upute na članak u časopisu Gynaecologia et Perinatologia njenog društva. Navodi kako je posljednji korak

	kontaktirati Društvo ginekologa i opstetričara, ali ističe kako bi do tada već trebala riješiti problem koji ima. Izvor koji najviše preferira su kolege jer na taj način najbrže dolazi do informacija, jer su joj najdostupniji izvor. Izvor koji najmanje preferira je stručni časopis Gynaecologia et Perinatologia zato što nemaju toliko širok dijapazon informacija koje njoj trebaju te su specijalizirane i informacije koje joj trebaju u njemu nađe tek povremeno. Izvor koji konzultira i u slučajevima nedoumice, ali i konkretnih problema jesu njeni kolege, a sljedeći izvor je PubMed. Kada odlučuje hoće li pristupiti izvoru, uzima u obzir koliko brzo može dobiti informaciju, koliko je izvor mjerodavan, odnosno ima li kredibilitet te smatra li da će joj adekvatno pomoći u tom slučaju. Izvor ili kanal koji je htjela koristiti, ali nije imala priliku ne postoji.